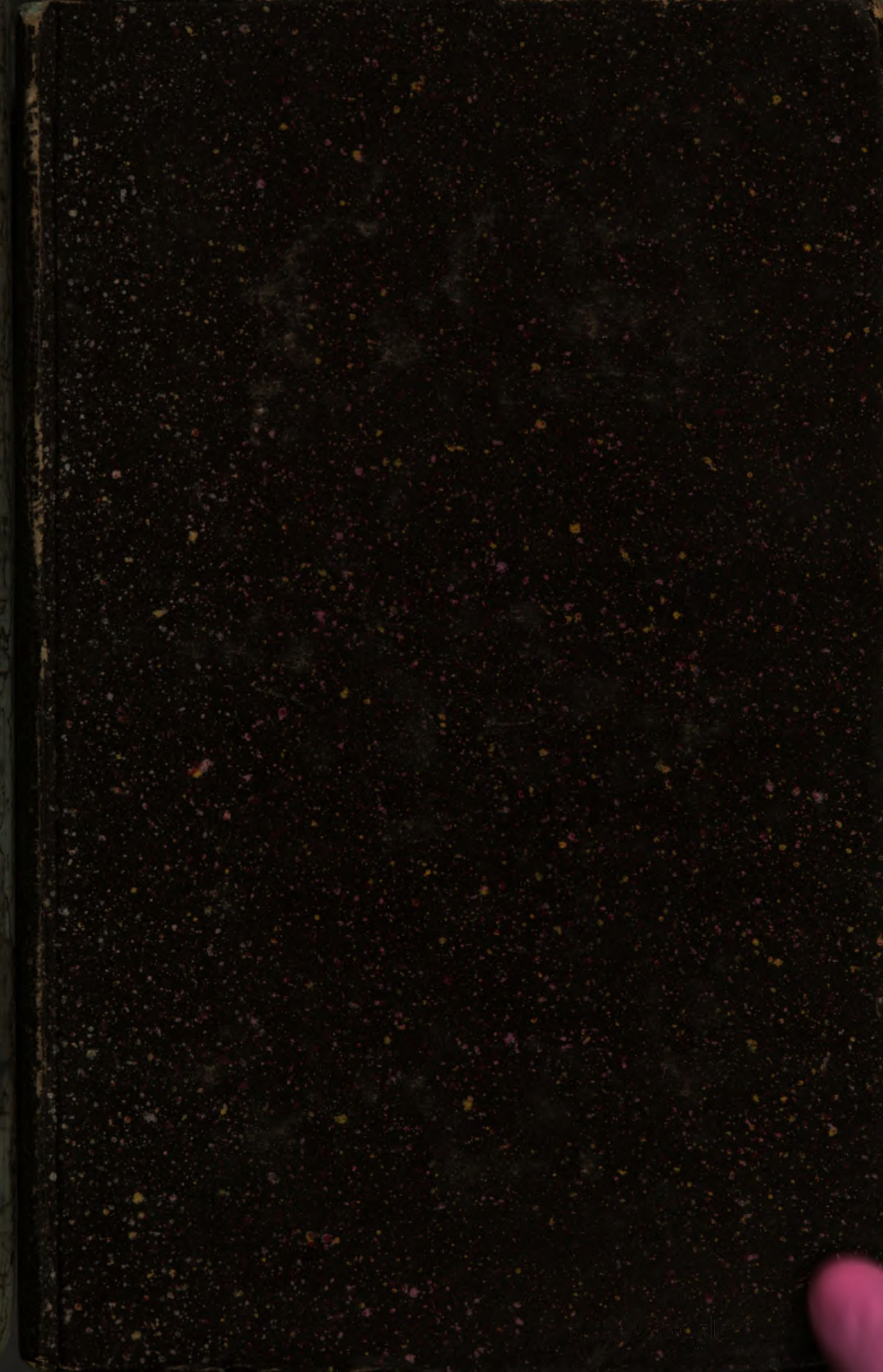

IZTINE VĚRE

VU

RAZLÀGANYIH Y RÀZGOVORIH

POLEG

VU CZESZARZKO-KRALYEVZKIH DERSAVAH

PREPISZANOGA

KATEKISMUSHA

VU

Cheterdeszetih Nàvukih y Chetireh
Ponavlyanyih iztoga Nàvuka razdélene,

za podvuchanye Kerztchanztva, z-pridanemi na krépoztno dersànye zpadajùchemi Nàvuki szlêsene,

y poleg nemskoga popiszane

PO

FERENCZU KAR. SCHLOISSNIGG,

ztolne Czirkve Zagrebechke Präbendaru.

ZTRAN III.

OD SZ. SHAKRAMENTOV.

Vu ZAGREBU,
stampano vu Szlovarniczi Franye Suppan.
1840.

KAISERLICHE KOENIGLICHE HOFBIBLIOTHEK
WIEN

Zàvjetek trejte Ztrani.

Poglàvje IV.
OD SZV. SHAKRAMENTOV.

Nàvuk 23.

Od Shakramentov vu obchinzkom.

Nàvuk 24.

Od Shakramenia Kerzta.

Nàvuk 25.

Od Shakramenta Bermanya.

Nävuk 26.

Od Shakramenta preszvetoga Téla Kristushevoga.

Nàvuk 27.

Od oneh, koja pri iztom prijemanyu presz. oltarzkoga Shakramenta jeszu potrébna

Nàvuk 28.

Od Shakramenta Pokore vu obchinzkom, y od zpitavanya dushnoga zpoznanya vu oszebnom.

Nàvuk 29.

Od Posaluvanya.

Nàvuk 30.

Od iztinzkoga Obechànya.

Nàvuk 31.

Od Zpòvedi.

Nàvuk 32.

Od Zadovòlyschine y Proztchènya.

Nàvuk 33.

Od Shakramenta Krizmanya, iliti poszlednyega Mazanya.

Nàvuk 34.

Od Shakramentov szvètoga Rèda, y hisnoga Zàkona.

POGLAVJE IV.
Od szvéteh Shakramentov.

NÀVUK 23.
Od shakramentov vu obchinzkom.

PITANYE 1.

Kaj je Shakrament?

Shakrament je vidlyivo znamènye, nevidlyive iliti zkrovne miloztche od Kriztusha Gozpòna nàshega za nashe poszvetchenye poztàvlyeno, y odlùcheno.

Razláganye.

Jedno znamènye ono imenùjesze, kaj nekaj pokasùje, v. p. dim, izhadyanye szùncza, mràchno nèbo, jeszu znamènya, kajti dim ògnya, izhadyajùche szùncze dana, mràchno nèbo desdya pokasùje. Nekoja znamènya nezrokuju ono, kaj pokasùju; y ovo jeszu znamènya prez mochi, prez jakozti; v. p. dim pokasuje ognya, ali néje vendar zrok ognya, on ne vchini ognya; dim anda je znamènye prez mochi, prez jakozti. Ali szunncze pokasuje dana, y ovoga zrokùje, je anda zrok da dan poztaje. Szuncze je anda je- *1. Shakrament je jedno znamenye.*

dno znamènye, koje moch y jakozt ima. Nut shakramenti pokasùju miloztchu Bosju, oni jeszu anda znamènya — oni zrokuju takaj miloztchu Bosju; oni jeszu anda mochna y jàkozti puna znamènya. Ovo odperteshe videli budete, kada vszakoga Skakramenta vu oszebnom raztolnachil budem.

2.
Shakrament je vidlyivo znamenye nevidyene miloztche.

Pri vszakom Shakramentu je nekaj videti. Pri Kerztu vidisze vòda; pri Bermanyu olje; pri oltarzkom shakramentu vidisze krùh y vino; pri pokori vidijusze zvùnzka znamènya salozti, y da lyudi íz szvojih grehov zpovedajusze; pri Krizmanye vidisze màzanye betesneh z-szvetem oljem; pri szvetem Redu vidisze kak Biskup ruke na Meshnike poztàvlya; pri hisnem zàkonu vidisze, da szî rùke davaju, y zakonzki siveti obechùju. Pri vszakem shakramentu Biskup ali Redovnik rechi Bosje izgovarja, y po tom ova vidlyiva dugovanya Shakramenti poztaju. Vszaki Shakrament biva íz jednoga vidlyivoga dugovanya, y íz rechih Bosjih, anda je vszaki Shakrament jedno vidlyivo znamenye. Metemtoga miloztchu Bosju videti nemremo, kajti ova vu dushi je; y zato velisze: *Shakrament je jedno vidlyivo znamènye nevidyene miloztche.*

3.
Shakrament poztavlen je od Kriztusha Gozpona.

Nijeden chlovek z-miloztchum Bosjum làdati, y gozpoduvati nemrê. Nijeden chlovek anda Shakramente poztaviti nemrê. Y Apostoli, kajti lyudi bili jeszu, Shakramente poztaviti neszû mogli, y zato szebe szamo *razdelitele zkrovnoztih Bosjih* ozivali jeszu; kak sz. Pavel veli: (1 Cor. 4.) *Tak nasz vszaki naj dersi za szlusbenike Kriztusha, y za ra-*

zdelitele zkrovnoztih Bosjeh. Ali Jesush Kriztush je Bog y chlovek zkupa: on je pochetnik miloztche; on more Shakramente poztaviti. On nam y je miloztchu po szvoji szmerti prizkerbel; on poztavil je jednu novu zapoved miloztche, vu koji navuk od Shakramentov zadersavasze. *Shakrament je anda od Kriztusha Gozpona poztavlyen.*

Vezda vre számi szuditi morete, Dragi! odkud Shakramenti szvoju mòch imaju. Jesush Kriztush poztavil je Shakramente; on z-potrebuvanyem oveh zjedinil je miloztche. Shakramenti anda szvoju mòch y jakozt imaju od szvojega pochetnika Jesusha Kriztusha. 4. *Shakramenti imaju szvoju mòch od Jesusha Kriztusha.*

Gledech na zaszlusbe, y poztavlanye shakramentov po Jesushu Kriztushu, takaj y Duh szveti szvoju miloztchu potrebujuchem ove Shakramente podeluje. Shakramenti nedvojeno mòch y jakozt imaju, kajti ovo Jesush K. rekel y obechal je. Metemtoga, kakgoder ogeny nevusise, ako dervo zeleno, mokro y zlo-priredyeno je, ovak y Shakramenti mòch némaju, ako dusha priredyena néje. Jeli je pako ogeny zrok, ako mokro drevo negori? Ovak ravno y Shakramenti nészu zrok, ako nikakvu mòch némaju, nego zrok je zlà priprava oneh, koji ove prijemlyeju. Da anda Shakramenti szvoju mòch y jakozt imaju, tak potrebno je, da sze dobro k-prijemanyu oveh pripravimo. 5. *Shakramenti nedvojenu mòch y jakozt imaju, ako szè k-prijemanyu oveh dobro pripravimo.*

Iz rechi Bosje znamo, da Kriztush szèdem vidlyiva znamenya miloztche, anda szèdem Shakramente poztavil je; y ovi jeszu: 1. Kerzt, 2. Bermanye. 3. Szveto Telo Kriztushevo. 4. Pokora. 5. Krizmanye. 6. Szve- 6. *Szèdem je Shakramentov.*

ti Red. 7. Hisni zakon. Kriztush za nashe poszvetchenye poztavil je vidlyiva znamenya, kajti y mi vidlyivi lyudi jeszmo, koji íz tela y dushe szloseni jeszmo, y kajti Czírkva jedno vidlyivo drustvo pravoverneh kerztchenikov je. Ova vidlyiva znamènya miloztche takaj Shakramenti ali zkrovnozti ozivajusze, kajti nyihovo zrokuvanye, najmre nyihova miloztcha ochjam y razumu nashemu chizto otajna y zkrovna je.

7. Druga blagoszlovlena dugovanya nemreju sze Shakramenti ozivati.

Nahadyajusze josche vnoge druge vidlyive ztvari vu Czírkvi navadne, kakti sz. voda, pepel, szvetche, y zpodobna. Ali ova nemoramo med Shakramente brojiti, pokehdob ovem niti sz. Piszmo, niti predyih navuk kakvu nefalenu mòch miloztche pripishuje. Ova takaj niti od Kriztusha poztavlyena nészu, nego szamo od Czírkve, y jeszu zato szamo szveti czírkveni obichaji.

Razgovori.

1.

Zakaj zoveju sze Shakramenti znamenya?

Kaj je Shakrament? — Kaj je znamenye? — Kaj pokasuje dim? Je dim jedno znamenye? — Zakaj? — Kaj je anda jedno znamenye? — Je pako vszako znamenye, jedno mòchi y jakozti puno znamenye? — Je dim takaj zrok ognya? — Je dim jedno mòchi puno znamenye? — Zakaj né? — Je anda vszako znamenye jedno mòchi y jakozti puno znamenye? — Kaj pokasuje Shakrament? — Zakaj je anda Shakrament jedno znamenye? — Je ali Shakrament y je-

dno mòchi y jakozti puno znamenye? — Zakaj? — Jeli zrokuje Shakrament miloztchu koju pokasuje? —

2.

Zakaj zoveju sze Shakramenti znamenya vidyena?

Jelisze pri vszakem Shakramentu kaj vidi? — kaj sze vidi pri kerztu? — Zchem sze chlovek ochiztchava? — Kaj sze vidi pri Bermanyu? — Zchem sze chlovek namase? — Kaj sze vidi pri sz. Oltarzkem Shakr.? — Koje zpodobe? — Kaj sze vidi pri Shakramentu pokore? — Kaj vu ovem chiniju lyudi? Kakva znamenya davàju? — Kajsze vidi pri Shakramentu poszlednoga mazanya? — Zchem sze betesnik namase? — Kaj sze vidi pri Shakramentu sz. Reda? Kaj poztavlya Biskup na Glavu Redovnika? — Kaj sze vidi pri Shakramentu hìsnoga zakona? — Jeli szî zarùcheni ne podavaju ruke? — Y kaj szî ovi obechùju? — Jeli je anda pri vszakem Shakramentu jedno vidlyivo dugovanye? — Kakva sze rech pridava k-ovomu vidlyivomu dugovanyu? — Vu chem ztoji anda Shakrament? — Zakaj je Shakrament jedno vidlyivo znamenye? — Jeli je miloztcha Bosja takaj vidlyiva? — Zakaj né? — Jeli je ova miloztcha vu telu, ali vu dushi? —

3.

Gdo je poztavil Shakramente?

Jeli chlovek z-miloztchum Bosjum gozpoduvati more? — Moreli chlovek Shakramente poztavlyati? — Zakaj né? — Jeli sze Apostoli imenuju pochetnike ali számo razdelitele zkrovnoztih Bosjih? — Jeli szû Apostoli Shakramente poztavili? — Zakaj nè? — Jeli je Jesush K. takaj szamo chlovek bil? —

Jeli je Jesush Skakramente poztaviti mogel? Zakaj? — Po chém nam je Jesush miloztchu zaszlusil? — Gdo je pochetnik nove zapovedi, novoga zakona Miloztche? — Od koga je anda Skakrament poztavlyen? — Zakaj od Kriztusha Gozpona?

4.

Odkud imaju Shakramenti szvoju moch y krepozt?

Imajuli Shakramenti szvoju mòch od szebe szaméh? — Gdo je Shakramente poztavil? — Gdo je z-potrebuvanyem Shakramentov miloztchu zjedinil? — Od koga imaju anda Shakramenti szvoju mòch y jákozt? —

5.

Kak imaju Shakramenti szvoju moch y jakozt?

Imajuli Shakramenti nedvojenu y nefalenu mòch y jakozt? — Moreli Kriztush vu szvojem obechanyu faleti? — Gdo je Shakramentom moch y jakozt obechal? — Jeli vszi lyudi Shakramente z-hasznum prijemlyeju? — Morejuli Shakramenti mòch y jákozt imati, ako sze k-prijémanyu oveh zlo pripravimo? — Kada imaju Shakramenti nefalénu mòch y jakozt? — Kak sze anda k-prijémanyu sz. Shakramentov pripraviti moramo? —

6.

Kuliko je Shakramentov, y kak sze imenuju?

Kuliko je vidlyiveh znameny miloztche Kriztush poztavil? — Kuliko je anda Shakramentov? — Kaksze imenuju? — Zakaj je Kriztush vidlyiva znamenya za nashe poszvetchénye poztavil? — Jeli mi vidimo miloztchu, koju Shakramenti vu nami zrokuju? Zakaj imenujemo mi ova vidlyiva znamenya miloztche *zkrovnozti* ali *Shakramente?*

7.

Jeli je sz. voda takaj Shakrament? — Jeli szî kaj chul od blagoszlavlanya pepela, palmih, szvech &c.? — Zakaj nészu ova dugovanya Shakramenti? — Jelisze nyim vu sz. piszmu kakva nedvojena mòch miloztche pripishuje? — Od kòga vpelaniszû ovi obichaji? — Od Kriztusha, ali od Czirkve? — Kak sze anda imenuju obichaji ovakvih dugovany? — *Jeszu druge blagoszlovlyene ztvari takaj Shakramenti?*

PITANYE 2.

Kak nasz poszvetchuju szveti Shakramenti?

Szveti Shakramenti nasz poszvetchuju, na kuliko nekoji iz szvojega naredyenya miloztchu poszvetchujuchu, y pravichnozt nam davaju, drugi pako ovu miloztchu vu nami povekshavaju.

Razláganye.

Szudim, da sze josche zmishlyavate, kaj vam od miloztche Bosje (Nàvuk II y VIII) povedal jeszem. Miloztcha Bosja je jedna nuternya zverhunaravzka pomoch, da za vekivechno sivlenye kaj dobroga vchiniti moremo. Ova miloztcha je dvojverztna; najmre: poszlujucha y poszvetchujucha. Poszlujucha je nam na pomoch k-vszakomu dobromu delu, y z-ovem preztaje. Poszvetchujucha pako vu nami oztaje, y vchini nasz dobre y szvete. *1. Ponovlenye Navuka od miloztche.*

Kakgoder lyubav y zbantuvanye zkupa neszlasejusze, ovak takaj miloztcha poszvet- *2. Zrokuvanya miloztche*

poszvetchujuche. chujucha y greh zkupa ztati nemrêju. Greh iz dushe miloztchu pretirava; miloztcha pako iż dusche greha zbrishuje, nyu opravichi, ter nasz chini szine Bosje. Y kajti Bog detczi szvoji odvechtvo vekivechnoga blasenztva vu nebu obechuje, tak poztajemo mi po miloztchi poszvetchujuchi odvetki vekivechnoga blasenztva. Od ovud vidite Dragi! vsza zrokuvanya miloztche poszvetchujuche, najmre: Ona nasz opravichi y poszvetchuje, ona nasz chini szine Bosje, y odvetke vekivechnoga blasenztva.

3. Miloztcha poszvetchujucha je duhovno sivlenye dushe nashe.

Kakgoder telovno sivlenye vu zjedinenyu dushe z-telom ztoji, ovak takaj duhovno sivlenye poztavleno je vu zjedinenyu dushe z-Bogom. Greh je szmert dushe; ar greh oddrusuje dushu od Boga. Ali miloztcha poszvetchujucha dushu z-Bogom zjedini, ar *Bog je lyubav, y koj vu lyubavi oztaje, on vu Bogu oztaje, y Bog vu nyim* (1 Joann. 4.) Miloztcha poszvetchujucha je anda duhovno sivlenye dushe.

4. Nachin, na koj nasz Shakramenti poszvetchuju.

Kada anda prez miloztche poszvetchujuche dusha nasha poszvetitisze nemre, tak y Shakramenti nasz szamo na tuliko poszvetiti moreju, na kuliko ovi miloztchu poszvetchujuchu zrokuju. Vszi Shakramenti imaju obchinzku mòch y krepozt, da chloveka, koj nye vredno priјemlye, poszvetchuju, pokehdob nyemu miloztchu poszvetchujuchu davaju; ali ne na jednaki nachin: nekoji najmre nam narednom nachinom miloztchu poszvetchujuchu y pravichnozt davaju, drugi pako ovu miloztchu vu nami povekshavaju.

Onomu sze kaj podeluje, kaj josche nikaj néma. Veliki greshniki némaju nikaj od miloztche poszvetchujuche. Kerzt y pokora narednom nachinom za velike greshnike poztavlyeni jeszu; po Shakramentu kerzta y pokore anda nam narednem nachinom miloztcha poszvetchujucha y pravichnozt podelujusze. *5. Miloztcha poszvetchujucha podelujesze nam po Kerztu y pokori.*

Onomu pako sze ono povekshava, koj predi vre kaj imal je. Pravichni vre imaju miloztchu poszvetchujuchu. Shakramenti: Bermanya, Oltara, poszlednoga mazanya, sz. Reda, y hisnoga zakona, jeszu za pravichne poztavlyeni. Po oveh Shakramentih anda miloztcha poszvetchujucha vu nami povekshavasze. *6. Po drugéh Shakramentih povekshavasze.*

Od ovud vre lehko vidisze, da Shakramenti mertveh y siveh nahadyajusze. Greshniki duhovnem nachinom jeszu mertvi, kajti sivlenye dushe, tojezt miloztchu poszvetchujuchu zgubili jeszu. Kerzt y pokora jeszu za greshnike; kerzt y pokora jeszu anda Shakramenti mertveh. *7. Shakramenti mertveh.*

Ali pravichni jeszu duhovnem nachinom sivi, kajti oni miloztchu poszvetchujuchu vu szebi imaju. Bermanye, Oltarzki Shakrament, Krizmanye, sz. Red, y hisni zakon jeszu za pravichne; ovi anda jeszu Shakramenti siveh. *8. Shakramenti sivéh.*

Razgovori.

1.

Kaj je miloztcha Bosja? — Kakva pomoch? — Kulikoverztna je nuternya miloztcha? — Jeli nam poszlujucha pomase k- vszakomu dobromu delu? — Jeli ova oztaje, kada dober chin *Kuliko verzti je nuternya miloztcha?*

zvershen je? — Jeli miloztcha poszvetchujucha preztaje, kada dobro delo dovershen o je? — Po kakvi miloztchi anda mi poszvetchujemosze? — Zakaj po poszvetchujuchi? —

2.

Kaj chini miloztcha poszvetchujucha vu dushi?

Jeli more lyubav z-zbantuvanyem szlagatisze? — Moreli miloztcha poszvetchujucha z-grehom ztati? — Ako greh vu dushu ztupi, moreli miloztcha poszvetchujucha oztati? — Ako pak miloztcha poszvetchujucha vu dushu ztupi, more onda greh vu nyi oztati? — Jeli anda mi po miloztchi poszvet. opravicheni poztanemo? — Zakaj? — Kakti opravicheni chija szmô detcza? — Kakvo odvechtvo je Bog detczi szvoji obechal? — Kakve odvetke anda nasz chini miloztcha poszvetchujucha? — Kaj anda chini miloztcha poszvetchujucha vu nami? —

3.

Koje je duhovno sivlenye dushe?

Jeli chlovek sive telovnem nachinom, ako szc dusha od tela oddrusi? — Vu chém ztoji telovno sivlenye chloveka? — Vu kakvem zjedinenyu? — Siveli pako dusha, ako od Boga oddrusisze? — Jeli nasz greh od Boga oddrusi? — Jeli je greh szmert dushe? — Zakaj? — Zkem nasz miloztcha poszvetchujucha zjedini? — Vu chém ztoji anda duhovno sivlenye dushe? —

4.

Kak sze mi po sz. Shakramentih poszvetchujemo?

Moreli dusha prez miloztche poszvet. poszvetitisze? — Ako anda Shakramenti nasz poszvetchuju, kaj moraju ovi pri nami zrokuvati? — Zakaj je Shakrament poztavlyen? — Kaj je anda Shakrament? — Jeli vszi Shakramenti miloztchu poszvetchujuchu zrokuju? —

Vszi na jednaki nachin? — Kak sze anda po Shakramentih poszvetchujemo? —

5.

Po kojeh Shakramentih podelyiva sze nam miloztcha poszvetchujucha?

Komu sze kaj podelyuje? — Onomu, koj vre predi kaj imal je? — Imaju veliki greshniki miloztchu poszvetchujuchu? — Za koga jeszu Shakramenti kerzta y pokore poztavlyeni? Za pravichne? — Po kakvih Shakramentih anda narednem nachinom miloztcha poszvetchujucha podelujesze? —

6.

Po kojeh Shakramentih povekshavasze miloztcha poszvetchujuchavu nami?

Komu pako kaj povekshavasze? — Onomu, koj josh nikaj néma? — Ima pravichni vre miloztchu poszvetchujuchu? — Za koga je Bermanye, oltarzki Shakrament, Krizma, sz. Red, y hisni zakon poztavlyen? — Za greshnike? — Po kakvih Shakramentih anda miloztcha poszvetchujucha povekshavasze? —

7.

Koji szû Shakramenti mertveh?

Koje je duhovno sivlenye dushe? — Imaju greshniki miloztchu poszvetchujuchu? — Je dusha greshnika duhovnem nachinom siva? — Zakaj né? — Za koga jeszu anda Shakramenti kerzta y pokore? — Kak sze zato Shakramenti kerzta y pokore imenuju? — Zakaj sze zoveju Shakramenti mertveh? —

8.

Koji szû Shakramenti siveh?

Jeszu y pravichni duhovnem nachinom mertvi? — Zakaj ne? — Jeli nemaju oni miloztchu poszvetchujuchu? — Za koga je Bermanye, Shakrament oltarzki, poszledno mazanye, sz. Red, y hisni zakon? — Koji szû anda Shakramenti siveh? — Y zakaj sze zoveju ovi Shakramenti siveh? — Kak nasz poszvetchuju anda Shakramenti? —

I. Dokànchanye Nàvuka.

Shakramenti ztaroga zakona biliszu kip Shakramentov novoga zakona.

Kak velika y neizbrojena jeszu dobrochinztva, Dragi! koja najmiloszerdneshi G. Bog greshnomu chlovechanztvu vszako vreme izkazal je! komaj je Adam zagreshil, komaj zgubil je bil pervu chiztochu y nedusnozt, komaj je prepovedanoga szàda pokushal, ter tak szebe y vsze szvoje odvetke vekívechne szmerti krivcze vchinil, tak Bog vre obechuje za oszlobodyenye chlovechanztva Odkupitelya, koj nye od vekivechne szmerti oszlobodil bude. Vu ovoga od Boga obechanoga Odkupitelya poztavili szû vszi odvetki Adamovi vszu szvoju zaufanozt, oni zdihavaliszû, oni seleliszû, da szamo na zkorom bi doshel, y nye odkupil. Metemtoga do dosheztka ovoga Odkupitelya bil nyim je Bog na pomoch z-nachini y z-zverhunaravzkemi miloztchami, on dal nyim je ztanovita vidlyiva znamenya, koja iz previdyenih zaszlushih muke y szmerti dojdushega Odkupitelya môch nye ochiztiti imala jeszu.

Ovakvo znamenye pred vszemi drugemi bilo je obrezavanye, koje Bog Patriarku Abrahamu z-szobum y z-czelem szvojem odvechtvom zvershavati zapovedal je, y po chem on szebi jèdno laztovito lyudztvo zmed drugih izebral je, iz kojega buduchi Mesziash rodilsze bude. — Ovakvo znamenye bil je vuzmeni janchecz y nekvaszni kruh, kojega Bog po Mojseshu y Aaronu vszako leto jèzti je zapovedal, y po chém neszamo aldov pomirènya na zpomenek prehadyanya Gozpona vu Aegyptush od lyudztva izraelzkoga obvershavan, nego y kervni krisa aldov, y Shakrament tela y kervi buduchega Odkupitelya szvèta pelduvan je bil. — Ovakvo znamenye bila je oprava y poszvetchenye Aldovnikov, koje Bog za Aarona y szine nyegve odperto

prepiszal je, y po chém oni neszamo vrèdni poztaliszû, da vu zakonu zapovedane Aldove zvershavaju, nego da y iztoga onoga pelduju, koj kakti najvekshi Aldovnik szebe szàmoga Otczu nebèzkomu na krisu alduval bude. Kaj zadnich rekel budem od oneh vszakojachkih ochiztchavanyih, od prelevanya kervi ztanovite sivine, y od blagoszlavlanyih, po kojih lyudztvo izraelzko od szvojih grehov ochiztcheno, y gozponu poszvetcheno bilo je? Szami pokazi, Dragi! da vre vu ztarem zakonu vidlyivi nachini pomenkali nészu.

Ali kak szlabi, kak nemochni biliszû ovi, ako nye onem prizpodobimo, koje pelduvali jeszu! Oni nészu iz szebe imali mòch ochiztiti y poszvetiti, oni imali szû moch szamo na tuliko, na kuliko oni jednu zvershenu veru vu buduchega odkupitelya zbudili jeszu; y szamo ova vera, ali vnogo bolye bosanzki Odkupitely, vu kojega Izraelczi veruvali jeszu, je nye ochiztil, y poszvetil. O! od kakve plemenite jakozti jeszu Shakramenti novoga zakona! Ovi nészu vishe kipi dosheztka Jesusha Krizt., nego oni jeszu jakozti puna znamemenya, z- kojemi on szvoju zaszlusbu y vrednozt vsze szvoje kervi zjedinil, y po tom nye tak jake y moguche vchinil je, da oni iz szebe szameh vsze lyudi poszvetchuju, koji sze doztojno k- nyimi pripravlyaju.

O zahvalimo anda dobrotivnomu Odkupitelyu, koj nezadovolyen, da on jedenput vu szvèt doshel je, da nasz odkupi, y blasene vchini, nasz takaj po szvetih Shakramentih, koje on poztavil je, poszvetiti hoche; y pripravimo nasz k- prijèmanyu oveh vszigdar vredno, da mi takaj po Jesushu pochetniku Shakramentov szvèti poztanemo. Amen.

II Dokànchanye Nàvuka.

Jesush ochituje szebe Szamaritanki kakti zviralische vszega dobra.

Poklamkam lyubleni Zvelichitely z- szvojemi Vucheniki iz Jeruzalema vu Galilaeu bisze povrachal, tak doshel je okolo poldneva k- jednomu szamaritanzkomu varashu, koj Szikar zval sze je. Jesush poszlal je szvoje vuchenike vu varash, da nekaj za jèzti kupiju; on szam pako oztal je zvun varasha pri jednem zdenczu poleg puta, iz kojega ztanovniki Szikar vodu noszili jeszu. Pri ovem zdenczu truden od putuvanya szel szî je, da Vuchenike povratchajuche pocheka. Vu iztem vremenu dojde sena jedna z- poszùdum iz varasha po vodu.

Ona nagrabi, y hoche z- vodum vre vu varash povernuti sze, kada Jesush k- nyoj pregovori, y veli: *daj meni, da sze napijem!* — Sena chudilasze je nad potrebuvanyem ovem, y odgovori: *ti jeszi sidov, kak moresh anda od mene napitka potrebuvati, kada ja Szamaritanka jeszem*, z- kojum sidov nikakvo obchinztvo imati neszme? — O dabi ti znala, odgovori Jesush, gdo ja jeszem! da bi ti zpoznala miloztchu Bosju, koju tebi vezda on ponudya, koj z- tobum govori! ti bi nyemu povdanesha bila; *ti bi bila nyega proszila, y on bi bil tebi vodu sivlenya prizkerbel.* — Gozpone, odgovori sena: to je chudnovito, ti némash nikakvoga zajimacha, kak hochesh anda prez ovoga meni vodu iz ovoga glibokoga zdencza zvlechi? *Ti némash poszudu za grabiti, ter zdenecz je glibok; odkud bi ti anda vodu sivu vzel? Jeszi ti vekshi, kak nash Otecz Jakob, koj nam zdencza ovoga zkopal je? On szam pil je iz ovoga, y nyegvi szini, y vsza nyegva marha?*

Jesush metemtoga terszilsze je pazlyivozt ove sene josche bolye zbuditi. Voda, veli on nadalye, koju ja dam,

je vishe, dapache neizmerno vishe vredna, kak ova iz zdencza Jakobovoga; *koj od ove vode ovde pije, on y zopet sedyal bude; koj pako od one vode pil bude, koju ja nyemu dal budem, on na vsze veke sedyal nebude. Ar voda, koju ja nyemu dal budem, vu nyim jedno zviralische poztane, koje na vekivechno sivlenye zviralo bude. O Gozpone! daj mî ovu vodu,* veli Szamaritanka, *da vishe nesedyam, y vishe szim dojti nemoram, da grabim.* Dobro! veli Jesush, ja tebi ovu vodu dam, ali hodi predi y dozovi tvojega musa, ter z-nyim dojdi. Ja némam mùsa, odgovori sena: *pravo imash*, veli zopet Jesush: *da velish, némam mùsa, ar ti imala szî pet mùsev, y kojega vezda imash, on ne tvoj mus.*

Iz ovoga govorenya raztolnachilaszi je sena, da Jesush Prorok biti mora, koj vsze zna; dapache ona izpelyala je, da on szam obechani y dugo chakani Mesziash biti mora. Zato hitrila je vu varash, y rekla poznanem szvojem: Hodte y vidite jednoga chloveka, koj meni vsze povedal je, koja ja vchinila jeszem; hodte y vidite, jeli on Mesziash szam néje. (Joan. 4.)

Dragi! pretergnimo pripovezt ovu, y zpoznajmo iz ove Jesusha kakti zviralische vszega dobra. — Tak je! Jesush je pravi Mesziash, on ckakani Odkupitely szvèta, ono sivo zviralische miloztchih. On je ona voda, koja sze vu vszeh oneh, koji nyu piju, na jedno zviralische obracha, koje na vekivechno sivlenye zvira. Zaizto! Kaj szû oni vu Czirkvi od Jesusha poztavlyeni y oztavlyeni Shakramenti drugo, kak zviralischa, po kojéh nam nyegva miloztcha, szvetozt y pravichnozt podelyivajusze? O da bi szamo vishe puti iz ovoga zdencza miloztchih grabili, y ove bosanzke nachine zvelichenya marlyivo potrebuvali, ter po potrebuvanyu oveh nasz poszvetili, y opravichili! — Amen.

III Dokànchanye Nàvuka.

Velikocha lyubavi Jesusha pri poztavlanyu sz. Shakramentov.

Gdo sze nebude oszupnul, Dragi! ako velikochu one lyubavi premiszli, z-kojum Jesush Krizt. Czirkvu szvoju lyubil je!? *Jesush Krizt.*, veli sz. Pavel: *je szvoju Czirkvu lyubil, y szebe szamoga za nyu szmerti povdal, da ovu poszveti, y vu kerztu vode po rechi sivlenya ochizti.* (Ephes. 5.) Kaj narodov navuchitely ovde od sz. Kerzta govori, to izto od drugeh Shakramentov takaj razmetisze mora, koji, da nasz poszvetiju, od Jesusha Kriztusha mòch y jakozt dobivaju; ako taki z-vszum biztrochum pameti nashe nachina, na koj ovi miloztchu poszvetchujuchu vu nami zrokuju, preszèchi nemremo, nego szamo nad nyim chuditisze moremo. Premiszlimo zvun toga ono vszakomu Shakramentu laztovito zrokuvanye, tak nashli budemo ravno tulike pokaze lyubavi Jesusha; Kerzt nasz prepo-radya, y nam daje jedno novo sivlenye; Bermanye napunuje nasz z-jakoztjum y z-ztalnoztjum: Sz. Shakrament Oltara nasz krepi; pokora vchini, da mi sivlenye, koje nam greh vzel je, nazad dobìvamo; poszledno mazanye iliti Krizma dovershuje nashe ochiztchavanye, da pred Boga ztupiti moremo: sz. Red poszvetchuje Szlusbenike Czirkve, y hisni zakon poszvetchuje zjedinenye musa y sene.

Metemtoga gde szû kerztcheniki vezdashno vreme, koji Odkupitelju za ovu velikochu nyegve lyubavi, koju vu poztavlanyu sz. Shakramentov ochituval je, dusno bi zahvalili?! Kuliki ovde nahadyajusze, koji na to morebiti josche nigdar miszlili nészu! y iz druge ztrani, kuliki, koji nezahvalno sz. Shakramente ali ozkrunili, zlo potrebuvali, ali od nyih zlo govorili jeszu? O chuvajmosze, Dragi! chuvajmosze ove tak mó-

chi y jakozti pune zvelichenya nachine ozkruniti; zpoznajmo vnogo bolye, kak velika lyubav Jesusha proti nam bila je, kada on, da nasz poszveti, sz. Shakramente poztavil, y ove doztojno potrebuvati zapovedal je, ter po jedni priztojni pripravi Shakramentov miloztchih nasz vszigdar vredne vchinimo! Amen.

NÀVUK 24.

Od Shakramenta Kerzta.

PITANYE 1.

Kaj je Kerzt?

Kerzt je pervi, y najpotrebneshi Shakrament, vu kojem chlovek po vodi, y rechi Bosje od greha iztochnoga, y drugéh grehov oszebnih, ako koje pred Kerztom je vchinil, ochiztchujesze, y vu Kriztushu kakti novo ztvorenye na sitek vekivechni preporadyasze, y poszvetchujesze.

Razláganye.

Malo predi nego Jesush Kriztush vu nebo bi bil zaztupil, rekel je on Vuchenikom szvojem: *Hodte, vuchite vsze narode, y kerztite nye vu ime Otcza, y Szina, y Duha szvetoga.* (Matth. 28.) Ovde poztavlanye Kèrzta odperto vidisze. Kriztush zapoveda Kerzta pred vszemi drugemi Shakramenti podeliti; mi anda najpervich kerztitisze moramo, **1. *Kerzt je pervi Shakrament.***

predi kak drugi koj Shakrament prijemlyemo. Kerzt je anda pervi Shakrament.

2. *Kerzt je najpotrebneshi Shakrament.*

Kak potreben pako Kerzt k-zvelichenyu je, raztolnachuje Kriztush, kada Nikodemushu veli: *Ztanovito, ztanovito velim tebi; ako gdo nebude preporodyen iz vode, y Duha szvetoga, nemore dojti vu kralyeztvo Bosje.* (Joann. 3.) Po preporodyenyu iz vode y Duha sz., Kerzt razmevasze. Veli pako Kriztush odperto, da prez ovoga preporodyenya nigdo, anda niti odhraztcheni chlovek, niti dete vu kralyeztvo Bosje ztupiti, iliti zvelichitisze nemre. Kerzt je anda najpotrebneshi Shakrament.

3. *Kerzt ztoji vu opranyu z-vodum, y vu rechi Bosji.*

Kerztiti znamenuje tuliko, kak oprati. K-opranyu vzimlyesze obchinzki voda naravzka najmre: zdencza, potoka. Kriztush takaj odperto, kak iz gorechujenoga zpomenka z-Nikodemushem razmeli jezte, vodu za kerzt odluchil je. Opranye anda pri Kerztu z-naravzkum vodum bivati mora. Nikaj né obchinzkeshega, nikaj né lese najti, kak vodu; y kajti Kerzt jeden tak potreben Shakrament je, zato y Kriztush k-ovomu jednu tak obchinzku y lehku ztvar prepiszal je. Ali on prepiszal je takaj rech Bosju k-ovomu, on zapovedal je kerztiti: *Vu ime Otcza, y Szina, y Duha szvetoga.* Kerzt anda ztoji vu opranyu z-vodum, y vu rechi Bosje.

4. *Shakrament Kerzta za czily ima pervich oproztchenye grehov.*

Mi navadno neperemo ono, kaj chizto je, nego kaj nechizto y zamazano je; y ovo peresze zato, da chizto poztane. Jesush Kriztush je Zvelichitel dushe nashe; kada anda on Kerzta za vsze nasz potrebnoga ochituje, tak on dushu chloveka nechiztu znajti je mo-

ral. Dusha chloveka po grehu zamasesze; Greh dvojverztni je: iztochni iliti izhodni, y laztoviti. Z-izhodnem vszi lyudi zamazani jeszu; (V. navuk, 3. pitanye.) Z-láztovitem pako odhraztcheni; Kriztush anda Kerzta poztavil je, pervich: da chlovek od greha izhodnoga, y od vszeh grehov pred kerztom vchinyeneh operesze, tojezt oproztchenye zadobi.

Medtemtoga Kriztush vu razgovoru z-Nikodemushem Kerzta imenuje *preporodyenye*; vi ali vre szami prevideti morete, da chlovek vu Kerztu telovnem nachinom preporoditisze nemre; Kriztush anda po Kerztu jedno preporodyenye dushe razmeti mora. Duhovno sivlenye dushe je miloztcha poszvetchujucha; ovu dusha pred Kerztom néma, kajti josche z-izhodnem grehom obtershena je; ali vu Kerztu ovu miloztchu zadobiva, kajti Kerzt, poleg izrechka Jesusha Kriztusha, jedno preporodyenye po vodi y Duhu sz. je. Kak berse dusha novo duhovno sivlenye miloztche poszvetchujuche ima, tak ova poztaje jedno novo ztvorenye, y z-ovum miloztchum vekivechno sivlenye ufatisze more, ona anda vu Kerztu kakti novo ztvorenye preporadyasze, y poszvetchujesze. Nut, Dragi! ovo je drugi czily y konecz, zakaj Kriztush Kerzta poztavil je, najmre: da chlovek kakti novo ztvorenye preporadyasze y poszvetchujesze. 5. *Drugoch zvelichenye.*

Razgovori.

1.

Koj je pervi Shakrament? — Zakaj sze zove Kerzt pervi Shakrament? — Moramo- *Koj je pervi Shakrament?*

lisze najpervich kerztiti, nego koj drugi Shakrament prijemlyemo? — Komu je rekel Jesush: *Hodte, y vuchite vsze narode etc.*? — Y kaj Apostoli podvuchenem narodom naj chiniju? — Kojega Shakramenta zapoveda anda Kriztush pred vszemi drugemi podeliti? — Zakaj moramo anda najpervich kerztitisze, nego drugoga kojega Shakramenta prijeti moremo? —

2.

Koj je najpotrebneshi Shakrament?

Koj je najpotrebneshi Shakrament? — Zakaj sze zove Kerzt najpotrebneshi Shakrament? — Jeli anda prez Kerzta nigdo, niti izto malo dete Zvelichitisze nemore? — Zakaj né? — Kaj je rekel Kriztush Nikodemushu? —

3.

Vu chem ztoji Kerzt?

Kaj znamenuje kerztiti? — Kaj potrebujemo navadno za oprànye? — Y kaj je Kriztush odperto za Kerzt odluchil? — Z-chem anda pri Kerztu opranye bivati mora? — Zakaj z-vodum? — Zakaj je Kriztush ravno vodu za Kerzt odluchil? — Vu chijem imenu je Kriztush zapovedal kerztiti? — Jeli je Kriztush pri Kerztu takaj rech Bosju prepiszal? — Vu chém ztoji anda Kerzt? — Szàmo vu opranyu z-vodum? —

4.

Je Kriztush poztavil Kerzta da nasz od grehov ochizti?

Kaj navadno peremo? — Ono kaj chizto y nezmazano je? — Zakaj sze ono, kaj nechizto je, oprati mora? — Gdo je Zvelichitely dushe nashe? — Je Kriztush doshel nasha tela ochiztiti? — Zakaj né? — Gdo je Kerzta za vsze lyudi kakti potrebnoga ochituval? —

Kakvu je anda Kriztush dushu chloveka znajti moral? — Morebiti chiztu? Zakaj zamazanu? — Z-chem sze dusha mase? — Kulikoverzti je grèh? — Gdo je z-izhodnem grehom zamazan? — Szamo odhraztcheni lyudi? — Gdo je pako z-laztovitemi grèhi zamàzan? — Jeli je Kriztush dushu szamo od iztochnoga greha ochiztiti hotel? — Zakaj je anda Kriztush pervich Kerzta poztavil? —

5.

Kak imenuje Kriztush vu szvojem razgovoru z-Nikodemushem Kerzta? — Jeli né *preporodyenye?* — Jeli chlovek dvakrat na szvet dohadya? — Jeli chlovek telovnem nachinom preporadyasze? — Kakvo preporadyanye anda Kriztush po Kerztu razmeva? — Zakaj dushe? — Imali chlovek pred kerztom miloztchu poszvetchujuchu? — Zakaj né? — Z-kakvem grehom je obtershen? Dobívali chlovek vu Kerztu miloztchu poszvetchujuchu? — Zakaj? — Jeli dusha onda ono ztaro Ztvorenye oztaje? — Kaj dusha z-miloztchum poszvetchujuchum ufatisze more? — K-chemu je miloztcha poszvetchujucha? — Jeli je Kriztush hotel vu Kerztu dushu na sitek vekivechni poszvetiti? — Zakaj je anda Kriztush drugoch Kerzta poztavil? — Szamo da dushu od grehov ochizti? — Povech anda, kaj je Kerzt? — Zakaj je Kriztush kerzta poztavil? —

Je Kriztush poztavil Kerzta da nasz poszveti?

PITANYE 8.

Kaj zvershava Shakrament Kerzta?

Shakrament Kerzta zvershava 1. Oproztchenye grèha izhodnoga, y vszeh grehov pred Kerztom vchinyenéh, dapàche y kastig tak vekiveechnéh kak vremenitéh. 2. Vu nyém zadobiva dusha miloztchu Bosju, po koji poztajemo pravichni, y zajedno Szini Bosji, y odvetniki sivlenya vekivechnoga. 3. Okerztcheni vlezneju vu Czirkvu, y poztavlyajusze vu broj drugéh kotrigov Czirkve. 4. Dusha na Kerztu zaznamenujesze z-neizbriszlyivem znamenyem, y zato sz. Kerzt vech, kak szamo jedenput prez szmertnoga grèha prijetisze nemore.

Razlàganye.

1. Sz. Kerzt zvershàva pervich: oproztchênye vszeh grehov, y kastig.

Vre iz pervèshéh, Dragi! znati morete, kaj vu nami Shakrament sz. Kerzta zvershava, ali ja ovo iz sz. Pavla josche bolye raztolnachiti hòchu, ar ov zrokuvanya Kerzta vu liztu na Rimlyane VIII ovak izpishuje. *Nikaj nê od zkvarjenya vu oneh, koji po Kerztu vu Jesushu Kriztushu jeszu.* Ako pako vu kerztchenih nikaj vishe od zkvarjenya néje, tak vu nyimi nikakov izhodni, nikakov laztoviti grèh, nikakva vremenita niti vekivèchna kàstiga biti nemore; ar vsze ovo bi bilo zkvarjenye. Shakrament sz. Kerzta zrokuje anda pervich oproztchenye grèha izhòdnoga, y vszeh grehov pred Kerztom vchinyeneh, kak takaj vszeh vremeniteh y vekivechneh kastig. Rekel szêm: y vszeh grèhov pred kerztom vchinyeneh — ar po Kerztu vchinyeni grèhi po Shakramentu pokore opraztchajusze.

Kada vu Kerztu grèhi opraztchajusze, tak dùshi podelyivasze miloztcha Bòsja, y vi vre iz zàdnyega razlàganya znàte, koja vsza miloztcha Bòsja vu nami chini; da najmre: pravichni, szini Bòsji y Odvetniki vekivechnoga blàsenztva poztajemo. Ovo josche bolye raztolnachuje sz. Pavel (1 Cor 6.) kada veli: *Vi oprani jezte; vi pravichni jezte vchinyeni vu imenu Gvzpona nashega Jesusha Kriztusha.* Kerzt anda podelyiva drugoch: miloztchu Bòsju.

2. Drugoch: podelyivanye miloztche Bosje.

Kerzt je pèrvi Shakrament vu Czirkvi kerztchanzki; koj sze anda kerzti, on pridrusisze k-Czirkvi kerztchanzki; y kajti Czirkva nyèga kerzti, tak ona nyèga vu bròj kotrigov szvojih prijemlye, y vchini nyega delnika duhovnih dobrih szvojih. Ovo podtverdyava sz. Pavel, (1 Cor. 13.) govorechi: *Mi vszi po jednem Duhu k-jednomu telu kerztcheni jeszmo.* Vi vre iz 9ª kotriga vère znàte, da po duhovnem telu Kriztusha Czirkva razmevasze; sz. Pavel anda tuliko rechi hoche: po Kerztu vszi ztupiliszmò vu Czirkvu, y zpadamo k-nyoj kakti kotrigi. Trejtich, anda zrokuje Kerzt, da oni, koji kerztcheni jeszu, vu Czirkvu vlezneju, y kotrigi ove poztaju.

3. Trejtich: vchini nasz ztupiti vu Czirkvu, y vu broj kotrigov nenyih.

Zadnich dusha vu Kerztu zaznamenujesze z-znamenyem neizbriszlyivem. Ovo né telovno znamènye kakvo, koje videti ali chutiti moremo, nego jedno dùhovno znamènye, po kojem kerztcheni od vszeh nekerztcheneh razluchavasze; y zato kerzt vishe kak jedenkrat prez szmertnoga greha prijetisze nemore. Ovo anda je cheterto zrokuvanye kerzta.

4. Chetertich: Kerzt zaznamenuje dushu z-neizbriszlyivem znamenyem.

5. *Kerzt zrokuje takaj zaveze zbog vchinyenih obechanyih na nyim.*

Zvun toga Kerzt takaj ztanovite zaveze y dusnozti zrokuje, koje iz nashega laztovitoga obechanya dohadyaju, koje mi pri Kerztu vchinili jeszmo. Ova obechanya zovejusze kerztni zavezi. Y vi, Dragi! na Kerztu ove zaveze vchinili jezte; morebiti pako nikaj od nyih neznate, y zato ove vam raztolnachiti hòchu, da ove bolye obdèrsavati budete mogli; ar vszako obechanye zpunitisze mòra.

6. *Pervo obechanye na Kerztu je: Vràgu odrèchi.*

Kerztna obechànya jeszu od negda nàvadna vu Czirkvi; ar poleg prepisza Jesusha Kriztusha moraliszû Apostoli pervich navuchati, onda kerztiti. Koj obechal je, da navukà Jesusha Krizt. obdersaval bude, onoga kerztili jeszu; koj pako branilsze je, nyega kerztili nészu. Kakgoder anda selni kerztitisze vre vu vrèmenih Apostolov Kriztushu obechanya vchiniti jeszu morali, ovak ovo y vezda vchiniti moraju. Kriztush y Duh peklenzki zkupa nigdar ztati nemreju; ar Kriztush je pochetnik miloztche y krepozti, vrag pako je pochetnik grèha. Koj vràgu neodreche, on Jesushu Kriztushu obechatisze nemrê. Vi takaj na Kerztu obechali jezte vràgu odrèchi; ar kada vasz Redovnik pital je: *Odgovarjashlisze vragu?* tak odgovorili jezte: *Odgovarjam.* Pervo obechanye na Kerztu je anda, vràgu odrèchi; tojezt nyègva zlochèzta vkanlyiva nadehnènya vishe neposzlushati, ova neszledûvati.

7. *Drugo Obechanye je: Odrechi zlèm dèlam vràga.*

Vsza, koja Kriztush rechjum vuchil je, ona y z-szvojum peldum podtverdil je. Koj navuku Jesusha Krizt. obechal sze je, on takaj obechati je moral, da nyegvem peldam szleduval bude. Pervi Kerztcheniki ovo na

kerztu vchinili jeszu; ar sz. Pavel veli: (Galat. 3.) *Vszi, koji vu Kriztushu kerztcheni jezte, Kriztusha oblekli jezte*; tojezt; nyegvo szveto sivlenye, nyegve krepozti. Pelde iliti chini Jesusha Kriztusha neszlasejusze zopet z-chini duha peklenzkoga; ar chini duha peklenzkoga jeszu grehi. Mi anda poleg obechanya nashega na Kerztu vchinyenoga chinom duha peklenzkoga odrechisze moramo. Ovo na Kerztu obechali jezte; ar kada vasz Redovnik pital je: *Odgovarjashlisze delom Vraga?* tak odgovorili jezte: *Odgovarjam.* Drugo obechanye anda na Kerztu je, delom vraga odrechi; tojezt nikaj zloga, ali greshnoga vchiniti nehoteti.

Kuliku pokoru y vmarjanye tela Jesush Kriztush na szê vzél je, vre iz izpisza muke nyegve znamo. *Mi nemremo delniki nyegvoga goreztajanya poztati, ako delniki nyegve muke nészmo.* (2 Cor. 1.) Mi anda na Kerztu pokoru y vmarjanye tela nashega obechati moramo. Duh peklenzki je oholen y gizdav, ne pako ponizen y krotek Oholnozt Vraga neszlasesze z-vmarjanyem Jesusha Kriztusha, mi anda na Kerztu gizdoztam vraga odrechi moramo. Ovo takaj na Kerztu obechali jezmo Ar kada vasz Redovnik pital je. *Odgovarjashlisze vszem gizdoztjam vraga?* tak odgovorilíztê: *Odgovarjam.* Trejto obechanye anda je: gizdoztjam Duha peklenzkoga odrechi. Duh peklenzki szvoju gizdozt pokasuje vu prekorednih dobrih ovoga szvèta; gizdoztjam vraga odrèchi anda znamenuje, prekoredna dobra szvêta ovoga neizkati, y szerdcze szvoje ovem ne alduvati.

8. *Trejto obechanye je: odrechi gizdoztjam Vragu.*

9. Dnevi, kada obechanye na Kerztu vchinyeno ponovitisze mora.

Znate vezda kakva obechanya na Kerztu vchinili jezte; vi ztê najmre obechali: da vragu, nyegvem delom, y nyegvem gizdoztjam odrechete. Potrebno szamo je, da ova obechanya marlyivo obdersavate, y vishe put, oszebito na dan vashega narodyenya, kak y po vekshih szvètkih, y po dnèvih prichezt-chanya ponovite.

10. Dusnozt Kumov.

Ali vi szî morebiti miszlite: to né iztina, da ja na Kerztu kaj obechal jeszem; ar ja onda josche nikaj razmel, niti govoriti znal nészem. — Puztite, da vam to raztolnachim. Po vami szamemi iztina je nikaj obechali nézte, nego po vashih Kùmih. Kùm je on, koj vu imenu deteta pri kerztu govori, y dete dersi. On dobro ztoji za kerztchanzko odhranenye deteta, on takaj dusen je szvojega kumicha vu pofalenyu ali nemarnozti Roditelyih vu veri kerztchanzki podvuchiti. Kada anda Kumi za vashe kerztchanzko odhranenye dobro ztali jeszu, tak na meztu vasz, takaj obechanye vchiniti jeszu mogli; y vi vendar vezda vre velikochu czene y vrednozti Kerzta prevideli jezte, tak obechanye vashih Kumov nazad vzimali nebudete, nego ovo vnogo bolye podtverdili, y vashem Kumom zahvalili, da oni za onda mezto vasz ovo obechanye vchinili jeszu.

Razgovori.

1.

Kaj zrokuje Shakrament kerzta pervich.

Kaj zvershava Shakrament sz Kerzta *pervich*? — Odkud moresh ti pokazati, da po kerztu vszi grehi y kastige opraztchajusze? —

kaj veli Pavel (Rom. 8.)? Je kaj od zkvarjenya vu onéh kojisze kerztiju? — Koji láztoviti gréhi po kerztu odpuztchaju sze? — Ako gdo potlam kerzta gréshi, po chém sze ovi grehi odpuztchaju? —

2.

Jeli sz. Pavel szamo od Korintiancczev veli: *vi oprani jezte?* Kaj dushi po Kerztu podelyivasze? — Zakaj velish ti, da po Kerztu miloztcha poszvetchujucha podelyivasze? Kaj poztajemo mi po miloztchi poszvetchujuchi? — Kaj anda zvershava sz. Kerzt *drugoch?* — *Drugoch?*

3.

Koj je pervi Shakrament vu Czírkvi kerztchanzki? Po kojem Shakramentu ztupimo mi vu Czírkvu? Y koje je duhovno telo Jesusha Kriztusha? — Kada anda sz. Pavel veli: *mi szmô k-jednomu telu kerztcheni*, kaj on po *telu* razmeva? — Jeszmo mi vszi k-jednomu telu kerztcheni? Chiji kotrigi anda poztajemo po kerztu? — Zakaj kotrigi Czírkve? — Kaj zvershava anda Kerzt *trejtich?* *Trejtich?*

4.

Jeli zaznamenuje takaj Kerzt? — Gde zaznamenuje Kerzt? — Jeli na telu? Ako pako greshimo, jeli onda ovo znamenye zbrishesze? — Z-kakvem znamenyem anda zaznamenuje nasz Kerzt? — Jeli sze moremo vishe, kak jedenput kerztiti? — Zakaj ne? Kaj anda zvershava Kerzt *chetertich?* *Chetertich?*

5.

Jeli zrokuje Kerzt kakve zaveze? — Jeli szmô na Kerztu kaj obechali? — Kak sze *Kaj szû kerztni zavezi?*

zoveju obechànya na Kerztu vchinyena? — Kaj szû anda zavèzi? —

6.

Koj je pervi kerztni zavez?

Jeszu ova obechanya vezda ztoprav vpelana? Jeli szû Apostoli predi kerztiti ali navuchati morali? — Ako gdo navuka Jesusha Kriztusha dersati né hotel, jeli bil kerztchen? — Kaj szû morali anda oni obechàti, koji kerztitisze jeszu hoteli? — Gdo je pochetnik miloztche? — Gdo je pako pochetnik greha? — Jeli sze navuk Jesusha Krizt. z-navukom duha peklenzkoga szlase? — Komu anda moramo sze pri Kerztu odrechi? — Jeszmo y mi Vragu pri Kerztu odrekli? — Kaj szmó Redovniku pitajuchemu na kerztu odgovorili? — Koje je anda *pervo* obechanye? —

7.

Koj je drugi kerztni zavez?

Jeszuli sze pelde Jesusha Kriztusha nyegvomu navuku szuprotztavile? — Kada anda k-navuku Jesusha Kriztusha sze podajemo, koga obechujemo szleduvati? Jeli sze pelde Jesusha Kriztusha z-chini vraga szlaseju? — Kojem chinom anda na Kerztu odrechi moramo? Jeszmo y mi to obechali? — Kaj szmô Redovniku pitajuchemu: *Odgovarjashlisze delom vraga?* odgovorili? — Koje je anda *drugo* obechanye?

8.

Koj je trejti kerztni zavez?

Kakvo sívlenye je vodil Jesush Kriztush? Je on delnik muke Jesusha, koj telo szvoje ne vmarja? Jeli Vrag lyubi poniznozt y vmarjanye? Kak sze bil zgizdal vrag? Komu hotel je on jednak biti? — Jeszmo mi obechali

gizdoztjam vraga odrechi? Kaj szmô Redovniku pitajuchemu na sz. Kerztu obechali? — Koje je anda *trejto* obechanye? Vu kakvih dobrih pokasuje vrag szvoju gizdozt? Jeli szmemo mí za vremenitemi hlépeti? — Kaj anda to znamenuje: gizdoztjam Vraga odrechi?

9.

Jeli anda znash, koja vsza na sz. Kerztu obechal jeszi? Moramoli obechanye dersati? Kada obechanye ovo ponoviti morama?

Moramoli obechanya na kerztu vchinyena dersati, y kada ponoviti?

10.

Jeli szî ti na sz. Kerztu vre govoriti mogel? Kak szî anda kaj obechati mogel? — Po kém? — Gdo je Kùm? — Zakaj ztojiju kùmi na Kerztu? — Kada mora Kùm za kerztchanzko odhranenye deteta zkerbeti sze? Koje szû anda dùsnozti kumov? — Jeli tebi sàl, da je Kùm mezto tebe obechanya vchinil? — Zakaj ne? — Jeli ti previdish czenu y vrédnozt Kerzta? — Jeszu obechanya ova na tvoju skodu?

Kaj szû, y kakve dusnozti imaju kùmi?

PITANYE 3.

Gdo more kerztiti?

Vu potrebochi more vszaki kerztiti; zvan potrebòche pako imaju szamo Biskupi y Plebánushi oblázt kerztiti, z-dopuztchenyem pako oveh mogû takaj drugi Meshniki, y Diakonushi, iliti sheztoga reda imajuchi kerztiti.

Razláganye.

1. Narednem nachinom imaju szami Biskupi y Plebànushi oblazt kerztiti, vu potrebòchi more vszaki kerztiti.

Nárednem nàchinom moreju szamo Biskupi y Plebánushi kerztiti; ar szamo szvojem Apostolom je Kriztush rekel: *Kerztite vsze narode.* Kajti pako Kerzt najpotrebneshi Shakrament je, tak more vu potrebochi, gde Biskùp ali Plebànush imati sze nemre, vszaki chlovek kerztiti. Ako y on, koj nashe vere néje, kerzti, ako szamo pravo kerzti, tak kerzt valya; ar Czírkva ovo je potverdila.

2. Potrebna za Kerzt; pervich.

Koj pravo kerztiti hoche, mora *pervich* volyu y nakanenye imati poleg naredyenya Kriztusha Jesusha, ne pako íz spota ali shàle kerztiti. Ovak v. p. Ako dete jedno drugo vu igri iz shale bi kerztilo, tak kerzt nebi valyal, kajti ovo nakanenye nebi imalo poleg naredyenya Jesusha Kriztusha kerztiti,

Drugoch.

Drugoch mora on Pershonu, koju kerztiti hoche z-obchinzkum vodum íz zdencza, potoka &c. polevati. Plemenitesha ztranka pri telu chloveka je glàva, ako anda mogùche je, tak ovu ztranku pri detetu polevati mo-

ramo. Vu ztarinzkih vremenih czelo telo pri kerztchenyu puztilo sze je vu vodu, potlam pako zbog zdravja y priztojnozti szamo ova ztranka z-vodum polèvasze.

Trejtich. *Trejtich* polevajuch mora zgovarjati rechi: *Ja té kerztim vu ime Otcza, y Szina, y Duha szvétoga.* Ar vu ovem imenu je Kriztush kerztiti zapovedal; vu kojeh rechih nikaj premenitisze, nikaj izpuztitisze neszmè. Y on, koj kerzti, taki na pochetku polevanya govoriti mora rechi ove, niti je szlobodno, da jeden poleva, drugi pako réchi zgovarja, nego on, koj poleva govoriti mora, ar drugach z-iztinum nebi rekel: *Ja tê kerztim.*

Razgovori.

1.

Gdo more kerztiti? Komu je Kriztush rekel: *kerztite vsze narode?* Koji szû nameztniki Apostolov? — Gdo anda narednom nachinom kerztiti more? — Gdo more vu potrebochi kerztiti? — Koj je najpotrebneshi Shakrament? — Zakaj anda vu potrebochi vszaki kerztiti more? Gdo anda kerztiti more? —

2.

Kaj mora chiniti, koj hoche pravo kerztiti? Kaj mora on *pervich* vchiniti, koj kerztiti hoche? — Ako detcza iz shale vu igri jedno drugo kerztiju, jeli kerzt valya? — Zakaj ne? — Jeli bi imala nakanenye poleg naredyenya Jesusha Kriztusha kerztiti? —

Kaj mora ov *drugoch* vchiniti, koj kerzti? — Koja je prestimanesha ztranka téla

chloveka? — Koju ztran tela anda z-vodum polevati mora? — Jelisze je y vu ztarinzkih vremenih glava polevala? — Kaj anda? — Vu chijem imenu je Kriztush zapovedal kerztiti? — Koje rechi mora zgovarjati on, koj kerzti? — Kada mora ove rechi zgovarjati? Predi ali po polevanyu? — Gdo mora rechi ove izgovarjati, jeli on koj poleva, ali drugi? Kaj mora anda on chiniti, koj kerzti? —

I. Dokànchanye Nàvuka.

Naaman szédemkrat kupalsze je vu potoku Jordanu, y od Gube ochiztchen je bil.

Naaman bil je vodya sherega Kralya Szyrie, jeden zpametni y gyegyerni vojnik, y zbog toga od Kralya prestimavan. On bil je gubav, z-jednem tak odurnem betegom obtershen, da nigdo nyemu pomochi, y nijedna voda nyega ochiztiti nè mogla. Naamanova sena imala je jednu izraelzku szluskinyu, koju Szyrjanczi vlovili, y nyoj prodali jeszu. Poklamkam ova bi bila videla, da nyén Gozpon od gube nikak oszloboditisze nemrê, tak rekla je ona szvoji Gozpé: Da bi szamo moj Gozpon pri onom Proroku bil, koj vu Szamarii nahadyasze, tak on nyega zaizto bi zvrachil. (4 Reg. 5.) Ovo chujuchi Naaman od szvoje sene, taki odishel je k-Kralyu, y proszil dopuztchenye, da vu Szamariu iti bude szmel. Benadad Kraly ovo nyemu dopuztcha, dapache Lizta na Kralya Izraela dá; vu kojem on obznanuje, da on Naamana szvojega vodyu gubavoga k-nyemu poshilya, da gâ naj zvrachi; od Proroka pako nikaj né piszal. Kraly Izraela, poklamkam Lizta bi bil prechtel, tak sze je bil razszerdil, da rekel je: Jeli

szêm ja Bog, da ja lyudi vumoriti, y nazad sive vchiniti morem, da on k-meni poshilya, da ja ovoga chloveka od gube zvrachim? zaizto, ja vidim, da sze on z-menum poszvaditi seli.

Poklamkam ovò Prorok Elizaeush bi bil chul, tak poszlal je on k-Kralyu, y rekel mû, da sze naj neszerdi, nego da gubavomu naj zapovẽ k-nyemu dolye dojti. Naaman doshel je pred hisu Elizaeusha; y ov Prorok, da nyemu pokase, kak lehko Bog pomore onde, gde chlovechanzka pomoch vishe nikaj ne premore, dal je nyemu pred hisum ztojechemu poruchiti, da szamo naj odide, da sze vu Jordanu szedemkrat naj pere, y da onda zdrav y ochiztchen bude. Naaman zbantuvan, da Elizaeush szàm k-nyemu van izishel nèje, zametavajuch dobroga tolnacha, hotel je vre domom povernutisze; ali szlugi nyegvi, vtasili szû nyega, y nagovorili gâ, da ovo vrachtvo naj potrebuje; kaj Naaman y vchinil je, on opralsze je szedemkrat y poztal chizt, y zdrav. Oszupnyen y obshanyen povernul sze je k-Proroku, y rekel: Vezda vidim iztinito, da na czeli zemlyi nijednoga drugoga Boga nèje, kak ov szam vu Izraelu. Ja hochu ovoga dobroga Boga chez czelo sivlenye moje postuvati, za ovo dobrochinztvo, koje meni Bog, po tebi o chlovek Bosji! izkazal je, chez czelo sívlenye moje pozabiti nechu; ja ovo vszem mojem domorodczem nazveztchal budem, da ovak y oni szvoje krive Boge oztaviju, y k-pravomu Bogu Izraela obernejusze.

Dragi! gdo zmed vasz vu ovem chudnovitem pripetchenyu nevidi kipa nashega Kerzta? Ar kaj je guba drugo, nego kip greha onoga, z-kojem na szvet doshli jeszmo? Greh, kojega Adam vu Paradisumu vchinil je, y mi vszi od nyega zadobili jeszmo, je ona odurna guba, od koje nasz szamo kupely preporadyanya, tojezt on od Jesusha Kriztusha prepiszani Kerzt oszloboditi

more, y zaizto oszlobodil je. O y mi po zadoblenem ovem velikem dobrochinztvu z-Naamanom jednakoga mishlenya budimo, ter Bogu, koj nasz po szvojem Redovniku vu Kerztu od ovoga greha opral je, chez czelo sívlenye nashe nasz zahvalne izkasimo, íz ovoga dobrochinztva nigdar sze nezpozabimo y vsze lyudi na hvalu vszamoguchega Boga pozivajmo! Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Filipp kerzti Komornika harapzke Kralyicze Kandaczie.

Szlushajte, Dragi! na konczu danashnyega podvuchanya jedno lepo pripetchenye. Jeden dan doshel je Angel k-Filippu Diakonu y rekel je nyemu: hodi taki na put, koj íz Jeruzalema vu Gazu pelya; y on odishel je. Nut vidi on jedna kola, v-kojeh Komornik harapzke Kralyicze Kandaczie szedel je, y koj za vreme vu Jeruzalem putuval je bil. Ov chlovek vezda povratchal sze je domom, y chtel knigu Proroka Izaiasha vu sz. Piszmu. Filipp priztupil je kolam, y rekel: Verujeshli da razmesh ona, koja chtejesh? Y ov odgovori nyemu kak bi mogel ja to razmeti, ako mî gdo raztolnachil nebude? ti ovo razmeti moresh, kajti Izraelecz jeszi; szediszi anda poleg mene, y raztolnachi mî ova. — Szedechi zkupa, Komornik josche jedenput chtel je rechi Izaiasha proroka: *kakti Ovcza*, ove bile szû rechi: *vodyen je na pogublenye, y kak janchecz pred onem múchi, koj nyega strise, tak y on ne odperl vuzta szvoja.* — Povech mî vezda proszim tê, od koga govori ovde Prorok, jeli od szebe szamoga, ali od koga drugoga? raztolnachi mî to! Y Filipp odgovori: Ovo je jedno zméd oszebujneshih prorochanztvih, y ovo ne zda-

vna vu Jesushu kakti pravem Mesžiashu, koj vezda vu Nebu je, y kojega szlusbenik y szvedok ja jeszem, na najchudnoviteshi nachin zpunilosze je. Ov bil je najnedusneshi y najszveteshi chlovek, ali íz jala y hmanyoche bil je on pred szùdom sidovzkèm y Pilatushem obtusen, y na szmert obszudyen; on terpel je, y muchal je k-vszemu; on bil je razpet y pokopan. Na trejti dan ztal sze je íz groba, zaztupil vu nebo; vishe jezera lyudih pocheliszû nyegvomu navuku veruvati, y jedno vekivechno sívlenye ufatisze. — Doklam Filipp czelo pripetchenye z-Jesushem pripovedal je, tak raszla je vu Komorniku selya vuchenik ovoga Odkupitelya poztati. Dojduchi k-jednomu potoku, koj poleg puta bil je, rekel je Komornik Filippu: glej ovde vodu! kaj more prechiti, da sze kerztim? y Filipp reche: ti moreshsze kerztiti, ako íz czeloga szercza verujesh? y Komornik odgovori: Ja verujem, da Jesush Kriztush szin Bosji je; ovde zapovedal je ztati, y Filipp kerztil je nyega, y zniknul. Komornik zpoznal je z-zahvàlnem szerdczem da ova najszrechnesha vura sivlenya nyegvoga je, y z-veszeljem domom povernul sze.

Néli, Dragi! ovo je jedno chudnovito pripetchenye? Metemtoga kaj sze od ovud vuchiti imamo? Jeli bi bil Bog Angela k-Filippu poszlal bil, koj nyemu na put iti bi bil zapovedal, da ovoga Komornika za Kerzt pripravi, ako Kerzt vszem, takaj najpobosneshem lyudem, potreben nebi bil? Y nut kulika miloztcha pripetilasze je Komorniku? Bog ovu miloztchu né nyemu dùsen bil, nego on ovu nyemu izkàzal je iz szàme dobrote, y dareslyivozti. Y vam, y neizbrojenem drugem vchinil je Bog miloztchu ovu: o dersitesze anda za szrechne, y hvalite Bogu vszaki dan chez czelo sívlenye vashe! zpoznajte da dan vu kojem vi po vodi preporodyenya od greha izhodnoga oprani jezte, najszrechneshi vashega czeloga sivlenya je, da on pochetek vashe-

3*

ga blasenztva, temely vszèga vàshega ufanya, y dichno veszelje miloztche vashega Odkupitelya Jesusha Kriztusha je. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Szveti obichaji (Ceremoniae) Kerzta jeszu puni navuka.

Dète donesheno na Kerzt pred vràti Czírkvenemi oztàje, y to zato, da sze pokase, da Kerzt vu Czîrkvu Bosju vrata je, y da prez Kerzta vu Czírkvu nezpadamo. Onda podelyitely Shakramenta pita Kùme, kak dete, koje na Kerzt doneszli jeszu, zvalo sze bude? Kùmi dàju detetu ime jednoga Szvetcza, kojega oszebito prestimavati, zazavati y naszleduvati mora, y kojega obrambi dete oszebito preporuchasze. Po doblenom imenu pitasze ovo zverhu poglavitesheh kotrigov vere vu veruvanyu Apostolzkem poztavlenih, na koja pitanya Kúmi mezto deteta odgovarjati moraju. Za tém Redovnik trikrat hukne vu obraz deteta, da duha nechiztoga z-mochjum duha szvetoga pretira; y zaznamenuje dete z-znamenyem sz. Krisa na chelu, na vuztah y na szerdczu, da po tom pokase, da ovo dete szamo po szmerti Krisa Jesusha Kriztusha z-Bogom pomiriisze, da ovo Jesusha Kriztusha zpoznati, vu nyega veruvati, nyega z-vuztmi valuvati y vu szerdczu lyubiti, dapache da ovo vezda nyegov Kris na sze vzeti, y nyega szleduvati mora. — Nadalye poztavlya Redovnik ruke na glavu deteta, da pokase, da ovo pod obrambum Bosjum je. — On daje detetu nekuliko od blagoszlovlene szoli vu vuzta, y proszi Boga, da kakgoder szòl téka jeztvinam daje, ovak y dete tèka y veszelje vu duhovnéh y bosanzkih ztvarih naj nahadya. Za tém vu

imenu preszvetoga Trojztva, y po mòchi krisa Jesushevoga odpravlyasze od deteta duh nechizti, y Redovnik poztavlyajuch Nadrameniczu (stolu) na dete, ovo vu Czírkvu zapelya, da delnik z-Kriztushem na sitek vekivechni poztane.

Je dete vu Czírkvi, tak moraju Kùmi *veruvanye Apostolzko* y *Otecz nash*, na meztu deteta na glasz moliti, da ovak pokasuju, da szamo vere y zaufanoztpuna molitva miloztchu Kerzta zaszlusiti more. Za tem po odvratchanyu josche jedenput duha nechiztoga od deteta, duhu szvetomu mezto davasze, onda z-szlinum y z-prahom dotikavasze vuh y nósza, kak negda Zvelichitely nemoga y gluhoga chloveka zvrachil je, da po tom pokase, da dete vuha szvoja iztini odpreti, y szlatkochu ove naj pochuti. Taki za tém pita Redovnik dete, jeli sze vragu — vszem nyegvem zlem delam — vszem nyegvem gizdoztjam odgovarja? y po zadoblenom od Kumih mezto deteta odgovora, ovo z-szvetem oljem na perszih y medràmeni namàse, da pokase, da kakgoder negda vojniki, koji k-boju pripravilisze jeszu, z-oljem namazalisze jeszu, ovak y ovo dete namasesze, da proti hmanyomu duhu, proti szvetu y proti telu vojuvati mora. Redovnik onda po ponovlenom veruvanyu Apostolzkôm pita: *hocheshlisze kerztiti?* y daje po tom za razmeti, da Bog nikoga neprimora, nego da vszakomu na volyu zpuztcha kerztitisze. Za tém vzemshi za kerzt od Czírkve priredyenu vodu, dete na glavi polevajuch veli: Ja tê kerztim vu ime † Otcza, y † Szina, y † Duha szvetoga. Amen.

Takî po kerztu namasesze dete z-szvetum krizmum na glavi, na znamenye, da ovo po kerztu zkupa kraly y Aldovnik poztalo je; Aldovnik, kajti ovo od vezda szebe szamo kakti sivi, szveti y dopadni aldov Bogu naj podaju; Kraly, kajti od vezda vszu praviczu na kralyeztvo nebezko dobilo je. Potlam mazanya na

kerztchenoga bela szvita poztavlyasze na znamenye, da ovo vezda na szvoji dushi od vszega greha ochiztcheno y oprano je. Y zovesze oprava nedusnozti. Najzadnich daje Redovnik goruchu szvetchu vu ruku, y opominya dete, da naj tak sive, da vszem lyudem po szvojem sívlenyu kakti szvetlozt szvéti, y odpuztcha ovak vu miru y blagoszlovu kerztchenoga.

Nut Dragi! ovo vu kratkem jeszu sz. Obichaji pri podelyivanyu szvetoga Kerzta, y ovo je nyegvò navuka puno znamenuvanye. O da szamo nigdar na ova nebi pozabili! da mi nigdar pri podelyivanyu ovoga pervoga y najpotrebneshega Shakramenta nebi nazochni bili, prez da veliku miloztchu ovoga nebi premiszlili, prez da obechanya nasha na kerztu vchinyena nebi ponovili! dapache, da nigdar kerztiti nebi videli, prez da tverdno szi nebi napervovzeli, da na kerztu vchinyene zaveze verno obdersavati hochemo. Amen.

NÀVUK 25.

Od Shakramenta Bermanya.

PITANYE 1.

Kaj je Bermanye?

Bermanye je Shakrament, vu kojem okerztcheni chlovek po sz. olju y rechih Bosanzkih od Duha szvètoga vu miloztchi Bosji objachujesze, da veru szvoju ztàlno valuje, y poleg nye sive.

Razlàganye.

Shakrament Bermanya je Shakrament jakozti, y punoche Duha szvetoga. Vi dobro znate da jedno dete potlam narodyenya josche szlabo je. Ovo, iztina je, sivlenye ima, ali jakozt nyemu josche pomenka. Kerzt je nashe duhovno preporodyenye, mi na ovem dobivamo duhovno sívlenye, ali onda jeszmo mi kakti *ztoprav na szvèt porodyena detcza* (1 Petr. 2.) anda josche chizto szlabi. *1. Mi jeszmo potlam Kerzta josche szlabi.*

Ali dusnozti, koje na sz. Kerztu na nasz vzeli jeszmo, jeszu teske. Mi na Kerztu zavezali szmô sze, da navuka Jesusha Krizt. obdersavati hochemo; y ov navuk potrebuje od nasz, da mi veru ztalno valujemo, y poleg óve sivemo. (1 Navuk, pitanye 2.) Kak dugo nam valuvanye vere na diku y haszen *2. Vishe puti je tesko veru valuvati.*

szlusi, tak dugo nam je lehko veru valuvati. Mi vu nashi dersavi lehko nasz kerztchenike Katholike valujemo, kajti nam ovo valuvanye ovde diku y haszen donasha. Ako pako ime kerztchanzko odurjavasze, ako mi poleg ovoga pregone bi podnashati morali, tak nam zaizto nebi tak lehko bilo veru valuvati. Y nut kulike pregone podnashali szû vnogi zbog vere! chtejmo szamo izpisza sivlenya Szvetczev; y vu ovem nashli budemo, koja vsza szveti Mucheniki zbog vere kerztchanzke podnashati jeszu morali. Vnogikrat anda je tesko veru valuvati.

3. Vnogikrat je tesko poleg vere siveti.

Y ravno ovak vnogiput je tesko poleg vere siveti. Kada nam Bog szrechu y blagoszlova dà, onda povdanozt vu volyu Bosju nam lehka vidisze; kada on pako sziromastvo y neszrechu na nasz poshilya, onda povdatisze vu volyu Bosju nam tesko vidisze. Visheputi pripetchasze, da nasz nijeden chlovek ne zbàntuje, onda nam lehko vidisze vsze lyudi lyubiti: visheputi szamo jeden nàsz naj zbantuje, tak nam vre tesko vidisze nepriatelya lyubiti. Vnogiput vidite, da vsza detcza marlyivo k-kerztchanzkomu navuku dohadyaju, onda y vi radi hodite; vnogiput vidite, da druga detcza mezto kerztchanzkoga navuka igrajusze, y okolo hodiju, onda y vam tesko sze vidi szim dohadyati. Moji Dragi! ako nikakva zkushavanya nebi sze nahadyala, tak lehko bi bilo poleg vere siveti, ali ovak visheputi zkushavamosze od szveta, od nashega tela, y od vraga (Nâvuk 13 pitanye 2.) y zato je tesko poleg vere siveti.

Za tèska y smèhka dugovanya potrebna je moch y jâkozt; y zato poztavil je Jesush Kriztush Shakrament Bermanya, da mi vu miloztchi objachimoszè, y yeru ztalno obdersati, y poleg ove siveti moremo. Mi, iztina je, vu sz. Evangeliumu nikaj nechtejemo od Bermanya, ali íz izpisza chinih Apostolov y íz vuztnoga predavanya od Shakramenta Bermanya zvershено vputitisze moremo. **4. Czily Bermanya.**

Mi chtejemo vu izpiszu chinih Apostolzkih, (Actor. 8.) *Kada pako Apostoli, koji vu Jeruzalemu biliszû chùli jeszu, da Szamaria rech Bosju prijela je, tak poszlali szû Petra y Janusha k-nyim; ovi, kada k-nyim doshli bi bili, molili szû za nye, da Duha szvetoga bi dobili; ar ov josche zverhu níjednoga zmed nyih né bil doshel, nego oni szamo vu Imenu Jesusha Gozpona bili szû kerztcheni, onda poztavili szû na nye ruke, y oni prijeli szû Duha szvetoga.* **5. Izpisz Bermanya.**

Duha szvetoga prijeti, znamenuje nyegvu miloztchu zadobiti: szamo jeden je Duh szveti, ali dàri nyegvi jeszu vnogoverztni, y chini nyegvi vu nami jeszu razluchni. Vezda je on Duh preporodyenya, kada on dushi nashi pervo znamenye miloztche po szvetchujuche podeluje; vezda Duh jakozti, kada on dushu objachuje, vezda Duh batrivozti, kada on dushu obatrive. — Mi anda na vnogoverztne nachine Duha szvetoga prijeti moremo. **6. Duha szvetoga na vnogoverztne nachine prijeti moremo.**

Peter y Janush poszlani szû bili vu Szamariu, da ovem Duha szvetoga podeliju. Ovi vre imali szû Duha preporodyenya, ar vre kerztcheni bili jeszu. Ali josche Duh jakozti **7. Narednem nachinom imaju szami Biskupi o-**

blazt bermati. zverhu nijednoga zmed nyih né bil doshel. Peter y Janush podelili szû nyim ovoga Duha jakozti, ovi anda nye bermali jeszu; metemtoga Peter y Janush bili szû Biskupi; nared-nem nachinom anda szamo Biskupi bermati moreju.

8\. *Bermanye je shakrament.* Kada Peter y Janush vu Szamariu doshli jeszu, da ove bermaju, tak molili szû zverhu nyih; pri Bermanyu je anda rech Bosja. Onda poztaviliszû ruke na nye, y kak nam vuztno predavanye poveda, tak bermani namazali szû sze takaj z-szvetum Krizmum; vidlyivo znamenye Bermanya je anda poztavlenye ruk, y namazanye z-szvetum Krizmum. Na to prijeli szû ovi Duha szvetoga; vidlyivo znamenye Bermanya ima anda môch y krepozt dati Duha szvetoga; Bermanye je anda Shakrament. Metemtoga Peter y Janush bermali szû szamo one, koji predi kerztcheni bili jeszu; tak anda szamo kerztcheni bermatisze moreju.

Razgovori.

1.

Jeszmo mi potlam kerzta taki jaki? Kaj je Shakrament Bermanya? — Jeli je dete potlam narodyenya taki jako, ako szamo sívlenye ima? — Koj shakrament je nashe duhovno preporodyenye? — Gde zadobivamo mi duhovno sívlenye?

2.

Jeli je vszigdar lehko Jeszuli dusnozti lehke, koje na sz. Kerztu na nasz vzeli jeszmo? Chijega navuka na

kerztu obdersavati obechali jeszmo? — Moramoli mi veru Jesusha Kriztusha valuvati, y poleg ove siveti? — Jeli je vszigdar lehko veru valuvati? — Jeli je tebi tesko rèchi, da kerztchenik jeszi? — Zakaj ne? — Jeli zato pregonov bojatisze imash? — Jeli bi bilo lehko veru valuvati, ako nasz gdo bi preganyal zbog tòga? — Zbog chesza szu szveti Mucheniki najvishe terpeli? — Jeli ovakvì pregoni gùztoputi pripetchajusze? — Zakaj né lehko vszigdar veru valuvati? — *veru valuvati.*

3.

Jeli je vszigdar lehko poleg vere siveti? — V. p. Bog poshle na nasz neszrechu; jeli je onda povdanozt vu volyu Bosju lehka? — Jeli je lehko nepriatelye lyubiti? — Jeli nahadyajusze vnoga zkushavanya? — Od koga zkushavamosze? — Zakaj né vszigdar lehko poleg vere siveti? — *Jeli je vszigdar lehko poleg vere siveti?*

4.

K-kakvem dugóvanyam potrebujemo mi moch y jakozt? — K-teskem ali k-lehkem? — Jeli je vszigdar lehko veru ztalno valuvati, y poleg nye siveti? — Kaj je anda k-tomu potrebno? — Jeli je Jesush koj Shakrament poztavil za nasz objachiti? — Kojega? — Jeli chtejemo kaj vu sz. Evangeliumu od Bermanya? — Odkud anda znash da Shakrament Bermanya nahadyasze? — Jeli zvun Evangeliuma y druge knige novoga zakona nahadyajusze? — Je izpisz chinih Apostolzkih kniga novoga zakona? — Jeli je y vuztno predavanye jedna rech Bosanzka? — Kaj razmevasze po vuztnem predavanyu? — *Odkud znamo da Shakrament Bermanya nahadyasze?*

Odkud znash anda, da Bermanye jeden Shakrament je? —

5.

Kaj chtejemo vu Chinih apostolzkih od Bermanya?

Kaj chtejemo vu chinih Apostolzkih, koga szû Apostoli vu Szamariu poszlali? — Kaj szû Peter y Janush tam delali? — Jeli je Duh szveti vre bil doshel vu Szamaritancze? — Vu chije ime bili szû szamo kerztcheni? — Kaj szû ovi poszlani Apostoli na nye poztavili? — Y kaj szû dobili? —

6.

Moremoli na vishe nachine Duha sz. prijemati?

Jeli né Duh szveti prez toga vszigdê nazochen? — Jeli je anda potrebno Duha szvetoga ztoprav prijeti? — Kak je Duh szveti vszigde nazochen? — Z-szvojem Bosanztvom, ali z-szvojum miloztchum? — Jeli je Duh szveti vu vszakem chloveku z-szvojum miloztchum? — Takaj vu greshniku? — Kaj je anda nam potrebno od Duha szvetoga prijeti? — Kaj anda to znamenuje: Duha szvetoga prijeti? — Jeli je vishe kak jeden Duh szveti? — Jeli szû takaj dari Duha szvetoga jednoverztni? — Moremoli na vishe nachine Duha sz. prijeti? — Zakaj? —

7.

Zakaj bili szù Peter y Janush vu Szamariu poszlani?

Vu kojem Shakramentu prijemlyemo mi Duha preporodyenya? — Vu kojem Shakramentu preporadyamosze mi na sivlenye vekivechno? — Jeszuli Szamaritanczi vre kerztcheni bili? — Jeszuli anda Duha preporodyenya vre imali? — Zakaj? — Jeszuli takaj Duha jakozti imali? — Kakvoga Duha anda josche imali szû za dobiti? — Gdo je nyim ovoga dal? — Odkoga szû anda bermani? —

Jeszuli ovo szamo Redovniki bili? — Gdo anda narednem nachinom bermati more? — Zakaj szamo Biskupi? —

8.

Peter y Janush dojduchi vu Szamariu kaj szu vchinili? — Zverhu koga szû molili? — Je anda pri Bermanyu rech Bosja? — Kaj szû ovi na Szamaritancze poztavili? — Jeli szû nye y namazali? — Odkud to znamo? — Koje je anda vidlyivo znamenye Bermanya? — Kaj szû po Bermanyu zadobili? — Kakvu moch ima anda vidlyivo znamenye Bermanya? — Je anda Bermanye Shakrament? — Zakaj? — Gdo sze more bermati? — Kaj je anda Bermanye? — *Je Bermanye jeden Shakrament?*

PITANYE 2.

Kaj chini vu nami Bermanye?

Bermanye chini vu nami povekshavanye miloztche poszvetchujuche, y daje ovu oszebujnu, da chlovek kerztcheni veru ztalno valüje, y poleg nye sive; zaznamenuje takaj dushu z-znamenyem neizbriszlyivem, y zbog toga vech, kak jedenkrat prijetisze nemore.

Razláganye.

Biskup, iztina je, namase z-szvetum Krizmum iz vana szamo chelo; Bog ali namase iz nutra dushu z-miloztchum poszvetchujuchum. Ovo vuchi nasz sz. Pavel (2 Corinth. 1.) govorechi: *Bog je, koj nasz z-vami vu Kriztushu objachil, koj nasz namazal je.* ***1. Bermanye chini vu nami miloztchu poszvetchujuchu.***

Koj nasz takaj zaznamenuval, y vu nasheh szerdczah zalog Duha dal je. Bog nasz pri kerztu josche neobjachuje, ar onda je nashe duhovno sivlenye josche szlabo; sz. Pavel govori anda ovde od Bermanya, y on veli, da nam Bog pri nyim zalog Duha daje. Ov zalog Duha je miloztcha poszvetchujucha; ar jeden zalog oztati, y chuvatisze mora. Szamo miloztcha poszvetchujucha oztaje vu nami, mi dobivamo anda pri bermanyu, kada nam Bog zaloga Duha podaje, miloztchu poszvetchujuchu.

2. Miloztcha poszvetchujucha po Bermanyu szamo povekshavasze.

Ali od Apostolih szamo kerztcheni Szamaritanczi bermani biliszû, anda pred Bermanyem vre miloztcha poszvetchujucha imatisze mora. Kaj gdo vre ima, ono nemresze nyemu ztoprav podelyiti, nego szamo povekshavati, kada anda pred Bermanyem miloztchu poszvetchujuchu vre imati moramo, tak ova po Bermanyu szamo pokveshavatisze more.

3. Bermanye daje ovu oszebujnu miloztchu, da chlovek veru ztalno valuje, y poleg nye sivè.

Metemtoga Bermanye podeluje nam y jednu oszebujnu miloztchu. Ar mi po Bermanyu dobivamo Duha sz. ravno iz toga czilya, iz kojega nyega Apostoli dobili jeszu. Ali k-chemu dobili szû Apostoli Duha szvetoga? *Vi dobili budete jakozt Duha sz.* rekel je Kriztush: — *y vi budete meni — do koncza szveta szvedochili.* (Actor. 1.) Szvedok govoriti mora, y poleg szvojih rechih chiniti, kada Apostoli szvedoki Jesusha Krizt. biti jeszu morali, tak morali szû oni veru nyegvu valuvati, y poleg ove siveti; zato anda dobiliszû Duha sz. Duh sz. takaj zrokuval je ovu miloztchu vu nyimi; ar taki na Trojake, kada zverhu nye doshel je, pocheli

szû oni veru Jesusha Krizt. valuvati, valuvali szû ovu vszigdar, y siveli szû poleg ove. Kada anda mi na Bermanyu iz ovoga iztoga czilya Duha szvetoga, kak y Apostoli, dobili jeszmo, tak podeluje nam Bermanye ovu oszebujnu miloztchu, da veru ztalno valujemo, y poleg nye sivemo.

4. Chini iliti obichaji pri Bermanyu pokasuju oszebujne miloztche?

Oszebujna miloztcha jakozti y ztalnozti vu vszeh chinih iliti obichajih Bermanya ochitujesze. Biskup zverhu bermanéh ruke poztavlya; ovo znamenuje mochnu obrambu proti vszem nepriatelyom. Biskup mase z-sz. Krizmum; ovo znamenuje jakozt, ar Krizma napravlyena je iz Olja y Balzama, Balzam ima jaku duhu, Olje pako kotrige jachi. Zato y Vojniki pri poganinih na czelem tèlu z-oljem mazali sze jeszu. — Biskup zaznamenuje z-perztom vu sz. Olju zamochenem chelo z-znamenyem sz. Krisa, po tom mi opominyamosze, da mi znamenye Krisa Kriztusha Jesusha, na kojem mi odkupleni jeszmo, ochivezto noszimo, y zaradi nyega nigdar neszramujemosze. Dobiva takaj Bermani od Biskupa malu plyuzku, po tom dajesze razmeti, da mi pripravni budimo za volyu Jesusha vsze spote y pregone dragovolyno, terplyivno y ztalno podnashati.

5. Bermanye zaznamenuje dushu z-neizbriszlyivem znamenyem.

Zadnich zaznamenuje Bermanye dushu nashu z-neizbriszlyivem znamenyem, po kojem Bermani od nebermanih kerztchenikov razluchavajusze. Bermani anda dvoja neizbriszlyiva znamenya na dushi ima, jedno po kerztu, po kojem od vszeh nekerztchenih razluchavasze, drugo po Bermanyu, po kojem od nebermanih razluchavasze. Kakgoder an-

da szamo jedenput kerztitisze moremo, ovak takaj szamo jedenkrat bermatisze szmèmo; ar z-neizbriszlyivem znamenyem zaznamenuvanoga, né potrebno vishe z-ovem iztem znamenyem zaznamenuvati. — Bermanye chini anda vu nami &c. kak zgora. —

Razgovori.

1.

Kaj chini vu nami Bermanye pervich?

Gde mase nasz Biskup na Bermanyu? — Gde pako Bog? — Kaj veli sz. Pavel: gdo je on, koj nasz vu Kriztushu namazal je? — Y gdo je on, koj nasz objachil, y zaznamenuval je? — Jeli na Kerztu vre jaki poztajemo? — Vu kojem Shakramentu objachujemosze mi, da veru ztalno valujemo, y poleg nye sivemo? — Od kojega Shakramenta govori anda Pavel? — Gdo nam zàlog Duha sz. daje vu szerdcza nasha? — Kaj veli Pavel? — Morali zàlog pri nami oztatì, ali szmemo ovoga od nasz dati? — Koja miloztcha vu nami oztaje? — Poszlujucha, ali poszvetchujucha? — Kaj razmeva anda Pavel po zàlogu Duha sz.? — Jeli anda Shakrament Bermanya chini vu nami miloztchu poszvetchujuchu? — Zakaj? —

2.

Jeli Bermanye miloztchu poszvetchujuchu zrokuje, ali ovu szamo povekshava?

Jeli szû Szamaritanczi pred kerztom od Apostolov bermani bili? — Jeli moramo pred Bermanyem vre miloztchu poszvetchujuchu imati? — Zakaj? — Kaj vre imamo, jeli ono nam ztoprav datisze more? — Morelisze pako ono povekshavati, kaj vre ima-

mo? — Jeli anda Shakrament Bermanya nam miloztchu poszvetchujuchu podeluje? — Ali vu nami povekshava? — Zakaj povekshava? —

3.

Koju oszebujnu miloztchu podelyiva Bermanye?

Jeli podeluje Shakrament Bermanya takaj koju oszebujnu miloztchu? — Kaj veli Kriztush? — Komu Apostoli naj szvedochiju? — Y chiju moch k- tomu naj dobiju? — Szmèli jeden szvedok muchati? — Ali szmèli szvedok drugach govoriti, drugach chiniti? — Chiju veru morali szû Apostoli valuvati? — Y poleg chesza morali szû oni siveti? — Jeszuli to vchinili? — Kada szû oni pocheli veru valuvati? — Pred dosheztkom Duha sz.? — Koj dan je Duh sz. zverhu Apostolov doshel? — Jeszuli Apostoli y kada prestali veru valuvati, y poleg ove siveti? — Koju oszebujnu miloztchu je anda nyim Duh sz. podelil? — Koju oszebujnu miloztchu anda podeluje nam sz. Bermanye? —

4.

Na koju oszebujnu miloztchu czilyaju vszi chini Bermanya?

Jeli Biskup ruke poztavlya zverhu oneh, kojisze bermati seliju? — Kaj to znamenuje? — Chiju obrambu? — Z-chém namàse Biskup pri Bérmanyu? — Kakvu moch ima olje? — Kaj znash od Balzama? — Zakaj szû sze poganinzki Vojniki mazali z-oljem? — Kaj znamenuje anda Krizma? — Koju ztranku tela mase Biskup? — Kakvo znamenye poztavlya na chèlo? — Kaj ovo znamenye znamenuje? — Jeli sze szram ali szerdchenozt videti more na chèlu? — Kaj anda znamenuje zaznamenuvanye z-krisem na chèlu?

— Kam Biskup vudri bermanoga potlam mazanya z-sz. Oljem? — Kaj znamenuje ova plyuzka? — Jeli dersish onoga za szerdchenoga, koj sze neboji vudarcze podnashati? — Kak anda spote y pregone za veru podnashati moramo? — Kaj pelduju anda vszi chini iliti obichaji pri Bermanyu? —

5.

Z-chem zaznamenuje Bermanye dushu nashu?

Jeli Bermanye zaznamenuje takaj z-neizbriszlyivem znamènyem? — Jeli sze visheputi bermati moremo? — Zakaj ne? — Kada ti anda berman jeszi, kuliko imash neizbriszlyiveh znameny vu tvoji dushi? — Jeli sze ti pred Kerztom bermash? — Jeszili y na Kerztu koje neizbriszlyivo znamenye zadobil? — Kuliko anda imash neizbriszlyiveh znameny? — Kaj chini anda vu nami Bermanye? —

PITANYE 3.

Kaj je potrebno na vredno prijemanye szvetoga Bermanya?

Na vredno prijemanye sz. Bermanya potrebno je, da chlovek verzten vu veri, y vu oneh, koja sze dotichu ovoga Shakramenta, dobro je zvuchen, ter vu miloztchi Bosji poztavlyen; zverhu toga potrebno je, da sze po molitvah, y drugéh dobréh chinih k-nyemu pripravi.

Razláganye.

1. Kastige vredno je

Bermanye, iztina je, né zevszema na Zvelichenye potreben Shakrament, kak Kerzt;

ar Kriztush veli: *koj veruje, y kerztchen bude, on zvelichîl sze bude.* (Marc. 16.) Metemtoga vendar kastige vredna nemarnozt bi bila, ako gdo Shakramenta ovoga nebi prijeti hotel. Jeli nebi bil on kastige vreden, koj chez pogibelnu lòzu putuvati bi moral, ter najbolshe nachine szegurnozti bi zahitil? Bermanye je najbolshi nachin proti nepriatelyom vere; kak kastige vredno anda bi bilo, ovo zamuditi!? ***Bermanye zamuditi.***

2. K-prijemanyu sz. Bermanya pervich potrebno je, da chlovek verzten vu veri podvuchen je.

Iztina je, da za prijeti ov Shakrament ztanovita doba odluchena né, da sze anda vu vszaki dobi prijeti more; metemtoga vendar vre od zdavna vu Czirkvi navada je vpelana, da szamo ona detcza bermatisze puztchaju, koja k-letam razluchavanya, y k-sivanyu razuma jeszu doshla. Odhraztcheni lyudi pako znati moraju, kaj prijemlyeju, oni anda vu oneh, koja na Shakrament ov zpadaju, dobro podvucheni biti moraju. Zverhu toga, néje moguche, da mi veru ztalno valujemo, y poleg ove sivemo, ako vu veri podvucheni nészmo; kada anda po Bermanyu ovu oszebujnu miloztchu zadobiti selimo, da veru ztalno valuvati, y poleg ove siveti moremo, tak najpervich vu veri podvucheni biti moramo.

3. Drugoch potrebno je, da chlovek vu miloztchi Bosji poztavlyen je.

Nadalye, po Shakramentu Bermanya nepodelyivasze miloztcha poszvetchujucha, nego szamo povekshavasze: chlovek anda pred Bermanyem vu ztalishu miloztche biti mora. Ako potlam kerzta zagreshili jeszmo, tak po Shakramentu pokore nasz vu ztalish miloztche poztavlyamo. Vi vszi vre kerztcheni jezte, vi po novem kerztu vasz vu ztalish miloztche poztaviti nemrete, vi anda pred Ber-

manyem Shakrament pokore prijeti morate, da vu ztalish miloztche, iz kojega po grehih potlam kerzta vchinyenih izishli jèzte, nazad ztupite.

4. *Trejtich potrebno je, da po molitvi y dobréh chinih sze pripravi.*

Zadnich pripravili szû sze Apostoli k-doshezlku Duha sz. po molitvi, y dobréh chinih. (Actor. 1.) Vi, moji Dragi! pri Bermanyu takaj dobivate Duha sz., vi anda po molitvi y dobréh chinih vasz pripraviti morate. Zverhu toga potrebno je, da pri iztom podelyivanyu ovoga Shakramenta pobosno, mirno y chedno zadersavate sze, ter z-dobrem nakanyenem ovoga primete.

5. *Pri Bermanyu potreben je takaj Kum.*

Takaj potrebno je, da pri Bermanyu Kuma imamo; y ove je sz. mati Czirkva odredila, ne szamo zato, da szvedoki od Bermanya jeszu, nego y zato, da oni, oszebito vu pripetchenyu potreboche, ove vu nyihovéh dusnoztih, y vu pravem navuku Evangeliuma podvuchiju.

Razgovori.

1.

Je Bermanye na zvelichenye zevszema potrebno?

Jeli je Barmanye takaj tak potrebno k-zvelichenyu kak y kerzt? — Zakaj ne? — Kaj veli Kriztush, gdo sze bude zvelichil? — Jeli ali zato Bermanye zamuditi szmèmo? — Jeli zpametno chini on putnik, koj chez neszegurnu lozu hodi, ter nachine szegurnozti bi zahitil? — Koj je najbolshi nachin proti nepriatelyom vere? — Jeli anda nebi bilo kastige vredno Bermanye zamuditi? — Zakaj? —

2.

Gdo sze berma? — Detcza mala? — Morajuli odhraztcheni lyudi znati kaj prijemlyeju kada sze bermaju? — Morajuli anda dobro podvucheni biti? — Moramoli veru ztalno valuvati, ako vu ovi podvucheni nészmo? — Koju oszebujnu miloztchu zadobiti hochemo po Bermanyu? — Vu chem anda podvucheni biti moramo? —

Vu chem moramo pred Bermanyem podvucheni biti?

3.

Jeli sze po Bermanyu miloztcha poszvetchujucha podeluje, ali povekshava? — Moramoli pred Bermanyem vu ztalishu miloztche nahadyatisze? — Zakaj? — Po chem poztavlyamosze vu ztalish miloztche? — Ako pako potlam Kerzta zagreshili jeszmo? — Jeszi ti vre kerztchen? — Po chem anda ti vu ztalish miloztche dozpeti moresh? — Kaj anda pred Bermanyem prijeti morash? —

Vu kakvem ztalishu moramo pred Bermanyem nahadyati sze?

4.

Po chem szû szê Apostoli k-dosheztku Duha sz. pripravili? — Jeli neprijemlyemo y mi pri Bermanyu Duha sz.? — Po chem anda nasz pripraviti moramo? — Kakvo nakanenye moramo imati pri prijemanyu ovoga Shakramenta? — Kaj, da primemo? Kak anda pripravni biti moramo, da Shakrament sz. Bermanya vredno primemo? —

Po chem moramo sze k-Bermanyu pripraviti?

5.

Jeli sze takaj k-Bermanyu kùm potrebuje? — Zakaj? — Jeli da szamo szvedok bude? — Chija je dusnozt vu pomenkanyu Roditelyih detczu vu dusnoztih y navuku vere podvuchiti? —

Jeli 'sze takaj k-Bermanyu kumi potrebuju?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Oni tri mladenczi vu ognyeni pèchi vu Babylonu jeszu pelda ztalnozti vu veri.
(Daniel 3.)

Nabukodonozor, jeden poganinzki kraly vu Babylonu dal je jednoga bolvana na polyu Dura podignuti, y zapovedal je, da vszi prez razluke ztalisha y chàzti k-blagoszlovlenyu ovoga dojti moraju, kaj y vchinyeno je. Onda jeden Nazveztnik krichal je glaszom velikem: o vi puki y narodi, kakvem goder jezikom govorite, vam ztem obznanyeno naj bude, da kak berse glasza trumbete, pischala, czitare, czimbale, y szlosno popevanye chuli budete, tak hititesze na kolena, y vklanyajtesze kipu, kojèga kraly Nabukodonozor podichi je dal. Koj nebude hitil sze na kolena, y ovomu sze vklanyal, on hip hitil sze bude vu ognyenu pèch. Kada anda glasz gorirechene musike bisze bil chul, tak hitili szû sze vszi narodi y puki na zemlyu, y vklanyali szû sze ovomu zlatomu bolvanu. Szamo tri izraelzki mladenczi Szidrak, Mizak y Abdenago, koji vu kralyevzkem dvoru Komorniki bili jeszu, oztali szu ztalni vu szvoji veri, ar ovi postuvali y molili szû szamo pravoga Boga izraela Boga Otczev szvojéh, y drugoga nijednoga.

Metemtoga chin mladenczov né bil zamuchan; doshli szû najmre taki nekoji k-kralyu, y ove zbog nepokornozti obtusili szû. Kraly szerdit taki zapovedal je ove tri obtusene dopelyati, y rekel nyim, da josche jedenput glasza musike chuli budû, y ako onda na zemlyu padali, y rechenemu kipu vklanyali sze nebudû, da on hip vu ognyenu pèch hitcheni budeju: *Ar gdo je on Bog, koj vasz iz ruk mojéh oszloboditi bude mogel!* — Mi nepotrebujemo, da duse odvlachish,

odgovoriliszû ovi tri mladenczi Kralyu, daj nasz szamo vu ognyenu pèch hititi: on Bog, kojega mi postujemo, nasz iz ognyene pèchi, y iz tvojih ruk o Kraly! oszloboditi more; y ako taki on ovo nebi vchinil, tak vendar tebi vu oveh nebudemo pokorni, nego mi szamo jednomu pravomu Bogu vklanyali sze budemo. Komaj da to bi bili izgovorili, tak razszerdyen Kraly zapovedal je, da pèch szedemkrat jakshe sze naj zakuri kak drugda: onda da sze ovem trem noge naj zveseju, y od najjakshih lyudih vojzke nyegve vu pèch naj hitiju. Ali nut! kaj sze je pripetilo? Vojniki, koji zapoved Kralya izpuniti jeszu imali, popadyeni od plamena ognya zgoreli szû, tri ovi zvezani mladenczi pako oztali szû nevraseni, ter zpevajuchi hvalu Bogu proszili szû za jakozt y ztalnozt vu veri.

O Dragi! zmiszlimosze vishekrat iz pripetchenya ovoga, y vuchimosze od oveh treh izraelzkéh mladenczov ztalnozt vu veri, da ovak y mi pripravni budemo, rajshi vsze pregone y iztu szmert podnezti, kak veri nashi odrechi! Iztina je, vu vezdashnih vremenih nenahadyajusze vishe Nabukodonozori, koji nami z- ognyenum pèchjum bi sze grozili, ako pred bolvani na kolena padali y ovem sze oklanyali nebudemo; metemtoga ne pomenkaju vendar otajni pregonitelyi vere nashe, ne pomenkaju takvi, koji, vre szami veru zgubili jeszu, y nasz po zlocheztih naputchenyih y navukih ove mentuvati hocheju. Proti ovem budimo ztalni vu veri; oveh oszmehavanya zametavajmo, proti ovem proszimo y molimo Boga za jakozt y ztalnozt vu veri. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Apostoli veszelili szû sze, da vredni bili jeszu zbog Jesusha odurjavanye y pregone terpeti.

Kakvu chudnovitu premenbu zrokuval je dosheztek Duha sz. pri Apostolih! Premiszlimo kak szlabi y bojazlyivi lyudi bili szû vu vremenu, kada muke Mestra nyihovoga pochele sze jeszu! Komaj bil je on od nepriatelzkoga Sherega obkolyen, tak pobegli szû vszi od nyega. Peter, koj malo predi szvojemu Navuchitelyu obechal je, da z-nyim vu vuzu y na szmert iti hoche, malo potlam niti tuliku szerdchenozt imal néje, da pred jednum szluskinyum bi bil valuval, da on Vuchenik Jesushev je; dapache iz ztraha, da y nyega morebiti na szùd bi povlekli, priszigava on, da Jesusha niti nepozna. Premiszlimo ali nyega vezda, poklamkam na Trojake Duh sz. zverhu nyega doshel je; o Bose kulika razluka! kak bojazlyiv predi bil je, tak szerdcheno nazveztcha on odperto Jesusha Nazarenzkoga, pochetnika sivlenya, vu chijega kervi sidovi ruke szvoje prali, kojega oni vumorili jeszu, y koj na trejti dan zopet od szmerti prebudil sze je.

Peldu Petra szledili szû takaj oztali Apostoli. Vezda po dosheztku Duha sz. nebojiju sze nikakve pogibelyi, nebesiju nikakvu nepriliku, y ne vugiblyeju sze nikakvi muki. Oni razhadyajusze po czelem szvetu, y nazveztchaju Evangeliuma vszem narodom. Premoguchi szveta ovoga podigavajusze proti nyim, y zapovedaju nyim mùchati, metemtoga oni nepreztaju Jesusha nazveztchati, nyegvoga navuka prodekuvati, nyegvoga Evangeliuma razshiriti. O kuliko veszelje je to za nye bilo, da oni za ime Jesusha oszmehavanye, spota, pregone, muke, dopache najspotlyiveshu szmert

terpeti jeszu mogli! Chujmo jednoga Petra y Pavla pod vusinczi y mèchom kervolochnoga Nerona; chujmo jednoga Janusha vu kupelyi razczvertoga olova y kipuchega Olja; chujmo jednoga Barthola pod rukami nemiloszerdnéh haharov, koji iz nyega kosu szlachiju; chujmo jednoga Thomasha pod vnosinum ztrelicz; jednoga Jakoba pod mèchom Herodesha; chujmo jednoga Andrasha na krisu, na kojem pribit je, kaj oni govoriju? Vszi szlosno y szerdcheno krichiju: O preselni dan! O szrechno vreme! da mi vredni poztajemo za Jesusha muke terpeti, y vumreti! O chudnovita szerdchenozt! O szrechna premememba! —

Dragi! Kakvu kaszen szî iz oveh peldih Apostolov vzeli budemo? Jeli nészmo y mi vszi, ali vendar veksha ztran, Duha sz. vu Shakramentu Bermanya prijeli? Jeli ov Duh jakozti nebi moral y pri nami zpodobna zrokuvati, y jeli nészmo pri prijemanyu ovoga Duha nasz zavezali, da veru Jesusha vszigdar ztalno valuvati, y poleg ove siveti hochemo? Kada budemo anda jedenput pocheli, ovu dusnozt obvershavati? Kada budemo pocheli, czelomu szvetu po nashem govorenyu, y po nashih chinih pokazati, da mi nasz za szrechne dersimo, da od nepriatelyov vere oszmehavanya terpeti moremo? — Budimo anda jaki y ztalni vu veri, pokasimo po govorenyu y po chinih, da mi vredni Vuchcniki Jesusha, y verni naszledniki Apostolov jeszmo. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Dùsnozti Bermanéh.

Veru szvoju ztalno valuvati, y poleg ove siveti, ovo Dragi! jeszu dusnozti, koje sz. Shakrament Bermanya nam nalase, y k-kojeh zpunavanyu Bog osze-

bujnu miloztchu vu ovem podeluje. *Koj mene pred lyudmi valuval bude*, veli szam Jesush K. vu Evang. *nyega y ja pred Otczem mojem valuval budem; koj pako mene pred lyudmi zatajil bude, onoga y ja pred Otczem mojem zatajil budem.* (Matth. 10.) Moreli sze nam dusnozt ova, da veru ztalno valujemo, z- razlosneshemi rechmi napervoztaviti? Ove rechi genule szû perve kerztchenike, da oni z- vszum szerdchenoztjum vu szredini poganinov odperto pred nyimi veru Jesusha Kriztusha valuvali, szvògâ imètka y szloboschinu, dapache izto sivlenye rajshi zgubili jeszu, kak da veri bi bili odrekli. Vsze muke, koje szamo kervolochnozt zmiszliti more, nészù bile vu ztalishu, nye vu veri oszlabeti. O szrechna vremena kam szû znikmula!? Koji negda veru Jesusha Krizt. ztalno valuvali jezte, gde ztê vezda?! O szramota za nashe ztoletje! néje vishe pregonov, ter vendar je tuliko bojazlyiveh, koji, tak rekuch, sze kerztchenike valuvati szramuju; ar kuliko je nyih, koji sze szramuju vu izti hisi Bosji znamenye sz. Krisa na sze poztaviti, — iz knyige ali sz. chiszlo moliti, — pod podiganyem szvoja kolena prignuti, — rech Bosju pazlyivo poszlushati, — y sz. Shakramente prijemati? — O zaizto! Jesush Kriztush nye jednoch pred otczem szvojem nebezkom zatajil bude, kak goder oni nyega pred lyudmi zatajili jeszu. —

Poleg szvoje vére siveti, ovo je druga dusnozt bermanoga; ar kaj bi hasznilo, Dragi! véru imati, ako poleg ove nebi siveli? *Kakgoder télo*, veli Jakob Apostol, *prez Duha mertvo je, ovak y véra prez chinov mertva je.* (Jacob. 2.) Dobri kerztchanzki chini jeszu anda potrebni, ar ovi jeszu nashoj véri to, kaj duh télu je; najmre: sivlenye. Ali jeli sivemo mi poleg vére? Jeli chinimo mi ono, kaj véra od nasz potrebuje? Kaj chinimo, kaj terpimo mi Bogu za volyu, za lyubav? Mi, koje najmensha teskocha od szlusbe Bosje odvracha, y

na morguvanya, blaznozti y kletve giblye? — Kaj chinimo mi blisnyemu nashemu za lyubav? Mi, koji na meztu da nyemu vu nyegvih potrebochah pomoremo, nyega oztavlyamo, — nyemu postenye y dobro ime vzimlyemo, — leta y leta nepriatelyztva vu szerdczu nashem hranimo? — *Ah!* veli sz. Hilarius: *vi némate vèru Evangeliuma, nego jednu vêru vrémen, jednu véru poleg pokvarjenoga szvéta obechajih.* —

Zpunimo anda, Dragi! na Bermanyu na nasz vzete dusnozti vérno! budimo ztalni vu vszakoj priliki vu valuvanyu vére nashe, branimo ovu proti nyenem nepriatelyom vszako vrème, vchinimo ali takaj ovu po dobréh chinih osiveti, — vchinimo dobro, szvètimo vszem lyudem z szvetloztjum nashum, da nashe dobre chine vidiju, y Otcza, koj vu nebu je, díchiju. Amen.

NÀVUK 26.

Od Shakramenta presszvètoga Téla Kriztushevoga.

PITANYE 1.

Kaj je Shakrament preszvetoga Téla Kriztushevoga?

Shakrament preszvetoga Tèla Kriztushevoga je najszveteshi Shakrament, je pravo Télo, y prava Kerv Gozpona nashega Jesusha Kriztusha pod zpodobum kruha, y vina.

Razláganye.

1. *Dusha potrebuje duhovnu kak y télo tèlovnu hranu.*

Télo, akoprem sive, y jako je, vendar za hranu jelo y pilo potrebuje, da vu sívlenyu, y vu jakozti zdersi sze. Y ravno ovak z-dushum pripetchasze. Ona potrebuje hranu, da y ona vu szvojem duhovnem sivlenyu, y vu szvoji jakozti zdersisze; ali ona potrebuje jednu duhovnu hranu, kajti y ona duh je. Kakgoder anda Jesush Kriztush zvelichitely dush nashih Shakramenta duhovnoga preporodyena vu kerztu y Shakramenta jakozti vu Bermanyu poztavil je, ovak takajshe poztavil je on Shakramenta duhovne hrane vu Shakramentu oltarzkem.

Jesush Kriztush vre predi obechal je, da on szvoje télo za duhovnu jeztvinu, y szvoju kerv za duhovnu pitvinu podati hoche. *Kruha*, veli on: *kojega ja vam dal budem, je télo moje za szivlenye szvéta.* (Ioan. 6.) Y da nebudemo mogli dvojiti, jeli télo nyegvo jedna prava jeztvina, y kerv nyegva jedna prava pitvina je, tak on pridaje: *moje télo zaizto je jeztvina, y moja kerv zaizto je pitvina.* (Ibidem.)

2. ***Jesush Kriztush obechal je szvoju kerv kakti pravu hranu dushe.***

Kaj Jesush tak szegurno obechal je, to y dan on pred szvojum mukum pri zadnyi vecherji zpunil je. Ar kada Vucheniki z-nyim zadnyu vecherju bi bili jéli, tak *vzel je Jesush Kruh, blagoszlovil gà, lamal y dal vuchenikom govorechi: Vzemite y jechte, ovo jé telo moje. Y vzel je poszudu, blagoszlovil y dal nyim, ter rekel: pijte iz ove vszi, ar ovo je kerv moja novoga zakona, koja za vnoge prelejana bude na oproztchenye gréhov.* (Matth. 26.)

3. ***Jesush Kriztush podal je téloy kerv szvoju pri zadnyi vecherji nam za duhovnu hranu.***

Télo y kerv Jesusha Kriztusha pod zpodobum kruha y vina zovesze *Shakrament oltara.* Jesush obernul je Kruha na szvoje télo, ar on rekel je zverhu kruha: *Ovo je télo moje.* On obernul je vino na szvoju kerv, ar on rekel je zverhu vina: *Ovo je kerv moja.* On nè szamo ovo szam vchinil, nego on zapovédal je, da y Apostoli ovo izto najvchiniju, ar rekel je: *ovo vchinite na moj zpomenek.* Jesush Kriztush anda vu szvoji Czírkvi poztavil je Oltarzki Shakrament.

4. ***Jesush Kriztush pri zàdnyi vecherji poztavil je oltarzki Shakrament***

Meshniki szlediju Apostole vu mochi y jakozti kruh y vino na télo y kerv Jesusha Kriztusha obernuti (Navuk 34. pit. 1.) ve-

5. ***Vezda moreju Meshniki kruh y vino, na***

tèlo y kerv, vu imenu Jesushevem, obernuti. zda anda Meshniki to vchiniti moreju. To metemtoga lehko prevideli budete, da chlovek z-laztovitum mochjum kruha na tèlo, vino pako na kerv, obernuti nemore. Meshniki od narave jeszu lyudi, oni anda iz laztovite szvoje mochi to vchiniti nemreju. Metemtoga kak goder Apostoli moch ovu od Jesusha Krizt. dobili jeszu; ovak y Meshniki szvoju moch Kruha y vino na tèlo y kerv obernuti od Jesusha Kriztusha dobili jeszu; oni anda ovo pri aldovu sz. Meshe vu imenu, y z-mochjum Jesusha Kriztusha chiniju.

6. Meshniki chiniju pri Meshi ono izto, kaj Jesush pri zadnyi vecherji vchinil je. Vu ovem vendar Meshniki poleg poztavlenya Jesushevoga ravnati sze moraju. Jesush Kriztush, kada kruha y vino na tèlo y kerv obernul je, tojezt: kada oltarzki Shakrament poztavil je, vzel je kruha, y poszudu z-vinom; Meshnik takaj kruha y vino vzeti mora. Jesush Kriztush rekel je z-verhu kruha: *Ovo je tèlo moje*; y zverhu vina: *Ovo je kerv moja;* Meshnik anda to izto zverhu kruha y vina izrechi mora; ne vendar, kak da kruh na tèlo Meshnika, ali vino na kerv nyegovu obernutisze bi imala; nego Meshnik veli: *ovo je tèlo moje; ovo je kerv moja;* kajti on vu imenu Jesusha Kriztusha govori, y Jesusha Kriztusha pelduje.

7. Iz chesza oltarzki Shakrament biva y poztaje. Od ovud lehko videti moremo, íz chesza Oltarzki Shakrament biva, y iz chesza je, poklamkam poztal je. Ov poztaje najmre íz kruha y vina, y íz rechi Bosje, koju meshnik zverhu oveh izgovarja. Kak berse pako Oltarzki Shakrament poztal je, tak kruh vre vishe néje kruh, y vino vre vishe néje vino, nego pravo tèlo, y prava kerv Jesusha Kri–

ztusha; kajti najmre kruh y vino na télo y kerv Jesusha Kriztusha obernula sze jeszu. Metemtoga zpasuju chutenya nasha y po ovem preobernenyu josche vszigdar velikochu, bòju, duhu y tèka kruha y vina: ove ztvari ali nészu vishe kruh y vino, nego szamo zpodobe kruha y vina. Potlam Preobrachanya jeszu anda télo y kerv Jesusha Kriztusha pod zpodobum kruha y vina nazochna, ter oltarzki Shakrament, poklamkam poztal je, je pravo télo, y prava kerv Jesusha Kriztusha, pod zpodobum kruha y vina.

Shakrament oltara je pravi Shakrament. Shakrament je jedno vidlyivo znamenye nevidyeneh iliti zkrovneh miloztchih; ali zpodobe kruha y vina vu oltarzkem Shakramentu jeszu vidlyive, one pokasuju Jesusha Kriztusha pochetnika miloztche, Shakrament oltara je anda jeden pravi Shakrament. Nasha chùtenya y nash gingavi razum iztina je, nam nepovedaju, da Jesush Kriztush pod zpodobum kruha y vina nazochen bi bil; ali ravno zato je ov Shakrament jedna zkrovnozt, iliti Shakrament. Bog vszigdar vishe vchiniti more, kak mi preszechi mòremo; y Jesush Kriztush odperto je rekel, da pod zpodobami Kruha y vina po Preobrachanyu nyegvo télo y nyegva kerv nazochna jeszu, mi anda ovo véruvati moramo. *8. Shakrament Oltara je pravi Shakrament.*

Drugi Shakramenti iztina je, jeszu szveti, kajti po vszeh nam miloztcha dajesze, ali iztoga Jesusha Kriztusha pochetnika szvetozti nezadersavaju vu szebi. Ali oltarzki Shakrament zadersava Jesusha Kriztusha pochetnika szvetozti vu szebi; Shakrament oltara je an- *9. Shakrament oltara je najszveteshi Shakrament*

da najszveteshi. Imenujesze pako Shakrament oltarzki zato, kajti na oltaru zvershavasze preobrachanye, pó kojem Jesush Kriztush poztaje nazochni.

Razgovori.

1.

Kojega Shakramenta poztavil je Kriztush za duhovnu hranu?

Jeli tèlo potrebuje hranu da sive, y jako oztane? — Jeli y Dusha hranu potrebuje za ov izti Czily — Jeli ali dusha jednu têlovnu hranu potrebuje? — Je ona kaj télovnoga? — Koj je Shakrament, po kojem sze mi duhovnem nachinom preporadyamo, y duhovno sívlenye dobivamo? — Koj je Shakrament jakozti? Y kojega Shakramenta je Kriztush za duhovnu hranu nashu poztavil?

2.

Kakvu jeztvinu y pitvinu obechal je Kriztush dushi nashoj?

Jeli je Kriztush vre predi obechal, da nam jednu duhovnu hranu dal bude? Kaj veli Kriztush, kaj je on kruh, kojega on dal bude? — Kakvoga napitka obechal je Kriztush dushi nashi? — Ali morebiti télo y kerv Jesusha Kriztusha néje vu iztini jeztvina y pitvina? — Zakaj? — Kaj je rekel Kriztush?

3.

Je Kriztush szvoje télo y szvoju kerv zaiztinu za hranu dushi nashoj dal?

Jeli je Kriztush szvoje obechanye dersal? — Kada je Kriztush télo szvoje za hranu dal? — Kada kerv? — Kaj je vzel Kriztush kada z-vucheniki szvojemi zadnyu vecherju jel je? — Kaj je on blagoszlovil, kaj lomil? — komu dal je on blagoszlovlyenoga

krùha? — Y kaj je on rekel vuchenikom, kada nyim krùha dal je? — Kaj je Kriztush po podelenem krùhu josche dal vuchenikom? Komu je Kriztush hvalu daval kada poszudu vu ruke vzel je? — Komu je dal poszudu? Y kaj je Kriztush rekel vuchenikom, kada nyim poszudu dal je?

4.

Kojega shakramenta poztavil je Kriztush pri zadnyi vecherji?

Kaj je Shakrament oltarzki? — Je Kriztush kruha na szvoje télo obernul? — Odkud to znash? — Kaj je Kriztush rekel zverhu kruha? — Je Kriztush vino na szvoju kerv obernul? — Odkud to znash? — kaj je Kriztush rekel zverhu vina? — Potlam Preobrachanya kaj je Kriztush rekel szvojem Apostolom? — Jeli je Kriztush y Apostolom ovu iztu moch Preobrachanya dal? — Odkud to znash? — Kojega Shakramenta je anda Kriztush pri zadnyi vecherji poztavil?

5.

Gdo ima moch preobrachati?

Gdo szlédi Apostolom vu mochi y jakozti Preobrachanya? Gdo vezda Kruh y vino na telo y kerv Jesusha Kriztusha obracha? — Moreli to chlovek z-laztovitum mochjum vchiniti? — Od koga szû Apostoli ovu mòch dobili? — Od koga Meshniki dobivaju ovu moch Preobrachanya? Z-chijum mochjum obrachaju anda Meshniki pod aldovom sz. Meshe kruh y vino na telo y kérv Kriztusha Jesusha? — Zakaj z-mochjum Jesusha Kriztusha?

6.

Kaj chiniju meshniki pri preobrachanyu?

Jeli y Meshnik pri preobrachanyu ono izto vchiniti mora, kaj y Jesush Kriztush vchinil je? — Kaj je vzel Kriztush pri pre-

obrachanyu? — Jeli szam Kruh? — Kaj mora anda Meshnik vzeti? — Kaj je Kriztush rekel zverhu kruha? — Morali y Meshnik ovo izto rechi? — Kaj je Kriztush rekel zverhu vina? — Morali y Meshnik to izto izrechi? — Jeli sze onda Kruh na telo Meshnika preoberne? — Zakaj veli anda Meshnik: ovo je telo moje, ovo je kerv moja? — Vu chijem imenu govori meshnik? Koga on onda pelduje? —

7.

Iz chesza poztaje, y iz chesza je Shakrament oltara?

Znashli anda iz chesza oltarzki Shakrament poztaje? — Iz chesza? — Kaj vzimlye Meshnik k-Preobrachanyu? — Jeli on zverhu oveh izgovarja rech Bosju? Y na kaj sze onda krùh y vino obracha? — Jeli je po Preobrachanyu josche kruh y vino nazochno? Kaj anda? — Zakaj telo y kerv Jesusha Kriztusha? — Ali jeli sze potlam Preobrachanya nevidi vszigdar josche velikocha y bòja kruha? — Jeli sze nechuti y onda josche duha y tèk kruha y vina? — Jeszu ove ztvari Kruh y vino? — Pod chem je anda telo y kerv Jesusha Kriztusha potlam Preobrachanya nazochna? Iz chesza poztaje Shakrament oltara?

8.

Je oltarzki Shakrament pravi Shakrament?

Jeszu zpodobe Kruha y vina vidlyive? Koga pokasuju ove vidlyive zpodobe? — Je Shakrament oltara jeden pravi Shakrament? Zakaj? — Ali jeli mi vidimo Jesusha Kriztusha pod ovemi zpodobami? — Ali jeli moremo z-razumom preszèchi, kak Jesush Kriztush pod zpodobami kruha y vina nazo-

chen je? — Zakaj moramo vendar veruvati da Kriztush pod ovemi zpodobami nazochen je? — Gdo je to rekel? —

9.

Jeli nasz vszi Shakramenti poszvetchuju? Ali jeli y vszi Shakramenti Pochetnika szvetozti vu szebi zadersavaju? — Koj Shakrament zadersava Pochetnika szvetozti vu szebi? Koj je anda najszveteshi Shakrament? — Zakaj Oltarzki Shakrament? — Y gde biva Preobrachanye? — Zakaj sze ov Shakrament imenuje oltarzki Shakrament?

Zakaj je oltarzki Shakrament najszveteshi Shakrament

PITANYE 2.

Kak je nazochi Télo y kerv Kriztusha Jesusha vu preszvetom oltarzkom Shakramentu?

1. Pod zpodobum Kruha je sivo Télo Kriztusha Jesusha, y zato Kerv y Dusha nyegva nazochna je. 2. Pod zpodobum vina ne szama kerv, nego y Télo Kriztusha Jesusha; pod obodvojum zpodobum, y vszake zpodobe najmenyshum ztrankum je vesz, kakti Bog y chlovek nazochni?

Razlàganye.

Sivo têlo ravno tak malo prez kervi kak y prez dushe biti more. Pod zpodobum Kruha je pako sivo télo, anda y kerv y dusha Jesusha Kriztusha nazochna. Siva kerv takaj prez téla y prez dushe biti nemre; anda je

1. Jesush Kriztush je pod obodvojum zpodobum kakti Bog y chlovek nazochen.

pod zpodobum vina ne szamo kerv, nego y télo y dusha Jesusha Kriztusha nazochna. Chlovechanztvo je vu Jesushu Kriztushu z-Bosanztvom zjedinyeno; anda je Kriztush vesz pod vszakum zpodobum kakti Bog y chlovek nazochen.

2. *Takaj pod vszakum najmenshum ztrankum, je Kriztush nazochni.*

Zpodobę na najmenshe ztrani razdeliti sze moreju, ali Kriztush razdeliti sze nemre, on anda pod vszakum najmenshum ztrankum zpodobe vesz nazochen je. Koj anda jednu malu Hostiu prijemlye, ali szamo jednu malu ztranku ove prijemlye, on tuliko prijemlye, kak drugi, koj veliku Hostiu, ali czelu prijemlye; kajti Jesush Kriztush pod vszakum najmenshum ztrankum zpodobe vesz nazochen je.

3. *Od ovud izpelyivàsze pervich:*

Iz ovoga nachina nazochnozti Jesusha Kriztusha pod zpodobami kruha y vina izpelyivasze *pervich:* da sze mi Kriztushu Jesushu vu preszvetom oltarzkom Shakramentu vklanyati moramo; ar Bogu sze vklanyati moramo; Jesush Kriztush je pako vu Shakramentu oltara kakti Bog y chlovek nazochen; Jesushu Kriztusha anda vu preszvetom oltarzkom Shakramentu vklanyati sze moramo.

4. *Od ovud izpelyiva sze drugoch*

Iz nachina nazochnozti Jesusha Kriztusha vu oltarzkom Shakramentu szledi *drugoch:* da oni, koji oltarzkoga Shakramenta takaj pod jednum szamo zpodobum, ali szamo takaj pod jednum ztrankum sz. Hostie prijemlyu, Kriztusha Jesusha czeloga, tojezt, vsze tak Télo kak kerv prijemlyeju, kajti pod vszakum zpodobum tak Télo, kak y kerv Jesusha Kriztusha nazochna je.

Perva vrèmena prijeli szû Kerztcheniki ovoga shakramenta pod obodvojum zpodobum; metemtoga íz jedne ztrani nèje potrebno, da gà pod obodvojum zpodobum prijemlyemo, ar Kriztush akoprem zapovedal je, da nyegvo télo y nyegvu kerv naj prijemlyemo, vendar néje zapovedal da ovo pod obodvojum prilikum naj chinimo, kada y onak pod vszakum zpodobum télo y kerv Jesusha Kriztusha nazochna je; íz druge ztrani pripetchale szû sze pri pricheztchanyu pod zpodobum vina zarad zmutnye, nepazlyivozti y nemarnozti lyudztvá vechkrat nedoztojnozti, y zato bila je Czirkva primorana, pricheztchanye szamo pod zpodobum kruha dopuztiti. 5. *Zakaj je Czirkva prijemanye vina zaterglaʔ*

Iz nachina nazochnozti Jesusha Kriztusha vu oltarzkom Shakramentu szledi *trejtich*: da Jesush Kriztush pod zpodobami tak dugo nazochen je, doklam sze one potroshiju; ar Kriztush zjedinil je szvoju nazochnozt z-zpodobami preobrachanoga kruha; kak dugo anda ove zpodobe sze ne potroshiju tak dugo je Jesush Kriztush nazochen; kada pako ove potroshijusze, tak znikne takaj nyegva nazochnozt. Ali Jesush hotel je pod ovemi zpodobami nazochen biti, prez da ove troshimo. Od toga szegurne nasz chini izpisz poztavlyanya ovoga Shakramenta; ar Kriztush rekel je josche predi, *ovo je télo moje*, nego Apoztoli ovoga vsivali sze jeszu. Od toga nasz szegurne chini takaj nepretergnena navada sz. Matere Czírkve, koja od negda sz. Hostie vu jedni pószudi chuva, da oszebito betesnike z-nyimi nahrani. Od ovud lehko videti morete, 6. *Iz nachina nazochnozti Jesusha K. vu oltarzkom shakramentu szledi trejtich.*

zakaj ov najszveteshi Shakrament tulikoputi na oltáreh van poztavlyasze, z-ovem blagoszlov podelujesze, ovomu vklanyasze, y odperto okolo noszisze; kajti najmre Jesush Kriztush y zvun vsivanya nashega pod zpodobami kruha nazochen je.

Razgovori.

1.

Kak je nazochi télo y kerv Kriztusha vu preszvetom oltarzkom Shakramentu?

Moreli sivo télo prez kervi biti? — Jeli je pod zpodobum kruha szamo télo Jesusha Kriztusha nazochno? — Zakaj y nyegva kerv? Moreli siva kerv prez téla biti? — Jeli je pod zpodobami vina szamo kerv Jesusha Kriztusha nazochna? — Zakaj y télo? Moreli sivo télo y kerv prez dushe biti? — Kaj je anda z-Télom y z-kervjum Jesusha Kriztusha josche nazochno? — Zakaj y dusha nyegva? Y z-chem je chlovechanztvo Jesusha Kriztusha zjedinyeno? — Jeli je Jesush Kriztush pod zpodobami szamo kakti chlovek nazochen? — Zakaj y kakti Bog? — Kak je anda nazochi têlo y kerv Kriztusha Jesusha vu preszvetom oltarzkom Shakramentu?

2.

Jeli je Kriztush takaj pod vszakum najmenshum ztrankum zpodobe nazochen?

Morejuli sze zpodobe kruha y vina takaj na male ztrani razdeliti? — Moreli y Kriztush razdeliti sze? — Kak je anda Kriztush y vu najmenshi ztrani zpodobe nazochen? — Czeli, ali razdelen? — Zakaj czeli? — Jeli on neprijemlye Kriztusha, koj szamo jednu

malu hostiu dobiva? — Ali kój szamo jednu malu ztranku hostie dobiva? — Zakaj?

3.

Kaj sze izpelyiva iz nazochnozti Kriztusha vu oltarzkom Shakramentu

Moramoli sze Bogu vklanyati? — Jeli je Jesush Kriztush vu oltarzkom Shakramentu szamo kakti Bog nazochen? — Kaj szledi anda *pervich:* iz nazochnozti Jesusha Kriztusha vu oltarzkom Shakramentu? — Zakaj moramosze Jesushu Kriztushu vu oltarzkom Shakramentu vklanyati?

4.

Drugoch.

Je Jesush Kriztush szamo pod zpodobum kruha nazochen? — Y kak je Kriztush pod vszakum zpodobum nazochen? — Koj anda szamo z-jednum zpodobum pricheztchasze, kak on Jesusha Kriztusha prijemlye? — Kaj szledi anda *drugoch* iz nazochnozti Jesusha Kriztusha vu oltarzkom Shakramentu?

5.

Zakaj je Czirkva potrebuvanye vina zaterla?

Jeli szû Kerztcheniki perva vremena szamo pod jednum zpodobum pricheztchali sze? Jeli y vezda pod dvemi zpodobami pricheztchamo sze? — Pod kakvum pricheztchamo sze? — Jeli Kriztush né zapovedal, da telo y kerv nyegvu naj prijemlyemo? — Jeli je ali Kriztush y zapovedal, da pod obodvojum zpodobum nyega naj prijemlyemo? — Jeli je pod zpodobum Kruha szamo telo Jesusha Kriztusha nazochno? — Jeli je vsivanye vina potrebno? — Zakaj ne? — Zakaj je anda sz. mati Czirkva potrebuvanye vina zaterla?

6.

Kaj sze izpelyiva iz nazochnozti

Jeli szû Apostoli Kriztusha vre vsili sze, kada je rekel: *Ovo je telo moje?* — Je Kri-

Kriztusha vu oltarzkom Shakramentu trejtich? ztush szamo pri vsivanyu sz. hostie pod zpodobum nazochen? — Zakaj y zvun vsivanya? Kak dugo oztaje Kriztush pod zpodobami nazochen? — Kaj szledi anda *trejtich* iz nazochnozti Jesusha Kriztusha vu oltarzkom Shakramentu? — Jeszi ti vre videl poszudu vu koji sze sz. hostie chuvaju? — Zakaj sze chuvaju? — Bili ovo vchinili, ako Kriztusha vu ovi nazochnoga nebi veruvali? — Gdo je anda vu oltarzkom Shakramentu y zvun vsivanya nazochen? — Zakaj anda oltarzki Shakrament za naklon van poztavlya sze? — Ali zakaj sze ov odperto okolo noszi?

PITANYE 3.

Jeszmoli dusni prijemati preszvetoga oltarzkoga Shakramenta?

Dusni jeszmo prijèmati preszvetoga oltarzkoga Shakramenta, ar szam Kriztush Jesush odperto je zapovedal, y naredil, da nasz z-nyim okrepi na sitek vekivechni.

Razlaganye.

1. *Jesush Kriztush je naredil oltarzkoga Shakramenta, da nasz z-nyim okrepi na sitek vekivechni.* Kaj navadni kruh vu télo zrokuje, to izto zrokuje oltarzki Shakrament vu dushi; navadni kruh zdersava sívlenye téla, oltarzki Shakrament zdersava y povekshava sívlenye dushe; *Koj télo moje je, y kerv moju pije*, veli Kriztush, *on ima sívlenye vekivechno.* (Ioan. 6.) Ar miloztcha poszvetchujucha je

nachin, y télo y kerv Jesusha Kriztusha je zviralische miloztche y zalog vekivechnoga sívlenya. Kakgoder kruh po vsivanyu z-télom chízto zjedini sze, ovak y Jesush po prijemanyu oltarzkoga Shakramenta z-dushum chizto zjedinisze. *Koj télo moje je, y kerv moju pije, veli* Kriztush, *on oztane vu meni, y ja vu nyim.* (Joan. 6.) Kruh vzimlye od téla szlabochu, oltarzki Shakrament pako menshe gréhe y hman nagnenya. Kakgoder anda kruh za hranu téla odluchen je, ovak takaj oltarzki Shakrament poztavlyen je, da nasz na sitek vekivechni okrepi.

2. Mi szmô dusni prijemati presz. oltarzkoga shakramenta.

Jesush Kriztush odperto je zapovedal, da oltarzkoga Shakramenta naj prijemlyemo. *Ako nebudete jêli Télo szina chlovechjega, y nebudete pili kerv nyegovu, nebudete imali sivlenye vu vami* (Joan. 6.) Mi szmô anda dusni prijemati Oltarzkoga Shakramenta, kajti ovo Jesush Kriztush odperto zapovedal je, y kajti nyega zato poztavil je, da nasz na sitek vekivechni okrepi.

3. Kada dusni jeszmo prijeti oltarzkoga Shakramenta.

Poleg naredbe szvete Czírkve dusni jeszmo prijemati presz. oltarzkoga Shakramenta *pervich*: kada k-vsivanyu razuma dohadyamo; ar onda pochimlyeju pogibelyi duhovnoga sivlenya, y szlaboche dushe, najmre zlochezta nagnenya vu nami zbuditisze. *Drugoch*, vu pogibelyi szmerti, ar je putna hrana na sitek vekivechni. *Trejtich* visheputi vu letu, kajti je duhovna hrana; ter hranu visheputi morati je vzeti. Zato odluchila je Czírkva, da najmenye jendenkrat v-letu y to okolo vuzma presz: oltarzkoga Shakramenta naj prijemlyemo. (22 Navuk, 2 pitanye.)

Nishtarmanye hoche sz. Mati Czirkva y kruto seli, da bi to Kerztcheniki vishe puti vu leto vchinili, kajti je duhovna hrana dushe.

Razgovori.

1.

Zakaj je Jesush Kriztush naredil presz. Oltarzkoga Shakramenta?

Kaj chini kruh télu? — Jeli Kriztush oltarzkoga Shakramenta né ozval: *kruha, jeztvinu?* — Zakaj je anda Kriztush poztavil oltarzkoga Shakramenta? — Szamo na zpomenek szvoje múke? — Jeli kruh jachi télo chloveka? — Jeli nevchini y oltarzki Shakrament to izto vu dushi? — Na kaj objachujesze anda dusha po Shakramentu oltara? — Zakaj na sitek vekivechni? —

2.

Jeszmoli dusni prijemati presz. oltarzkoga Shakramenta?

Jeli je Kriztush odperto zapovedal prijemati presz. oltarzkoga Shakramenta? — Odkud to znash? — Kaj je Kriztush rekel? Jeszmoli anda dusni prijemati presz. oltarzkoga Shakramenta?

3.

Kada szmo dusni prijemati oltarzkoga Shakramenta?

Kada pochimlyeju pogibelyi duhovnoga sívlenya, y szlaboche vu chloveku zbuditisze? Kada jeszmo vu ztalishu gréshiti? — Jeli predi nego k-razumu dohadyamo? — Kada moramo anda oltarzkoga Shakramenta prijemati *pervich?* — Jeli je hrana onomu potrébna, koj sze na dugi put odpravlya? — Kakvo putuvanye zapochimlyemo mi po szmerti? — Potrebujemoli ovde kakvu hranu? — Koj Shakrament je za ovu hranu odluchen?

Jeli vishèputi vu sivlenyu jeszmo dušni prijemati oltarzkoga Shakramenta? — Zakaj — Kada poleg naredyenya sz. Czirkve moramo prijemati presz: oltarzkoga Shakramenta? — Kaj seli metemtoga ova izta Czírkva? —

I. Dokànchanye Nàvuka.

Manna Izraelczev vu puztchini je kip preszvètoga oltarzkoga Shakramenta.

Cheterdeszet let morali szû Izraelczi za kastigu zbog szvoje nepokornòzti y nezaufanozti vu obechanya Bosanzka, po puztchinah hoditi, gde vendar putuvanye íz Aegyptusha vu Kanaan vu krajshem vrèmenu dovershiti bi bili mogli. Metemtoga, kàk otchinzki zkerbel je dobrotivni Bog za ove! ar akoprem po puztchini hodili jeszu, tak vendar potrebna nyim nigdar pofalela nészu. Vszako jutro nashli szû oni hranu szvòju pred szvojemi shatori na zemlyi; ar kajti priliku y vrémena szejati imali nészu, tak Bog puztil nyim je íz neba padati Kruha, kojega oni *Manna* ozvali jeszu. Ovoga Kruha pobirali szû, kuliko vszakomu zmed nyih potrebno bilo je; vszaki dan, chez cheterdeszet let, dal nyim je Bog ovoga kruha íz neba. On zapovedal je takaj Mojseshu, koj vodya ovoga lyudztva bil je, da jednu poszudu zovum Mannum najnapuni, y za odvetke naj zachuva, da y oni znali budû, kakvoga kruha on Otczem nyihovem jednoch íz neba padati puztchal je. Mojsesh je vchinil, kaj Bog zapovedal je, y Otczi povedali szû detczi szvoji., na kakov chudnoviti y dobrotivni nachin nye Bog vu puztchini hranil je.

Vi prez dvojmbe chuditesze Dragi! nad dobrotum Bosanzkum! metemtoga kak vnoga veksha je ona, ko-

je kip ova bila je! Hochu rechi: kak vnogo chudnovitesha je dobrota odkupitelya Jesusha Kriztusha, koj nam Kerztchenikom vu sz. oltarzkom Shakramentu ne szamo jednoga kruha, koj télo nashe na jedno vréme jachi y hrani, dal je, nego koj nam jednoga kruha, koj dushu nashu na sitek vekivechni hrani y krepi, oztavil je! Sidovi, koji Mannu vu puztchini jéli jeszu, vendar vumreti jeszu morali, ar ova bila je szamo jedna télovna hrana, koja, kak y télo, prehadyajucha bila je; ali kruh, kojega vu preszvetem oltarzkom Shakramentu prijemlyemo, je jedna duhovna hrana, koja, kak y dusha, za naveke oztaje. *Koj od ovoga kruha jè*, ovo jeszu rechi Zvelichitelya: *on vekoma sivel bude.* (Joan. 6.) O szrechne nasz! ako mi za ovem vu iztini nebezkem kruhom gladuvali budemo! Ako iz vsze mochi terszili sze budemo, da kruha ovoga, koj ovde vu Oltaru vu szveti poszudi za nasz chuvasze, visheputi delnike nasz vchinimo! O kak vnogo szrechneshi bi mi od Izraelczev bili! Nigdar chez czelo putuvanye sivlenya nashega vu on vekivechni Kanaan nam nikaj nebi pomenkalo; nigdar vu pogibelyi nebi sze nahadyali, da morebiti na putu od szlaboche y gingavoche pogibati bi morali; y mi nigdar czilya putuvanya nashega, koj vekivechno zvelichenye je, nebi zgubili: *ar koj od ovoga kruha jé, on vekoma sivel bude.* Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Oni dva Vucheniki od Emmausz zpoznaju Jesusha vu lamanyu kruha.

On izti dan, kada Jesush od mertvéh ztal sze je, pokazal sze je nekojem zmed Vuchenikov szvojih. Med oztalemi pridrusil sze je on vu zpodobi jednoga ztranzkoga onem dvem Vuchenikom, koji vu Emmausz ishli

jeszu. Pozdravlyajuchi nye, pita on: *kakvi szû to zpomenki, koje vi med vami imate?* (Lucæ 24). Zaizto nekaj velikoga moralo sze je pripetiti, kajti tak salo-ztnì jezte? Jeden zmed nyih, kojemu ime Kleofash bilo je, odgovoril je nyemu: da sze on chudi, da on nebi znal, kaj sze ove dneve pripetilo je. *Kaj anda?* pital je Zvelichitely: y Vuchenik odgovori, ti zaizto ztranzki jeszi vu Jeruzalemu! kaj nikaj neznash od Jesusha nazarenzkoga koja z-nyim pripetila sze jeszu, on bil je chlovek Prorok, moguchen vu chinu y navuku, ter Aldovniki y Poglavari nashi obszudili szû gâ na szmert, y na kris zazpeli? Mi, nyegvi Vucheniki, ufali sze jeszmo, da on odkupil bude Izraela. — Ali danasz zverhu toga vszega je trejti dan, kaj ova vchinyena jeszu; — danasz iztina je, nekoje sene zmed nasheh nasz preztrashile ieszu, povedajuche, da bivshe pri grobu télo nyegvo nashlę nészu, nego da szû Angela videle, koj nyim je povedal, da sive. Nekoji zmed nasz takaj ishli szû k-grobu, y nashli szû onak, kak sene povedale jeszu, nyega pako nigdé nashli nészu.

Vezda ov nyim nepoznani putnik, koj predi od vszega nikaj znati vchinil sze je, pochel je nyim govoriti y vsza raztolnachiti, ter nyim nyihovu dvojnozt y nevérnozt zpochitavati: *O bedazti y keznoga szerdcza na véruvanye vu vszéh, koja napervo povedali jeszu Proroki! Néli ovo potrebno bilo terpeti Kriztushu, y ovak vleznuti vu diku szvoju?* (Joan. 6.) Za tém zpomenul je nye iz nekojih prorochanztvih, koja na nyega zpadala jeszu, y pokazal nyim, kak sze vsza vu Jesushu zpunila jeszu. Metemtoga doshli szû k-Kastelu Emmausz, gde vucheniki prenochiti nakanili jeszu, Jesush pako vchinil sze je dalye iti, y nyim sze je zprichaval. Ali oni nyega nészu puztili, kajti sze nyim vu razgovoru dopal je. *Oztani z-nami,* rekli szû oni, *ar vre mrachi sze, y vre je nagnen dan.* Jesush zado-

volyil je nyihovomu pozivanyu, y nuter zashel z-nyimi. Y ovde vchinyeno je, da szedechi z-nyimi pri ztolu vzel je kruha y blagoszlovil, ter prelomil y daval nyim ravno na on izti nachin, kak on pri zadnyi vecherji vchinil je, y taki odperle szû sze ochi nyihove, y zpoznali szû nyega za Jesusha szvojega Bosanzkoga Navuchitelya, koj ali on hip zpred ochih nyihovih zniknul je.

Miszlite szi Dragi! oszupnozt y veszelje, z-kojem Vucheniki napunyeni bili jeszu! o kak gorùche bilo je szerdcze nyihovo! kak razszvetcheni bili szû oni vu szvojem razumu! Josche onu noch hitrili szû oni vu Jeruzalem, y zkupvuchenikom szvojem ochituvali, koja veszelja y radczti puna nyim pripetila sze jeszu. Jeli je potrébno, da iz ovoga pripetchenya ztoprav nepreczenyenozt presz. oltarzkoga Shakramenta pokasem? Jeli je potrébno povedati, da ov Shakrament nam szvetlozt najveksha vu nashih tmiczah, y batrivozt vu nashih teskochah je? *Hodte*, tak krichal je vre negda David, *y puztite sze razszvètiti.* (Psal. 33.) *Hodte*, koji vu tmiczah szedite, koji tolnacha y szvetlozt od zgora potrebujete, hodte, jechte kruha, kojega vam Kriztush vu szvojem najszveteshem Shakramentu oztavil je, *y puztite sze razszvètiti. Hodte*, ovak krichi y Jesush Kriztush, *hodte o vi vszi*, koji z-teskochami szveta ovoga obtersheni jezte, *ja vasz okrepiti hochu.* (Matth. 11.) Ja vashe szuze obriszati, y vashe teskoche szerdcza pretirati hochu. Tak anda Dragi! visheputi k-prijemanyu ovoga bosanzkoga kruha priztupimo; ter po ovem Shakramentu szvetlozt vu nashih tmiczah, y batrivozt vu nashih teskochah ischimo pri onem, koj nasz tak priatelzki k-szebi poziva. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Zroki, zakaj preszvètoga oltarzkoga Shakramenta vu pogibelyi szmerti prijemati imamo.

Vnogo znamenujuchi jeszu zroki, koji nasz giblyeju, da preszvètoga oltarzkoga Shakramenta vu pogibelyi szmerti prijemlyemo, ar ov je vu zadnyem hipu szivlenya nash schit; ov nasz jachi proti navalenyam nepriatelya zvelichenya nashega, y nasz mentuje vszega ztraha pred nadojduchem szudom. — Rekel szêm, da ov Shakrament proti navalenyam nepriatelya zvelichenya nashega jachi. Szmert, koja nasz pelya vu vekivechnozt, je neizmerno zviralische zkushavanyih; napaztuvanya nepriatelya dushe nashe nigdar neszu veksha, jaksha y pogibelnesha, kak vu ovem zadnyem hipu, ovde on vszu zkerb potrebuje, da Dushe nashe pod szvoju oblazt zpravi; ali vsza ova jeszu zabman nyemu, ako Jesush vu szvojem preszvètem Shakramentu z- nami, y vu nami je. Ov je, veli sz. Hyeronimus, koj betesnoga jachi, nyemu szerdchenozt, y gyegyernozt daje; ov je, koj nepriatelya pretirava, nyegva napaztuvanya razmeche, y nyegvu gizdozt ponizi; ov je, koj nasz vu szegurnozt poztavlya, y z- schitom téla y kervi nashega Odkupitelya oborusi.

Y kakgoder nasz ov presz. oltarzki Shakrament proti navalenyam duha peklenzkoga objachuje, ovak oborusi on nasz takaj proti ztrahu pred szudom Bosanzkem. Ar kaj sze on pred szudom Bosjem bojati more, koj po szvèti Prichezti z- ovem szudczem Bosanzkem zjedinyen je! *Vzemi mene*, bude poleg rechih sz. Augustina, vu szerdczu ztanujuchi Jesush vumirajuchemu rekel: *vzemi mene, y daj mene mezto tebe;* ako tuliko

nemash, da tvojega dùga izplatiti morcsh, tak vzemi mene, jech moje télo, pij moju kerv, y alduj télo y kerv mojù praviczi Bosanzkoj, zplati tvoje dùge z- mojum vrédnoztjum. *Vzemi mene, y daj mene mezto tebe; ar koj moje télo jè, y moju kerv pije, on ima sivlenye vekivechno.* (Joan. 7.)

Kulike kastige bi anda mi vredni bili, Dragi! ako mi iz detchinzke bojazlyivozti pred szmertjum, ali iz malovrédne nemarnozti nasz ovakvoga schita vu onem zadnyem hipu sivlenya nashcga bi mentuvali? Zato, Dragi! neodvlachimo z-prijemanyem ovoga presz. Shakramenta do zadnyega vrémena, gde tak rekuch, dusha nam na jeziku vre bi bila; nego terszimosze ovoga vu vrémenu josche, kada pri zdravem razumu jeszmo, prijemati; y proszimo Boga vszaki dan za ovu oszebujnu miloztchu, da preszvéto télo y kerv nyegvu na szmertni poztelyi za ztalno, pri zdravi pameti, y vrédno primemo. Amen.

NÁVUK 27.

Od oneh, koja pri iztom prijèmanyu preszvetoga oltarzkoga Shakramenta potrebna jeszu.

PITANYE 1.

Kaj je potrèbno na vrédno prijèmanye oltarzkoga Shakramenta?

Na vrédno prijemanye preszvetoga oltarzkoga Shakramenta potrèbno je dobro pripravlyanye.

Razláganye.

Ako mi nasz k-prijemanyu vszakoga Shakramenta dobro pripravlyati moramo, pokehdob Shakramenti poleg priprave nashe vu nami moch y jakozt imaju (Navuk 22. pit. 1.) tak sze ztem bolye k-prijemanyu presz. oltarzkoga Shakramenta dobro pripraviti moramo, pokehdob ov najszveteshi je. Morebiti jezte vre szami videli, ali chuli, kakva priprava chinisze, ako Kraly ali koj veliki Gozpon vu koju hisu navrachasze. Ali nut Jesush je kraly kralyev, Gozpon vsze Gozpode; y mi szami jeszmo hisa, vu koju Jesush po prijemanyu oltarzkoga Shakramenta navracha sze; ako anda preszvetoga oltarzkoga Shakramenta vrédno prijemati hochemo, tak k-prijemanyu dobro pripraviti sze moramo. *1. Potrebno je dobro pripravlyanye.*

2. *Priprava ova je dvojverztna.* Hisa, vu koju koj veliki gozt navrachasze, nepriredyuje sze szamo z-nutra, nego takaj iz vana. Chlovek je iz téla y iz dushe. Dusha je nuternya ztran, télo pako je zvunzka ztran chloveka. Jesush Kriztush po sz. Prichezti ne dohadya szamo vu dushu nego y vu télo chloveka: mi anda na dushi y na télu k-sz. prichezti dobro pripravitisze moramo. Y zato je priprava k-vrédnomu prijémanyu preszvetoga oltarzkoga Shakramenta dvojverztna, jedna dushe, druga pako téla.

3. *Priprava dushe ztoji vu chiztochi dushnoga zpoznanya, y pobosnozti szerdcza.* Navadno vendar je, da vszigdar nuternya jedne hise lepshe priredimo, kak zvunzka. Dusha anda, kakti nuternya ztran chloveka, najlepshe prirediti sze mora. Metemtoga, kaj chinimo, ako nuternya jedne hise lepo prirediti hochemo? Néli, mi ovu najpervich ochiztimò, mi vszu nesznagu iz ove izhitimo, onda ovu vszakoverztnem lepem pohistvom z-zerczali, z-kipi y zpodobnemi nakinchimo? Y ravno ovak, moji Dragi! ako mi nashega nuternoga ztana, najmre dushu k-sz. prichezti dobro pripraviti hochemo, tak ovu najpervich ochiztiti, y onda nakinchiti moramo. Kajti dusha nasha jeden duh je, tak ovu szamo z-duhovnemi nakinchiti moremo, y ovò jeszu Krépozti. Zvershavanye krepoztnih chinih zbog Boga, zovesze pobosnozt; czela anda priprava Dushe ztoji vu chiztochi dushnoga zpoznanya, y vu pobosnozti szerdcza.

4. *Kaj to znamenuje: imati chizto dushno zpoznanye.* Dusha szamo po gréhu, y oszebito po velikem gréhu zaszmradyujeszé. Kak dugo koj veliki gréh vu dushi prebiva, tak dugo nemre ona miloztchu poszvetchujuchu imati;

kak berse pako ona od gréhov ochiztchena je, tak nahadya sze ona vu ztalishu miloztche poszvetchujuche. (Nàvuk 23, pitanye 2.) Jedno chizto dushno zpoznanye imati znamenuje anda, najmenye od vszeh velikih gréhov prozt biti; tojezt vu ztalishu miloztche poszvetchujuche nahadyatisze. Ali ja vre vu perveshem nàvuku zpomenul jeszem, da szamo po Shakramentu pokore ochiztitisze moremo, ako potlam kerzta jako gréshimo; zato anda, da pred pricheztjum jedno chizto dushno zpoznanye dobimo, predi Shakrament pokore prijemati moramo.

5. *Chiztocha dushnoga zpoznanya je zevszema potrebna k prijemanyu oltarzkoga Shakramenta.*

Kada preszvetoga oltarzkoga Shakramenta prijeti hochemo, tak potrebno je, da jedno chizto dushno zpoznanye imamo, tojezt da vu miloztchi poszvetchujuchi jeszmo; ar nevrédno prijeti oltarzki Shakrament, znamenuje poleg rechih sz. Pavla, szebe krivcza chiniti Téla y kervi Jesusha Kriztusha; ar veli: *koj god bude jel kruha ovoga, y pil bude keliha gozponovoga nevrèdno, bude krivecz Téla y kervi Kriztusha Jesusha Gozpona nashega.* (1. Cor. 11.) Mi moramo anda vu miloztchi poszvetchujuchi biti, predi nego sze pricheztimo. *Koj ovoga kruha nevredno jé, on navaluje szùda y prokletztvo na sze*, veli nadalye sz. Pavel.

6. *Pobosnozt szerdcza ztoji, per-vich: vu chinéh vére.*

Kada vre dushno zpoznanye nashe pred pricheztjum ochiztili jeszmo, tak potrébno je, da sze po pobosnozti szerdcza pripravimo. Mi télo Gozponovo od druge jeztvine dobro razluchiti moramo (1. Cor. 2.) mi vu oltarzkom Shakramentu neprijemlyemo navadnoga kruha, nego télo y kerv Jesusha Kriztusha;

ovoga mi po zvunzkih chutenyih razluchiti neznamo, mi med poszvetchenum y neposzvetchenum hostium nenahadyamo razluku. Szamo po véri moremo mi télo Gozponovo razluchavati, mi anda vu véri objachiti sze moramo, mi navlaztito véruvati moramo, da Jesush Kriztush vu oltarzkom Shakramentu nazochen je.

7. *Pobosnozt szerdcza ztoji, drugoch: vu vklanyanyu preszvetomu oltarzkomu Shakramentu.*

Mi moramo Jesushu vu preszvètom oltarzkom Shakramentu vklanyati sze. Ovo chaztenye y vklanyanye je naravzko poszledje ovoga vére china. Ar kajti iztoga Kriztusha Jesusha prijeti hochemo, tak pravo, y vrédno je, da nyemu vre napervo postenye izkasemo, koje nyemu kakti Gozponu, y Bogu nashemu izkazati dusni jeszmo.

8. *Pobosnozt szerdcza ztoji, trejtich: vu zahvalnom zpomenku szmerti Kriztusheve.*

Vi, znam, vre chuli jezte, od kakvoga dara ali prikaza, koj na zpomenek komû davasze. Visheputi prikasuje brat bratu, priately priatelyu, ali Roditelyi detczi kakvo duganye za zpomenek. Koj goder za zpomenek komû kaj prikase, on hoche, da sze iz nyega zmiszlimo, iz nyega sze zpomenemo; y ako na nyega nebi miszlili, tak odperto bi pokazali, da nyega nigdar pravo lyubili, ali prestimavali neszmo. Ovak y Jesush Kriztush oztavil nam je oltarzkoga Shakramenta za zpomenek, on nam vu ovem né oztávil kakve zemelzke kinche, nego szebe szamoga; on poztavil je oltarzkoga Shakramenta oszebito na zpomenek szvoje szmerti; po kojoj mi miloztchu k-vekivechnomu blasenztvu zadobili jeszmo. Kak nezahvalni bi anda mi bili, ako mi pri sz. Pricheztchanyu iz szmerti Jesusha Kriztusha nebi sze zpomenuli? Pobo-

snozt szerdcza ztoji anda *trejtich* vu zahvalnom zpomenku szmerti Kriztusheve.

9. *Pobosnozt szerdcza ztoji, chetertich: vu poniznozti, y drugèh krépoztnéh kerztchanzkeh chinéh, oszebujno pako vu lyubavi proti blisnyemu.*

Najzadnich je Jesushu Kriztushu najdragshe zvershavanye krépoztnéh chinéh oneh, koje on szam pri poztavlanyu presz. oltarzkoga Shakramenta zvershaval je. Pri ovem poztavlanyu pako navlaztito pokazal je on poniznozt, y lyubav proti lyudém. Ako jeden Kraly szvojega najmenshega podlosnika pohodil bude, tak zaizto ovoga Kralya za poniznoga dersali budemo. Ter jeli nészmo mi vnogo menshi gledech na Kriztusha, nego jeden podlosnik gledech na Kralya? Kak velika je anda poniznozt Jesusha Kriztusha, kada on vu oltarzkom Shakramentu k-nami dojti hoche! Poleg toga, merimo mi navadno lyubav jednoga chloveka poleg nyegvih prikazéh, koje od nyega dobivamo. Jeli je nam Jesush kaj bolshega dati mogel, kak szamoga szebe? Kuliku lyubav anda ochituval je Jesush proti nam, kada on nam szamoga szebe vu oltarzkom Shakramentu dal je! ? Kakgoder anda Jesush vu poztavlyanyu oltarzkoga Shakramenta navlaztito poniznozt y lyubav proti lyudem ochituval je, ovak y mi pri prijemanyu ovoga Shakramenta poniznozt y lyubav proti blisnyemu imati moramo.

10. *Priprava potrébna na télu za vrédno prijemanye presz. oltarzkoga Shakramenta.*

Priprava téla za vrédno prijemati oltarzkoga Shakramenta ztoji *pervich* vu tom, da od polnochi na tesche jeszmo, tojezt, da niti vu najmenshem kaj holoncze jeli ali pili nészmo. Ovo, iztina je, Kriztush né zapovedal; ar on podelil je Apostolom télo szvoje, poklamkam vre bi bili jeli y pili. Metemtoga da sze vnogi nedoztojni chini preprechê, koji

pri neteschem prijemanyu oltarzkoga Shakramenta pripetchali sze jeszu, tak Czirkva je zapovedala, da sze na tesche pricheztchamo. Szamo jako betesni vu tom znimlyeju sze. *Drugoch:* potrébno je, da chedno opravlyeni vu najvekshi poniznozti k-ztolu Gozponovomu priztupimo.

Razgovori.

1.

Kaj je potrébno na vrédno prijemanye oltarzkoga Shakramenta?

Jeli imaju Shakramenti moch y jakozt, ako sze k-prijemanyu ovéh dobro nepripravimo? — Koj je najszveteshi Shakrament? —K-kojemu Shakramentu anda nasz najbolye pripraviti moramo? — Kak vredyujemo mi hisu, vu koju kraly, ali drugi koj veliki gozt navratchá sze? — Gdo je Kraly kralyev, Gozpon vsze gozpode? — Y vu koju hisu navratcha sze Jesush, kada mi presz. oltarzkoga Shakramenta prijemlyemo? — Kaj moramo anda vchiniti, da oltarzki Shakrament vredno primemo? —

2.

Kuliko verztno je pripravlyanye potrebno za vredno prijemanye oltarzkoga Shakramenta?

Jeli sze hisa za prijemati velikoga gozta szamo iz nutra priredyuje? — Iz chesza biva chlovek, iz chesza je szlosen? — Koja je zvunzka ztran chloveka? — Koja je nuterna? — Jeli Jesush pri prichezti szamo vu dushu chloveka dohadya? — Kulikoverztna je anda priprava za vredno prijemanye presz. oltarzkoga Shakramenta? —

3.

Vu chem ztoji pripravlyanye

Kaj metemtoga vu hisi lepshe priredyujemo, jeli nuternu ali zvunzku ztran? — Ko-

ja je nuterna ztran chloveka? — Kaj anda k-prichezti navlaztito prirediti imamo? — Ako jednu hisu iz nutra lepo vrediti hochemo, kaj najpervich vchiniti moramo? — Kada ovu ochiztili jeszmo, kaj onda chinimo? — Jeli ovu kinchimo? — Ako anda dushu k-prichezti prirediti hochemo, kaj moramo najpervich chiniti? — Kada ovu ochiztili jeszmo, kaj onda? — Jeli sze dusha z-telovnemi kinchi kinchiti mora? — Z-chem anda? — Koji szu duhovni kinchi dushe? — Je za dushu vredneshega kaj od krepozti? — Kak sze zove zvershavanye krepozti, koje zbog Boga chini-sze? — Kaj je pobosnozt? — Vu chem ztoji anda priprava dushe? — *zpadajuche na dushu?*

4.

Po chem sze dusha zaszmradyuje? — Kak dugo vu dushi koj veliki greh prebiva, moreli ona miloztchu poszvetchujuchu imati? — Ako pako dusha od grehov ochiztchena je, vu kakvem ztalishu sze onda nahadya? — Kaj anda to znamenuje: imati chizto dushno zpoznanye? — Po chem sze ochizti dushno zpoznanye, kada potlam kerzta zagreshili jeszmo? — Kaj anda greshnik pred pricheztjum vchiniti mora? — *Kaj znamenuje imati chizto dushno zpoznanye?*

5.

Jeli je potrebno, da pred Pricheztjum vu ztalishu miloztche jeszmo? — Kaj veli sz. Pavel od oneh, koji nevredno prijemlyeju telo Jesusha Kriztusha? — *Zakaj moramo pred Pricheztjum imati chizto dushno zpoznanye?*

6.

Kada pako dushno zpoznanye ochiztili jeszmo, po chem josche k-prichezti pripravi- *Vu chem ztoji pobosnozt szerd-*

cza pervich? tisze imamo? — Jeli priprava dushe neztoji takaj vu pobosnozti szerdcza? — Jeli mi vu oltarzkom Shakramentu proztoga kruha prijemlyemo? — Koga prijemlyemo mi pod zpodobum kruha? — Jeli moramo mi oltarzkoga Shakramenta od navadnoga kruha razluchavati? — Zakaj? — Jeli mi po nashih chutenyih razluchavati moremo poszvetchenu hoztiu od neposzvetchene? — Po chem anda ovu razluchavamo? — Neli po veri? — Moramoli anda veruvati, kada mi k-prichezti idemo? — Zakaj? — Y kaj moramo oszebito veruvati? — Jeli, da gdo vu oltarzkom Shakramentu nazochen je? —

7.

Drugoch? Kaj chinimo, kada koj veliki Gozpon k-nam dohadya? — Néli mi sze nyemu vklanyamo? — Kaj je anda potrebno vchiniti, kada Jesush vu preszvetom oltarzkom Shakramentu k-nam dohadya? — Gdo dohadya k-nam vu oltarzkem Shakramentu? — Gdo nasz to vuchi? — Odkud anda dohadya naklon, kojega Jesushu vu oltarzkom Shakramentu chinimo? — Iz vere? —

8.

Trejtich? Jeli priately priatelyu za zpomenek kaj prikasuje? — Zakaj on to chini? — Jeli, da na nyega naj pozabimo? — Jeli je nam y Jesush Kriztush kaj prikazal? — Kojega Shakramenta je on nam za zpomenek oztavil? — Kaj nam je vu ovem Shakramentu za zpomenek oztavil? — Zlato ali szrebro? — Po chem nasz je Jesush Kriztush odkupil? — Za kakov zpomenek je anda Jesush Kriztush ol-

tarzkoga Shakramenta poztavil? — Iz chesza sze moramo pred pricheztjum zpomenuti? —

9.

Jeli je Jesush po poztavlyanyu oltarzkoga Shakramenta veliku poniznozt pokazal? — Ako Kraly podlosnika pohodi, jeli to bi bila poniznozt? — Jeszmo mi menye gledech na Kriztusha, kak jeden podlosnik gledech na kralya? — Vu kojem Shakramentu dohadya Kriztush k-nam? — Jeli pokasuje on lyubav szvoju proti nam, koj nam vnogo prikasuje? — Kaj je Kriztush lyudem vu Shakramentu oltara prikazal? — Jeli je anda Jesush po tom veliku lyubav pokazal? — Zakaj? — Jeli sze Kriztushu dopadaju y pri nami one krepozti, koje on zvershil je? — Je Jesush pri poztavlyanyu oltarzkoga Shakramenta veliku poniznozt y lyubav proti blisnyemu pokazal? — Jeli y mi pred prichetchanyem ovo izto vchiniti moramo? — Zakaj? — Vu chem ztoji anda pobosnozt szerdcza? — *Chetertich?*

10.

Kakva priprava potrebna je na telu za vredno prijemanye preszvetoga oltarzkoga Shakramenta? — Kaj to znamenuje: na tesche biti? — Od kojega vremena mora sze na tesche biti? — Jeli szû y Apostoli na tesche bili, kada Kriztush nyim sz. Telo szvoje dal je? — Je Kriztush zapovedal na tesche prijeti presz. oltarzkoga Shakramenta? — Nego gdo? — Zakaj je Czirkva to zapovedala? — Jeli y betesniki na tesche pricheztchati sze moraju? — Koji betesniki nemoraju na tesche pricheztchatisze? — Lehko betesni? — *Kakva priprava je potrebna na télu za vrédno prijemanye preszvetoga oltarzkoga Shakramenta?*

Da komu postenye vchinimo, jeli zlochezte oprave oblechemo? — Zakaj anda chedno opravlyeni k-szvetoj prichezti priztupiti moramo? —

PITANYE 2.

Kaj je chiniti, kada sze pred Prichezlchanyem moli obchinzka zpoved?

Kada sze pred Prichezlchanyem obchinzka zpoved moli, mora sze y pak vu szerdczu prebuditi posaluvanye za grehe.

Razláganye.

1. Zadersavanye pri molenyu obchinzke zpovedi?

Pred Pricheztchanyem moli dvorjanik oltara obchinzku zpoved, y to vu imenu vszeh, koji sze pricheztchaju. Ali kaj bi nam valuvanye nashe krivnye hasznilo, ako vu szerdczu nikakva zkrushenozt y iztinzko odurjavanye gréhov nebi sze nahadyalo? Kada anda pred Pricheztjum obchinzka zpoved moli sze, tak josche jedenput posaluvanye za gréhe vu szerdczu zbuditi sze mora, y mi za volyu Jesusha Kriztusha vszem nashem nepriatelyom iz szerdcza oproztiti moramo.

2. Zadersavanye kada Meshnik szvetu Hostiu kase.

Mi znamo pripovedanye ono sz. Evangeliuma od onoga ztotnika, kojega szluga betesen bil je. Ztotnik proszil je Jesusha, da nyegvoga bëtesnoga szlugu naj zvràchi. Jesush obechal je, da szam vu hisu nyegvu doshel bude; ali odgovorivshi ztotnik rekel je: *Gozpone, nészem vréden da dojdesh pod krov*

moj: nego szamo reczi rèchjum, y ozdravil bude dechak moj. (Matth. 8.) Ova poniznozt dopadala sze je Jesushu tak jako, da on szlugu on hip zdravoga vchinil je. Ravno ovak moramo y mi, kada Meshnik sz Hostiu lyudztvu kaśe, ovoj ponizno vklanyati sze, persza tuchi, y rechi: *Gozpone, nèszem vrèden, da dojdesh pod krov moj, nego szàmo reczi rèch, y zdrava bude dusha moja?*

Pri prijemanyu sz. Hostie doztojno odpirajusze vuzta, ne prevech, niti premalo; jezik poztavi sze na dolynu vuztniczu, y derśi sze mirno y negenyeno. Szveta Hostia nemora sze grizti, kaj nedoztojno bi bilo, nego taki prebaviti. *3. Zaderśavanye pri iztom prijemanyu sz. Hostie.*

Po Prichezti visheputi dajesze vino. Ali vi nemorate stimati, da vu oni poszudi kerv Jesusha Kriztusha zaderśavasze, nego vu nyoj je szàmo vino, koje y zato nepodava sze, kak da vszaki od ovoga piti bi moral; nego szamo zato, da ako morebiti sz. Hostia na vuztah sze je prilepila, da sze lese prebavi. *4. Iz kojega zroka, daje sze po pricheztchanyu vino?*

Razgovori.

1.

Kaj moli dvorjanik oltara pred Prichcztjum? — Vu chijem imenu? — Jeli valya valuvanye krivnye prez zkrushenozti y salozti szerdcza? — Kaj anda moramo vchiniti, kada pred prichcztchanyem obchinzka zpoved moli sze? — *Kaj je chiniti, kada sze pred Prichcztchanyem moli obchinzka zpoved?*

2.

Kaj je evangeliumzki Ztotnik proszil Jesusha? — Da koga zvrachi? — Kam sze je *Kaj je chiniti, kada Meshnik*

lyudztvu kase sz. Hostiu? Jesush dojti obechal? — Kaj je na to Ztotnik rekel? — Y kajsze je on hip pripetilo z-szlugum? — Jeli sze je anda Jesushu poniznozt ztotnika dopadala? — Odkud to szudish? — Kaj je anda chiniti, kada Meshnik lyudztvu sz. hostiu kase? —

3.

Kaj je chiniti pri iztom prijemanyu sz. Hostie? Kak sze pri iztom prijemanyu sz. Hostie vuzta odpreti moraju? — Kak sze jezik poztavi? — Jeli je szlobodno z-jezikom szim tam kretati? — Zakaj ne? — Kak sze mora sz. Hostia prebaviti? — Jeli je szlobodno nyu dugo vu vuztih dersati? —

4.

Iz kojega zroka daje-sze po pricheztchanyu vino? Jeli sze visheputi po Prichezti takaj vino daje? — Jeli je ovo morebiti kerv Jesusha Kriztusha? — Kaj anda? — Morali vszaki od ovoga vina piti? — Zakaj sze anda daje? — Jeli bi sze mogla sz. Hostia na vuztah prilepiti? — Zakaj sze anda po Prichezti vino daje? —

PITANYE 3.

Kaj je chiniti po szvetom Prichezlchanyu?

Po sz. Prichezlchanyu moramo: 1. Zahvaliti Kriztushu Jesushu za nepreszesnu miloztchu, koju nam je izkazal, kada je doztojal k- nam dojti. 2. Jesushu vklanyati sze z- vszum poniznoztjum. 3. Nyemu nasz szame alduvati. 4. Proszitigâ, da z- szvojum miloztchum vu nami ztalno prebiva. 5. Zvershavati chine vêre, ufanya y lyubavi, ter ponoviti vchinyena obechanya vu dobrom. 6. Ima-

mo nyemu napervo poztaviti vsze potreboche dushe y téla.

Razláganye.

Kak berse jedno veliko dobrochinztvo prijeli jeszmo, tak pervo je, da za ovo zahvalimo. Vre pako ovo je jedna neizmerna miloztcha, da Jesush k-nami dohadya; po sz. Pricheztchanyu anda Jesushu Kriztushu najpervich zahvaliti moramo za neizmernu miloztchu, koju nam je izkazal, kada je doztojal k-nam dojti.

1. Po Pricheztchanyu moramo pervich zahvaliti Jesushu.

Jesush Kriztush dohadya kakti Bog y chlovek k-nam, nyemu anda postenye vklanyanya izkazati moramo. Kak berse koj veliki gozt nuterztupi, tak nyemu vsze postenye izkazati moramo; mi anda po Pricheztchanyu Jesushu z-vszum poniznoztjum vklanyati sze moramo.

2. Po Pricheztchanyu moramo drugoch Jesushu vklanyati sze.

Bog vre vu ztarom Zakonu zapovedal je, da Izraelczi vu nazochnozt nyegvu prazni dojti neszmeju; ovak vnogo bolye priztojisze vu novom Zakonu, da mi Jesusha, koj vu oltarzkom Shakramentu szam k-nami dohadya, prez aldova od nasz nepuztchamo. Jeden Ladavecz takaj od najmenshega podlosnika rad kaj vzeme, ne zato, kajti on ovo potrébuje, nego zato, kajti sze nyemu dobro hotenye podlosnika dopada; ovak y Jesush nashega aldova prijemlye, ne kajti on ovoga potrebuje, nego zato, kajti sze nyemu nasha dobra volya dopada. Dvoja metemtoga szamo imamo, koja Jesushu Kriztushu alduvati moremo, najmre

3. Po Pricheztchanyu moramo trejtich Jesushu alduvati sze.

nashe télo, y nashu dushu; ova dvoja anda Jesushu po Pricheztchanyu alduvati moramo.

4. *Zvershavati chine Krepozti.* Zvelichitely je Gozpon Krépoztih, y z-ovemi rad sze zabavlya. Najprestimaneshe krépozti jeszu: Véra, ufanye y lyubav; ove anda po Pricheztchanyu zbuditi moramo.

5. *Po Pricheztchanyu moramo prosziti.* Zadnich mi nigdar lepshu priliku némamo jednoga velikoga Gozpona kaj prosziti, kak kada szam k-nam dojde. Vu oltarzkom Shákramentu dohadya Jesush Kriztush szam k-nam, *On premoguch je proti vszem, koji nyega zazavaju.* (Rom 10.) Mi moramo anda nyega prosziti; nyega zazavati, y nyemu vsze nashe potreboche dushe y téla napervodonashati. Najpotrebnesha nam je miloztcha Jesusha Kriztusha, ako zvelichiti sze hochemo; mi moramo anda prosziti, da on z-szvojum miloztchum nepreztancze vu nami oztane.

Razgovori.

1.

Kaj je chiniti po szretom pricheztchanyu pervich? Kaj vchinimo najpervich, kada kakvo dobrochinztvo prijemlyemo? — Jeli je to jedno veliko dobrochinztvo, da Jesush Krizt. k-nam dohadya? — Gdo je pochetnik miloztche? — Jeli Jesush Kriztush prazen k-nam dohadya? — Nego z-chem dohadya? — Zakaj je to jedno neizmerno dobrochinztvo, da Jesush Kriztush k-nam dohadya? — Kaj anda po Pricheztchanyu pervich vchiniti moramo? —

2.

Drugoch? Kada koj veliki gozt k-nam dohadya, jeli nyemu postenye vklanyanya izkazati mo-

ramo? — Jeli dohadya Kriztush szamo kakti chlovek k-nam? — Kakvo postenye nyemu izkazati moramo? — Kaj anda po pricheztchanyu *drugoch* vchiniti moramo? —

3.

Kada veliki gozt k-nam dojde, jeli nyemu kaj ponudyamo? — Jeszuli Izraelczi szmeli prez aldova vu Czirkvu dojti? — Jeli anda y mi Jesushu kaj alduvati moramo, kada on k-nam dojde? — Jeli jeden Ladavecz takaj od najmenshega podlosnika kakvoga dàra vzeti hoche? — Jeli on ove ali zato vzimlye, kajti oveh potreben je? — Kajsze jednomu Ladavczu bolye dopada, jeli dobro hotenye, ali pako prikaz podlosnika? — Zakaj vzimlye anda Ladavecz takaj od podlosnikov dàre? — Jeli potrebuje Jesush nashe dàre? — Kaj sze anda Jesushu pri nashih prikazih dopada? — Koji szû pako najbolshi dari, koje nyemu alduvati moramo? — Jeli imamo kaj bolshega od tela y dushe? — Kaj anda Jesushu po Pricheztchanyu alduvati moramo? — *Trejtich?*

4.

Z-chem sze Zvelichitely najrajshi zabavlya? — Jeli né on Gozpon Krepoztih? — Koje szû najprestimaneshe Krepozti? — Koje krepozti anda po Pricheztchanyu zbuditi moramo? — *Cheter-tich?*

5.

Koja je najlepsha prilika, jednoga premoguchega Gozpona kaj prosziti? — Vu kakvi priliki dohadya Kriztush k-nam? — Je Kriztush proti vszem dareslyiv y premoguch *Petich, y Sheztich?*

koji nyega zazavaju? — Kaj anda po Pricheztchanyu josche vchiniti moramo? — Kaj je za Zvelichenye najbolye potrebno? — Jeli imamo mi szamo potreboche telovne? — Kaj anda Jesusha po Pricheztchanyu prosziti moramo? —

I. Dokànchanye Nàvuka.

Navada Izraelczov pri jedyenyu vuzmenoga Janchecza.

Poklamkam Bog po Mojseshu Kralya Faraona y czeli Aegyptush zahman z- najztrahoviteshemi kastigami bi bil pohodil, da odpuztchenye szvojega izebranoga lyudztva zadobi, chujmo, Dragi! kaj zadnich Bog vchiniti je dokonchal. Szàmo z-jednum josche kastigum hotel je nye pohoditi; y ova bila je, da vu vszaki hisi najztareshe dete vumreti ima, y da takaj zmed sivine vszako pervo naj sze mertvo najde, y da to vu jedni nochi pripetiti sze ima. — Ova noch zaizto je doshla, ter salozt y ztrah napunila szû vsze hise; ar néje bilo hise, gde mertvi nebi sze nahadyali, vsze kaj pervorodyeno je, zkonchano bilo je, ter niti iztomu najztareshemu szinu Kralya Faraona oproztcheno néje bilo. Josche iztu noch pozval je Kraly Mojsesha, y proszil gà, da szlobodno z- vszem lyudztvom naj odide, y da naj moli, da Bog od daleshne kastige odztupi. Zpodobno proszili szû y Aegyptonczi, ar bojali szû sze, da morebiti vszi vumreti budu morali, ako Izraelczi josche duse vu orszagu oztanû.

Metemtoga kaj je Bog Izraelczem zapovedal? On nyim je zapovedal, da vszaki hise gozpodar naj jednoga janchecza zakolye, z-kervjum ovoga janchecza vrata hise namase, janchecza pako zpechejû y pojeju tak, da

àko do dana kaj oztane, da ono posgeju. Pri jedyenyu ovoga janchecza morali szû sze Izraelczi kakti putniki zadersavati; oni morali szû ovu vecherju ztojechi, vu rukah palicze imajuchi, y na naglom jezti, kajti Gozpon ovu noch czeli Aegyptush, vsze hise prehadyal, y vsze pervorodyeno zmed lyudih y sivine zkonchal, ter szamo ono chuval bude, kojeh vrata z-kervjum janchecza namazana budû. Zadnich zapovedal je Bog, da ovu vecherju poleg prepiszanoga nachina okolo iztoga vrémena vszako leto naj obvershavaju, na zpomenek, kak nyihove hisè obchuvane, one pako Aegyptonczev tak ztrashnu kastigu pochutile jeszu.

Vi vre znate, Dragi! prez da vam ovo josche jedenput povem, da vuzmeni ov janchecz kip presz. oltarzkoga Shakramenta bil je; vi znate da vszi oni, koji od tela y kervi nashega Bosanzkoga janchecza jéju y piju, ravno tak obchuvani jeszu od vekivechne szmerti, kak y Izraelczi, koji z-kervjum szvogâ janchecza vrata his szvojih namazali jeszu; vi znate, da y mi od Gozpona zapoved imamo, da vszako leto vuzma szvetkujemo, y nasz iz one neizmerne miloztche zpomenemo da on y nasz obchuvati, dapache po prijemanyu szvogâ preszvetoga Shakramenta vu izto mezto nevmertelnozti zapelyati hoche. O terszimo sze ovoga vuzmenoga janchecza tak prijemati, kak nyega Izraelczi prijemali jeszu! — Ovi morali szu pri vsivanyu ovoga ztati; zkerbitesze, da y vi pri prijemanyu preszvetoga Shakramenta vszigdar vu miloztchi Bosji ztali budete. Ovi morali szû jeduchi janchesza paliczu vu rukah, kakti na put pripravlyeni, imati; terszite sze da z-jednum sivum vérum, z-tverdnem ufanyem y z-goruchum lyubavjum vasz prijemanya presz. Shakramenta vredne vchinite. Ovi morali szu vu iztom prehadyanyu gozponovom pripravlyenoga janchecza pojezti; prijemajte y vi vu kratkem vrémenu vashega putuvanya pravoga janchecza Bo-

sanzkoga, koj odjimlye gréhe szvéta; primite ovoga kulikoputi vam jakozt vu vashih szlabochah, szvetlozt vu vashih tmiczah, batrivozt vu vashih teskochah potrébna je, y proszite, da on vasz obchuva, vasz vu miloztchu prime, y jednoch vekoma zvelichi. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Ztotnik vu Kafarnaumu dersi sze nevrednoga, da Jesusha vu hisu szvoju prime.

Vu Kafarnaumu ztanuval je jeden rimlyanzki ztotnik, kojemu od sidovov iztoga mezta vnogoverztni chudochini, koje Jesush nazarenzki nad betesnemi vchinil je, pripovedani bili jeszu. Ovomu ztotniku obetesal je szluga tak, da izti vrachitelyi nyemu sivlenye odpovedali jeszu. Ovo saloztilo je Gozpona, ar prez dvojmbe moral je ov szluga nyegov jeden vérni y dobri szluga biti, y zato odluchil je szam k-Jesushu oditi, da nyega za zdravje szvogâ dechaka proszi. Ali kajti on sidov bil néje, y k-nyemu anda iti né sze ufal, zato naproszil je nekoje zmed sidovov, y ovi dojduchi k-Jesushu rekli szû: On vreden je, da ovo nyemu vchinish, ar on lyubi nash narod, y zezidal je nam z-laztovitemi ztroshki jednu Czirkvu. Jesush ishel je taki naprot hisi Ztotnika, vucheniki nyegvi z-nyim, y vnosina velika.

Kada Jesush vre nedalko od hise bil je, tak ztotnik z-berzem korakom doshel je Jesushu naproti y rekel: *Gozpone!* naj sze truditi, ar ja *neszem vréden*, da dojdesh pod krov moj: zato y *ja nészem mene* za vrédnoga dersal, da bi bil k-tebi doshel; *nego szamo reczi rechjum, y ozdràvil bude dechak moj.* (Marc. 7.) Ti moresh ovo ravno tak lehko vchiniti, kak y ja kada od vojnika kaj imati hochu, y nyemu velim: idi, y on

ide; dojdi y on dojde, vchini to, y on vchini, y ovak ravno y tebe szamo jednu rech ztalo bude, y moj dechak zdrav bude. — Kak jako chudil sze je Jesush, y kuliko veszelje imal je on, da takaj ov chlovek, koj izraelecz bil néje, tuliku véru vu nyega poztavil je? Zato obernul sze je k-lyudztvu y rekel: *ztanovito velim vam, tuliku véru nészem nashel vu Izraelu!* k-Ztotniku pako rekel je: *Hodi y kakszî véruval, naj tî bude*; y zdrav vchinyen je dechak onu iztu vuru.

Nut, Dragi! kakvu sivu véru ov rimlyanzki ztotnik imal je, kada on k-Jesushu priztupil je! kak nevrédnoga szebe dersal je, da Jesush vu nyegvi hisi nyega bi bil pohodil! y z-kakvum sivum zaufanoztjum on od Zvelichitelya zdravje szvogâ dechaka izproszil je! Szveta mati Czírkva vzimlye rechi ove ztotnika, y ponavlya ove pred vszemi, koji k-szvetoj ovoj vecherji priztuplyuju. O da zpodobna vèra y nasha szerdcza bi napunila! da y mi pred Jesushem, koj vu preszvetem Shakramentu k-nam dohadya, puni poniznozti odperto bi valyuvali, da mi nevrédni jeszmo, da on pod krov nash dojde! Kak dopadna bi onda nasha Prichezt Jesushu bila, y koju obilnu miloztchu bi mi takaj vu vszeh nasheh potrebochah y teskochah dushe y téla zadobili? Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Zroki tulikéh falingaztih pricheztih.

Vendar je jedno chudno dugovanye, da najszveteshi y zaszlusbih puni chin, kakov Pricheztchanye je, navadno tak malo vu nami zrokuje. Jedna jedina sz. Prichezt, da bi ovu pravo prijemali, mogla bi nasz szvete vchiniti; zakaj nasz tulike sz. Prichezti szvete nechiniju? Perva falinga je pomenkanye piprave. Ali

jeli morebiti sze mi pripravlyamo, kak sze bi priztojalo? Jeli sze mi terszimo, da jedno zvershено posaluványe za gréhe vu nami zbudimo? Jeli mi oplachujemo gréhe nashe? Jeli terszimo sze mi zbuditi vu nami jednu sivu véru, jedno ztalno ufanye, y jednu goruchu lyubav? Vklanyamo sze mi Bogu vu presz: Shakramentu z-pravum pobosnoztjum szerdcza? Jeli sze mi z-zahvalnoztjum zmishlyavamo iz onoga velikoga dobrochinztva, koje nam Jesush po szvoji szmerti izkazal je? Y z-kakvum poniznoztjum, z-kakvemi krépoztjami, z-kakvum lyubavjum blisnyega priztuplujemo mi k-naj szvéteshemu vszeh szveteh? — Jeli je anda chudo, ako poleg ovakvéh Pricheztih najszveteshi y najpremoguchneshi Shakrament nikakvu moch y jakozt néma?

Druga falinga je ona premala zkerb, koju noszimo, da Száda pricheztchanya pri nami zadersimo. On izti dan, kada szrechu imali jeszmo, Boga k-nami prijeti, tak visheputi chizto pozabimo, da pricheztchali sze jeszmo. Dan ov moral bi biti dan zahvalnozti, mi bi sze morali iz one nepreszesne miloztche zpomenuti, koju nam Jesush Kriztush po tom izkazal je, da on k-nami dojti doztojal je. Mi bi sze morali iz dusne Zahvalnozti nyemu alduvati, nyega prosziti, da on z-szvojum miloztchum nepreztancze pri nami oztane, dapache mi bi morali nyemu vsze nashe teskoche y potreboche dushe y têla napervodonashati, y za nyegvu pomoch prosziti. Metemtoga zprevadyamo mi ovoga velikoga dana, dana Pricheztchanya zkorom tak, kak vsze druge dneve. Chez nekulike hipe, vu kojeh nekoje raztreshene molitve zvershili jeszmo, povdavamo sze raztreshenozti, y nemarnozti. Mi niti nemiszlimo na ono, kaj prijeli jeszmo, y kaj dapache josche vu szerdczu noszimo. Gdo anda jósche chuditi sze more, da tak malo od oneh miloztchih pochutimo, koje vendar jedna sz. Prichezt vu nami zrokuvati bi morala, y zaizto bi zrokuvala, ako

szamo nasz za ovu miloztchu zahvalne bi izkazali? Terszimo sze anda, da k-vrédnomu prijemanya preszvetoga Shakramenta vszigdar nasz pravo pripravimo! y terszimosze, da miloztchu ovoga Shakramenta vu nami zachuvamo. Amen.

NÀVUK 28.

Od Shakramenta Pokore vu obchinzkom, y od zpitavanya dushnoga zpoznanya vu oszebnom.

PITANYE 1.

Kaj je Shakrament Pokore?

Shakrament pokore je, vu kojem Meshnik na ovo odredyen, na mezto Boga gréshniku po szvetom Kerztu vchinyene gréhe odpuztcha, ako nye zkrusheno, y podpunoma valuje, ter iztinzku volyu ima szebe pobolyshati, y pravu pokoru vchiniti.

Razláganye.

1. Razszipni szin je kip gréshnika.

Kaj pokoru vchiniti znamenuje, najbolye iz pripovezti od razszipnoga szina navchiti sze morete, koju nam Jesush Kriztush szam iz toga czilya pripoveda. (Luc. 15.) Razszipni Szin na jedenput podignul sze je proti Otczu, odishel od nyega vu jeden ztran-

zki orszag, potepel tam szvoje odvechtvo, y poklamkam vsze bi bil potroshil, dozpel' je vu szlusbu, k-jednomu chloveku, koj nyemu niti jèzti dozta dal néje, tak, da od glada zkorom poginul je. Ovo je kip grêshnika. Gréshnik podigava sze proti Bogu, odvrachasze od nyega, kada on zapovedi nyegve prekorachuje, potepe odvechtvo miloztche y vekivechnoga sivlenya, dozpe vu szusanztvo vraga, koj nyega z-zemelzkemi Dobri zasziti ti nemore, tak, da on duhovnem nachinom vre chizto poginuti pochimlye.

2. Razszipni Szin je kip Pokornika.

Metemtoga razszipni szin dohadya vu szê, tojezt: on zpoznava szvoje sziromastvo, szvoju falingu: on povernul sze je nazad k-otczu, govorechi: Otecz! zagreshil szêm proti nebu, y proti tebi; y imal je iztinzku volyu Otczu szvomû szlusiti y zadovolyschinu vchiniti; ar seli najgorshe délo jednoga szluge zvershavata, kada veli: *vzemi mê, kakti jednoga zmed szlugov tvojeh.* — Ovo je kip Pokornika? Pokornik dohadya vu szê, kada on saloztnoga ztalisha gréhov zpoznava; on szê povratcha k-Bogu kada on zapovedi obdersava; on sze posaluje za szvoje gréhe, y íz oveh zpovedasze, ter ima iztinzku volyu pobolyshati sze, y zadovolyschinu vchiniti. Y ovo znamenuje pravu pokoru chiniti, najmre k-Bogu povratchatisze, od kojega po gréhu odvernuli sze jeszmo, szvoje gréhe odurjavati, iztinzki za ove saluvati sze, íz oveh zpovedati sze, y za ove zadovolyschinu vchiniti.

3. Bog prijemlyè pokorno-

Otecz zverhu povratchanya razszipnoga szina imal je najvekshe veszelje. On vre íz

dalka ishel mû je naprcti, ogerlil gâ, kushnul, vu novu opravu oblekel, ter nyemu goztchenye pripravil. Ravno ovak ima Bog najvekshe veszelje zverhu povratchanya gréshnika. Vre vu ztarom zakonu krichal je Bog gréshnikom po Prorokih: *pobolshajtesze, vchinite pokoru*: y vu novem zakonu krichi on po Jesushu Kriztushu szinu szvomû: *ako nebudete pokoru chinili, tak vszi zkvarili sze budete.* (Luc. 13.) On ide gréshniku vre íz dalko naproti, kada nyega k-pokori razszvetchuje, y na nyu giblye; on odeva pokornoga gréshnika z-miloztchum poszvetchujuchum, y podava nyemu za goztchenye télo y kerv Jesusha Kriztusha.

ga greshnika, kak y otecz razszipnoga szina.

4\. *Jesush Kriztush vu novom zakonu nekoja je pridal.*

Pokora, koja vu obchinzkom vu posaluvanyu y vu iztinzki volyi pobolyshati sze y zadovolyschinu vchiniti ztoji, bila je vre vu ztarom zakonu potrébna, y josche vezda potrébujesze; ar Bog josche szmilujesze gréshniku, kakti otécz detetu; ali otecz szmilujesze szamo onda detetu, koje falelo je, kada ovo za falinge szvoje sze saluje y iztinku volyu ima pobolyshati sze y zadovolyschinu vchiniti, ravno ovak y Bog szamo onda szmilujesze gréshniku, ako ov szvoje falinge posaluje, y iztinzku volyu ima pobolyshati sze y zadozta vchiniti. Vu novem zakonu vendar je Jesush pokori nekoja pridal; on najmre k-posaluvanyu y k- zadovolyschini pridal je zpoved y odvezanye Méshnika.

5\. *Jesush k-pokori pridal je zpoved y odvezanye Méshnika.*

Jesush Kriztush vu novem zakonu dal je Méshnikom Církve szvoje oblazt gréhe odpuztchati y zadersati. (Navuk 10. pit. 1.) Méshniki anda gréshnikov szudczi biti moraju. Metemtoga szudecz nikakvoga izrechka

vchiniti nemrê, doklam nyemu czelo dugovanye znano néje; Méshnik anda znati mora, kaj gréshnik vchinil je. Bog zversheno vsza zna, ar vidi szerdcze gréshnika; ali Méshnik szerdcze gréshnika nevidi, on nemre znati, kaj gréshnik vchinil je, ako ovo nyemu gréshnik nepové. Prez zpovedi gréshnika, nemre Méshnik naredno odvezati; Jesush Kriztush anda na odpuztchanye gréhov né szamo odvezanye, nego y zpoved gréshnikov poztavil.

6. Izpisz Shakramenta Pokore. Kada Pokora z-zpovédjum y z-odvezanyem zjedinisze, tak sze ona zove *Shakrament Pokore.* Shakrament pokore ztoji anda vu zkrushenom valuvanyu y odvezanyu Méshnika. Ali Méshnik odpuztcha szamo po kerztu vchinyene gréhe; ar pred kerztom vchinyeni gréhi odpuztchajusze po iztom kerztu. Nadalye, kakgoder Bog szamo pokornem gréshnikom gréhe odpuztcha, ovak y Méshnik na meztu Boga szamo pokornem gréshnikom gréhe odpuztiti more. Pokora navlaztito ztoji vu posaluvanyu, y vu iztinzki volyi pobolyshati sze, y zadavolyschinu vchiniti; Méshnik anda takaj szamo onda gréshniku gréhe opraztcha, ako on nye zkrusheno valuje, y tverdnu volyu ima pobolyshati sze ter zadovolyschinu vchiniti. Iz vszeh ovéh lehko videli budete, kaj Shakrament Pokore je.

7. Pokora vu novom Zakonu je pravi Shakrament. Pokora novoga zakona je pravi Shakrament, ar zpoved, y znamenya pokore jeszu pri gréshniku vidlyiva; rech Bosja pri odvezanyu po Méshniku biva vidlyivem nachinom; pokora anda novoga zakona je jedno vidlyivo znamenye. Po pokori novoga zakona dobivamo mi oproztchenye gréhov, oprozt-

chenye kastige vékivechne, miloztchu Bosju, y pokoj dushnoga zpoznanya; ar Kriztush je rekel: *kojem vi odpuztite grehe nyim budu odpuztcheni*, (Joan. 20.) Pokora novoga zakona je anda jedno vidlyivo znamenye nevidyene miloztche, anda jeden pravi Shakrament.

Shakrament Pokore je vszem potrében, koji po kerztu szmertno zagreshili jeszu; ar sz. Janush odperto veli: *Ako mi nashe grêhe valujemo, tak je on* (najmre Bog) *véren y pravichen, da nam nashe gréhe oprozti.* (1. Joan. 1.) Koj tesko ranyen je, on z-vrachtvom zaizto neodvlachi; ovak y jeden veliki gréshnik Shakrament pokore naj neodvlachi. Ako gdo vishe puti tesko ranisze, tak on visheputi vrachiti puztiti sze mora, y koj visheputi jako gréshi, on takaj visheputi sz. Shakramenta Pokore prijemati mora. *8. Potrebocha Shakramenta Pokore.*

Koj iz szvojih gréhov zpovedati sze hoche, on mora najpervich znati, kaj je zagreshil; ovo more on zezvedati po zpitavanyu dushnoga zpoznanya. Nadalye, k-Shakramentu pokore né zadozta, da sze gréshnik szamo zpovè, nego on mora saloztechi sze zpovedati. Pokora prez posaluvanya, ztalnoga obechanya y prez zadovolyschine ztati nemore. Kakgoder anda k-Shakramentu Pokore od ztrani Méshnika odvezanye potrebujesze, ovak od ztrani gréshnika k-Shakramentu Pokore pet ztranke potrébne jeszu: *1. Zpitavanye dushnoga zpoznanya. 2. Posaluvanye. 3. Ztalno obechanye. 4. Zpoved. 5. Zadovolyschina.* *9. Potrebne ztranke k-Shakramentu Pokore.*

Razgovori.

1.

Je razszipni szin pelda greshnika?

Znash ti pripovezt od razszipnoga szina? — Gdo je ovu pripovezt povedal? — Kaj sze moramo iz ove pripovezti vuchiti? — Je razszipni szin kip greshnika? — Proti komu podigel sze je szin? — Od koga je odishel? — Kaj je potepel vu ztranzkem orszagu? — Kaj sze je onda z-nyim pripetilo? — Kak je nyemu bilo vu szlusbi? — Je ov szin kip gréshnika? — Proti komu podigavasze gréshnik? — Chiju zapoved on prekorachuje? — Koga anda on oztavlya? — Kakvo odvechtvo poteplye gréshnik? — Kakvo odvechtvo dobili szmô po Kriztushu? — Vu chije szusanztvo dozpe gréshnik? — Z-kakvemi dobri hrani vrag gréshnika? — Morejuli zemelzka dobra dushu vu iztini zaszititi? — Kaj sze anda dushi gréshnika dogadya? —

2.

Je razszipni szin pelda pokornika?

Ali jeli je razszipni szin vu szê doshel? — Je on zpoznal szvojega saloztnoga ztalisha? — Kam sze je povernul? — Kaj je on Otczu rekel? — Je on z-saloztjum zpoznal szvoju falingu? — Jeli on Otcza proszil, da gâ za szina naj nazad prime? — Nego? — Je anda szin ov iztinzku volyu imal pobolyshatisze? — Odkud to szudish? — Je ov szin kip pokornika? — Chiju zapoved terszi sze pokornik obdersavati? — Komu sze pokornik povratcha? — Zakàj k-Bogu? — Za kakvo dugovanye sze saluje pokornik? — Kaj on valuje? — Kakvu volyu ima jeden Pokornik? —

Nazad gréshiti, ter zadovolyschinu nechiniti? — Kaj anda to znamenuje, pravu pokoru chiniti? —

3.

Prijemlye Bog greshnika, kak y Otecz razszipnoga szina?

Jeli je Otecz nad povrachanyem szina veszelilsze? — Kaj je vchinil Otecz, kada je szina vre iz dalka videl? — Y kada szin tak rekuch gol doshel je, kaj je Otecz vchinil? — Kaj mû je dal pripraviti? — Kakvo veszelje ima anda Bog nad povratchajuchem gréshnikom? — Kaj je Bog vu ztarom zakonu po prorokih gréshnikom krichal? — Na kaj je Kriztush opominyal gréshnike? — Kaj veli Kriztush, kaj bude vchinyeno, ako gréshniki pokoru nechiniju? — Jeli y Bog greshniku naproti ide? — Kak? — Gdo razszvetchuje y giblye gréshnika na pokoru? — Z-chem opravlya Bog pokornoga gréshnika? — Koja je ona lepa oprava dushe? — Kaj pripravlya Bog za goztchenye pokornomu gréshniku? — Kaj je Kriztush dushi za jeztvinu y za pitvinu odluchil? —

4.

Kaj je Kriztush vu novom zakonu k-pokori pridal?

Vu chem ztoji pokora vu obchinzkom? — Jeli onoga dersati moramo za pokornika, koj sze za szvoje grehe nesaluje, y koj iztinzku volyu nema pobolyshati sze y zadovolyschinu chiniti? — Jeli je krépozt vre vu ztarom zakonu potrébna bila Pokori? — Vu novom zakonu né vishe potrébna? — Jeli sze Bog szmiluje gréshniku, kak y Otecz szinu? — Jeli sze Otecz szmiluje detetu, ako vidi da ovo zverhu falingih szvojih veszeli sze? — Kada anda? — Kada sze anda Bog szmiluje gréshniku? — Jeli je ali vu novom zakonu zado-

zta szamo za gréhe saluvati sze, ztalno obechanye pobolyshanya y zadovolyschinu vchiniti? — Kaj je Kriztush k-pokori josche pridal? — Jeli ne potrebuje Kriztush zpoved y odvezanye Méshnika? —

5.

Je zpoved od Jesusha Kriztusha poztavlyena?

Komu je Kriztush oblazt dal gréhe odpuztchati, ali zadersati? — Gdo mora anda zverhu gréhov szuditi? — Zakaj Méshnik? — Moreli szudecz predi izrechka vchiniti, nego nyemu czelo dugovanye znano je? — Gdo je szudecz nad gréshnikom? — Morali Meshnik znati, kaj gréshnik vchinil je? — Zakaj? — Moreli Meshnik szerdcze gréshnika videti? — Moreli Meshnik gréhe znati, ako sze gréshnik iz oveh nezpoveda? — More Meshnik gréshnika prez zpovedi odvezati? — Je Kriztush na odpuztchenye gréhov szamo odvezanye Meshnika poztavil? — Zakaj takaj zpoved? —

6.

Kaj je Shakrament Pokore?

Kak sze zove Pokora, ako ona z-zpovedjum y z-odvezanyem Meshnika zjedinyena je? — Je ona onda szamo jedna krépozt? — Vu chem ztoji anda Pokora kakti Shakrament? — Jeli Meshnik na zpovedi gréhe pred kerztom vchinyene odpuztcha? — Po chem sze gréhi pred kerztom vchinyeni odpuztchaju? — Y na meztu koga Meshnik gréhe odpuztcha? — Kojem gréshnikom more anda Meshnik gréhe odpuztchati? — Vu chem ztoji anda pokora vu obchinzkom? — Kada on zkrusheno nezpoveda sze, ali volyu néma pobolyshatisze y pokoru chiniti? — Kaj je anda Shakrament Pokore? —

7.

Je Pokora novoga zakona jeden pravi Shakrament? — Jeli sze zpoved vidlyivem nachinom pripetcha? — Jeli gréshnik ne ochituje vidlyiva znamenya Pokore? — Jeli Meshnik neizgovarja rech Bosju pri odvezanyu gréshnika? — Vu chem ztoji Pokora novoga zakona? — Je Pokora novoga zakona jedno vidlyivo znamenye? — Zakaj? — Jeszu onem gréhi odpuztcheni, kojem nye Meshnik odpuztcha? — Gdo to veli? — Jeli né Kriztush Apostolom rekel: *kojem vi gréhe odpuztite* &c.? — Jeli zadobivamo anda po Pokori novoga zakona odpuztchenye gréhov? — Zakaj? — Kada pako nam gréhi odpuztcheni jeszu, jeli onda vekivechne kastige bojatisze imamo? — Jéli zadobivamo mi miloztchu poszvetchujuchu, kada nam gréhi odpuztcheni jeszu? — Kaj zadobivamo mi po Shakramentu pokore? — Je anda Pokora novoga zakona jedno vidlyivo znamenye nevidyene miloztche? — Zakaj je anda Pokora novoga zakona jeden pravi Shakrament? — *Je Pokora novoga zakona pravi Shakrament?*

8.

Je Shakrament pokore vszem potrében? — Kaj veli sz. Janush Apostol? — Kada je Bog véren y pravichen nam gréhe oproztiti? — Zakaj je anda Shakrament Pokore vszem potreben, koji potlam Kerzta zagréshili jeszu? — Kada na télu ranyeni jeszmo, jeli mi zvrachtvom odvlachili budemo? — Jeli dusha né prestimanesha od téla? — Kada anda dusha szmertno ranyena je, jeli onda vrachtvo odvlachili budemo? — Koje je najpotrebne- *Je Shakrament Pokore vszem potreben?*

she vrachtvo za velikoga gréshnika? — Jeli jeden veliki gréshnik pokoru odvlachiti szme? — Zakaj ne? —

9.

Kaj je potrébno k-Shakramentu pokore?

Kada mi iz grého zpovedati sze hochemo, jeli je potrebno znati, kaj zagreshili jeszmo? — Moremoli prez zpitavanya dushnoga zpoznanya zpoznati, kaj zagréshili jeszmo? — Jeli valya zpoved prez zkrushenoga szerdcza? — Moreli Pokora prez posaluvanya, y prez zadovolyschine ztati? — Kaj je jako k-Shakramentu pokore potrebno od ztrani gréshnika? — Kaj od ztrani Meshnika? —

PITANYE 2.

Kaj je chiniti pri zpitavanyu dushnoga zpoznanya?

Pri zpitavanyu dushnoga zpoznanya moramo zazvati Duha szvetoga, da nam razszveti pamet, y zpoznati vchini, kaj, y po chem zagréshili jeszmo: za tém premishlyavati je potrebno, vu obchinzkom: *Jeli z-mishlenyi, y poselenyi, z-rechmi, ali morebiti z-chinom zagréshili jeszmo. Potrebno je takaj zezvedati felu, y broja vekshih gréhov, y izte prilike gréha znamenlyivo povekshavajuche, ali felu premenyajuche.* Vu oszebnom: *1. Jeli proti deszetem zapovedjam Bosjem, ali proti petem Czirkvenem zagréshili jeszmo. 2. Jeli jednoga, ali vech laztoviteh, ali takaj tudyeh gréhov krivczi jeszmo. 3. Jeli dèla miloszerdnozti blisnyemu vchiniti, ali kakvo drugo dobro, koje szmô bili dusni zvershiti, zamudili jeszmo. 4. Jeli dusnozti ztalisha nashega zpunili jeszmo, ali nè.*

Razláganye.

Zpitavati dushno zpoznanye znamenuje zezvedati, kaj od zadnye zpovedi, ali od vremena, kada gréha poznati navchili sze jeszmo, zagréshili jeszmo. Koj anda vre jedenput, ali vishekrat zpovedal sze je, on oszebito od zadnye zpovedi razmishlyavanye szvoje vchiniti mora; oszebito razmishlyavati sze mora, jeli zadnyu zpoved dobro zvershil je. Dete pako, koje pervikrat zpovedati sze hoche, razmishlyavati sze mora od onoga vrémena, kada gréha perviput zpoznalo je. *1. Kaj dushno zpoznanye zpitavati znamenuje.*

Vekivechno blasenztvo dohadya od jedne dobre zpovedi, dobra zpoved pako dohadya od marlyivoga zpitavanya dushnoga zpoznanya. Zpitavanye dushnoga zpoznanya je anda jeden oszebujni chin, koj vszu marlyivozt potrebuje. Metemtoga nasha marlyivozt prez miloztche Bose k-vekivechnomu sivlenyu nikaj pridonezti nemrê, pri zpitavanyu dushnoga zpoznanya moramo anda najpervich zazvati Duha szvetoga, da on nasz razszvèti, y zpoznati chini, kaj, y po chem zagréshili jeszmo *2. Kaj pri zpitavanyu dushnoga zpoznanye najpervich vchiniti moramo.*

Laztoviti gréhi chinijusze z-mishlenyem, govorenyem y chinenyem, ali z-oztavlenyem oneh, koja szmô dusni vchiniti. Nadalye, kak vam od zpovedi raztolnachil budem, moramo takaj félu, broja y okolicze vekshih grehov povedati, koje gréhe ali povekshavaju, ali premenyaju. Vu obchinzkom pri zpitavanyu dushnoga zpoznanya premishlyavati moramo, jeli z-mishlenyi ali z-poselenyi, z-rechmi ali z-chinom zagréshili jeszmo. Potrebno je takaj zezvedati fèlu, y broja vekshih *3. Kaj pri zpitavanyu dushnoga zpoznanya vu obchinzkom premishlyavati moramo.*

gréhov, kak takaj prilike, koje gréha znamenlyivo povekshavaju ali premenyaju.

4.
Kaj pri zpitavanyu dushnoga zpoznanya vu oszebnom premishlyavati moramo.

Greh vu obchinzkom je dragovolyno prekershenye zapovedi Bosje; mi moramo anda premishlyavati, jeli proti zapovedjam Bosjem zagréshili jeszmo. Cheterta zapoved Bosja zapoveda, da Predpoztavlyenem pokorni y podlosni budimo; mi moramo anda takaj zezvédati, jeli szuprotivno zapovedjam Czirkve ali drugeh predpoztavlyeneh chinili jeszmo. Mi moremo takaj zrok biti, da drugi gréshiju, y onda takaj tudyeh gréhov krivczi jeszmo, mi moramo anda takaj zezvedati, jeli y lyudzkih gréhov krivczi nészmo. Proti nashemu blisnyemu negréshimo mi szamo, kada nyemu skodimo, ali zlo chinimo, nego takaj kada nyemu vu potrebochi ne pomasemo; mi moramo anda zezvedati, jeli gledech na blisnyega chine miloszerdnozti zamudili nészmo. Zadnich ima vszaki chlovek szvoje dusnozti, koje nyegov ztalish z-szobum donasha, potrebno je anda zezvedati, jeli ove zpunili jeszmo, ali nè.

5.
Kaj pri zezvedavanyu zlocheztih mishleny y poseleny paziti moramo.

Ako mi vu gréshnih mishlenyih nikakvu dragovolynu radozt nenahadyamo, tak ova nészu gréh. Ravno ovak, ako prepovedanem poselenyam neprivolimo, tak ova gréh neszu; ar gréh je dragovolyno prekershenye zapovedi Bosje. Pri zezvedavanyu gréshneh mishleny anda paziti moramo, jeli vu oveh dragovolynu radozt imali jeszmo, y pri poselenyih, jeli ovem privolili jeszmo, akoprem vu chinu dovershena bila nészu.

6.
Kaksze iz broja vekshih gréhov

Kada sze visheputi zpovedamo ali retkokrat jako gréshimo, tak iz broja vekshih gré-

hov lehko sze zmiszliti moremo. Kada pako retkoputi sze zpovedamo, y visheputi tesko gréshimo, tak je y tesko iz broja gréhov zmiszlitisze. Vu ovakvi priliki najlese sze iz broja vekshih gréhov zmiszlili budemo, ako premishlyavali budemo, jeli gréha vszaki dan, vszaki tjeden ali meszecz vchinili jeszmo, y kulikoputi v-jednem dnevu, tjednu, ali meszeczu. *zmiszliti moremo.*

Razgovori.

1.

Kaj je zpitavanye dushnoga zpoznanya? — Koj vre jedenput zpovedal sze je, od kojega vremena zezvedanye vchiniti mora? — Y kaj ovakov gledech na zadnyu zpoved zezvedati mora? — Ako pako jedno dete perviput zpovedasze, od kojega vremena zezvedanye vchiniti mora? — Moremoli predi greshiti, nego greha zpoznati pochimlyemo? — *Kaj je zpitavanye dushnoga zpoznanya?*

2.

Jeli od dobre zpovedi visheputi viszi blasenztvo vekivechno? — Jeli sze mi dobro zpovedali budemo, ako nemarni vu zpitavanyu dushnoga zpoznanya jeszmo? — Odkud anda dohadya dobra zpoved? — Kak moramo anda zpitavati dushno zpoznanye? — Zakaj z-najvekshum marlyivoztjum? — moreli nasha marlyivozt prez miloztche Bosje k-vekivechnomu blasenztvu kaj doprinashati? — Kaj je anda pri zpitavanyu dushnoga zpoznanya najpervich chiniti? — *Kaj je chiniti pri zpitavanyu dushnoga zpoznanya?*

3.

Kaj je pri zpitavanyu dushnoga zpoznanya vu obchinzkom chiniti?

Kak sze chini greh oszební iliti laztoviti? — Szamo z-chinom? — Moramo takaj fèlu y broja vekshih grehov povedati? — Koje okolicze moramo pri vekshih grehih povedati? Kaj anda pri zpitavanyu dushnoga zpoznanya vu obchinzkom chiniti moramo? —

4.

Kaj je pri zpitavanyu dushnoga zpoznanya vu oszebnom chiniti?

Kaj je greh vu obchinzkom? — Jeli zapoveda cheterta zapoved Bosja, da szamo Roditelyom pokorni y podlosni budemo? — Ne takaj Predpoztavlyenem? — Moremoli greshiti, ako zapovedi Czirkve y drugeh predpoztavlyenih prekorachujemo? — Moremoli takaj zrok biti, da drugi greshiju? — Kak to? — Jeli szamo proti blisnyemu greshimo, kada nyemu zlo chinimo, ali nyemu skodimo? — Kada mi chine miloszerdnozti prepuztchamo, jeli y onda greshimo? — Nema vszaki chlovek oszebujne dusnozti ztalísha szvoga? — Jeli pravo chinimo, ako ove zamudimo? — Kaj anda pri zpitavanyu dushnoga zpoznanya vu oszebnom chiniti moramo? —

5.

Kaj sze mora paziti pri zpitavanyu greshnih mishleny y poseleny?

Ako mi vu greshnih mishlenyih nikakvu dragovolynu radozt nenahadyamo, jèli onda greshimo? — Ali je szû prepovedana poselenya greh, ako ovem neprivolyimo? — Zakaj ne? — Kaj je greh? — Kaj je anda paziti pri zpitavanyu greshnih mishleny y poseleny? —

6.

Kak sze vu zpitavanyu dushnoga

Kada sze visheputi zpovedamo, ter retkokrat greshimo, jeli onda lehko broja vekshih

grehov zezvedati moremo? — Kada pako retkoputi sze zpovedamo, ter vishekrat jako greshimo, jeli onda lehko iz broja grehov zmiszlitisze moremo? — Kak sze vendar vu zpitavanyu dushnoga zpoznanya broj vekshih grehov zpoznati more? *zpoznanyu broj vekshih grehov zpoznati more?*

I. Dokànchanye Nàvuka.

David po Nathanu Proroku k-zpoznanyu szvojih gréhov dopelyan bil je.

Kak pobosen y nedusen drugach David, ov tak glaszoviti Kraly Izraela, bil je, tak bil je on vendar jeden giugavi y szlabi chlovek. Jednoch iz Palache szvoje videl je on Bethsabeu, senu Uriasha, vu jednem vertu kupatisze, on zagledel sze je vu nyu, y zagréshil. Da on ovoga gréha zkrije, tak piszal je on Joabu szvomû Vodyi, da on Uriasha na takvo mezto proti nepriatelyom naj poztavi, gde poginuti bude moral. Y ovak vchinil je David zvun perveshega gréha takaj lyudomorztvo. Kaj je vchinil anda Bog z-Davidom, koj szebe na meztu za gréshnika, za pravichnoga dersal je, da nyega iz szna gréhov nyegvih zbudi? On zapovedal je Nathanu Proroku, da on k-Davidu naj odide, y nyemu gréha zpochitava; kaj Nathan y vchinil je.

O kraly! rekel je Prorok, ja tebi nekaj povedati imam: dva musi bili szû vu jednem varashu, jeden bil je bogat, drugi sziromak; bogati imal je veliku chredu, puno pashinczov, y vnogo paztirov. Sziromak bil je nyegov szuszed, y imal je szamo jednu ovczu; ali z-ovúm tak bil je zadovolyen, da szî nikaj vishe selel néje. Jeden dan doshel je k-bogatomu gozt, komu on vecherju pripraviti bi imal; bogatushu sal sze je videlo,

da nyemu ovczu íz szvoje velike chrede bi bil zaklal, on anda vzel je onu jedinu onoga sziromaka, y dal je ovu pripraviti. Kaj je mogel ov sziromak vchiniti? bogatush bil mû je premoguch; on moral je muchati, y gledeti, kak ovcza nyegva od bogatusha pelana, y zaklana bila je.

David miszlil je, da ova tusba iztinita bi bila, y da dugovanye ovo ravno ovak dogodilo sze je. Razszerdyen anda zverhu hmanyoche ovoga bogatusha izkriknul je: kak iztinito je, da Gozpon sive! tak chlovek ov, koj to vchinil je, je szin szmerti y od nyegve chrede sziromaku nyegva ovcza visheverztno naj sze nadomeztcha. (2 Reg. 12.) Ti szam jeszi ov chlovek, odgovori nyemu Prorok, ti Uriashu bolye vchinil nészi, nego bogatush ov sziromaskomu szvomû szuszedu vchinil je; ti szî nyemu jedinu senu vzel, y nyega iztoga zkonchati dal. Szudi, jeli ti kastigu szam nezaszlusish, koju ti bogatushu doszudil jeszi. Bog nad ovem tvojem chinom veliku nedopadnozt ima, y za kastigu dopuztil bude, da vu tvoji detczi spota y neszréchu dosivesh. David za zprichavanye szvoje niti rech pregovoriti né mogel, nego pred Bogom y pred lyudmi zpoznal je falingu szvoju, govorechi: zagréshil jeszem proti Gozponu, ja zpoznavam moja zlochinztva, y gréhi moji vszigdar jeszu proti meni; O! da bi szamo miloszerdni Bog meni szmiluval sze, y moje zkrusheno szerdcze ne zahitil! da bi szamo on meni miloztchu najti dopuztil!

Nut, Dragi! na ovakov chudnoviti nachin dopelyan je David k-zpoznanyu gréhov szvojih; y od vezda, z-kulikum marlyivoztjum premishlyaval je on odurnozt hmanyoche szvoje? Z-kulikum pazlyivoztjum pretreszel je szerdcze szvoje? Nijeden zlochezti chin, nijedna zpachka, nijedna krivichna rech, nijedno greshno poselenye, dapache niti jedna neszramna miszel nyemu né oztala zkrita; broj grehov nyegvih videl sze je nye-

mu vekshi od broja laszih na glavi nyegvi, y hmanyocha nyihova veksha, nego najvisheshe gore. Vuchite sze y vi, Dragi! koji vu gréhih Davida tulikoput naszléduvali jezte, vuchitesze velim z-Davidom gréhe vashe zpoznati; vuchitesze z-vszum marlyivoztjum vashe dushno zpoznanye zpitavati, vsza vasha gréshna mishlenya, neszramna poselenya, gréshna govorenya, hmanye chine, z-rechjum vashe, y lyudzke gréhe, kojeh vi zrok jezte, zezvedati, vuchitesze vasz za kastige vredne zpoznati, kak kastige vredni pred ochmi onoga jezte, koj szerdcza vasha pretreszava. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Jesush zbudi mertvoga Lazara na novo sivlenye.

Vu jednem meztu poleg Jeruzalema ztanuvale szû dve pobosne szeztre Martha, Maria Magdalena y brat oveh Lazar. Jednoch pripetilo sze je, da Lazar na szmert obetesal je; ove pobosne sene zkerblyive za zdravje szvoga brata taki poshilyale szû k-Jesushu, y proszile gâ, da naj bi taki doshel, y Lazara zvrachil. Metemtoga kaj je odgovoril Jesuh: ov beteg, rekel je on, néje szmertni, on je szamo na diku Bosju, da sze Szin Bosji po nyim izvishuje. (Joan. 9.) Akoprem Jesush ove dve pobosne szeztre, oszebito pako Lazara lyubil je, tak oztal je vendar dva dane josche vu onem meztu, gde nyega poszlenik nashel je. Ztoprav za dvemi dnevi rekel je szvojem Vuchenikom: Lazar je vmerl, idmo k-nyemu, da gâ od szmerti zbudimo.

Kada anda Jesush z-szvojemi vucheniki vu Bethaniu bi bil doshel, tak Lazar vre chetiri dane vu grobu nahadyal sze je. Martha, kak berse dosheztka Jesusha

zeznala je, taki derchala je nyemu naproti y rekla: *ah Gozpone! da bi bil ti ovde, tak moj brat nebi bil vmerl. Tvoj brat*, odgovori Jesush: *bude sze nazad goreztal. Ja to znam*, veli Martha, *na szudnyi dan budesze on zopet goreztal. Ja jeszem goreztajanye y sivlenye*, veli Jesush nadalye, *ja morem vsze mertve zbuditi. Koj vu mê veruje, on sivel bude, ako taki vre vmerl je. Jeli ti to verujesh? Tak je Gozpone!* veli ona, *ja verujem, da tí szin sivoga Boga jeszi.* Na to zapovedal je Jesush Marthi, da szeztru naj dozove; koja dejducha hitila sze je k-nogam Jesusha, y plakalasze govorecha: *Gozpone! da szî ti ovde bil, tak brat moj nebi bil vmerl;* y vszi nazochni pocheli szû sze plakati. Jesush szam zdersati sze ne mogel od szuz, nego plachuchi pital je: *Kam zté mertvoga polosili?* Pelali szû anda Jesusha k-grobu, gde Lazar lesal je, y on zapovedal je kamena odvaliti, ter groba odpreti. *Ne Gozpone!* krichala je Martha, *on vre szmerdi, ar chetiri dane lesi on vre vu grobu.* Nebojsze, odgovoril je nyoj Jesush; veruj szamo; *ako vèruvala budesh, tak videla budèsh velichanztvo Bosje.* Odvalili szû anda kamena od groba; Martha, Maria, vucheniki y vnogi zmed Sidovov ztali szû puni chakanya okolo Jesusha. Onda podignul je Jesush ochi proti nebu, molil y krichal najzadnich glaszom velikem: *Lazar ztanisze!* Taki izishel je pokojni vesz zavit vu platnu iz groba, koje Jesush oszupnenom odmotati zapovedal je, y ishel je szloboden. Kuliko chudo bilo je ovo za vsze lyudztvo? Z-kulikem veszelyem napunyene bile szû szeztre y z-kulikum zahvalnoztjum izti Lazar, koj vezda veszelo z-Jesushem y z-szvojemi szeztrami domom ishel je, gde josche puno let sivel je.

Neli, Dragi! ovo je jedno chudnovito pripetchenye? Nut ovo nam pokasuje ono, kaj Jesush tulikoputi na dushi nashi chini. Vi znate, da gréh szmert dushe je, y da chlovek, koj velikoga gréha chini, duhovnoga

sivlenya, najmre miloztche Bosje mentuvan je. Z-chem duse chlovek vu gréhu oztaje, ztem bolye gnije y szmerdi on pred Bogom. Kajsze onda pripetcha? Pobosni y pravichni lyudi moliju Boga za pobolyshanye ovakvoga gréshnika; Bog sze nyemu szmiluje, on vchini mertvu dushu po rechi Meshnika vu szvetom Shakramentu pokore nazad siveti, podelyuje nyoj znovich miloztchu poszvetchujuchu, batrivozt y pokoja szerdcza. Nut odichenu haszen! koja nasz genuti bi morala, da Bogu ne szamo za poztavlanye ovoga Shakramenta, po kojem on dushu nashu od szmerti na sívlenye miloztche nazad zbudyava zahvalimo, nego kojega mi vszako vréme vredno y hasznovito prijemati terszit sze bi morali! Amen

---

III. Dokànchanye Nàvuka.

Zpitavanye dushnoga zpoznanya z-vszum marlyivoztjum y pazlyivoztjum vchinitisze mora.

Pervo, kaj k-Shakramentu pokore potrébno je, je zpitavanye dushnoga zpoznanya. O! z-kulikum marlyivoztjum, y z-kulikum pazlyivoztjum ovo vszigdar vchiniti sze bi moralo!? Z-kakvum marlyivoztjum? Zakaj zpitavamo mi nasz szame? Neli zato, Dragi! da nashe vchinyene gréhe zpoznati, za ove sze posaluvati, y íz oveh zversheno zpovedati sze moremo? Ali nut, kulika marlyivozt je k-tomu potrébna? Poglejte szamo Chaztnike, hise gozpodare, na szlusbenike, od kojeh Kraly, ali koj drugi gozpon rachuna od gozpodarztva potrebuje! z-kulikum ostrochum y zvershenoztjum oni y od najmenshega peneza rachuna dati moraju! Jeli mi z-menshum ostrochum rachuna vezti nashe na red poztavlyali budemo? Terszimo sze anda vszigdar, kuliko

puti nashe dushno zpoznanye zpitavali budemo poleg kratkoche vrémena, poleg okolicz, poleg potrebuvanya nashih dusnoztih tuliko vréme y marlyivozt potrebuvati, kulika putrebna je, da ovakov oszebujni poszel pravo zvershimo.

Z ovum marlyivoztjum zjedinyena naj bude takaj iztinitozt; ar kaj nam bi hasznilo, ako mi nasz za nedusneshe, bi dersali, nego vu iztini pred Bogom jeszmo? Mi bi po tom ne Boga, koj vsza zna y vidi, ne Meshnika, koj nasz poleg valuvanya nashih gréhov szudi, nego nasz szame vkanyuvali; mi bi sze zpovedali, prez da od nashih gréhov bi sze odvezali; y akoprem od Meshnika, koj nuterno nashe vezti nevídi, bi sze od gréhov od vezali, tak vendar bi nasz on obszudil, pred kojega nazochnoztjum vsza odperta y znana jeszu. Amen.

NÀVUK 29.

Od Posaluvanya.

PITANYE 1.

Kakvo mora bili posaluvanye?

Posaluvanye mora biti 1. Nuterno. 2. Zverhunaravzko. 3. Zverhu vszega. 4. Obchinzko.

Razláganye.

Kaj posaluvanyé je, to vi moja Detcza! najbolye iz laztovitoga chutenya znati morete; v. p. vi zgubite iz nepazlyivozti peneze, vashu opravu, ali drugo kakvo lepo dugovanye, tak pochimlyete tusitisze, ali takaj plakati sze, y ako vasz gdo popita, zakaj sze plachete, ali tusite, tak budete odgovorili: kajti mî je sal, da ja moje dugovanye zgubil jeszem. Vi anda salujetesze zverhu zgubichka vashega dugovanya, y zverhu nepazlyivozti, koja zrok bila je vashega zgubichka. Vi szî anda selite, da sze nepazlyivozt ova nigdar nebi bila pripetila, vi anda merzite na vashu nepazlyivozt. Nut draga detcza! ako sze mi zbog chesza salujemo, tak selimo mi, da sze ovo nigdar nebi bilo pripetilo, mi na ovo merzimo; Posaluvanye je anda jedno odurjavanye, merzenye. *1. Posaluvanye je odurjavanye.*

Salozt je ono, kaj boli; v. p. vi sze vbodete gde goder na télu, tak ovo vasz boli; *2. Posaluvanye je jedna nuterna*

salozt zjedinyena z-tverdnem obechanyem. ovo je anda salozt. Télo je zvunzka ztran chloveka; kaj anda nasz na télu boli, to jedna zvunzka salozt ozivati sze mora Ali vi morebiti vre visheputi jezte chuli rechi: ovo mê vu dushi boli; tak anda y dusha salozt chutiti mora. Dusha je nuternya ztran chloveka; kaj anda koga vu dushi boli, to nuternya salozt ozvatisze mora. Vasz zaizto boli, kada vi lepo kakvo dugovanye iz nepazlyivozti zgubite, ali ne na télu, ar nepazlyivozt nemre vasz vréditi na télu, nego na dushi; kada vi zbog vashe nepazlyivozti salujetesze, tak chutite vi ne szamo jedno odurjavanye, nego takaj jednu nuternu salozt. Posaluvanye je anda takaj jedna nuterna salozt. Kaj mi pako odurjavamo, to tverdno obechujemo vishe nechiniti, posaluvanye anda prez tverdnoga obechanya ztati nemorê.

3. Izpisz Posaluvanya. Iz ovoga, kaj od posaluvanya vu obchinzkom rekel jeszem, vre lehko videti morete, kaj posaluvanye za gréhe je. Gréh je najvekshe zlo (Návuk 13. pit. 3.) koj gréha posaluje, on ovoga iz czeloga szerdcza odurjavati mora; on jednu nuternu salozt chutiti mora, y on tvredno napervo szî vzeti mora Boga vishe nezbantuvati. *Posaluvanye* anda za gréhe *je jedno odurjavanye grèha zverhu vszega zla, y nuterna salozt zbog zbantuvanoga Boga, z-tverdnem obechanyem vech negréshiti, niti Boga zbantuvati.*

4. Posaluvanye mora biti nuterno. Vszi gréhi izhadyaju iz szerdcza, veli Kriztush. (Matth. 15.) Szerdcze je zviralische vszeh nashéh chinih; kak dugo szerdcze nashe pobolyshano néje, tak dugo y chini nashi dobri nebudû. Szerdcze gréshnika szamo onda

pobolysha sze, kada salozt iz nutra, tojezt vu szerdczu je; Posaluvanye mora anda biti nuterno. Kada anda szamo z-vuztmi velimo: *meni je sal;* kada mi Posaluvanye szamo z-vuztmi molimo, kada mi szamo z-vuztmi zdihavamo, ali szamo z-rukum persza tuchemo, tak posaluvanye nashe nikaj nevalya. Mi moramo na zpovedi takaj zvunzka znamenya posaluvanya davati, ali ova zvunzka znamenya szama nészu zadozta; *jedno zkrusheno y ponizno szerdcze ti o Bose! nebudesh zametaval*, veli David. (Psal. 1.)

Zrok posaluvanya je ono, kaj nasz na posaluvanye giblye. Nahadyajusze naravzki y zverhunaravzki zroki posaluvanya; kada mi anda zbog vrémitéh kvarov za gréhe salujemosze, tak imamo naravzkoga zroka posaluvanya. V. p. mi salujemo sze zbog nemertuchlyivozti, kajti zbetesali jeszmo zbog nye: mi salujemo sze zbog nashe nepokornozti, kajti preharjeni bili jeszmo, tak imamo szamo jedno naravzko posaluvanye, kajti ovo szama vrémenita zla bila jeszu. Bog ali je zverhu narave; Bog anda je zverhunaravzki zrok posaluvanya; kada mi anda zbog Boga za gréhe sze posalujemo, tak imamo zverhunaravzkoga zroka posaluvanya. V. p. mi sze salujemo za gréhe, kajti po tom Boga najvekshe dobro zbantuvali jeszmo, ali kajti pravichni Bog gréhe kastiguje, tak imamo zverhunaravzkoga zroka posaluvanya, kajti zbog Boga za gréhe sze salujemo. *5. Zroki posaluvanya jeszu zverhunaravzki y naravzki.*

Ako grésbnik szamo iz naravzkih zrokov za gréhe szvoje sze saluje, tak je ovo szamo jedno naravzko posaluvanye. Ali ovakvo po- *6. Posaluvanye mora zverhunaravzko biti.*

saluvanye za Shakrament pokore ne zadozta, ar po Shakramentu pokore selimo mi oproztchenye gréhov zadobiti; oproztchenye gréhov je zverhunaravzko, anda mora y posaluvanye k-tomu zverhunaravzko biti. Da pako posaluvanye zverhunaravzko bude, tak ne zadozta, da gréshnik szamo po zverhunaravzkih zrokih na posaluvanye genesze; nego on mora takaj po miloztchi Duha szvetoga k-tomu gibati sze; ar prez ove miloztche nemremo mi zverhunaravzke chine poztaviti. (Nàvuk 2. pit. 2.) *Posaluvanye je anda zverhunaravzko, kada greshnik po miloztchi Duhu szvetoga, ter iz gibanyih zverhunaravzkèh na posaluvanye genesze.*

7. Posaluvanye mora biti zverhu vszega.

Posaluvanye je zverhu vszega onda, kada gréshnik bolye salujesze da Boga zbantuval je, kak ako vsze na szveta bi bil zgubil. Ako nasz anda v. p. gréhi bolye saloztiju, kak zgubichek penezov, ali ne bolye kak nashih Roditelyov, tak posaluvanye nashe vre nebi bilo zverhu vszega. Ali ako nasz gréhi bolye saloztiju, kak zgubichek nashih Roditelyov, ne pako bolye kak zgubichek nashega sivlenya, tak y pak posaluvanye nebi bilo zverhu vszega; z-jednum rechjum, ako nasz zgubichek kakvoga dugovanya bolye salozti, kak greh, tak posaluvanye néje zverhu vszega. Zgubichek jednoga velikoga dobra nasz bolye salozti, kak zgubichek menshega dobra; zgubichek najvekshega dobra salozti nasz zverhu vszega. Bog je najvekshe dobro; po grehu mi zgubivamo Boga; posaluvanye anda za gréhe mora zverhu vszega biti. Kak berse nam za kakvu ztvar sal néje, tak je to jedno

szegurno znamenye, da mi ovo nelyubimo; ako nam anda za Boga bolye sal néje, kak za vsze drugo, tak je ovo znamenye, da mi nyega zverhu vszega nelyubimo. Jeli ali on oproztchenye zadobil bude, koj Boga zverhu vszega nelyubi? Ravno ovak y oproztchenye zadobil nebude on, koj gréha zverhu vszega nebude posaluval.

8. *Posaluvanye mora obchinzko biti.*

Posaluvanye je obchinzko, ako sze ovo na vsze gréhe, ni jednoga neznimluch, pretese. Ako anda gdo szamo zbog tatbine, ne pako nepriatelztva bi sze saluval, — na kratkom ako gdo szamo zbog nekojih gréhov, ne pako zbog vszeh bi sze saluval, tak ovakvo posaluvanye nebi bilo obchinzko, kajti sze ovo na vsze gréhe nebi pretegnulo. Vré pako miloztcha poszvetchujucha z-nijednem szmertnem gréhom pogadyati sze nemre, posaluvanye anda na vsze gréhe pretegnuti sze mora, ono anda gledech na vsze szmertne gréhe obchinzko biti mora. Ovo anda jeszu vsze laztovitozti pravoga posaluvanya. Posaluvanye mora najmre biti: *1. Nuterno. 2. Zverhunaravzko. 3. Zverhu vszega. 4. Obchinzko.*

Razgovori.

1.

Je posaluvanye odurjavanye gréha?

Jeli szî sze kada zbog chesza saluval? — V. p. kada kaj lepoga bi zgubil, jeli bi szê komu tusil, ali morebiti plakal? — Y ako te gdo bi pital, zakaj sze plachesh, kaj bi mû odgovoril? — Jeli anda chutish salozt zbog kakve zgublene ztvari? — Ali kaj je bilo zrok

tvoga zgubichka? — Jeli nebudesh salozt tvoje nepazlyivozti chutil? — Zakaj? — Jeli budesh ti tvoju nepazlyivozti odurjaval? — Kada nasz kaj salozti kaj szî onda selimo? — Lyubimo ali odurjavamo mi ono, kaj nasz salozti? — Je anda posaluvanye jedno odurjavanye? — Zakaj? —

2.

Je Posaluvanye jedna nuterna salozt z tverdnem obechanyem?

Kaj je salozt? — V. p. ti sze vrazish na télu, jeli to tebi godi? — Kak sze ono zove, kaj boli? — Kaj je anda salozt? — Koja je zvunzka ztran chloveka? — Kada koga kaj na télu boli, kakva je to salozt? — Nuterna? — Jeszi ti kada rechí chul: *Ovo mê vu dushi boli?* — Jeli anda y dusha salozt chuti? — Zakaj to miszlish? — Je dusha zvunzka ztran chlovèka? — Kaj anda vu dushi boli, kakva je to salozt? — Kada ti kakvo lepo dugovanye zgubish, jeli tê nepazlyivozt tvâ na télu boli? — Nego gde? — Kada sze anda ti zbog tvoje nepazlyivozti salujesh, jeli chutish onda szamo odurjavanye? — Jeli ne takaj jednu nuternu salozt? — Jeli dokanchamo ono zopet chiniti, kaj mi odurjavamo? — Je Posaluvanye jedno odurjavanye y jedna nuterna salozt? — Moreli posaluvanye prez tverdnoga obechanya ztati? — Zakaj ne? —

3.

Kaj je Posaluvanye za gréha?

Koje je najvekshe zlo? — Odkud dohadja zlo? — Kaj mora gréshnik zverhu vszega odurjavati? — Zbog chesza mora gréshnik jednu nuternu salozt chutiti? — Kaj mora gréshnik obechati? — Kaj je anda Posaluvanye? —

4.

Kaj veli Kriztush, odkud izhadyaju gréhi? — Kak dugo szerdcze nashe dobro néje, morejuli chini dobri biti? — Kak je posaluvanye nuterno? — Jeli sze szerdcze popravi, ako salozt vu szerdczu néje? — Mora salozt nuterna biti? — Jeli je anda zadozta, ako szamo z-vuztmi velimo: *Salujem sze?* — Jeli je zadozta, ako szamo z-vuztmi posaluvanye z-molimo? — Ali morebiti je vudiranye persz szamo vre zadozta? — Jeli nemoramo na zpovedi zvunzka znamenya salozti davati? — Na kaj gledi ali Bog bolye, na zvunzka znamenya, ali na szerdcze? — Jeli veli David: zkrushena y ponizna vuzta o Bose! ne budesh zahitil? — Zakaj ova zvunzka znamenya salozti nészu zadozta? — *Morali Posaluvanye biti nuterno?*

5.

Kak sze ono zove, kaj nasz na salozt giblye? — Jeli sze mi prez zroka, prez temelya na kaj giblyemo? — Koji szû zroki posaluvanya vu obchinzkom? — Szamo naravzki? — V. p. ti sze salujesh zbog nemertuchlivozti kajti obetesal jeszi, kakvoga zroka salozti imash? — Zakaj naravzkoga? — Jeszu vrémenita zla vu szebi naravzka? — Kakvoga zroka salozti imaju anda vrémenita zla? — Gdo je pako zverhu narave? — Gdo je zverhunaravzki zrok salozti? — Kada mi anda zbog Boga za gréhe nashe sze salujemo, kakvoga zroka salozti onda imamo? — *Koji zroki Posaluvanya jeszu naravzki, koji zverhu naravzki?*

6.

Jeli Meshniki z-laztovitum mochjum gréhe odpuztchaju? — Je oproztchenye gréhov *Mora Posaluvanye*

zverhunaravzko biti? naravzko? — Morali anda y Posaluvanye zverhunaravzko biti? — Zakaj? — Kak je pako posaluvanye zverhunaravzko? — Je lyubav Bosja jeden zverhunaravzki zrok salozti? — Kada mi anda iz lyubavi proti Bogu za gréhe nashe sze salujemo, kakvo imamo onda posaluvanye? — Zakaj jedno zverhunaravzko? — Jeszu vrémenite neszreche takaj zverhunaravzki zrok zalozti? — Ako anda szamo zbog vrémenite neszreche za gréhe sze salujemo, je onda posaluvanye zverhunaravzko? — Zakaj ne? — Kak je anda Posaluvanye zverhunaravzko? —

7.

Mora Posaluvanye zverhu vszega biti? Ako tebe gréhi bolye saloztiju, kak zgubichek penezov, ne pako bolye, kak zgubichek tvogâ sivlenya, jeli bi bila onda salozt zverhu vszega? — Ali ako te zgubichek kakve goder ztvari bolye bi saloztil, kak gréh, bi ovo bila salozt zverhu vszega? — Kada je Posaluvanye zverhu vszega? — Kaj nasz bolye salozti, jeli zgubichek jednoga vekshega, ali jednoga menshega dobra? — Kaksze salujemo za zgubichek jednoga najvekshega dobra? — Gdo je najvekshe dobro? — Koga zgubivamo mi po gréhu? — Morali anda salozt za gréhe zverhu vszega biti? — Zakaj? — Ako nam za kakvo dugovanye sal néje, kakvo je to znamenye? — Ako nam anda za Boga bolye sal nebi bilo, kak za vsze drugo, kakvo bi bilo to znamenye? — Budeli ali on oproztchenye zadobil, koj Boga zverhu vszega nelyubi? — Lyubimo mi Boga zverhu vszega, ako mi za gréhe zverhu vszega sze neposalujemo? — Opraztcha anda Bog, ako mi za

gréhe zverhu vszega sze neposalujemo? — Zakaj ne? —

8.

Kada je Posaluvanye obchinzko? — Ako gdo za tatbinu, ne pako za nepriatelztvo sze salozti, jeli bi bilo onda posaluvanye obchinzko? — Zakaj ne? — Jeli sze ona na vsze gréhe bi pretegnula? — Za koje gréhe sze oszebito saluvati moramo? — Za male? — Jeli miloztcha poszvetchujucha z-jednem szamo szmertnem gréhom szlagati sze more? — Zakaj mora anda Posaluvanye za szmertne gréhe obchinzko biti? — Kakvo mora anda biti posaluvanye? — *Mora Posaluvanye obchinzko biti?*

PITANYE 9.

Kuliko verzti je posaluvanye zverhunaravzko?

Posaluvanye zverhunaravzko je dvojverztno: Zversheno y nezversheno.

Razláganye.

Vre vam raztolnachil jeszem, da posaluvanye nashe iz zverhunaravzkih gibanyih y zrokov onda biva, kada ovo zbog Boga pripetchasze. Metemtoga Bog ima vnogoverztne zvershenozti vu szebi; mi anda na vnogoverztne nachine zbog Boga posaluvanye za gréhe vu nami zbuditi moramo. Bog je najvekshe dobro, mi moramo anda iz lyubavi proti Bogu gréhe nashe posaluvati. Bog je najszveteshi, on nikaj bolye neodurjava od gréha; mi mo- *1. Posaluvanye zverhunaravzko je dvojverztno.*

ramo anda gréhe posaluvati, kajti oni vu szebi odurni, y szvetozti Bosjoj szuprotivni jeszu. Bog je zevszema pravichen, on kastiguje gréha z-zgubichkom neba, y z-kastigum vekivechnum pekla; mi moremo anda za gréhe saluvati sze, kajti zbog nyih nebo zgubiti, y vekivechnu kastigu pekla zaszlusiti moremo. Mi ali vszigdar zversheneshe vchinili budemo, ako iz lyubavi, ne pako iz ztraha, ali drugoga kojega zroka sze za gréhe saluvali budemo. Posaluvanye je anda dvojverztno: *Zversheno*, *y nezversheno.*

2. *Lyubav Bosja takaj je dvojverztna.* Ali takaj lyubav Bosja né pri vszeh zvershena. Nekoji lyubiju Boga z-goruchum y jakum lyubavjum, drugi menye y szlabeshe. Ovakva lyubav zovesze zapochetna. Ovak gréshnik, ako sze zpokori, pochimlye Boga lyubiti; on ali néma vszigdar jaku y goruchu lyubav. Kada lyubav proti Bogu jaka y gorucha je; onda je ona zvershena; kada ona pako josche szlaba y zapochetna je, tak onda je ona nezvershena.

3. *Kaj je posaluvange nezversheno.* *Posaluvanye nezversheno je zverhunaravzka salozt, y odurjavanye greha, kajti ali grèh szam vu szebi je odurjavanya vrèden, ali kajti za szobum vleche pogublenye neba, y zaszlusenye pekla.* Nezversheno posaluvanye izhadya ali od onud, kajti gréh vu szebi oduren je, ali od onud, kajti gréh za szobum pogublenye neba, y zaszlusenye pekla vleche. Mi nemoramo anda gréha zato odurjavati, kajti on pred lyudmi oduren je, ar onda nebi bilo posaluvanye zverhunaravzko; nego zato, kajti on szam vu szebi, anda y pred Bogam oduren je, koj vsze zlo odurja—

va. Takaj ztrah pred kastigami pekla je hasznovit, ar Kriztush opominya: *Nebojtesze oneh, koji télo vumoriju, dushu pako vumoriti nemreju, nego bojtesze vnogo bolye oneh, koji dushu y télo na zkvarjenye hititi moreju vu pekel.* (Matth. 10.)

More vendar gréshnik, koj posaluvanye nezversheno zvershava, po najemih Jesusha Kriztusha oproztchenye gréhov ufatisze; ar Kriztush nam zapoveda, da vsza vu nyegvem imenu naj sze ufamo, y proszimo. (Joan. 16.) Gréshnik mora takaj Boga kakti pochetnika vsze pravicze, y szvoje pravichnozti lyubiti pocheti; ar sz. Janush veli odperto: *Koj ne lyubi, on oztane vu szmerti*; tojezt: vu gréhu. (1. Joann. 3.) Neversheno posaluvanye, ako ovo gréshnik ztem zjedini, da Boga lyubiti pochimlye, je k-Shakramentu pokore zadozta; ar Shakrament nadomeztcha, kaj nashoj szlabochi pomenka. Vu tom szrechneshi jeszmo od lyudih vu ztarom zakonu, koji Shakramenta pokore imali nészu, ter pomenkanye Shakramenta po guruchi lyubavi nadomeztiti jeszu morali.

4. Kaj gréshnik, zvershavajuchi posaluvanye nezversheno, josche vchiniti mora.

Posaluvanye zversheno je zverhunaravzka salozt, y odurjavanye gréha, kajti Boga najvekshe dobro, y zverhu vszega najlyubleneshega zbantuvali jeszmo. Zversheno posaluvanye izhadya anda iz zvershene lyubavi Bosje. Koj szamo iz szusnoga ztraha, tojezt iz ztraha kastige za gréhe sze saluje, on nema zversheno posaluvanye. Zversheno posaluvanye vendar dobro szlasesze z-jednem dechinzkem ztrahom, koj iz lyubavi izhadya; ar do-

5. Kaj je Posaluvanye zversheno?

bra detcza bojijusze Otcza iz lyubavi, ali ne iz szusnoga ztraha.

6. *Kaj potrebno je, da sze zversheno posaluvanye vchini.* Mi jeszmo szlabi lyudi, y zato je tesko, da vu nami zvershenu lyubav Bosju prebudimo; y ravno zato je tesko, da sze zversheno posaluvanye vchini. Da anda zversheno posaluvanye vchinimo, tak je potrebno: 1. Boga prosziti za miloztchu. 2 Dobro premiszliti, gdo je on, koga zbantuvali jeszmo; najmre, da on najvekshe dobro, nash najvekshi dobrochinitely, nash najbolyshi priately y Otecz pun lepotih y zvershenoztih je. 3. Moramo mi chin posaluvanya visheputi ponoviti. Guzteshe zvershavanye vchini vszako delo lehko, y ako mi nasha vchinili budemo, tak y Bog nasz ztem predi z-szvojum miloztchum blagoszlovil bude.

7. *Krépozt Posaluvanya zvershenoga.* *Posaluvanye zversheno ima krépozt oproztiti gréhe vszem onem, koji priliku nemaju, volyu pako imaju kak naj berse zpovedati sze.* Zversheno posaluvanye ima krépozt oproztiti gréhe; ar zvershena lyubav Boga izbrishuje gréha: *opraztchaju sze nyoj vnogi gréhi, kajti vnogo lyubila je;* veli Kriztush od Magdalene (Lucæ 7.) Zversheno Posaluvanye izhadya iz zvershene lyubavi. Ako pako gdo zpovedatisze more, ter neche, ovakov zvershenu lyubav y zversheno Posaluvanye néma, kajti on zapoved obvershavati neche; anda odvezanye od gréhov zadobiti nemre.

8. *Kada chlovek dusen je zversheno posaluvanye vchiniti.* Jako je hasznovito zversheno posaluvanye vszaki dan vchiniti, oszebito predi nego sze zpati ide. Kuliki szû zpati ishli, ter vnochi prez Meshnika y prez Shakramenta po-

kore vmerli? Takaj pri zpovedi moramo vszigdar zversheno posaluvanye vchiniti; ar tesko je vu potrebochi, vu peldi: vu pogibelyi szmerti, zversheno posaluvanye vchiniti, ako predi ovo navadno vchinili neszmo.

Raszgovori.

1.

Znashli josche, kada posaluvanye iz zverhunaravzkik gibanyih y zrokov biva? — Zbog koga ovo vchiniti moramo? — Imali Bog vnogoverztne zvershenozti? — Moremoli anda na vnogoverztne nachine gledech na Boga posaluvanye vchiniti? — Gdo je najvekshe dobro? — Moremoli anda iz lyubavi proti Bogu posaluvanye vchiniti? — Zakaj? — Gdo je najszveteshi? — Kaj Bog najbolye odurjava? — Je anda gréh vu szebi oduren? — Moremoli gréha odurjavati, kajti on vu szebi oduren je? — Gdo je neizmerno pravichen? — Z-chem Bog kastiguje gréha? — Moremoli gréha odurjavati, kajti on zgubichka neba, y kastigu pekla za szobum vleche? — Gdo chini zversheneshe, jeli on, koj iz lyubavi, ali on, koj iz drugéh zrokov chini? — Koje posaluvanye je anda zversheno, jeli ono, koje iz lyubavi, ali ono, koje iz drugeh zrokov izhadya? — Kuliko verzti je anda posaluvanye zverhunaravzko? — *Kuliko verzti je posaluvanye zverhunaravzko?*

2.

Jeli nekoji lyudi Boga jako lyubiju? — Kak lyubiju pako drugi lyudi Boga? — Kada pochimlye greshnik Boga lyubiti? — Predi nego sze zpokori? — Jeli ima ovakov gresh- *Kuliko verzti je lyubav proti Bogu?*

nik koj sze obracha k-Bogu vu obchinzkom jednu jaku y goruchu lyubav? — Zakaj ne? — Kada je lyubav proti Bogu zvershena? — Kada ona szlaba y gingava je? — Kada je pako nezvershena? —

3.

Kaj je posaluvanye nezvershe-no?

Kaj je posaluvanye nezversheno? — Zakaj posalujesze on za szvoje grehe, koj jedno zversheno posaluvanye ima? — Ako pako on szvoje grehe szamo zato bi odurjaval; kajti oni pred lyudmi odurni jeszu, jeli bi on imal posaluvanye zverhunaravzko? — Zbog Boga anda odurnozt greha nasz na posaluvanye genuti mora? — Komu je greh oszebito oduren? — Jeli je y ztrah pred kastigami pekla hasznovit? — Jeli veli Kriztush, da mi oneh sze naj bojimo, koji telo vmoriti moreju? — Nego koga? — Zakaj je anda ztrah pred kastigami pekla hasznovit? —

4.

Kaj mora josche greshnik vchiniti zvershavajuchi posaluvanye nezversheno?

Kaj mora ali Greshnik zvershavajuchi posaluvanye nezversheno josche chiniti? — Jeli zapoveda Kriztush da vsza vu nyegvem imenu najsze ufamo, y proszimo? — Zakaj sze greshnik po zaszlusbih Jesusha Kriztusha oproztchenye grehov naj nadja? — Kaj veli Janush Apostol? — Koj ne lyubi, gde oztaje? — Kaj to znamenuje: on oztane vu szmerti? — Zakaj mora anda Greshnik Boga pocheti lyubiti? —

5.

Kaj je posaluvanye zversheno?

Kaj je posaluvanye zversheno? — Iz kakve lyubavi izhadya posaluvanye zversheno? — Koj anda iz szamoga szusnoga ztraha za

grehe sze saluje, jeli onakov ima posaluvanye zversheno? — Jeli szusni ztrah iz lyubavi dohadya? — Moreli sze szusni ztrah z-posaluvanyem zvershenom szlagati? — Zakaj ne? — Odkuda izhadya pako ztrah detinzki? — Bojisze jedno dobro dete szvoje Roditelye zbantuvati zbog kastige? — Jeli sze anda zversheno posaluvanye dobro szlase z-detinzkem ztrahom? — Zakaj? —

6.

Kaj je potrebno, da sze zversheno posaluvanye vchini?

Jeli je lehko zversheno posaluvanye vchiniti? — Zakaj né? — Jeli nészmo mi szlabi lyudi? — Jeli zbudimo mi lehko vu nami zvershenu lyubav proti Bogu? — Kaj je anda potrebno, da sze zversheno posaluvanye vchini? —

7.

Kaj chini, y kakvu krepozt ima posaluvanye zversheno?

Kakvu krepozt ima posaluvanye zversheno? — Kaj veli Kriztush od Magdalene? — Zakaj szû nyoj vnogi grehi oproztcheni? — Jeli zvershena lyubav proti Bogu izbrishuje grehe? — Zakaj? — Iz kakve lyubavi izhadya zversheno posaluvanye? — Zakaj zversheno posaluvanye zrokuje oproztchenye grehov? — Jeli zversheno posaluvanye takaj pri oneh oproztchenye grehov zrokuje, koji zpovedati sze moreju, nego szamo necheju? — Pri kojeh anda? —

8.

Zakaj je hasznovito y potrebno zversheno posaluvanye vchiniti?

Kada je hasznovito zversheno posaluvanye vchiniti? — Kada je pako chlovek dusen zversheno posaluvanye vchiniti? — Kakvo mora biti posaluvanye na zpovedi? — Jeli je lehko vchiniti posaluvanye zversheno? — Jeli

vu priliki potreboche lehko nam bude vchiniti zversheno posaluvanye, ako predi vu navadi bili nészmo, ovo vchiniti? —

I. Dokànchanye Nàvuka.

Antiokúsh iz ztraha vrémenitéh kaztig saluje sze za szvoje gréhe, y ne dobiva miloztchu.

Antiokush, Dragi! bil je jeden nepobosni y zlochezti Kraly; on je onoga nechlovechnoga Menelausha, koj po Antronikushu nedusnoga Oniasha vumoriti dal je, od vszake krivnye odvezal, ter nedusne na szmert obszudil. Iz szumlye, da morebiti sidovi od nyega oddrusili sze budeju, razjadyen jednoch oztavil je Aegyptusha, y z-oborusenum rukum predobil Jeruzalema, ter zapovédal szvojem vojnikom, da vsze naj zkonchaju, kaj nyim pod shake doshlo bude, mlade y ztare, senu y detczu; dapache on szam podztupil sze je vu Czirkvu najszveteshu vlezti, ter od onud szvete poszude, koje pobosni Kralyi prikazali jeszu, vzeti. Ztem josche nezadovolyen, hotel je on sidove k-poganinztvu primorati, ter trapil je ove ztalne szlusbenike pravoga Boga vu Izraelu z-neizpiszlyivemi mukami.

Metemtoga Bog nehotejuchi vishe gledati nyegvu hmanyochu, nyega je kastiguval; ar poklamkam Antiokush zopet vu Jeruzalem hitril je, da Varash y ztanovniki szerditozt nyegvu pochutiju, popadyen bil je od jedne nuterne boli vu télu, koja nyega neizmerno trapila je; y kajti on zbog boli na naglom domom hitril je, tak kaj sze je pripetilo? On vu najvekshem besanyu opal je iz kolih, zterl szi vsze kotrige, y ovak bol dushe y téla povekshal. Noshen od szvojéh vojnikov

boli téla nyegvoga nikaj né bilo pomorjeno; iz tela nyegvoga chervi izhadyali szû, y meszo na sívem télu gnyiti pochelo je tak, da zbog szmrada szebi y vojnikom vszem neprilichen bil je.

Tak jako kastiguval je Bog hmanyochu ovoga Kralya vre ovde na zemlyi. Metemtoga kaj szû hasznile ove kastige? Jeli je on dozpel na bolysha mishlenya? Jeli je szerdcze nyegvo napunyeno bilo z-saloztjum za gréhe? On, iztina je, ishel je vu sze, on poztal je ponizen, on navchil sze je szebe szamoga poznati; dapache proszil je Gozpona, da nyemu miloztchu y miloszerdnozt naj izkase; on selel je Jeruzalema oszloboditi; Czirkvu z-plemenitemi prikazi nakinchiti; on obechal je sidovom vszu szloboztchinu, y zavezal sze je, da szam sidov poztati, vszamoguchnozt Bosju po czelem szvétu nazveztchati hoche, szamo Bog naj nyega boli mentuje, y nyemu perveshe zdravje poverne. Ali, kaj je vchinyeno? Antiokush nikakvu miloszerdnozt ne zadobil, kajti ne zbog Boga, nego zbog szamih oveh vréméniteh kastig, zbog muke téla, zbog ztraha pred jednum bolipunum szmertjum za szvoje gréhe saluval sze je, on vumerl je vu ztranzkem országu na gorah, y to z-jednum nevolynúm szmertjum.

Dragi! da szamo med nami nikakvi Antiokushi vishe nebi sze nahadyali! hochu rechi, da szamo med nami vishe nebi sze nahadyali lyudi, koji hmanyoche Antiokusha naszleduju; koji na zpodobu Antiokusha za gréhe szvoje iz ztraha pred vremenitèmi kastigami sze saluju! Metemtoga kuliki nahadyaju sze, koji, kada Bog nye z-vrémenitemi kastigami pohadya, kada nye z-betegom kastiguje, kada nyim koncza nyihovoga sivlenya po vrachitelyu nazveztcha, na zpodobu jednoga Antiokusha szamo za gréhe szvoje sze saluju, kajti zla, koja podnashati moraju, bolipuna jeszu — kajti szmert blizu je. Jedno od ztraha zbog vrémeniteh kastig vchi-

nyeno posaluvanye ne zadozta, miloszerdnozt od Boga zadobiti. Zbog Boga szamoga moramo mi za grehe nashe posaluvati sze, ar kak Apostol veli: *Szama salozt zbog Boga, vchini pokoru na vekivechno blasenztvo.* (2. Cor. 7.) Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Peter po miloztivnem pogledu Jesusha na posaluvanye genesze.

Kak gyegyeren y drugach Peter, kojega Zvelichitely zebral je, da glava Apostolov, temely Czirkve, y predpoztavlyeni kerztchanzke obchine bude, vu szvojih dokonchkih bil je, y kak velikoszerdchen on vu vertu Getszemani bil je, gde on jednomu czelomu sheregu szuprotztavil sze je, y dapache jednomu vuho odszekel je, tak vendar bojazlyivoga pokazal je on szebe vu hisi velikoga aldovnika Kajfasha, kam on szvogâ vlovlenoga Mestra zprevodil je; ar vu iztom vrémenu, kada Jesush na szùdu bil je, vchinyeno je, da jedna szluskinya nyega pitala je, jeli y on jeden zmed Vuchenikov Jesushevih bi bil? Ovo pitanye malo potlam od drugoga y od trejtoga ponovlyeno bilo je. Nut! kakov bil je odgovor Petra na ovo triputi vchinyeno pitanye? *Ja nyega nepoznam.* — *Ja nèszem zmed nyegvih vuchenìkov.* — *Ja neznam, kaj vi govorite.*

Metemtoga komaj je Peter ovo izgovoril, tak chulo sze je popevanye kokota, kak Kriztush napervo povedal je. Y nut kulika zrokuvalo je ovo pri Petru! On zmiszlil sze je iz rechih szvogâ Mestra: *Predi nego kokot danasz dvakrat zapopeval bude, ti mene trikrat zatajil budesh.* (Lucæ. 22.) Y Peter izishel je iz dvora. Malo potlam izpelyan bil je Jesush iz dvora Kajfa-

sha. Peter ztal je, y pogledel szvoga vu vusinczih y lanczih od nepriatelyov obkolenoga Mestra josche jedenput, y nut z-kakvem pomilujuchem, z-kakvem kastigujuchem pogledom zpochitaval je nyemu Jesush nyegvu nevérnozt! Ov pogled prehadya szerdcze Petra; on zpoznava velikochu szvoje falinge, on zdihava, on javche, on sze suhko plache. Ah mene gréshnoga chloveka, krichi on iz glubline szerdcza, ah! kajszêm vchinil? Ja szêm mojega najlyubleneshega Zvelichitelya, mojega najbolyshega Mestra mojega najvekshega dobrochinitelya, mojega Jesusha, sivoga szina Bosjega trikrat zatajil! Ja zpoznavam zlochéztochu, koju vchinil jeszem; ja zpoznavam, da nészem vréden ochi moje proti nebu podichi, ar jako szêm zagréshil. —

Nut, Dragi! ovo bila je salozt, koju Peter potlam pogleda Jesushevoga zbog zatajenya chutil je; y ravno ova je pelda one salozti, koju y mi zbog nashih pregréskih chutiti bi morali. Poglejte Jesusha, ne, kak on od jednoga szudcza k-drugomu pelya sze, nego kak on vre na krisu viszi. Premishlyavajte nyegvoga saloztnoga ztalisha, vu kojega nyega nyegva lyubav proti nam, y nashi gréhi poztavili jeszu! Premishlyavajte ovo nedusno télo, kak ovo razmerczvarjeno, y z-laztovitum kervjum poskroplyeno med nebom y zemlyum razpeto na krisu viszi! Premishlyavajte ovu z-ternyem korunenu glavu; ova z-ocztom y z-suchem napajana vuzta; ove z-chavli prebodyene ruke y noge; ovo z-kopjem prebodyeno szerdcze! Premishlyavajte z-jednum rechjum onoga zadnyega miloztche pogleda, kojega nyegve vu szuzah plavajuche ochi na nasz hitaju! o jeli pri ovem pogledu, nebudesze y vu nashem szerdczu salozt prebudila! budemoli negenyeni oztali? Jeli nebudemo pocheli z-Petrom nashe gréhe oplakati, nasha zlochinztva odurjavati? Jedno pazlyivo premishlyavanye onoga, kojega mi po gréhih nashih zbantuvali

jeszmo, naj nasz vu buduchem vszigdar na pravo y zversheno posaluvanye giblye. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Posaluvànye mora iz szerdcza, y zbog Boga vchinitisze.

Posaluvanye Dragi! je druga ztranka, koja k-sz. Shakramentu pokore potrebna je. Y nut kak pomiluvanya vredni jeszu oni lyudi, koji, poklamkam na naglom dushno zpoznanye szvoje zpitavali jeszu, niti vremena szî vzeti necheju, da pravo bi premiszlili, kada, y kak jako oni Boga zbantuvali jeszu; nego vre ztem zadovolyni jeszu, da ztanovite posaluvanya molitve ali íz knyige, ali na pamet zgovarjâju, prez da vu nuternom szerdcza szvoga salozt kakvu bi chutili! Ovakvo Posaluvanye Dragi! neje pravo posaluvanye; ar kakgoder íz szerdcza, poleg szvedochanztva iztoga Zvelichitelya, zlochezte miszli, lyudomorztva, praznozti, tatbine, kriva szvedochanztva, blaznozti y vszi drugi gréhi izhadyaju, (Matt. 15.) ovak takaj íz szerdcza merzenye na gréhe izhadyati mora, da Boga najvekshe, nepreszesno y najlyubleneshe dobro z-nyim zbantuvali jeszmo.

Ali kak? koga zbantujemo mi, kada grèshimo? Jeli nezbantujemo ravno onoga, koj ne szamo vu szebi najlyubleneshi y najzversheneshi je, koj zato vszu lyubav od nasz zaszlusi, nego koj takaj proti nam zevszema miloztiven je, koj nam sívlenye dal je, koj nami ovo zdersava, koj otchinzki za nasz zkerbi, koj dapache iztoga szvogâ jedinorodyenoga szina prikazal, y nasz jednoch za naveke blasene vchiniti nakanil je? O Dragi! Ako morebiti do vezda íz nemarnozti razmishlya-

vanye ovakvo vchinili nészmo, tak posalujmo sze za ovu falingu, popravimo ovu, budimo pazlyiveshi vu zbudyavanyu posaluvanya, ter premiszlimo, koga zbantuvali jeszmo, ovak nasz sz. Shakrament pokore pravichneshe y szveteshe vchinil bude, nego do vezda morebiti pripetilo sze je. Amen.

NÁVUK 30.

Od iztinzkoga Obechánya.

PITANYE 1.

Kaj je iztinzko obechanye?

Obechanye iztinzko je tverdna volya szvoje sivlenye pobolyshati, y vech ne gréshiti.

Razláganye.

Obechati znamenuje imati volyu kaj vchiniti, ali oztaviti. Ali vnogiput imamo szamo jednu szlabu y neztalnu volyu; tak kak lèni, od kojega Duh szveti govori: *léni hóche, y nèche;* (Prov, 12.) ali pako mi z-szamemi vuztmi szî kai napervo vzememo, prez da szerdcze ovako miszli; y ovo néje iztinzko y tverdno obechanye. Iztinzko obechanye nemora szamo z-vuztmi, nego takaj z-szerdczem vchiniti sze; ono nemora laslyivo nego iztinito biti, y kada chlovek iz- *1. Kaj iztinzko obechanye je*

ztinzki vu szerdczu kaj hoche, onda on rechi more: *ja imam ztalnu volyu.* Od ovud vre lehko je videti, kaj iztinzko obechanye je, koje k-Shakramentu pokore potrebno je.

2. *Da sze nam gréhi oproztiju, tak potrebno je iztinzko obechanye.*

Mi od Boga neproszimo íz shale nego íz iztine oproztchenye gréhov; mi moramo anda *pervich* iztinito obechanye vchiniti, kajti vu iztini oproztchenye gréhom proszimo. Mi szami radi nemamo, ako lyudi z-nami sze shaliju, y mi zaizto zbantuvanye onomu oproztili nebudemo, koj szebe iztinzki pobolyshati neche; kak bi mogel anda Bog komu zbantuvanye oproztiti, koj szebe iztinito pobolyshati neche? Ali morebiti Bog naj dopuzti, da sze z-nyim shalimo y igramo? Mi moramo anda *drugoch* iztinito obechanye vchiniti zato, kajti Bog nedopuzti, da sze z-nyim shalimo y igramo. Zadnich, vendar mi proszimo od Boga jedno ztalno oproztchenye; anda mora y obechanye nashe ztalno biti. Kaj tverdno néje, to né niti jako y ztalno; y ovo sze lehko povda, y porushi. Premiszlimo szamo terztinu; zakaj sze ona od vszakoga vetra szim tam giblye, y prehiti, neli zato kajti ona tverdno neztoji? Ovak takaj y obechanye ztalno nebude, ako ono iztinito y tverdno néje; mi moramo anda *trejtich* jedno iztinito obechanye zato vchiniti, kajti obechanye ztalno néje, ako ovo tverdno y iztinito néje.

3. *Iztinzko Obechanye kakvo biti mora.*

Kakgoder posaluvanye nuterno zverhunaravzko, zverhu vszega, y obchinzko biti mora, ovak y iztinzko obechanye takvo biti mora. Ono mora nuterno, tojezt vu szerdczu, y ne szamo vu vuztih biti, ar prava

iztinitozt néje szamo vu vuztih, nego y vu szerdczu. Ono mora zverhunaravzko biti, tojezt: ono mora zbog Boga y po miloztchi Duha sz. vchiniti sze, kajti y oproztchenye gréhov zverhunaravzko je. Koj szî szamo zato napervo zimlye pokorneshi y marlyiveshi biti, da od szvojih Roditelyih kastiguvan nebude, on nema zverhunaravzko obechanye, ar kastiga Roditelyih je szamo jeden naravzki zrok. Obechanye mora biti zverhu vszega, tojezt; gréshnik mora hoteti rajshi vsza zgubiti rajshi vumreti, kak vishe gréshiti; ar drugach nebi gréshnik bolye Boga prestimaval, kak vsza na szvetu. Zadnich mora obechanye biti obchinzko, tojezt ovo mora sze na vsze gréhe prez iznimanya pretegnuti oszebito na vsze szmertne, kajti miloztcha poszvetchujucha z-nijednem szmertnem grehom szlositi sze nemore.

Kak obechanye biti more obchinzko josche bolye vam raztolnachiti hochu. V. p. Chlovek vchinil je jednoga, dva ali vishe szmertnih gréhov, tak szi on napervo vzeti mora, da chez czelo sívlenye nijednoga vishe vchinil nebude. Y ako on szamo jednoga josche vchiniti je nakanil, tak sze nyemu nijeden od vchinyenih oproztil nebude. Ako pako koj chlovek szamo male gréhe ima, tak on y zverhu oveh jedno iztinzko obechanye vchiniti mora, drugach bi on odvezanye od gréhov prez iztinzkoga obechanya, anda nevalyano zadobil, y z-jednem velikem gréhom íz zpovedalnicze povrachal sze. Kada anda, vi Detcza! y szamo íz maleh gréhov zpovedate sze, tak morate vi vendar iztinzko Obecha-

4. Kak obechanye biti more obchinzko raztolnachujesze.

ti, y oszebito szî naperVo vzeti da navadu maleh gréhov oztaviti, ali one male grêhe popraviti hochete, koji vam pogibelneshi vidijusze.

5. Po chem sze poznu jedno iztinzko obechanye.

Jedno iztinzko obechanye mora sze vu chinu pokazati, drugach nijeden zpameten chlovek nebude vêruval, da mi iztinzku volyu imamo pobolyshati sze. Poztavemo, moja Detcza! jeden vasz pervi ali drugiput shupi, ter obechuje vam pobolyshanye, tak bi vi nyemu véruvali; ako on vasz pako trejti ali chetertiput zopet shupi, tak zaizto nyegvo obechanye za iztinzko dersali nebudete vi nyemu véruvali nebudete, kajti on szvoje obechanye vu chinu pokazal néje, y szebe pobolyshal néje. Ravno ovak, kada gréshnik visheputi obechuje, da sze pobolyshal bude, ter szebe vendar nepobolysha, tak je ovo znamenye, da nyegvo obechanye iztinzko bilo néje. Dobro drevo ochituje sze po szádu, y jedno iztinzko obechanye morasze vu chinu ali vu pobolyshanyu pokazati.

Razgovori.

1.

Kaj je iztinzko obechanye?

Kada gdo volyu ima kaj vchiniti ali oztaviti, kak sze ova volya zove? V. p. Kada szi gdo napervo vzeme, da vishe lagati neche? Ako pako kaj szamo szlabo y dvojno hochemo, je to jedno iztinzko obechanye? — Kaj veli Duh szveti od lenoga chloveka? — Kak hoche leni? — Ima leni iztinzku volyu? —

Zakaj ne? — Ali ako szî gdo szamo z-vuztmi kaj napervo vzeme, je ovo iztinzka volya? — Mora jedno iztinzko obechanye szamo vu vuztih nahadyati sze? — Kada more jeden chlovek rechi: *ja imam ztalnu volyu?* Ako on kaj vu szerdczu iztinzki neche? — Kaj mora jeden greshnik szî iztinito napervo vzeti, da oproztchenye grehov zadobi? — Kaj je anda iztinzko obechanye, koje k-Shakramentu Pokore potrebujesze?

2.

Jeli mi proszimo od Boga szamo íz shale oproztchenye grehov? — Zakaj moramo anda *pervich* iztinzko obechanye vchiniti? — Jeli mi to radi imamo, ako sze lyudi z-nami shaliju y igraju? — Ali budemo jednomu oproztili, koj sze pobolyshati neche? — Jeli Bog onomu zbantuvanye naj oprozti, koj szê pobolyshati neche? — Ali jeli Bog dopuztcha, da sze z-nyim shalimo y igramo? Zakaj moramo anda *drugoch* iztinzko obechanye vchiniti? — Y jeli potrebujemo mi szamo jedno vremenito oproztchenye? Ne ztalno? — Nemora obechanye ztalno biti? Zakaj ztalno? — Kaj sze lese prehiti, jeli jedna terztina, ali jedno drevo? — Zakaj jedna terztina? — Jeli bude obechanye ztalno, y tverdno ztalo, ako ono iztinito néje? Zakaj moramo anda *trejtich* iztinzko obechanye vchiniti? —

Zakaj mora obechanye iztinzko biti ako selimo, da sze nam grehi oproztiju?

3.

Kakvo mora biti iztinzko obechanye, koje k-Shakramentu pokore potrebno je? — Jeli je obechanye nuterno, ako ovo szamo

Kakvo mora biti iztinzko obechanye?

z-vuztmi chinisze? — Kada anda? — Ali je-li je prava iztina szamo vu vuztih? — Zakaj mora iztinzko obechanye takaj nuterno biti? Je oproztchenye grehov zverhunaravzko? — Zakaj mora iztinzko obechanye takaj zverhunaravzko biti? — Koj anda szamo zato szi napervo vzimlye, da marlyiveshi bude, da od Roditelyih nebude kastiguvan, jeli ovakov ima zverhunaravzko obechanye? — Zakaj ne? — Je kastiga Roditelyih jeden zverhunaravzki zrok? — Zbog koga moramo szi napervo vzeti vishe negreshiti? Kaj szî mora gréshnik predi napervo vzeti, jeli zopet greshiti, ali rajshi vumreti? — Y kaj szî mora greshnik napervo vzeti, jeli rajshi vsze na szvetu zgubiti, nego greshiti? — Kak je anda obechanye zverhu vszega? — Y ako obechanye zverhu vszega nebi bilo, jeli bi onda greshnik Boga zverhu vszega prestimaval? — Morali greshnik Boga zverhu vszega prestimavati? Zakaj mora obechanye biti zverhu vszega? — Kak je obechanye obchinzko? — Je-li nebi bilo dozta szamo zverhu nekojéh grehov obechanye vchiniti? Z-kojem szmertnem grehom szlasesze miloztcha poszvetchujucha? Zakaj sze mora obchanye na vsze szmertne grehe pretegnuti? —

4.

Moramoli takaj zverhu maléh grehov obechanye vchiniti?

Kada chlovek íz treh ali chetireh szmertnih grehov zpovedasze, kaj mora szî on napervo vzeti? — Nego druge szmertne grehe vchiniti bi szî szlobodno napervo vzel? — Ali za dugem vremenom bi szî on szlobodno napervo vzel zopet greshiti? — Jeli bi sze nyemu zpovedani szmertni grehi oproztili, a-

ko on vu sívlenyu szvojem josche jednoga bi nakanil vchiniti? — Jeli napuni dushu miloztcha poszvetchujucha, ako ona vu szmertnom grehu nahadya sze? — Jeli ti miszlish, da jeden szmertni greh prez drugoga oproztcha-sze? — Zakaj ne? — Ako pako gdo íz szaméh maléh grehih sze zpoveda, jeli on mora iztinzko obechanye vchiniti? — Jeli valya odvezanye grehov prez obechanya? — Jeli je to mali greh, ako gdo odvezanye nevredno prijemlye? — Kaj bi mi zakriveli, ako mi íz malih grehov prez iztinzkoga obechanya bi sze zpovedali? — Jeli sze szmemo íz malih grehov prez obechanye zpovedati? Zakaj ne? — Kaj szî moramo pri maleh grehih oszebito napervo vzeti? — Jeli nepripetcha sze tuliko puti, da mali grehi nam navadni naztaju? Y jeli szû nam vszi mali grehi jednako pogibelni? — Koje moramo oszebito terszíti sze besati? —

5.

Po chem sze pozna jedno iztinzko obechanye

Poztavimo, da tê gdo vudri, y on tebe za oproztchenye proszi, bi ti nyemu oproztil? Ali on to izto vchini trejti y chetertiput, bi ti nyemu oproztil? — Ako on tebi pako bi obechal, da ovo nigdar vishe vchinil nebude, onda bi ti nyemu prez dvojmbe oproztil? — Zakaj ne? — Bili ti nyegvomu obechanyu veruval? — Jeli mochi onomu chloveku vu iztini veruvati, koj vsze zmirom obechuje, ter vu chinu nikaj ne dersi? — Kada anda na zpovedi vsze zmirom pobolyshanye obechujemo, ter vendar nasz nigdar nepobolyshamo, kakvo je to znamenye? — Po chem sze po—

zna jedno dobro drevo? — Y po chem pokasujesze jedno iztinzko obechanye? —

PITANYE 2.

Kak mora biti z-nutra zpravlyen on, koj tverdnu volyu ima pobolyshati sze?

Razlàganye.

1. *Greshnik mora biti zpravlyen, 1. da bude vsze grehe, kakti y blisnye prilike y pogibelyi grehov besal*

Blisnya prilika grèha je ona, koja nasz najpredi vu grèh zapelya. V. p. jeden blazni, kuliko puti sze igra; ovde anda je igra blisnya prilika grèha. Nut, kaj stimate, bili on iztinzku volyu imal opadati, koj na zklizkom ledu bi derchal? Ali, imali on iztinzku volyu zgoreti, koj vsze bolye ognyu priblisavasze? Ravno ovak y on iztinzku volyu nèma pobolyshati sze, koj sze vu priliku grèha povdava. *Koj anda tverdnu volyu ima pobolyshati sze, on mora bili z-nutra zpravlyen: da bude vsze grèhe, kakti y blisnye prilike, y pogibelyi grèhov besal.*

2. *2. Da sze bude vszem nagnenyam na grèhe szuprotztavil.*

Jedno dugovanye lyubiti y zkupa odurjavati nè moguche. Koj k-grèhu josche nagnenye ima, on ovoga lyubi; y koj iztinzki nakanil je ovoga besati, on ovoga odurjava. Ovakvo nakanenye, ovakvo obechanye anda z-nagnenyem k-grèhu szlagati sze nemre. Zvun toga je zlochezto nagnenye koren grèha (1 Timoth. 6.) Moreli drevo dobroga szada nosziti, ako ovo zlochezto korenye ima?

Ravno ovak y chlovek pobolyshal sze nebude koj szvojem zlocheztem nagnenyam sze ne szuprotztavlya. Koj anda iztinzku volyu ima pobolyshati sze, mora pripraven biti, da neszamo gréha vishe vchinil nebude, nego da ovoga vishe nelyubil, vu nyim nikakvu dopadnozt nahadyal nebude y *da vszem nagnenyam na grehe szuprotztavil sze bude.*

3. Y da vsze potrebne nachine na zachuvanye miloztche poprijel bude.

Mi nigdar nikakvoga czilya zadobili nebudemo, ako nachine k-tomu potrebne poprijeli nebudemo. Gdo more prez knig, prez navuchitelya, prez razmishlyavanya kaj navchiti sze? — Gdo more prez papira, prez pera, y prez tinte kaj piszati? Ter néli, koj tverdnu volyu vuchiti sze ima on za knige y za navuchitelya zkerbel sze bude? Y koj pravu volyu ima piszati, on za potrebna k-tomu zkerbel sze bude? Ravno ovak, koj tverdnu volyu ima pobolyshati sze, y miloztchu Bosju zachuvati, on pripraven biti mora, *vsze potrebne nachine na zachuvanye miloztche poprijeti.* Ovakvi nachini jeszu: molitva, chtejenye pobosnih knyig, poszlushanye rechi Bosje vmarjanye chuteny y guzteshe prijemanye sz: Shakramentov.

4. Jz grèha visheputi dohadyaju zavezi.

Visheputi íz grèha naztaju vszakoverztni zavezi. Ako gdo lyudzka poszvojil je, tak zavezan je ova povernuti. Je gdo komu na zpachku bil, tak je zavezan ovu zpachku popraviti, ter zpachenoga nazad na pravi put dopelyati. Je gdo komu na postenyu, na imetku, y na kakov drugi nachin kvara vchinil, tak zavezan je ovoga kvara nadomeztiti. Je gdo vu jalu; vu nepriatelztvu zkem sivel tak je zavezan z nyim pomiriti sze, y vszem

szvojem nepriatelyom y zbantujuchem íz szerdcza oproztiti.

5. *Dusnozt je greshnika: vsze iz grehov dohadyajuche zaveze izpuníti.*

Prepuztchanye oveh zavezov je gréh. Koj tverdnu volyu ima pobolyshati sze, on mora pripraven biti, da vsze íz grehov dohadyajuche zaveze izpunil bude. Je gdo lyudzko poszvojil, tak néje zadozta, da szî on napervo vzeme, da vishe nikaj takvoga vchinil nebude, nego on mora takaj pripraven biti, da vzeto nazad poverne. Je gdo blisnyemu szvojemu na zpachku bil, ali drugach skodil, tak né zadozta, da szî on napervo vzeme, da buduch nikoga vishe zpachil, ali nikomu vishe skodil nebude, nego on mora pripraven biti, da zpachku, koju gréh zrokuval je, y kvara, koj blisnyemu na postenyu, imetku, ali kakov drugi nachin vchinil je, nazad popravi. Je gdo drugoga zbantuval, tak né zadozta, da szî napervo vzéme, da nyega vishe zbantuvati neche; nego on takaj z-nyim pomiriti sze, nyega za oproztchenye prosziti, y nyemu za zbantuvanye dobrochinztva izkazati mora. Je pako gdo od drugoga zbantuvan, tak mora on drugomu oproztiti, nyega kak y predi pozdraviti, nyega vu potrebochi neoztaviti, za nyega Boga moliti.

6. *Gréshnik mora pripraven biti vszem dusnoztjam ztalisha szvoga zadozta vchiniti.*

Takaj prepuztchanye dusnoztih ztalisha je gréh. Koj tverdnu volyu ima pobolyshati sze, on mora pripraven biti, vsze dusnozti ztalisha szvojega izpuniti. Dusnozti detcze jeszu, da ova szvoje Roditelye y predpoztavlyene marlyivo poszluhneju, marlyivo vuchijusze, y marlyivo mezta ona pohadyaju, gde kaj dobroga navchiti sze moreju. Detcza moraju anda pripravna biti, da szvoje Ro-

ditelye, y predpoztavlyene vszigdar poszluhneju, marlyivo sze vuchiju, y marlyivo vu skolyu, na nàvuk kerztchanzki dohadyaju, y ovde paziju.

Razgovori.

1.

Kaj je blisnya prilika gréha? V. p. Jeden blazni kuliko puti sze igra, koja je blaznozti ovde blisnya prilika? — Jeli ti miszlish, da on, koj na zklizkom ledu naglo derchi, néma tverdnu volyu opadati? — Jeli ima on tverdnu volyu zgoreti, koj vsze zmirom bolye k-ognyu priblisava sze? — Koj anda najblisneshi priliki gréha sze povdava, jeli on ima tverdnu volyu gréshiti? — Na kaj nasz giblye blisnya prilika gréha? — Koj anda iztinzku volyu ima pobolyshati sze, morali on blisnyu priliku greha besati? — Zakaj? — Koj anda pri igri vsze zmirom blazni, kaj mora on hoteti? —

Moramoli pripravni biti blisnyu priliku gréha besati?

2.

Koj gréha josche lyubi, jeli on greha odurjava? Kaj mora pako on odurjavati, koj tverdnu volyu ima pobolyshati sze? — Moremoli jedno dugovanye zkupa lyubiti y odurjavati? — Moreli tverdna volya pobolyshanya z-nagnenyem k-grehu szlagati sze? — Kojemu nagnenyu mora anda on szuprotztaviti sze, koj pravu volyu ima pobolyshati sze? Moreli ono drevo dobroga szada nosziti, koje zlochezto korenye ima? — Jeli zlochezto

Moramoli pripravni biti vszem nagnenyam na gréke szuprotztaviti sze?

nagnenye né korenye gréha? — Moremoli anda pripravni biti vszem nagnenyam na grehe szuprotztavitisze? — Zakaj? —

3.

Moramoli pripravni biti vsze potrebne nachine na zachuvanye miloztche poprijeti?

Moremoli k-Czilyu dozpeti prez da nachine poprijemlyemo? — Moreshli sze ti vuchiti prez knyige, prez navuchitelya? — Ali piszàti prez pera, tinte y papira? — Kada anda gdo kaj navchiti sze hoche, za koja sze on najpervich zkerbeti mora? — Ali ako gdo piszati hoche, kaj najpervich prizkerbetiszi mora? — Jeli sze nahadyaju nachini za zachuvati miloztchu Bosju? Koji szû ovi nachini?

4.

Jeli iz greha dohadyaju visheputi kakvi zavezi, tojezt dusnozti?

Jeli izhadyaju íz greha visheputi oszebujne dusnozti? — Koj lyudzka poszvojil je, kaj je on zavezan vchiniti? — Koj drugoga zpachil je? — Koj blisnyemu skodil je, k-chemu je on zavezan? — Koj proti komu nepriatelztvo vu szerdczu noszi, kaj mora on chiniti?

5.

Moramoli ove zaveze izpuniti?

Jeli je greh, ako gdo ove zaveze nezpuni? — Jeli on ima tverdnu volyu pobolyshati sze, koj obechanye iliti zaveza zpuniti neche? — Ako anda íz grehov zavezi dohadyaju, kaj moramo vchíniti? — Kaj mora on vchiniti, koj lyudzka pri szebi ima? — Koj na zpachku komu bil je? — Koj kvara komu vchinil je? — Koj koga zbantuval je? — Jeli zbantuvani nyega za oproztchenye proszìti mora? — Ako pako mi od drugoga zbantuvani jeszmo, kaj moramo vchiniti? —

6.

Jeli je greh zamuditi dusnozti ztalisha szvojega? — Koj anda dusnozti kakve ima, k-chemu mora pripraven bíti? — Jeli nema vszaki chlovek szvojega ztalisha? — Ima anda y vszaki szvoje dusnozti? — Zakaj? — Kakve dusnozti imaju detcza? — Koga moraju poszluhnuti? — K-chemu vreme potroshiti? —

Moramoli pripravni biti dusnozti ztalisha nashega izpuniti?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Szaul zbog szvoje nepokornozti od Boga zahitava sze.

Jednoch zapovedal je Bog Kralyu Szaulu po Proroku Szamuelu, du on proti Amalektanczom tabora naj podigne; ar ovo bilo je krivoverno lyudztvo, koje Izraelczom, kada vu Aegyptush ishli jeszu, szuprotztavilo sze y vnoga zla vchinilo je; zapovedano je bilo Szaulu, da niti lyudem niti marhi nyihovoj naj neoprozti. Kaj je vchinil Szaul? On szam zebral je sherega, y z-nyim raztepel varasha y szela, ter ztanovnike zkonchal. Metemtoga kada on nyihove lepe chrede videl je, tak miszlil je, da kvar bi bilo ove zkonchati; on anda potukel je szamo najgorshe, lepshem pako je oproztil. Dapache, kajti vu ovem boju izti Amalektanzki Kraly Agag vlovlen bil je, tak oproztil je y ovomu.

Ova nepokornozt nésze dopadala Bogu, y zato rekel je Szamuelu: Szaul, neje vréden, da on duse Kraly vu Izraelu bude! on je meni nepokoren poztal, on je mene zametaval, y moju zapoved neizpunil; y ja sze od nyega odvernul budem, ja budem nyega Tronusha men-

tuval y nyega zahitil. O kak jako saloztila je ova nenadjana kastiga za Szaula ovega dobroga Szamuela!? On taki odishel je, y poizkal Szaula vu naztajih vojnichkih. Szaul szam szobum zadovolyen, vidi proroka dohadyajuchega, ide nyemu naproti, y pozdravlya nyega govorechi: Ja szêm zapoved Gozponovu zpunil, ja szêm vchinil koju meni Bog zapovedal je. Ali Szamuel koj bechanye ovacz y janczev chul je, kaj je rekel? O Kraly! jeszi ti zapoved Gozponovu zpunil? Jeszi ti vchinil, kaj tebi od Boga zappovedano bilo je? Kaj znamenuje krich ovacz y janczev y oztale sivine? Nikaj drugo, odgovori Szaul z-merzlem zprichavanyem; ja ove zato sive puztil jeszem, da nye Gozponu alduvati morem. Kaj ti miszlish, odgovori nyemu Szamuel: da Bog tak jako na ovakve aldove pazi? Znaj pokornozt je vishe kak aldov, y zapoved Gozponovu zpuniti je vishe kak pitane jancze na Oltar donezti (1 Reg. 15.) Ti szî nyega zahitil, nyegvu zapoved ozkrunil, Kralya Agaga y nyegve chrede chuval, vezda je Bog tebe zahitil; ti nebudesh vishe Kraly Izraela, jeden drugi mezto tebe na ztoliczu kralyevzku ztupil bude. — Szaul preztrashil sze je, y zpoznal da je falil, ali on sze né pobolyshal, on zapoved Gozponovu né zpunil, on puztil je Agaga y nyegve lepe chrede sive. Y od ovoga vrémena, o Bose! vu koje neszreche néje opal? Zchem vishe pako nyega Bog kastiguval je, ztem gorshi poztal je on, doklam on najzadnich pun zdvojnozti szam szebe zkonchal je.

Zpoznajte Dragi! vu ovem neszrechnem od Boga zahichenom kralyu kipa jednoga gréshnika koj poleg vszeh ochiveztih zapovedih Gozponovih, poleg vishe puti ponovlyenih opomenkih szvoga zpovednika; poleg tulikih nuternyih gibanyih szebe nigdar nepobolysha, nego prepovedano pajdastvo z greshniki, y blisnyu priliku y pogibely gréha vszevdily lyubi; koj krivichno

zpravlyena nigdàr ne povracha: szebe zbantujuchem nigdar íz szerdcza neopraztcha, y k-pravomu pobolyshanyu potrebne nachine nigdar nepoprijemlye. Ah! kaj sze ima ovakov gréshnik drugo, kak Szaul nadjati? Kajti on zapoved Gozponovu vszevdily prekorachuje, kajti on poleg vszeh szvojih obechanyih vszigdar on ztari gréshnik oztaje, kajti on szvoje szebi najdragshe gréhe od zpovedi do zpovedi vszigdar ponavlya, tak bude Bog y od nyega szê oddrusil, y nyega zahitil; On nyega nyegvem nagnenyam, nyegvem gréhom prepuztil, y nyemu vu szvoje porushenye opaztiti dal bude. O! da szamo neszrecha ova nijednoga zmed nasz doztignula nebi! nego da mi k-pravomu pobolyshanyu bi shetuvali; kajti, kak sz. Krizostomus veli: gde nikakvo pobolyshanye néje, niti pravo oproztchenye nadjati sze nemore. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Shavel obracha sze, y poztaje marlyivi Apostol Jesusha Kriztusha.

Med nepriatelyi pervih Kerztchenikov najgorshi bil je ztanoviti Shavel, jeden zmed Farizeushev: jednoch putuval je on ravno, da kerztchenike preganya, vu Damaskush, vre preblisaval sze je on varashu, y videl z-veszelyem mezto, vu kojem on vsze, kaj ime kerztchanzko noszi, polovil, y vu Jeruzalem na muke pelal bude; kada na jedenput íz neba jedna szvétlozt nyega obzterla y na zemlyu hitila je; preztrashen chuje on glasza íz neba; *Shavel! Shavel! zakaj mê preganyash?* (Actor. 9.) Shavel preztrashen odgovori: *Gozpone gdo szî ti? Ja jeszem Jesush,* odgovori on glasz pun iztinitozti y terplyivnozti: *Ja szêm Jesush koga ti pre-*

ganyash. Ti sze meni zahman szuprotztavlyash, y ztvojum laztovitum skodum, kada mene preganyash. Miszlimo szî, Dragi! koja Shavel chutil je, kada on Ime Jesusha chul je. Obshanyen, zkrusheno, y od ztraha prevzet veli on vu vszoj poniznozti: *Gozpone! kaj hochesh, da vchinim?* Y Gozpon odgovori: *Ztanisze! hodi vu Varash, y tam ti povedali budeju, kaj vchiniti imash.* Shavel ztal sze je, odpiral szvoje ochi, ali nikaj né videl, kajti od oné szvetlozti oszleplyen bil je. Prijeli szû gâ anda nekoji lyudi za ruku, y odpelyali vu Varash. Tri dnî terpela je nyegva szlepota, y chez ovo vréme nikaj né jel niti pil; nego on nepreztancze miszlil je na onu szvetlozt, y na onoga glasza, kojega chul je.

Vu Damaskushu bil je pako jeden Vuchenik Jesusha imenom Ananiash, ovomu bilo je od Gozpona zapovedano, da Shavla naj poische. Ananiash najduchi nyega, poztavil je ruke na Shavla, y rekel: *Shavel Jesush Gozpon, koj sze tebi na putu izkazal je, odkuda ti doshel jeszi, poszlal je menè, da ti pregledish, y pun Duha szvetoga poztanesh.* — Taki opale szû kakti ribje luzke íz ochih nyegoveh; on pregledel je, ztal sze, véruval vu Jesusha, dal sze kerztiti, y poztal iz najvekshega pregonitelya kerztchenikov selni Apostol y nazveztitely evangeliuma. Pregoni, bichuvanya, Vuze, kamenuvanye, glad, sziromastvo, mech nikaj né bilo vu ztalishu nyega od lyubavi Bosje oddrusiti. *Ja szêm szeguren*, veli on szam od szebe: *Ja szêm szeguren, da niti sivlenye niti szmert, niti vezdashna niti buducha, niti nebo niti pekel, niti ogeny niti mech, niti bogatztvo niti sziromastvo mene od lyubavi mogâ Boga razdrusiti moreju; koja vu Jesushu Kriztushu nashem Gozponu vtemelyena je.* (Rom. 8.)

O Dragi! da bi obrachanye ovo Shavla, koj vezda Pavel ozivasze, pelda nashega preobernenya bilo! O ku-

liko puti je Bog y nasz po szvetlozti szvoje miloztche razszvetil? Kuliko puti po jednem szvojih szlusbenikov nashemu szerdczu govoril, da mi od nashega gréshnoga sívlenya naj odztupimo, y k-nashemu Bogu sze naj obernemo? Jeszmo ali mi ovoj szvetlozti miloztche nashe ochi odperli? Jeszmo mi glasza Bosanzkoga poszluhnuli? — Ah! tulike miloztche tulika nagovarjanya, ja szmem rechi, tulika obechanya, — malo ali chizto nikaj pri nami zrukuvala nészu! — O dabi anda vu buduchem, kuliko puti k-Shakramentu pokore nasz pripravimo, govorenye Pavla takaj govorenye nashega szerdcza bilo! Vezda, vezda jeszem ja pripraven, predi vszega spota y obshanozt, vszu potrebochu y sziromastvo podnezti, dapache izto sívlenye zgubiti, kak po grehu Boga vishe zbantuvati, y od nyega oddrusitisze. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Nachini, vchinyeno Obechanye vérno obdersavati.

Zkoznujte y molite, krichal je jednoch Jesush Kriztush na gori Olivetanzki zpèchem vuchenikom: *zkoznujte y molite, da vu zkushavanye neopadnete*: y po oveh rechih, kaj je on nyim y nam drugo zapovedal, kak zkoznuvanye y molitvu? Tak je, zkoznuvanye je pervi nachin, da nazad vu zkushavanye neopadnemo, y da ztalni vu obechanyu oztanemo; zkoznujmo anda vszigdar; zkoznujmo, da szvet nasz nigdar vishe od Boga, y od dusnoztih proti nyemu nebude zdersaval; zkoznujmo, y' chuvajmo sze, da nash obchinzki nepriately nasz po szvoji vkanlyivozti vu zlo nezapelya; zkoznujmo zverhu nasz szameh, da mi prevech nashoj

laztoviti jakozti nevérujemo, ter morebiti hotoncze blisnyem prilikam y pogibelyam gréhov nasz nepodámo. Zkoznujmo da neopadnemo vu zkushavanye, ter nasha vchinyena obechanya nepreterguemo, y nashu pokoru na nikaj nemechemo.

Molimo ali takaj, ar molitva je drugi nachin iztinitoga obechanya. Molimo vu szerdczu, zmiszlimosze iz nashéh chetverih poszledyih, miszlimo na szmert, koja, kak szegurna je, tak neszegurnu vuru zverhu nasz doshla bude; szmiszlimosze iz szúda, koj taki iztu szmert szledi, y nashega vekivechnoga ztalisha odluchila bude, miszlimo na pekel, koj vsze gréshnike z szvojemi kastigami y mukami chaka; zmiszlimosze iz neba, koje Bog vszem onem obechal je, koji nyega sze bojiju, y nyegve zapovedi obdersavaju! Molimo takaj zvuna tojezt z-vuztmi, molimo z-jednem Davidom: *Gozpone vchini vu meni jedno novo szerdcze; ponovi duha pravichnozti vu nuternom szerdcza mogá? — Juchi mê z-duhom szerdchenozti, ar onda ja szam gréshnike tvoje pute vuchil budem, y neverniki k-tebi obernuli sze budeju.* (Psal. 50.) Molimo z-onem gréshnikom vu evangeliumu: *Bose! miloztiven budi meni gréshniku!* (Lucæ 18.) Ja nigdar vishe tebe zbantuvati nechu, ja taki vsze lyudzko povernuti, y onem, koje ja vkanil jeszem, ovo vnogoverztno nadomeztiti hochu. Molimo zadnich z-jednem Pavlom: Gozpone! ti poznash podbod (stimulus) mojega téla, kak jako ov mene preganya; ali ja proszim tebe, daj mî tvoju miloztchu, da on od mene odztupi, y tvoja moch vu mojoj szlabochi zvershena poztane. Y Bog vashu proshnyu poszluhnul bude, on vashu szlabochu objachil bude, ter miloztchu dal, da vi vu chinu dovershitè, kaj szî vu szerdczu napervo vzeli jezte. Amen.

NÀVUK 31.

Od Zpòvedi.

PITANYE 1.

Kak je zpòved czèla.

Razláganye.

Zpovedatisze znamenuje, szebe zbog gré-hov tusiti, y mi tusimo sze zato zbog nashih gréhov, da oproztchenye y odvezanye od onéh zadobimo. Jesush Kriztush je szamo meshnikom òblazt odvezati od gréhov dal. Gréshnik mora anda pred pravedno odredyenem Meshnikom zbog szvojih grehov tusiti sze, y ako gréshnik zpokorjeno szvoje gréhe valuje, onda nyega Meshnik odvesuje. *Zpòved anda nikaj né drugo, kak jedno saloztno valuvanye, po kojem szebe gréshnik pred Meshnikom na poszlushanye zpovedih od Poglavarov odredyenom tusi, da odvezanye od gréhov zadobi.* ***1. Kaj je zpoved?***

Mali gréhi moreju po posaluvanyu, y po chinih pokore izbriszati sze; (Trid. Conc. Sess. 14. C. 5.) néje anda potrebno, da iz malih gréhov zpovedamo szè. Ali szmertni gréhi moreju narednem nachinom szamo po Shakramentu pokore oproztiti sze; potrebno anda je, da iz szmertnih gréhov zpovedamo sze. Ako pako dvojimo, jeli jako ali malo gréshili ***2. Iz kojeh gréhov navlaztito zpovedatisze moramo.***

jeszmo, tak moramo y iz oveh zpovedati sze; ar ako y iz dvojnih szmertnih gréhov zpovedamó sze, tak nészmo vu pogibelyi, da kojega szmertnoga gréha izpuztimo.

3. *Mi takaj iz zpovedanih vre gréhov josche zpovedati sze moremo.*

Vi vidite, moja Detcza! da lyudi visheputi vu letu szê zpovedaju. Vi szami idete ne szamo okolo vuzma, nego y visheputi vu letu k-zpovedi. Vi ali nemorate miszliti, da lyudi, koji sze zpovedaju, vszigdar na novo tesko gréshiju. Mi dusni szmô visheputi zpovedati sze, ako visheputi jako gréshimo; memtoga ako sze visheputi zpovedamo, tak neszledi, da visheputi jako takaj gréshili jeszmo; ar mi takaj iz maleh gréhov, y vre iz zpovedanih gréhov zopet zpovedati sze moremo. Jeli nemorete vi Otcza vashega zbog jedne falinge visheputi za oproztchenye prosziti? Y jeli vi nedojdete ztem bolye vu miloztchu Otcza, zchem visheputi vi za oproztchenye proszite? Ravno ovak moremo y iz zpovedanih vre gréhov visheputi zpovedati sze, ter mi vsze bolye vu miloztchu pri Bogu dozpeli budemo.

4. *Kaj je vchiniti, ako od zadnye zpovedi nikaj zagreshili nészmo, ter vendar zpovedati sze selimo.*

Kôj potlam kerzta nikaj nebi bil zagréshil, on takaj zpovedati sze nebi mogel, y Shakramenta pokore prijeti; ar Shakrament pokore je szamo za gréhe, y to za one gréhe, koje potlam kerzta vchinili jeszmo, poztavlyen. Vendar more sze pripetiti, da od zadnye zpovedi nikakvoga gréha vchinili nészmo. Vu ovom pripetchenyu, ako Shakrament pokore prijemati hochemo: potrebno bi bilo, da iz ztaroga vre zpovedanoga gréha, zpovedamo sze; takaj, ako sze od zadnye zpovedi szamo kojeh maléh gréhov krivcze znamo, tak jednoga ztaroga vre zpovedanoga gréha

pridati bi morali, szamo, da nashe posaluvanye iztinzkeshe bude.

Meshnik mora gréhe szuditi, y primernu pokoru nalositi; ovo pako on vchiniti nebi mogel, ako gréshnik zversheno nebi sze zpovedal; zpoved anda mora biti czèla. *Zpoved je pako czela onda, kada gréshnik od vszeh gréhov josche nezpovedanih pred zpovednikom zversheno, y iztinzko tusisze, kaksze je znashel krivcza po marlyivom zpitavanyu dushnoga zpoznanya.* Mi sze pako zversheno onda tusili budemo, ako felu, broja y okolicze nashih gréhov na zpovedi ochitujemo; ter vendar ovo né nemoguche. Néli, kada na koga szerdimo sze, y nyega tusimo, onda vsze od nyega povedati znamo, mi znamo, kaj, kulikoputi, y na kakov nachin on to vchinil je. Moremo anda drugoga chloveka tak zversheno tusiti, tak moremo nasz szame takaj zversheno obtusiti. 5. *Kak zpoved czela bude.*

Mi moramo iz vekshih gréhov zpovedati sze; pri velikih gréhih moramo anda felu, broja y okolicze gréha ochituvati. Iz fele gréhov zpovedati sze znamenuje, povedati, kaj zagréshili jeszmo. *Gréh je* vu obchinzkom *jedno dragovolyno prekershenye zapovedî Bosje;* zapovedi Bosje pako jeszu razluchne, tak kak y fela gréhov razluchna je. Jeszmo mi vu krivoverztvu, ali nezvershavamo mi vu pravom vrémenu chin vére, ûfanya y lyùbavi; tak gréshimo proti pervi zapovedi Bosji. Jeszmo nepokorni nashem ztareshem ali predpoztavlyenem, tak gréshimo proti cheterti zapovedi. Tuchemo ali szerdimo mi blisnyega nashega, tak gréshimo proti peti zapovedi. 6. *Kaj to znamenuje: iz fele gréhov zpovedatisze.*

Takaj ako nam szamem po nashi lenozti ali nemarnozti skodimo, tak gréshimo proti peti zapovedi. Vchinimo mi kvara blisnyemu nashemu, tak gréshimo proti szedmi zapovedi. Lasemo, ali govorimo zlo od drugoga, tak gréshimo proti oszmi zapovedi. Da anda iz fele gréhov zversheno sze zpovedamo, tak potrebno je, da takaj zversheno povemo, kaj vchinili jeszmo.

7. *Kaj to znamenuje: iz broja gréhov zpovedati sze.*

Iz broja gréhov zpovedati sze znamenuje povedati, kulikoputi zagréshili jeszmo. Zaizto velika je razluka, ako jedenput, dvaputi ali triputi jako zagréshili jeszmo. V. p. Ako mi bi bili jednoga chloveka pred tremi ali chetiremi postenya mentuvali; tak nemoramo szamo rechi, da blisnyemu postenye vzeli jeszmo, nego mi takaj povedati moramo, pred kulikemi ovo vchinili jeszmo: ali mi bi bili jeden czeli meszez vu nepriatelztvu zkem siveli, tak né zadozta ovo nepriatelztvo ochituvati, nego mi takaj vréme povedati moramo, kak dugo ovo terpelo je. Ako mi broja gréhov za ztalno povedati neznamo, tak barem povedati moramo jeli ovoga ali onoga gréha vszaki dan, vszaki tjeden, ali meszecz, ali morebiti visheputi vu danu, vu tjednu ali meszeczu vchinili jeszmo.

8. *Kaj to znamenuje: iz okolicz gréhov zpovedati sze.*

Oholicze gréhov na zpovedi ochituvati znamenuje oszobu, mezto, vréme, nachina grehov povedati. Mi moramo ali szamo one okolicze povedati, koje gréhe povekshavaju ali premenyaju. Tatbina od shezt forintov je takaj jedna velika tatbina, ali tatbina od dvanajzt forintov je vnogo veksha; ovde moramo anda povedati kuliko komu vzeli jeszmo,

kajti gréh po tom povekshava sze. Poztavi gdo ruku na szvoga Otcza, tak gréh po okoliczi oszobe vekshi poztaje. Jeszmo mi vu Czirkvi nemirni, tak poztaje gréh vekshi po okoliczi mezta. Zdersavamo mi koga od vuzmene zpovedi, tak premenyasze gréh po okoliczi vrémena. Vzimlyemo mi komu postenye po zmishlyeni lasi, tak premenyasze gréh po okoliczi nachina. — Ovak anda nebi bilo zadozta povedati: ja szêm drugoga tukel; ja szêm bil nemiren; ja szêm drugoga zdersaval od zpovedi; ja szêm drugomu postenye vzel; nego morati je rechi: ja szêm mogâ Otcza tukel; ja szêm vu Czirkvi nemiren bil; ja szêm jednoga od vuzmene zpovedi zdersaval; ja szêm jednoga po laslyivozti postenya mentuval.

Predi, nego iz nashih gréhov zpovedati sze pochimlyemo, tak klekne sze, napravisze kris, y proszisze zpovednik za szveti blagoszlov. Onda moli sze, ako vréme dopuztcha, obchinzka zpoved, y povedaju sze gréhi odperto y razumlyivo tak, da nye szamo zpovednik, ne pako okolo ztojechi chuju. Ako zpovednik kaj pita, tak nyemu odgovoriti moramo. Las nigde né szlobodna, y josche menye na zpovedi. Kada vsze povedali jeszmo, onda moliti sze mora posaluvanye. 9. *Kaj je vchiniti na zpovedi?*

Razgovori.

1.

Kaj znamenuje zpovedati sze? — Jeli sze mi zverhu nashih dobrih chinih tusimo na zpovedi? — Y zakaj sze gréshnik zverhu szvo- *Kaj je zpoved?*

jih gréhih tusi? — Kaj, da zadobi? — Komu je Kriztush oblazt dal odvezati od gréhov? — Pred kém sze gréshnik tusi? — Y ako gréshnik zkrusheno szvoje gréhe valujé, kaj onda chini Meshnik? — Kaj je anda zpoved? —

2.

Iz kojéh gréhov moramo sze zpovedati?

Morejuli sze mali gréhi szamo po Shakramentu pokore odpuztiti? — Ne takaj po posaluvanyu? — Jeli je potrebno iz malih gréhov zpovedati sze? — Po chem markovem nachinom odpuztchajusze szmertni gréhi? — Iz kojeh gréhov navlaztito zpovedati sze moramo? — Zakaj iz szmertneh? — Ako pako dvojimo, jeli szmertno gréshili jeszmo, jeli y onda tusiti sze moramo? — Szmemoli sze vu pogibely poztaviti, kojega velikoga gréha izpuztiti? —

3.

Moremoli takaj iz vre jedenput zpovedanih gréhov zopet zpovedati sze?

Jeli sze lyudi visheputi vu letu zpovedaju? — Jeli sze zato zpovedaju, kajti vszigdar jako zagréshili jeszu? — Moramoli sze visheputi zpovedati, ako szmertno gréshimo? — Moramoli ali zato y visheputi szmertno gréshiti, ako zpovedati sze hochemo? — Moramoli szamo iz szmertnih gréhov zpovedati sze? — Ali ako sze vre jedenput iz kojega gréha zpovedali jeszmo, jeli sze iz ovoga visheputi zpovedati nemremo? — Moreshli ti Otcza tvoga za oproztchenye jedne falinge visheputi prosziti? — Jeli po tom bolye vu miloztchu dozpel budesh? — Jeli pri Bogu bolye vu miloztchu dozpemo, ako sze iz nashih gréhov visheputi zpovedamo? — Zakaj moremo sze anda iz vre zpovedanih gréhov zopet zpovedati? —

4.

Koj potlam kerzta chizto nikaj zagréshil nebi bíl, jeli ovakov Shakrament pokore prijemati bi mogel? — Zakaj ne? — Je Shakrament pokore za pravichne? — Jeli odhraztcheni lyudi prez vszakoga gréha siveju? — Moreli sze ali pripetiti, da od zadnye zpovedi nikaj zagréshili nészmo? — Ako anda vu ovakvem ztalishu zpovedati sze bi hoteli, kaj bi morali chiniti? — Ali ako od zadnye zpovedi szamo jednoga, ali drugéh maleh gréhov nasz krivcze bi zpoznali, ter bi hoteli zpovedati sze, kaj bi morali vchiniti? — Jeli nashe posaluvanye nebude iztinzkeshe, ako kojega ztaroga vre zpovedanoga gréha pridali budemo? — *Kada iz vre zpovedanih gréhov zopet zpovedati sze moramo?*

5.

Gdo mora vu zpovedalniczi gréhe szuditi? — Moreli Meshnik pravo szuditi, ako sze gréshnik zversheno nezpoveda? — Kakva mora anda bíti zpoved? — Zakaj czèla? — Kada je zpoved czèla? — Gdo sze pako zversheno tusi? — Jeli on, koj szamo obchinzki veli, ja szêm zagréshil; ter niti felu, niti broja niti okolicze gréha nepoveda? — Jeli je to tesko zversheno tusiti sze? — Ako koga iz jala tusimo, jeli onda koju zmed nyegvih falingih zamuchali budemo? — Moremoli anda drugoga chloveka zversheno tusiti? — Zakaj anda y nasz szame zversheno tusiti moremo? — *Kak je zpoved czèla?*

6.

Iz kojeh gréhov moramo sze oszebito zpovedati? — Od kojeh gréhov moramo anda felu, broja y okolicze povedati? — Kaj to *Kaj to znamenuje: iz fele gréhov*

zpovedati sze? znamenuje: iz fele grehov zpovedati sze? — V. p. Jeden veli: Ja szêm zagréshil, nepoveda pako kaj, jeli sze on zpoveda iz fele gréhov? — Kaj je gréh vu obchinzkom? — Jeszu vsze zapovedi jednake? — Jeli sze anda vishe fele gréhov nahadyaju? — Zakaj? — V. p. Ako gdo kune, blazni, proti koji zapovedi greshi? — Ali ako gdo po kakvem vekshem delu szvetka ozkruni, proti koji zapovedi greshi? — Ali ako gdo szvojem ztareshem y predpoztavlyenem pokoren néje? — Ali gdo szvoga blisnyega tuche? — Ali sze na nyega szerdi? — Ali bi bili koga vu imetku vkanili? — Ali bi bili lagali? — Ali komu postenye vzeli? — Ter jeli szamo z-chinom greshiti moremo? — Jeli moramo anda povedati, jeli z-mishlenyem, z-govorenyem ali z-chinenyem zagreshili jeszmo? —

7.

Kaj to znamenuje: iz broja gréhov zpovedati sze? Kaj to znamenuje, iz broja gréhov zpovedati sze? — V. p. Jeden bi bil zlochezte miszli imal, on pako nebi povedal, kuliko puti, jeli ovakov zpovedasze iz broja grehov? — Kada Boga vishe zbantujemo, jeli onda kada jedenput, ali kada visheputi greshimo? — Moramoli anda iz broja vekshih gréhov zpovedati sze? — Zakaj? — V, p. Ako gdo zmed nasz komu postenye bi bil vzel pred tremi drugemi, kaj bi on moral na zpovedi rechi? — Jeli szamo to: ja szêm postenye vzel mojemu blisnyemu? — Ali mi szmô sze czeli meszecz na blisnyega szerdili, jeli budemo szamo na zpovedi rekli: ja szêm sze szerdil na drugoga? — Ako broja gréhov

pravo povedati neznamo, kaj moramo onda vchiniti? —

8.

Kaj to znamenuje: iz okolicz gréhov zpovedati sze?

Kaj sze razmeva po okoliczi gréha? — Oszoba, mezto, vreme, nachin, jeszu ovo okolicze? — Koje okolicze gréhov moramo na zpovedi ochituvati? — Povekshavajuche y premenyajuche? — Jeli tatbina od shezt forintov jedna velika tatbina? — Koja tatbina je pako znamenujucha veksha, jedna od shezt ali jedna od dvanaizt forintov? — Jeli je vre dozta, ako jeden tat pove, da on veliku tatbinu vchinil je? — Zakaj mora anda on povedati, kuliko on vkral je? — Jeli sze tatbina po vnosini dugovanya ne povekshava? — Jeli je vsze jedno, ako gdo szvogâ Otza, ali koga drugoga vudri? — Po kakvi okoliczi sze ovde gréh premenya? — Jeli je vsze jedno vu Czirkvi ali na vuliczi nemirnomu biti? — Kakva okolicza ovde gréha premenya? — Kaj bi morali rechi, ako vu Czirkvi nemirni bili jeszmo? — Jeli je vsze jedno, ako koga k-vuzmu, ali koj drugiput od zpovedi zdersavamo? — Po koji okoliczi sze ovde gréh premenya? — Kaj bi morali anda na zpovedi rechi? — Jeli je vsze jedno, ako komu na jeden iztinzki, ali na laslyivi nachin postenye vzimlyemo? — Po kakvi okoliczi sze ovde gréh premenya? — Kaj bi anda morali na zpovedi rechi, ako komu na laslyivi nachin postenye vzeli jeszmo? —

9.

Kak sze moramo pri iztoj zpove-

Kaj vchinimo predi nego sze iz nashih gréhov zpovedati hochemo? — Kak mora gréshnik na zpovedi szvoje gréhe povedati?

di zadersavati? Kada pako nashe gréhe povedali jeszmo, kaj onda vchiniti moramo? — Kak sze zpoved dokanchá? —

PITANYE 2.

Kaj mora chiniti gréshnik, koj na zpovedi velikoga gréha holoncze, ali iz gréshne nemarnozti je zatajil?

Razlágamye.

1. Zpoved je nevalyana, ako gréshnik velikoga gréha iz gréshne nemarnozti zamuchi. Ako gdo vu rachunu broja kojega izpuzti, tak vre vchinyena je falinga, y rachun nikaj nevalya; nego znova rachunati sze mora. Zpoved takaj je jeden rachun od gréhov; ako jednoga szmertnoga gréha izpuztimo, tak zpoved nikaj nevalya, mi novu vchiniti moramo. Koj pako jednu nevalyanu zpoved vchini, tak on Shakramenta pokore, y odvezanye Meshnika nevalyano prijemlye, y ozkrunuje po tom szvetoga Shakramenta pokore. Koj anda po gréshni nemarnozti na zpovedi velikoga gréha zamuchi, on vchini novoga velikoga gréha.

2. Kaj on vchiniti mora, koj nedusnem nachinom velikoga greha na zpovedi zamuchi. Mi moremo nedusnem nachinom, mi moremo takaj kastige vrednem nachinom velikoga gréha na zpovedi zamuchati. Na nedusni nachin zamuchimo gréha, ako on po marlyivem zpitavanyu dushnoga zpoznanya na pamet nedojde. Na kastige vredni nachin zamuchimo mi gréha, ako ovoga iz gréshne nemarnozti zamuchimo, ali iz szrama nevalyujemo. Koj na nedusni nachin velikoga gréha

na zpovedi zamuchi, on szamo iz zatajenoga gréha, kak on vu vrémenu nyemu na pamet dojde, zpovedati sze ima, y ako ov nyemu pred pricheztjum na pamet dojde, tak sze iz nyega pred pricheztjum zpovedati mora.

3. *Kaj on vchiniti mora, koj kastige vrédnem nachinom velikoga gréha na zpovedi zamuchi.*

Koj pako kastige vrednem nachinom velikoga greha na zpovedi zataji, on dusen je ne szamo zatajenoga gréha valuvati, nego takaj povedati y ochituvati: *1. Na kuliko zpovedìh onoga gréha je zatajil. 2. Mora ponoviti vsze zpovedi po zamuchanom gréhu vuchinyene. 3. Mora ochituvati, jeli, y kulikoputi vu ovem ztalishu szvetoga oltarzkoga Shakramenta prijel, y jeli sze to vu vrémenu vuzmenom pripetilo. 4. Valuvati mora, jeli vu takvom ztalishu koj drugi Shakrament prijel;* v. p. Bermanye, Krizmanye, hisni zakon. Ar onda vre ove Shakramente je ozkrunil.

4. *Zpoved takaj nevalya zbog pomenkanya posaluvanya.*

Zpoved nevalya szamo onda, kada koj szmertni gréh kastige vrédnem nachinom zamuchi sze, nego y onda, kada gdo pri zpovedi nikakvu pravu salozt, y nikakvo iztinzko nakanenye pobolyshati sze néma. Koj sze visheputi zpoveda, ter sze nepobolysha, on nema iztinzko obechanye; ar iztinzko obechanye pokasuje sze vu pobolyshanyu (Nàvuk 30. pit. 1.) Veliki navadni gréshniki zpovedaju sze, y opadaju vszigdar vu one izte velike gréhe, oni anda nemaju iztinito nakanenye pobolyshanya, y zato je nyihova zpoved nevalyana. Da anda jeden veliki navadni gréshnik valyano sze zpovè, tak mora on vsze zpovedi, koje on vu navadnom gréshnom ztalishu szvojem vchinil je, ponoviti; kajti vsze

ove iz pomenkanya posaluvanya y iztinzkoga obechanya nevalyane bile jeszu.

5. *Kada obchinzka zpoved potrebna je.*

Ako od duseshega vremena, ali od czeloga sivlenya zpovedi ponovimo, tak sze ovo zove jedna *obchinzka zpoved*, (Generalis confessio). Onem, koji duse vremena, ali morebiti chez czelo sivlenye szvoje nevalyano zpovedali sze jeszu, je obchinzka zpoved jako potrébna; navlaztito je jedna obchinzka zpoved jedenput ali dvaput vu sivlenyu hasznovita, oszebito pri premenanyu ztalisha, iz jedne ztrani, da vsze dvojnozti preztaju, iz druge ztrani, da posaluvanye gréhov poveksha sze.

Razgovori.

1.

Jeli zpoved valya, kada iz gréshne nemarnozti koj veliki grék zamuchi sze?

Znashli ti kaj zrachunati? — Jeli tvoj rachun valya, ako kojega broja izpuztish? — Káj morash vchiniti, ako vu rachunu falel jeszi? — Je zpoved takaj jeden rachun? — Kakov? — Jeli valya zpoved ako gdo kastige vrednem nachinom kojega velikoga gréha zamuchi? — Koj Shakrament ozkrunujesze po tom? — Y kaj chini on greshnik, koj na zpovedi Shakrament pokore ozkrunuje? —

2.

Kaj mora chiniti on, koj na zpovedi na nedusni nachin kojega velikoga gréha zamuchi?

Moremoli y na nedusni nachin velikoga gréha na zpovedi zatajiti? — V. p. nam po marlyivem zpitavanyu dushnoga zpoznanya veliki koj gréh ne dojde na pamet, kak zamuchamo mi ovoga gréha? — Na kastige vredni nachin? — Koj na nedusni nachin kojega ve-

likoga gréha na zpovedi zatajil je, jeli on czelu zpoved ponoviti mora? — Y ako nyemu zatajeni gréh josche pred pricheztjum na pamet dojde, bili on josche zpovedati sze moral? — Koj pako na kastige vredni nachin, tojezt iz gréshne nemarnozti kojega gréha zataji, jeli je y on nedusen? — Y koj iz szrameslyivozti velikoga gréha zamuchi, je on nedusen? Gdo zamuchi anda gréha na kastige vredni nachin? —

3.

Kaj mora chiniti gréshnik koj na zpovedi velikoga gréha hotoncze, ali iz gréshne nemarnozti zatajil je?

Koj na kastige vredni nachin velikoga gréha zatajil je, mora on szamo iz zatajenoga gréha zpovedati sze? — Kaj mora on *pervich* valuvati? — Poztavimo da on gréha ovoga na vishe zpovedih zatajil je, kaj bi moral on povedati? — Jeli sze né on tulikoputi nevalyano zpovedal, kulikoputi on gréha zatajil je? — Zakaj bi moral anda on povedati, na kuliko zpovedih on gréha zatajil je? — Y ako on vu vishe zpovedih zbog velikih gréhov bi sze bil tusil, kaj bi on moral vchiniti? — Ali poztavimo, da je on vu ovem ztalishu vishe puti oltarzki Shakrament prijel, kaj bi moral povedati? — Bili on moral povedati, jeli sze to okolo vuzma pripetilo? — Ali poztavimo, da je on vu ovem ztalishu Bermanye, Krizmu prijel, ali vu hisni zakon ztupil, jeli je on ove Shakramente vredno prijel? — Morali anda on takaj to povedati, jeli on vu ovem ztalishu kojega drugoga Shakramenta prijel? — Zakaj? — Kaj mora anda on chiniti, koj na zpovedi velikoga gréha hotoncze ali iz greshne nemarnozti je zatajil? —

4.

Jeli zpoved szamo onda nevalya, kada veliko-ga gréha na kastige vre-dni nachin zatajimo?

Jeli zpoved szàmo onda jedino nevalya, kadá kojega velikoga gréha zatajimo? — Poztavimo, da nijednoga gréha nezamuchimo, nego da szamo pravo posaluvanye y iztinzko obechanye nam bi pomenkalo, jeli bi valyala zpóved? — Jeli znash ti, kaj to rechi hoche: navadni greshnik? — Kak sze on zove, koj vszigdar vu on izti gréh pada? — Jeli on ima iztinito obechanye, koj vszevdily greshi? — Zakaj ne? — Jeszu anda zpovedi jednoga navadnoga greshnika valyane? — Zakaj ne? — Kaj moramo anda vchiniti, kada nevalyano zpovedali sze jeszmo? — Moramoli nevalyane zpovedi ponavlyati? — Kaj mora anda jeden navadni greshnik gledech na szvoje nevalyane zpovedi vchiniti? —

5.

Kaj je obchinzka zpoved?

Kaj szêm rekel od obchinzke zpovedi? — Kaj je to obchinzka zpoved (Confessio generalis). Komu je pako potrebna? — Onem, koji sze guzto puti zpovedaju? — Ali, koji sze vszigdar zversheno zpovedaju? — Komu je pako obchinzka zpoved navlaztito hasznovita? — Jeli vishe puti vu sivlyenu nyu vchiniti moramo? —

I. Dokànchanye Nàvuka.

Adam krivnyu pervoga gréha hita na Evu, Eva pako na kachu.

Vi znate, kak szrechen ztalish pervih Roditelyih bil je; kak zversheno zdravi, kak prozti od vszeh tra-

plenyih, kak zadovolyno y veszelo oni vu Paradishu siveli jeszu. Vi takaj znate, kak kratko vréme ov nyihov szrechni ztalish terpel je, y kak oni po laztoviti krivnyi iz verhuncza szvoje prevelike szreche vu glublyinu vsze nevolye opali jeszu. Oni najmre prekershili jeszu zapoved Gozponovu, kada od szada prepovedanoga jéli jeszu. Komaj pokushali szû ovoga, tak vre pochutili szû, kak zlo vchinili jeszu; perva neduspozt, vu koji ztvorjeni bili szû, bila je zgublena; mir vezti, proti kojemu vsza veszelja nikaj nészu, je zniknul; oni jeden drugoga neszu szmeli vishe z-veszeljem pogledeti, oni szramuvali szû sze jeden pred drugem, dapache, oni pocheli szû sze onoga, koj nye z-tulikemi dobrochinztvi y veszeljami nadelil je, bojati, kajti nyega poszluhnuli nészu. Na kratkom, oni imali szû jedno zlochezto dushno zpoznanye, kajti zagréshili bili szû, ter zkrivali szû sze pod drevje y germje, da morebiti od Boga nevidiju sze, y zbog szvojih gréhov krivczi nepoztanu.

Metemtoga kaj sze je pripetilo? Kak jako Adam y Eva pred nazochnoztjum Gozponovum zkriti sze terszili jeszu, tak malo nyegvomu vszevidlyivomu oku vujti jeszu mogli. *Adam!* krichal je Bog: *gde szi?* — Ovo je tvoj glasz, o Gozpone! odgovoril je Adam: ah nezovi me, ja sze nepodufam pred tvoje ochi dojti, kajti gòl jeszem, zato szêm sze zkril. *Gdo je tebi povedal*, pital je Bog, *da ti gol jeszi? jeszi ti od dreva jel, od kojega tebi prepovedal jeszem?* Zakaj szi to vchinil? — *Sena*, odgovoril je Adam, *koju ti meni* za pajdashiczu *dal jeszi*, mê je na to napelyala, *ona dala mî je od dreva, y ja szêm jél.* Ovde onda rekel je Bog Evi: *Zakaj szî tò vchinila?* Zakaj tergala szî ti od prepovedanoga dreva szàda? Zakaj szî dala od ovoga takaj musu tvojemu jèzti? O Gozpone! odgovorila je Eva: ja zkorom szama neznam, kak sze to

pripetilo je, ja poleg tvoje zapovedi nakanila szêm, da od ovoga dreva nikaj jela nebudem, ali nut, kacha doshla je k-meni, y rekla mî, da ov szàd nebi skodlyiv bil; koj od nyega bi jel, da on tak muder bi poztal, kak izti Bog, da szamo naj pogledim drevo, kak ovo lepo je; ieden tak lyubleni szàd zaizto skodeti nemre. Onda pogledela szêm drevo, y z chem bolye ovo pogledala jeszem, ztem bolye dopadal sze je meni nyegov szàd. Ja véruvala szem kachi, szledela nyenoga tolnacha, prusila ruku, vtergla szàda, jela y dala mojemu musu jezti od ovoga. Kacha anda *mé je vkanila.* (1. Mois. 3.)

Nut! Dragi! ovak vre pervi lyudi zprichavaju szvojega gréha, ovak porinul je Adam krivnyu na Evu, Eva pako na kachu. Da bi Bog dal, da y med nami tuliki sze nebi nahadyali, koji pri valuvanyu szvojih gréhov vu Shakramentu pokore na zpodobu pervih lyudih nepreztancze krivnyu szvojih gréhov na druge hitaju; ter ovak zkorom nigdar ponizno y zversheno nezpovedaju sze! Ali morebiti to ponizno y zversheno zpovedatisze znamenuje, kada zbog gréhov nashih vu zpovedalniczi sze tusimo, ter taki jezero zprichavanyih napervodonashamo? Kada zroka szerditozti y kletvih navadno na zlocheztu detczu; na tverdokornu drusinu, na naztorne zkupblisnye hitamo? Ako mus krivnyu vszevdilyne neszloge vu hisi na sènu, sèna na musa hita? Kada mladi lyudi zroka szvojih pregréskih prevelikem zkushavanyam duha peklenzkoga, szlabocham téla szvoga pripishuju? — Ovo zaizto neznamenuje zkrusheno y zversheno zpovedati sze. Terszimo sze anda, da vszigdar ponizno nashe gréhe valujemo, da vszigdar iztinzki sze zpovedamo, y da vszigdar prez szrama povemo, kaj szloga vchinili jeszimo, da ovak opravichimo sze. *Ar ako mi nashe gréhe zpoznamo,* veli Janush (1. Epist. c. 1.) *tak je Bog véren y pravi—*

chen, da on nam grêhe oprozti, y nasz od vszake krivicze ochizti. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Jesush ochizti Gubavoga, y poshilya nyega k-Aldovnikom.

Kada Zvelichitely vu koj Varash ali mezto doshel je, tak veszelili szû sze sziromaski betesniki, y dali szû sze k-nyemu nosziti, da od nyega zvrachiju sze. Szamo gubavi imali szû oszebujne teskoche, da dobrotivnozti Jesusheve delniki poztanu: ar ovakvi nevolyni nigde vu hisah terpeli sze nészu, vszaki nye je besal, da szamo od nyih ovoga betega nebi dobil. Jeden ovakov nevolyni videl je jednoch Jesusha czeztum iduchega, y prepoznal je nyega. O kak rad bi bil on k-Jesushu priztupil, ali on néje szmel; ar z-Jesushem bili szû lyudi, koji nyega blise priztupiti nebi bili puztili. Kaj je anda vchinil? On hitil sze je na kolena, y zdalka krichal je Zvelichitelyu: *Gozpone, ako hochesh, moresh mê ochizti-ti.* (Matth. 8.) Jesush, na meztu da odide, priztupil je blise k-nyemu, tak da sze nyega doteknuti je mogel, drugi bisze bili bojali ovo vchiniti; Jesush ne, on doteknul sze je nyega prez ztraha da sze zaszmradi. *Ja hochu*, veli on, *ja hochu, budi chizt!* y taki zniknul je beteg, nevolyni bil je od szvoje gube ochiztchen, ter niti naj menshega kaj od ove néje bilo vishe videti.

Metemtoga, kajti poleg zapovedi Mojsesheve ovakvi gubavi od Aldovnika pregledavati sze jeszu morali, koj nye, ako nikakva znamenya od gube znashel néje, za chizte ochituval je; tak zapovedal je y Jesush ovumu ochiztchenomu, da naj ide, y da sze naj Aldovniku pokase, ter vu zapovedi Mojseshevi prepiszanoga Aldo-

va naj vchini. *Hodi, pokasi sze Aldovniku, y alduj dara, kojega zapovedal je Mojsesh.* Ochiztcheni vchinil je, kaj nyemu Jesush zapovedal je, odishel, ochituval szvojega ztalisha Aldovniku. Aldovnik pregledal je nyega; y valuval nyega chiztoga.

Jeli je potrebno Dragi! da vam obilneje raztolnachim, koja íz ovoga evangeliumzkoga pripetchenya navchiti sze moremo? Vi znate kam ovo czilya, kaj ovo znamenuje; vi znate, da guba téla kip gréha, y da gréshnik vu ochih Bosanzkih jedna odurnozt je. Vi znate, da kakgoder gubavi Aldovniku sze pokázati je moral, da ov nyegov beteg pregledi, da izrechka szvogâ vchiniti more, da ovák y gréshnik poleg zapovedi Jesusheve gubu dushe szvoje Meshniku pokazati, y ochituvati mora, hochu rechi, da on szvoje gréhe zkrusheno pred Meshnikom valuvati, y íz oveh zpovedati sze mora da odvezanya od oveh zadobi. Naj bude takaj, Dragi! da valuvanye ovo gréshniku tesko sze vidi, nyega obshani, y ponizi; zadozta je da ravno ovo valuvanye nyemu blasenztvo donasha, nyega od gréhov ochizti, y nyemu zgublenu miloztchu nazad podeluje. — Ja vasz opominyam, dapache ja vasz proszim, budite iztiniti kulikoputi k-zpovedalniczi sze priblisavate, y zbog vashih gréhov pred nameztnikom Jesusha sze tusite; ochitujte nyemu najotajneshe rane dushe vashe; ochitujte nyemu najzkrovneshe hmanyoche vashe, nikaj pred nyim nezkrijte, ar koj hmanyochu szvoju zkriva, veli mudri Shalamon, onomu nigdar dobro ishlo nebude; koj pako ove valuje, y od oveh odztupluje, on zadobi miloztchu. (Prov. 28.) Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Laztovitozti dobre zpovedi.

Zpoved, kak chuli jezte, mora biti ponizna y zvershena. Zpoved mora biti ponizna; ar ako poleg szvedochanztva szvetoga Petra, szamo poniznem miloztcha Bosja podelyiva sze, kuliko vnogo bolye ova poniznozt nebude sze potrebuvala od jednoga gréshnika, koj po Shakramentu pokore pri Bogu oproztchenye szvojih gréhov zadobiti seli? Vre izto ime jednoga pokoruchinechega gréshnika kaj ovo drugach rechi hoche, kak jednoga zkrushenoga poniznoga chloveka? — Kaj je gréshnik, koj vu zpovedalniczu ztupluje, da gréhe szvoje valuje drugo, kak jeden bogecz, koj pri Bogu, pri ovem nepreszesno velikem vszamoguchem Gozponu, za jednu zmed najvekshih y nezaszluseněh miloztchih proszi: jeden krivecz ozkrunyenoga y zbantuvanoga Velichanztva, koj oproztchenye szvojih gréhov izprosziti hoche; — jeden zlotvorecz, jeden sziromaski gréshnik koj od szvojih velikih prekershenyih zversheno vputchen, szvoj laztoviti tusbenik poztaje, da po szvojem tusenyu odvezanye y miloztchu sivlenya zadobi. Anda kak ponizno mora nyegvo valuvanye biti, koje on od szvojih grêhov vu zpovedalniczi vchini.

Ali zpoved takaj zvershena tojezt czela biti mora; ar ovo je odperti nàvuk Tridentinzkoga zpravischa; (Sess. 14. 7.) Y kak temelyiti je ov Nàvuk? ar kada Zvelichitely szvojem Apostolom y nyihovem naszlednikom Meshnikom, oblazt dal je, da greéhe odpuztchaju, ali zadersiju, tak prez dvojmbe je hotel, da oni ovu oblazt primerno y zpametno naj potrebuju; Otczi ovoga zpravischa hoteli szû, da Meshniki dobro naj znaju, komu oni gréhe odpuztiti, y komu ove zadersati imaju. Nut pako, kak bi mogli oni to znati, ako gréshnik od vszeh szvojih gréhov jedno razlosno y zversheno

valuvanye vchinil nebi? Ako on takaj iztu felu, broja y okolicze szvojih gréhov iztinito ne ochituje? Ako on ono, kaj od nyegvih grehov iztinito je, kakti iztinito, y ono kaj dvojno je, kakti dvojno na zpovedi povedal nebude?

Zpovedajte sze Dragi! zpovedajte sze vszigdar ponizno, tusite sze z-pravum saloztjum Zpovedniku, zahitavajte vsza nepotrebna zprichavanya, y podlosite sze nyegvomu izrechku tak, kak sze krivecz izrechku szvoga szudcza podlositi mora. Zpovedajte sze zversheno, tusite sze zverhu vszeh josche nezpovedanih gréhov pred zpovednikom tak podpunoma, iztinito y prez zkazlyivozti, kak vasz po marlyivem zpitavanyu dushnoga zpitavanya krivcze znashli jezte. Vi nemate zroka na zpovedi szramuvati sze, ali bojati sze; ar vi takaj szramuvali sze nezte gréshiti pred Bogom, koj vsza vidi, neztesze bojali Boga, koj vsze naplacha, y anda vasz za naveke odhititi bi bil mogel; k-tomu, jeli néje bolye, gréhe szvoje vu zkrovnom jednomu zpovedniku valuvati, koj szam z-szlabochami obtershen je, y zato zadovolynoga zroka ima, z-greshnikom pomiluvanye imati, koj vsza, koja na zpovedi chuje, pod szmertni greh y pod najostreshum vrémenitum y vekivechnum kastigum zamuchati dusen je? Jeli ne bolye, velim ja, jednomu takvomu szudczu otajno szvoja prekershenya valuvati, kak vu gréhih nemirno siveti, neszrechno vumreti, y na zadnyem szúdu pred vszem szvetom obshanyenomu poztati? Amen.

NÁVUK 32.

Od zadovolyschine, y Proztchenya.

PITANYE 1.

Kaj sze razmeva po zadovolyschini, koja k-Shakramentu pokore je potrébna?

Po zadovolyschini, koja k-Shakramentu Pokore potrebna je, razmevajusze chini za pokoru, od zpovednika pokorniku dani.

Razláganye.

Morebiti ztê vi szami vre zpoznali, ali videli, da jeden, kada od drugoga zbantuje- sze *zadovolyschinu* potrebuje; y pravo je; zbantuvanomu vchinyena je krivicza, on more anda nadomeztchenye potrebuvati. Zakaj bi moral gdo spotnicze ali vudarcze dobrovolyno podnashati? On bude potrebuval, da sze za oproztchene proszi, ali da mû sze kaj plati, ali bude drugu koju kastigu od krivcza potrebuval. Ovi chini iztina je, nészu krivczu povolyni, nego teski y nepovolyni; ali zbantuvanomu takaj bilo je zbantuvanye tesko y nepovolyno; tak mora anda y krivecz teske chine zvershiti, y on mora tak dugo y tulike teske chine zvershiti, doklam zbantuvanomu zadovolyno krivicza nadomeztchena je. Ako anda tuliko teskih chinih zvershimo, do- *1. Kaj po zadovolyschini razmevasze.*

klam zbantuvani zadovolyno naplatchen je, tak sze ovo *zadovolyschina* zove, y chini teski, koje za nadomeztchenye krivicze zvershimo, zovû sze *zadovolyschina.*

2. *Gréshniki moraju zadovolyschini Kriztusha pripomagati*

Gréshnik po gréhu chini Bogu kriviczu, kada on zapovedi Bosje zametava, ter kricza ova neizmerno je velika, kajti zbantuvani Bog neizmerno velik je. Nashe jakozti nészu nepreszesne; mi za gréhe nigdar zadozta vchiniti nebi bili mogli. Jesush Kriztush, kajti on Bog y chlovek je, je za gréhe nashe zadozta vchinil. Metemtoga, ako Otecz duge szina szvogâ zplatcha, tak hoche on vendar, da y szin naj platcha, kuliko more, y ovo je dusnozt szina, kajti on duge napravil je. Ravno ovak je Jesush Kriztush nashe duge pri Bogu zplatil; on krivicze nazad je popravil, koje Bogu vchinyene bile szû; metemtoga gréshniki vchinili szû duge pri Bogu, oni vchinili szû kriviczu Bogu, oni moraju anda zadovolyschini Kriztushevi pripomagati, tojezt, oni moraju takaj platiti y zadovolyno vchiniti, kuliko moreju.

3. *Bog takaj po oproztcheni krivnyi josche vrémenitem nachinom kastiguje.*

Vu Shakramentu pokore opraztcha nam Bog krivnyu, y vekivechnu kastigu. Metemtoga jeden dobri otécz ako on taki kajajuchemu detetu opraztcha, tak on ovo vendar prez kastige nepuztcha. Ravno ovak ako taki Bog gréshniku vu Shakramentu Pokore krivnyu y vekivechnu kastigu opraztcha, tak kastiguje on vendar po oproztcheni krivnyi josche vrêmenitem nachinom. Od toga peldu imamo vu Izraelczih. Izraelczi visheputi morguvali szû proti Bogu. Bog oproztil je nyim na proshnyu Mojsesha nyihovu krivnyu, poleg toga

kastiguval je on nye vendar ztem, da cheterdeszet let po puztchini bluditi jeszu morali, y da od obechane zemlye izklenyeni bili jeszu. Y ako Bog y vu ovem sivlenyu vremenitem nachinom nekastiguje, tak kastiguje on vendar grêhe, za koje na ovom szvetu zadovolyili nészmo, vu drugem sivlenyu; ar nahadyasze purgatorium, mezto vremenitéh kastig.

Ove vrémenite kastige moremo mi po zadovolyschini izbriszati. Néli, kada mi szrebernoga peneza zmenyati hochemo, tak tuliko od drugéh penez za ovoga dati moramo, kuliko szrebro chini? Ravno ovak, kada vrémenitu kastigu izbriszati hochemo, tak tuliko chinov pokore zvershavati moramo, kak vrémenite kastige chiniju. Mi metemtoga nemremo znati, kuliko vremeniteh kastig pred Bogom krivczi jeszmo, zato moramo anda zadozta vchiniti, kuliko moremo. Od ovud lehko prevideti morete zroka, zakaj gréshnik Bogu zadovolyschinu vchiniti dusen je, akoprem Kriztush za gréhe zadozta vchinil je. Gréshnik je takaj dusen Bogu zadovolyno vchiniti, poklamkam Kriztush vre zadovolyno vchinil je za gréhe, 1. Kajti hotejuchi zadovolyschine Kriztusheve delniki poztati moraju pripomagati y szami, kuliko je moguche, zadozta vchiniti zaradi krivicze Bogu vchinyene. 2. Kajti Bog gréshnike, kojem oproztil je gréhe, y kastigu vekivechnu, visheputi vrémenito kastiguje.

4. *Gréshniki dusni szù za gréhe zadovolyschinu vchiniti poklamkam Kriztush za gréhe zadovolyschinu vchinil je.*

Ako mi nam szamem chine pokore napoztavlyamo, tak je ovo jedna dobrovolyna zadovolyschina. Kada nam pako Meshnik ove vu Shakramentu pokore nalase, tak je ovo

5. *Vu Shakramentu pokore napoztavlya chi-*

ne pokore Meshnik. jedna szvetozkrovna (Sacramentalis) zadovolyschina. Mi moremo nam szamem chine pokore nalagati, kuliko hochemo, ali vu Shakramentu pokore nemremo nam szamem chine pokore napoztavlyati, kajti mi vu Shakramentu pokore nashi szúdczi nészmo. Meshnik je vu Shakramentu pokore szùdecz, on more pokoru napoztavlyati, ar on chini na meztu Boga. Bog ali takaj po oproztcheni kriviczi josche vrémenito kastiguje, on potrebuje chine pokore, da sze zbantuvanye nadomezti, koje nyemu po gréhu vchinyeno je. Po zadovolyschini anda, koja vu Shakramentu pokore potrebuje sze, razmevaju sze oni chini, koje zpovednik gréshniku zbog zpovedanih gréhov za pokoru napoztavlya. Vi morete ali vre iz oveh, koja vam do vezda povedal jeszem, razmeti, da zadovolyschina Shakrementa pokore ne morebiti oproztchenye gréhov, ali vekivechnéh kastig, nego szamo vremeniteh kastig zrokuje; ar krivicza y vekivechna kastiga po odvezanyu Meshnika, ali po Shakramentu pokore odpuztchajusze.

6. Chini, koji vu Shakramentu pokore napoztavlyajusze. Chini pokore vszigdar poleg mere gréhov napoztavlyati sze moraju. Koj vishe je zagreshil, on takaj vekshu pokoru na sze vzeti mora. Oszebujneshi chini pokore jeszu: molitva, pozt, delenye almustva. Pod molitvum nerazmeva sze szamo vuztna, nego y nuternya molitva, oszebito dobro Nekanenye, z-kojem vsze teskoche iz lyubavi proti Bogu podnashamo. Kriztush szam veli, *da onomu vishe sze odpuztilo bude, koj vishe lyubil je* (Luc. 7.) Po poztu razmeva sze vszako vmarjanye téla,

po Almustva davanyu pako razmevaju sze vszi telovni y duhovni chini miloszerdnozti.

7. *Kak napoztavlyenu pokoru zvershiti moramo.*

Napoztavlyena pokora 1. Z-poniznem szerdczem zvérshiti sze mora; tojezt: mi moramo véruvati, da nalosenu pokoru pravo zaszlusili jeszmo. 2. Napoztavlyena pokora verno zvershiti sze mora; tojezt: mi neszmemo nikaj premenyati ali izpuztiti. Mi vu Shakramentu pokore nikakvu pokoru nam szamem nalositi nemremo, tak anda niti kaj premenyati moremo. Ako anda nam pokora nemogucha sze vidi, tak Zpovednika za premenanye ové prosziti moramo. 3. Obdersavati moramo vréme, koje Zpovednik za zvershavanye pokore prepiszal je. Ako anda Zpovednik nam napoztavlya, da chez tri tjedne y pak zpovedati sze moramo, tak zpoved na vishe tjednov odvlachiti neszmemo. Ako pako Zpovednik za zvershavanye pokore nikakvo vréme ne prepishuje, tak onda ovu prez odvlachenya, kak najberse je moguche, zvershiti moramo.

Razgovori.

1.

Kaj sze razmevapo zadovolyschini?

Ako koga prez zroka zbantujemo, jeli on muchal bude? — Jeli sze zbantuvanomu pravo vchini? — Moreli zbantuvani nadomeztchenye potrebuvati? — Zakaj? — Jeli zbantuvanoga nebudemo morali za oproztchenye prosziti? — Jeli sze nam ova kastiga lehka vidi? Jeli zbantuvani szamo lehke chi-

ne za nadomeztchenye potrebuje? Koje chine moramo anda za nadomeztchenye krivicze vchiniti, kada koga zbantuvali jeszmo? — Miszlish ti, da sze zbantuvanomu krivnya lehka videla je? — Zakaj mora anda y zbantujuchi teske chine na sze vzeti? — Y ako zbantuvani premalo zadovolyschine ima, jeli on z-ovum zadovolyen bude?. — Nego kada? — Kada anda tuliko teskih chinov zvershimo, doklam zbantuvani zadozta zadovolyschine ima, kak sze to zove? — Ne vchinimo zadovolyno? — Kaj razmeva sze anda po zadovolyschini? —

2.

Morali gréshnik pripomagati, ako on zadovolyschine Kriztusha delnik poztati hoche?

Komu Gréshnik chini kriviczu? — Kak je velika krivicza, koja sze Bogu po gréhu chini? — kak velik je zbantuvani Bog? — Jeszu y nashe jakozti neizmerne? — Jeli bi bili mogli mi za gréhe zadozta vchiniti? — Zakaj ne? — Gdo je za nashe gréhe zadozta vchinil? — Zakaj je Kriztush za nashe gréhe zadozta vchiniti mogel? — Jeli je on szamo chlovek bil? — Jeli visheputi dobri Otecz duge szvogâ szina zplacha? — Jeli ali szin nikaj platil nebude, ako on kaj platiti more? Jeli je Otecz duge napravil, ali Szin? — Zakaj mora y Szin platiti, kuliko more? — Gdo je nashe duge na szê vzel, koje mi pri Bogu vchinili jeszmo? — Gdo je kriviczu nadomeztil, koju mi Bogu vchinili jeszmo? — Gdo je pako pri Bogu duge napravil, y nyega zbantuval? — Morali gréshnik pripomagati, ako on Zadovolyschine Kriztusheve delnik poztati hoche? — Zakaj? —

3.

Kada mi potlam kerzta gréshimo, po kojem Shakramentu Bog nam kriviczu y kastigu opraztcha? — Jeli visheputi jeden dobri Otecz szvojemu kojajuchemu detetu opraztcha? Ali jeli on ovo chizto nikaj ne kastiguje? — Kaj chini jeden dobri Otecz szvojemu kojajuchemu detetu? — Kaj more anda Bog po oproztcheni kriviczi vchiniti? — Y jeli Bog y vu iztini koga potlam oproztchene krivicze vremenito kastiguje? — koja pelda nasz to vuchi? — Kak szû Izraelczi proti Bogu zagréshili? — Je Bog nyim gréha oproztil? Y jeli nye chizto nikaj né kastiguval? Kak je Bog Izraelcze kastiguval? — Y ako Bog nasz y vu ovem sivlenyu nekastiguje, jeszmo mi zato vre prez kastige? — Gde kastiguje Bog ako on y vu ovem sivlenyu vrémenito nekastiguje? —

Jeli Bog y po oproztcheni kriviczi josche vrémenito kastiguje?

4.

Moremoli vendar vrémenitu kastigu izbriszati? — Po chem? — Jeli Bog nashu zadovolyschinu ne prijemlye? — Kada mi pako jednoga szrebernoga peneza zmenyati hochemo, kuliko maléh penezov za ovoga dati moramo? — Y ako vrémenitu kastigu Bosju izbriszati hochemo, kuliko moramo chinih pokore zvershiti? — Moremoli pako znati, kuliko vrémeniteh kastig mi nasz pri Bogu krivcze vchinili jeszmo? — Kuliko moramo anda pokore vchiniti? Zakaj szû anda gréshniki dùsni zadovolyschinu vchiniti, pokehdob Kriztush vre zadovolyno je vchinil za gréhe? —

Iz kojega zroka dusen je gréshnik zadovolyschinu vchiniti, pokehdob Kriztush vre zadovolyno je vchinil za gréhe?

5.

Gdo vu Shakramentu pokore pokoru napoztavlya?

Kada nam Meshnik vu Shakramentu pokore zadovolyschinu napoztavlya, kak sze zove ova zadovolyschina? — Kada mi szami pako nam dobrovolyno jednu zadovolyschinu nalosimo, kak sze ova zove? Moremo mi nam dobrovolyne chine pokore nalositi? — Moremo ali y vu Shakramentu pokore nam szamem chine pokore nalositi? — Zakaj ne? — Jeszmo mi szami nashi szudczi onda? — Nego gdo je szudecz? — Gdo more anda chine pokore nalositi vu Shakramentu pokore? — Y jeli Bog nepotrebuje zadovolyschinu, kada on nam opraztcha? Na chijem meztu poszluje Meshnik vu Shakramentu pokore? — Mora Meshnik za zpovedane gréhe chine pokore nalositi? — Zakaj? — Kaj sze anda razmeva po zadovolyschini, koja k-Shakramentu Pokore potrebna je? Jeli ali Meshnik chine pokore na odpuztchanye gréhov napoztavlya? Po chem sze krivicza y vekivechna kastiga opraztchaju? Kaj sze pako po zadovolyschini opraztcha? Zakaj anda Meshnik chine pokore napoztavlya?

6.

Koji chini napoztàvlyajusze za pokoru vu Shakramentu pokore?

Gdo mora vishe pokore vchiniti? — Poleg kakve mere moraju sze anda chini pokore nalositi? — Koji chinî napoztavlyaju sze vu Shakramentu pokore? — Kaj sze razmeva po molitvi? Szamo vuztna molitva? — Ali ako íz lyubavi proti Bogu vsze teskoche podnashaju sze, je to pokore chin? — Kaj veli Kriztush, komu sze vishe, komu pako menye odpuztchalo bude? — Moremoli an-

da po goruchi lyubavi vrémenitu kastigu izbriszati? — Zakaj? — Kaj sze razmeva po poztu? — Moremoli sze szamo vu jélu vmarjati? — Vu vidu y chujenyu morebiti ne? — Kaj sze razmeva po davanyu almustva? — Jeli blisnyemu szamo z-penezi szlusiti moremo? — Ne takaj po drugéh chinih miloszerdnozti? —

7.

Kak sze mora zvershiti napoztavlyena pokora? — Jeli on ima ponizno szerdcze, koj stima, da nalosenu pokoru zaszlusil néje? — Gdo zvershi anda nalosenu pokoru z-poniznoztjum szerdcza? — Gdo zvershi pokoru vérno? — Koj kaj od ove zpuztcha, ali premeni? — Moremoli mi szami pri zpovedi pokoru nam nalositi? — Zakaj neszmemo mi nalosenu pokoru premeniti? — Ako anda komu nalosena pokora teska sze vidi, kaj mora vchiniti? — Moramoli takaj vréme obdersavati, koje Zpovednik za pokoru prepishuje? — Ako pako Zpovednik nikakvo vréme neprepishuje, kada moramo onda pokoru zvershiti? — *Kak sze mora zvershiti napoztávlyena pokora?*

PITANYE 2.

Kaj je Proztchenye?

Proztchenye je odpuztchenye vrémenite kastige, koja po odpuztcheneh grehéh ali vu sivlenyu, ali po szmerti podnezti bisze mòrala.

Razláganye.

Oproztchenye znamenuje tuliko kak *odpuztchenye*, y mi potrebujemo odpuztchenye 1. *Kaj rech: Oprozt-*

chenye znamenuje. onoga, kaj nam tesko y nemoguche je. Ako komu tesko je, dàchu platiti, tak proszi on odpuztchenye dache; ako komu kakvo dèlo pretesko sze vidi, tak potrebuje on odpuztchenye dela; ako komu kastiga, koju podnezti bi moral, preteska je, tak potrebuje on odpuztchenye kastige, z-jednum rechjum, kak razluchna preteska dugovanya jeszu, ovak razluchna jeszu y odpuztchenya oveh. Neprilichneshega y teseshega nam nikaj videti sze nemrê kak gréh y vekivechna kastiga, zato potrebujemo mi navlaztito oproztchenye gréha y vekivechne kastige, koje mi takaj po Shakramentu pokore zadobivamo.

2. Razluka negdashne, y vezdashne zadovolyschine vu Shakramentu pokore.

Metemtoga nam y vremenite kastige, koje potlam oproztchene krivnye podnashati imamo, teske sze vidiju. Bog potlám oproztchene krivnye josche vremenite kastige za nasz chuva. Czirkva takaj vu Shakramentu pokore kastige nam napoztavlya, da Boga vtishimo, y vremenite kastige Bosanzke izbrishemo, kak vre danasz vu pervom pitanyu chuli jezte; vi morate takaj znati, moja Detcza! da zadovolyschina vu Shakramentu pokore negda na daleko drugi nachin bivala je, nego vezda. Vezda zadovolyschina vu Shakramentu pokore vchini sze potlam odvezanya zpovednika; negda pako pred odvezanyem zpuniti sze je morala. Vezda za pokoru ne nalosijusze tak dugi y teski chini; negda pako nalosili szû sze dugi y teski chini. Pokora terpela je poleg mere gréhov vnogiput vishe let, dapache czelo sivlenye, do szmerti. Chez vréme pokore morali szû gréshniki oprave pokore nosziti, moliti, poztiti, almustva dava-

-ti; oni nészu szmeli k-pricheztchanyu priztupiti, ali takaj odperta mezta razveszelenyih y goztchenyih pohadyati. Ov nachin zadovolyschine bil je vu Czirkvi chez dvanàizt ztotin let vu navadi.

Vu ovem ztalishu pokoru chinechi gréshniki proszili szû za odpuztchenye szvoje teske vrémenite kastige; y ovo visheputi zadobili jeszu. Vre sz. Pavel je jednoga Korintiançza zbog prekershenya shezte zapovedi Bosje, zovakvum kastigum nadelil, ali on nyemu za jednem letom na proshnyu kerzchanzkoga zpravischa vu Korinthu odpuztchenye podelil je. Kaj sz. Pavel vchinil je, to izto vchinili szû potlam y drugi Biskupi. Oni prekratchuvali szû pokoruchinechem gréshnikom gledech na nyihovu marlyivozt vu zvershavanyu pokore, y na proshnyu sz. Muchenikov nyihove kastige, dapache vu priliki pogibelyi szmerti ali pregonov odpuztili szû Biskupi takaj visheputi czelu vremenitu kastigu pokore. 3. ***Pokoru chinechi gréshniki dobivali szù odpuztchenye Kastig.***

Nut, ovo odpuztchenye vrémeniteh kastig, koje gréshnik poleg zapovedih Czirkve podnezti bi bil moral, imenuje sze: *Proztchenye.* Sz Pavel podelyil je nechiztomu ali pokoruchinechemu Korinthianczu proztchenye. Biskupi perve Czirkve podelyili szû pokoruchinechem gréshnikom visheputi proztchenya, y Czirkva ima od Kriztusha oblazt zavezati y odvezati gréhe; ar Kriztush odperto veli szvojem Apoztolom (Matth. 18.) *Vsze, kaj na zemlyi zavezali budete, to zavezano bude y na nebu, y vsze, kaj na zemlyi odvezali budete, to odvezano bude y na nebu.* Tak more anda Czirkva ne szamo vrémenite kastige 4. ***Prava Czirkva Jesusha K. ima od Kriztusha oblazt proztchenye podelyiti.***

pokore nalositi, nego y odpuztiti, anda ima prava Czirkva od Kriztusha oblazt proztchenya podeliti.

5. *Kaj kerztcheniki katholiki od Proztchenya veruvati moraju.*

Ali Czirkva dobila je vszu szvoju mòch od Kriztusha szamo za vekivechno zvelichenye dush; anda y oblazt proztchenya szamo za vekivechno zvelichenye dushe szlusiti more. Kaj na vekivechno zvelichenye dushe szlusi, to je hasznovito, kruto hasznovito je anda Proztchenya od Czirkve podelyena zadobiti. Nut vu oveh imate vsza, koja kerztcheniki katholiki od Proztchenya veruvati moraju. Najmre: Kerztcheniki katholiki morajù od proztchenya véruvati, 1. Da prava Czirkva dobila je oblazt od Jesusha Kriztusha Proztchenya deliti. 2. Da kruto hasznovito je Proztchenya od Czirkve podelena zadobiti.

6. *Kaj chini proztchenya jeszu.*

Kada pako Czirkva oblazt ima Proztchenya podelyiti, tak more ona takaj pogodbe iliti ztanovite chine prepiszati, koje zpuniti moramo, da Proztchenye zadobimo. Ovakvi chini zoveju sze chini proztchenya, y oni poztavlyeni szû zvekshinum vu ztanovitéh molitvah, poztu, y almustva podelyivanyu. Mi vszigdar lese zvershavamo menshe, kak teseshe chine; chini proztchenya iztina je jeszu takaj chini pokore, ali vendar ne tak teski, kak chini ztarinzkéh pokore naredbih; ovak imamo vszigdar po proztchenyu jednu veliku polehchiczu.

7. *Da proztchenya zadobimo, tak ne zadozta, da szamo napoztavlyene chine*

Ali Czirkva od negda szamo marlyivem pokornikom proztchenya podelila je, y vezda josche prepishujesze, da proztchenye szamo pravem pokornikom podeliti sze ima. Kriztush nikaj tak jako ne preporuchal, kak vre-

dne chine pokore. Czirkva nasz od zvershavanya pokore odvezati nemre. Szamo, kajti nashe jakozti zadozta nészu, da tuliko pokore chinimo, kuliko nashi gréhi zaszlusiju, tak hoche Czirkva po proztchenyih nashoj nemoguchnozti, ne pako nashoj lenozti vu pokori, pripomagati Da anda proztchenya zadobimo, tak né zadozta, da szamo chine proztchenya zvershimo, nego y mi szami tuliko pokore vchiniti moramo, kuliko moguche je. *proztchenya izpunimo.*

8. Kaj proztchenye obilno y neobilno je.

Nahadyajusze obilna y neobilna Proztchenya. Obilno oproztchenye je odpuztchanye vszeh kastig vrémeniteh po gréhih zaszluseneh. Proztchenye neobilno je ono, po kojem neopraztchaju sze vsze kastige vremenite, nego szamo jedna ztran oveh: takova proztchenya jeszu 40 dnevov, jednoga, ali vishe lét. V. p. Ako gdo za szvoje gréhe jednu pokoru od czeloga leta bibil za szlusil, ter nyemu 40 dnevi bi sze prikazali, tak bi bilo ovo jedno neobilno proztchenye od 40 dnevov. Jednako, ako gdo za szvoje gréhe jednu pokoru od dvadeszet lét bi bil zaszlusil, ter nyemu szedem lét prikasesze, tak bi bilo ovo jedno neobilno proztchenye od szedem lét. Ovde valyaju anda prepiszani chini proztchenya tuliko, kuliko Czirkvena kastiga od cheterdeszet dnevov, ali szedem lét.

Razgovori.

1.

Kaj je proztchenye?

Kaj je Proztchenye? — Kaj drugoga kak odpuztchanye? — Jeli proszimo mi odpuzt-

chenye onoga, kaj nam lehko y drago je? — Nego chesza? — V. p. Jednomu tesko sze vidi dachu platiti, kakvo ov odpuztchenye proszi? — Ali jednomu sze delo kakvo pretesko vidi, kakvo ov odpuztchenye potrebuje? — Ali tebi sze teska vidi kakva kastiga, kakvo ti odpuztchenye proszish? — Jeszu teska dugovanya vsza jednoverztna? — Jeszuli anda y' Proztchenya razluchna? — Zakaj? — Kakvo proztchenye potrebujemo mi navlaztito? — Jeli sze nam kaj teseshega y neprilichneshega vidi od grého y vekivechne kastige? — Jeli zadobivamo mi ovo proztchenye szamo po nashih chinih pokore? — Po chem anda? —

2.

Jeli sze zadovolyschina vu Shakramentu pokore josche na on izti nachin zvershava, kak negda?

Jeli y po oproztcheni krivnyi josche kakve vremenite kastige terpeti imamo? — Kaj szî Bog po oprôztcheni krivnyi josche zachuva? — Y kaj Czirkva vu Shakramentu pokore nam napoztavlya? — Nikakve pokore ali kastige chine? — Jeli sze ali zadovolyschinà vu Shakramentu pokore josche na on izti nachin zvershava kak negdashnih vremen? — Kada navadno vezda nalosenu pokoru zvershavamo? — Kada pako nyu negda greshniki zvershiti jeszu morali? — Jeli vezda duga y teska pokora napoztavlyasze? — Poleg kakve mere bila je pokora vszigdar nalosena? — Zbog chesza moramo pokoru chiniti? — Kak dugo moral je negda greshnik pokoru chiniti? — Szamo jeden ali dva dane? — Kakve oprave noszili szû pokorniki? — Kakve chine morali szu zvershiti? — Kakvi chini napoztavlyajusze vu Shakramentu pokore? —

Jeszu szmeli greshniki vu iztom vremenu pokore k-pricheztchanyu priztupiti? — Ali k-odpertam razveszelenyam ali goztchenyam iti? — Kak dugo bil je ov nachin pokoru chiniti navaden? — Jeszu dvanaizt ztotin let jedno dugo vreme? —

3.

Jeszu ovakvi pokoru chinechi greshniki visheputi odpuztchenye szvoje kastige zadobili?

Kaj miszlish, jeli szû greshniki odpuztchenye szvojih teskih pokore chinih zadobili? — Jeszu ovakvo odpuztchenye y visheputi za dobili? — Odkud to znash? — Je sz. Pavel onoga nechiztoga Korinthiancza jako kastiguval? — kaj je ali sz. Pavel vchinil za jednem letom? — Zakaj je on nyemu kastigu oproztil? — Gdo szû nameztniki Apostolov? — Morejuli Biskupi takaj vremenite Pokore kastige odpuztiti? — Vu kakvi priliki szû Biskupi czelu kastigu odpuztili? — Vu kakvi priliki szû Biskupi pako vreme pokore prekratili? — Jeszu sz. Mucheniki visheputi za pokorne greshnike molili sze? — Y ako pokorni greshniki k-tomu josche veliku marlyivozt vu pokori pokazali jeszu, kaj szû vchinili Biskupi? —

4.

Jeli ima Czirkva oblazt Proztchenya deliti?

Kaksze anda zove ovo odpuztchenye vremeniteh kastig, koje kastige greshnik poleg naredbih Czirkve podnashati je imal? — Jeli je takaj sz. Pavel onomu nechiztomu ali pokoru chinechemu Korinthianczu Proztchenye podelil? — Jeszu Biskupi pervershe Czirkve pokoruchinechem greshnikom visheputi Proztchenye podelili? — Je Czirkva od Jesusha Kriztusha moch zavezati y odvezati od grehov zadobila? — Kaj je rekel Kriztush Aposto-

lom? — Kaj bude na nebu zavezano ali odvezano? — Moreli Czirkva pokore kastige szamo nalositi, ne pako odpuztchati? — Zakaj nalositi y odpuztchati? —

5.

Kaj moraju kerztcheniki katholiki od Proztchenya veruvati?

Je ono hasznovito, kaj k-vekivechnomu Dushe zvelichenyu szlusi? — Za chije zvelichenye je Czirkva szvoju oblazt od Kriztusha dobila? — K-chijemu zvelichenyu szlusi anda oblazt Proztchenya podeliti? — Jeli je hasznovito od Czirkve podelyena Proztchenya zadobiti? — Zakaj? — Kaj moraju kerztcheniki Katholiki od Proztchenya veruvati? —

6.

Kaj szù chini Proztchenya?

Koj komu kaj odpuztiti more, moreli on takaj pogodbe y chine prepiszati? — More Czirkva Proztchenya podelyiti? — Moreli anda Czirkva takaj chine proztchenya prepiszavati? — Zakaj? — Koje chine prepishuje Czirkva navadno, da Proztchenye zadobimo? — Koji chini drugach najvisheputi vu Shakramentu pokore napoztavlyaju sze? — Jeli nezvershavamo mi lese male, kak teske chine? — Koji chini szû leseshi, chini Proztchenya ali chini ztarinzkih pokore prepiszih? — Imamo mi po Proztchenyu jednu malu polehchiczu? — Zakaj jednu veliku? —

7.

Jeli je zadozta zadobiti Proztchenya, ako napoztavlyene chine izpunimo?

Jeli nasz Proztchenye takaj od nashih laztovitéh Pokore chinéh oszlobodyuje? — Kakvem Pokornikom je Czirkva Proztchenye podelyila? — Lenem? — Kaj sze josh dan danashi vu liztih Proztchenya prepishuje? — Kakve chine pokore je Kriztush zvershiti za-

povedal? — Moreli anda Czirkva pokoru odpuztiti? — Zakaj ne? — Moremoli ali mi vszigdar tuliko pokore vchiniti, kak nashi gréhi zaszlusiju? — Kaj hoche Czirkva po Proztchenyu pri nami vchiniti? — nashoj lenozti pripomagati? — Jeli je za zadobiti Proztchenya zadozta, da chine Proztchenya izpunimo? — Zakaj moramo poleg chinih Proztchenya takaj pokoru vchiniti, kuliko moremo? —

8.

Jeli je vishe felih Proztchenya? — Kaj je Proztchenye obilno? — Kaj je Proztchenye neobilno? — V. p. Jeden bi zaszlusil zbog szvojih gréhov pokoru od jednoga leta, ter nyemu vendar 40 dnevih bisze oproztilo, kakvo bi bilo to Proztchenye? — Zakaj jedno neobilno? — Jeli sze nyemu czela kastiga opraztcha? — Kuliko valyaju anda chini Proztchenya 40 dnevov? — Menye kak pokora od 40 dnevov? — Ali kuliko valyaju Proztchenya chini od szedem lét? — *Kuliko verzti je Proztchenye?*

V. Dokànchanye Nàvuka.

Jonash prodekuje, y Ninivitanczi chiniju Pokoru.

Bog jednoch zapovedal je Proroku Jonashu, da vu *Ninive* naj ide, y onde ztanovnike ovoga velikoga varasha Aszirianzkoga na pokoru naj opominya. Jonash odpravil sze je, ali na meztu da vu Ninive bi putuval, hotel je on rajshi vu *Tharsish* pobegnuti, da sze ovak zvanyu Gozponovomu vmekne. Vu *Joppé* nashel je on

ladyu, koja vu Tharsish ishla je, ovde platil je on, y ztupil vu nyu. Chez kratko vréme naztalo je ztrahovito burkanye Morja, y ladja nahadyala sze je vu najvekshi pogibelyi vtaplyati sze. Lyudi na ladji bojáli szû sze, y zazavali Boga. Vre pocheli szû dugovanya iz ladye vu vodu hitati, da po tom ladja lesesha poztane; Jonash metemtoga lesal je vu najdolnéshi ztranki ladje vu najglibshem sznù. Zapovednik ladje priztupil je k-nyemu, zbudil gâ, y zapovedal mû, da naj y on szvogâ Boga zazava. Halabuka metemtoga vszevdily poztala je veksha, y najzadnich doshli szû na tû miszel, da negdo vu ladji biti mora, zbog kojega Bog tu nesrechu na nye poshilya; oni anda hitali szû koczku, y ova opala je na Jonasha. Kaj anda z-tobum vchinili budemo, rekli szû oni, da sze morje nazad vtishi? Vzemite mê, odgovoril je on: y hitite mê vu vodu, tak nazad vtishila sze bude; ar znam, da zbog mene ova halabuka naztala je. Bog mene zbog moje nepokornozti kastiguje. (Jon. 1) Oni zgrabili szû anda Jonasha, hitili gâ vu morje, y morje preztalo je burkati sze.

Gdo nebi bil stimal, Dragi! da Jonash vu szlapih takí sze vtopil nebude? Ali Bog hotel je nyega zadersati, y nyemu josche priliku k-pobolyshanyu dati. On vchinil je, da jedna velika riba Proroka poserla je. Tri dni y tri nochi lesal je on vu terbuhu ribe. Pri ovem chudnovitem pripetchenyu zpoznal je Jonash, kak velika nyegva pregréska, ali takaj kak velika dobrotivnozt y miloszerdnozt Gozpona je; on posaluval je szvoju nepokornozt, zpoznal szvojega gréha, obechal pobolyshanye, proszil za miloztchu y oszlobodyenye. Gozpon prijel je posaluvanye y molitvu Proroka; zapovedal ribi, y ova izhitila je Jonasha van na szuho; vezda zapovedal je nyemu Gozpon drugoch, da vu Ninive naj ide, y pokoru nazveztcha Jonash poszluhnul je; on ishel je, y krichal po varashu: Cheterdeszet

dnevov josche, y Ninive zkonchal sze bude. Jonash josche poloviczu puta chez ov tri dnî dugi varash néje dovershil, tak vre vszi, najvekshi do najmenshega pripravlyali szû sze k-pokori. Kraly bil je pervi, koj vszem z-szvojum peldum napervo ishel je; on poztil je, on izkrichati dal je dneve pokore, opominyal vszakoga na pozt y molitvu, ztupil iz szvojega kralyevzkoga tronusha, oblekel opravu pokore, y hitil sze pred Boga na zemlyu! Bog, koj szamo kastiguje, da sze pobolyshamo, pogledel je na chine pokore ztanovnikov Ninive, y kajti od szvojéh hman putéh odztupili jeszu, szmilyuval sze je nyim, y odvernul porushenye od nyih. Ninive nésze zkonchal.

Vidite, Dragi! vu ovoj nàvuka puni pripovezti dvoje fele gréshnikov, y razluchne kastige, z-kojemi Bog nye pohadyal je. Jonash zagréshil je, Bog kastiguval je nyega tri dni y tri nochi, kada on tak dugo vu terbuhu jedne ribe zakopan lesal je. Ninivitanczi zagréshili szû, Bog potrebuval je 40 dni dugu pokoru, koju oni zvershavati szû morali, da szvojega porushenya sze oszlobodiju. Jeli nevidite od ovud potrebochu pokoru chiniti, poklamkam y vi jednako Jonashu y Ninivitanczem gréshniki jezte?! Ali jeli je nasz Jesush Kriztush, poklamkam on za nasz zadozta vchinil je, od daleshne pokore oszlobodil y odvezal? Jeli on nasz ne opominya vnogobolye szam, da mi vrédnoga szàda pokore najvchinimo? Jeli on nam neveli po Apostolu, da, koj nyegve zadovolyschine delnik poztati hoche, szam pripomagati, y ono na szebi nadomeztiti mora, kaj muki Jesusha josche pomenka? Y jeli neopominya on nasz josche vszigdar po vuztih Czirkve szvoje, da mi po molitvi, po poztu, po almustvu y po zvershavanyu dobréh chinih, y po dobrovolynem y pokornem podnashanyu teskoch y nevoly Bogu za nashe gréhe naj zadovolyimo, y nad nami kastigujemo,

kaj proti nyemu zagreshili jeszmo? Vpucheni anda od potreboche Bogu dusne zadovolyschine terszimo sze, kuliko möguche je, pokoru vchiniti! Na zpodobu jednoga Jonasha vu terbuhu ribe, y Ninivitanczev Boga proszimo, y k-nyemu krichimo, ter na nashem télu po poztu sze zfantimo, kaj z-ovem zagreshili jeszmo! Vsze szuprotivchine y teskoche iz ruk Bosanzkih ponizno primimo, y dobrovolyno podnashajmo, da ovak y mi jednako Jonashu y Ninivitanczem miloztchu y oproztchenye pri Bogu zadobimo. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Pavel podelyuje Rodogreshniku od Korintha odpuztchenye zaszlusene kastige.

Vu Korinthu, vu glaszovitem glavnom varashu vu *Achaji*, bil je ztanoviti chlovek, koj proti shezti zapovedi Bosji jako je bil zagreshil; nyegov gréh zeznal sze je, y vszigde bilo je govorjeno od ovoga hmanyoga Rodogreshnika. Sz. Pavel, koj ztanovnike ovoga varasha na kerztchanzku véru obernul je, zeznal je to. O kak velika bila je salozt, koju on vu szerdczu szvojem chutil je! Jeden tak veliki gréh, y jeden kerztchenik biti, ova dvoja on nikak szlositi né znal. Kaj je anda vchinil? Kajti on oblazt odvezati y zavezati gréhe jednako z-drugemi Apostoli imal je, tak potrebuval je ovu; on izklenul je nyega iz obchine szveteh, on izhitil je nyega iz Czirkve Jesusha, y on vishe né zpadal med verne Jesusha Kriztusha, nego on predal je nyega Duhu nechiztomu, od kojega obszedyen bil je, y od kojega vnoge muke na szvojem télu podnashati je imal. Ova vchinil je Pavel zato, da ovakov odurni zlotvorecz vu sze ide, szvoje gréhe iz szerdcza posaluje, y zvershenu

pokoru vchini. Ovo takaj je vchinyeno. Ov neszrechni, vezda iz Czirkve izhitcheni gréshnik chez jedno leto tak oshtru pokoru je vchinil, da sze bojati je hilo, da on morebiti zdvojil, ali poleg toga sivlenye zgubil bude.

Kada anda Kerztcheniki vu Korinthu nyegvu tak veliku salozt y pokoru videli jeszu, tak pomiluvali szû gâ, y dokonchali, da gâ vu drustvo szvoje nazad prijeti hocheju, ako Apostolu pravo sze videlo bude. Oni dali szû mû to na znanye. O zkulikem veszeljem chul je Pavel glasza ovoga!? Kak veszelilo je to nyega, da ov tak veliki gréhnik z-tulikum marlyivoztjum y oshtrochum pokoru zvershaval je! On anda na Korinthiancze piszal je lizta, y opominyal nye, da mû naj oproztiju, da gâ vu pokori poztavlyenoga naj batriveju, y vu szvoje drustvo primeju; pokehdob y on nyemu vu Jesushu Kriztushu oztalu kastigu opraztcha.

Ova oblazt vu Jesushu Kriztushu pokornem gréshnikom zaszlusene kastige odpuztiti, josche vszigdar vu pravoj Czirkvi nahadyasze; ovu imaju rimzki Papi y Biskupi. Y o kak hasznovito y blasenztvo donashajuche je potrebuvanye ove? Ar ako taki vre Czirkva nasz chizto od dusnozti za gréha zadozta vchiniti neoszlobadya, tak vendar dohadya ona nashi szlabochi y gingavochi na pomoch, koja nasz tulikoputi zvun ztalisha poztavlya Bogu onak zadozta vchiniti, kak bi morali; dapache ona hoche vu nami duha pokore zbuditi, y naplatiti marlyivozt, z-kojum mi od Zpovednika nalosene chine pokore zvershavamo. O terszimo sze anda, da velike ove miloztche delniki poztanemo; vchinimo nasz ove miloztche po jednem pokore pripravnom sivlenyu vrédne, y neprepuztchajmo nijednu priliku, iz ovoga miloztchih kincha nashe prevelike dûge izplatiti, y iz oveh nadomeztiti, kaj z laztovitum mochjum vchiniti nemoremo. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Zadovolyschina naj bude primerna velikochi y kakvochi gréhov.

Kak oshtri y teski bili szû chini pokore, koje Czirkva perveshih vrémen greshnikom nalosila je? Chujte Dragi! ja vam ove vezda pripovedal budem. Koj véru zatajil je, on moral je deszet lét pokoru chiniti. Koj krivo priszegel je, on moral je cheterdeszet dnevov pri kruhu y vodi, y szedem lét vu pokori zprevoditi. Koj proti Imenu Bosjemu, blasene devicze Mariae, ali kojega szvetcza blaznil je, on moral je szedem petkov ob vodi y kruhu poztiti, y szedem nedely z-vusem na vratu pred Czirkvenemi vrati odperto pokoru vchiniti. Koj v-nedelyi ali szvetku kaj delal je, on moral je tri dni ob vodi y kruhu pokoru vchiniti. Koj zapovedane pozte Czirkve prekershil je, on moral je dvadeszet dni vu vodi y kruhu pokoru vchiniti. Koj vu Korizmi dnevnoga pozta prekershil je, on moral je za vszaki dan szedem drugih vu vodi y kruhu prepoztiti. Koj szvojega Otcza y Mater preklel je, on moral je cheterdeszet dni vu vodi y kruhu pokoru vchiniti. Koj szvoje ztareshe zbantuval je, on moral je tri leta, koj nye vudril je, on moral je szedem lét vu vodi y kruhu poztiti. Koj od szvojega Biskupa, ali od szvojega duhovnoga paztira, od redovnichtva zlo govoril je, on moral je chez czelo sivlenye szvoje pokoru chiniti. Koj z-szvojem blisnyem vu nepriatelztvu sivel je, on moral je zto dni, ali tak dugo pokoru vchiniti, kak dugo on vu nepriatelztvu sivel je. Koj drugoga vubil je, on moral je dvadeszet let pokoru vchiniti. Koj sze zopil je, on moral je petnaizt dni pokoru vchiniti. Praznik moral je szedem lét, neverni vu tovarustvu pako petnaizt lét, pokuru vchiniti. Sena, koja sze malala y kin-

chila je, morala je tri léta pokoru vchiniti. Koj tatbinu vchinil je; koj Czirkvu okral je, on moral je chetveroverztno povratchati, y szèdem lét pokoru vchiniti. Koj vu méri ali vagi vkanil je, on moral je dvadeszet dni vu vodi y kruhu poztiti. Koj najdyeno dugovanye povernul néje, on moral je jedno leto pokoru vchiniti. Koj szvojega blisnyega postenye vrazil je, on moral je tri leta pokoru vchiniti, y t. d.

Prizpodobimo mi vezda, Dragi! ovem oshtrem pokore chinom Czirkve pokoru onu, koja vezda od Meshnikov nam napoztavlya sze; tak zaizto chuditi sze moramo, kak vuhka, puna lyubavi y terplyivna ona je. Nekuliko Otecz nashev, nekuliko Almustva, nekulika lesesha traplenya téla jeszu zkorom obchinzki chini pokore, koji nalosiju sze. Metemtoga, kada Czirkva vezdashnih vrémen tak miloztivna je, o tak vi po vashem duhu pokore nadomeztchajte nyeno poterplenye! Vnogoverztne nepovolynozti vashega ztalisha daju vam vszaki dan priliku, za vashe gréhe pokoru vchiniti; ar kaj je sivlenye vashe drugo, kak jeden lanecz teskoch? — Vszevdilyni poszli, vszakdashno pomenkanye télovne hrane, zlochezta polya, nevugodna letina, vruchina leta, zima, szlaboche téla, ztizke dushe, y ztotina drugéh nepovolynéh ztvarih jeszu, vu kojeh vi sivlenye vashe zprevadyate. Ova vsza duha pokore vu vami naj zbudiju, ova k- pokori za vashe gréhe, k-povekshavanyu vashih zaszlusbih za nebo najpripomaseju. Amen.

NÀVUK 33.

Od Shakramenta Krizmanya, itili poszlednyega Màzanya.

PITANYE 1.

Kaj je Krizmanye?

Razlàganye.

1. *Jesush Kriztush poztavil je takaj Shakramenta za betesne.*

Do vezda, draga Detcza! vre vnoga od szveteh Shakramentov navchili sze jezte; vi znate, da po Shakramentu Kerzta na vekivechno sivlenye preporadyamo sze, da po Bermanyu objachimo sze, da po Shakramentu Oltara hranimo sze, da po Pokori od szmerti dushe zbudyavamo sze. Vezda nam nikaj vishe nefali k-zvelichenyu, kak dugo sivi y zdravi jeszmo. Ali kak onda, kada obetesamo, kada vumreti bi morali? Jeli vi miszlite, da szmert kaj lehkoga je? O moja Detcza! ako szmert tak nekaj lehkoga bi bila, tak zaizto nash Odkupitely od ztizke szmerti nebi sze bil kervavem potom potil. — Ali nebojmo sze, nash Odkupitely, koj vsze nashe potreboche y szlaboche zna, y ovde za nasz je zkerbel, on za pripetchenye ono, ako obetesamo, za nashu pomoch poztavil je Shakramenta poszlednyega Mazanya.

2. *Nàvuk sz. Jakoba od poszlednye-*

Od poszlednyega Mazanya chtejemo mi odperto vu liztu sz. Apostola Jakoba, gde on

veli: *Ako koj zmed vasz je betesen, naj dozove k-szebi Meshnike Czirkve, ovi naj zverhu nyega molé, y vu imenu Gozpona nyega naj namaseju z-oljem. Molitva Vére hoche betesniku pomochi, Gozpon hoche nyega zlehkoti, y ako je vu gréheh, hocheju sze nyemu oproztiti.* (Jacob 5.) *ga Mazanya.*

Od ovud navchimo sze 1. da poszlednye Mazanye szamo betesnem podelyiti sze more; ar Apostol veli: *Ako koj zmed vasz je betesen*, od ovud vuchimo sze. 2. da podelyitely poszlednyega Mazanye Meshnik je; ar Apostol veli: *naj dozove k-szebi Meshnike Czirkve.* Od ovud vuchimo sze 3. da poszlednye Mazanye vu mazanyu z-sz. Oljem, y vu ztanoviteh molitvah ztoji, ar Apostol veli: *Ovi* (Meshniki) *naj zverhu nyega molé, y vu imenu Gozpona nyega naj namaseju z-Oljem.* Od ovud vuchimo sze 4. da Jesush Kriztush poszlednye Mazanye poztavil je; ar Apostol veli: da mazanye vchiniti sze ima *vu Imenu Gozpona.* 3. *Vu chem poszlednyo Mazanye ztoji.*

Poszlednye mazanye je pravi Shakrament, ar ovo je jedno vidlyivo znamenye; kajti iz mazanya z-Oljem, y iz molitve Meshnika szloseno je. Ono zrokuje miloztchu Bosju, kajti po nyim gréhi odpuztchaju sze. *Poszlednye Mazanye je anda Shakrament, vu kojem betesnik po mazanyu z-sz. Oljem, y molitvah prepiszaneh Meshnika, zadobiva miloztchu Bosju na szrechnu szmert, y takaj visheputi na zdravje téla.* 4. *Kaj poszlednye Mazanye je.*

Gozpon, Zvelichitely nash, vu szvoji Czirkvi vishe mazanyih z-sz. Oljem je preporuchal. Vre pri Kerztu masemo sze mi z-Oljem y z-Krizmum. Meshniki, kada sze rediju, 5. *Zakaj ov Shakrament poszlednye mazanye imenuje sze.*

takaj z-sz: Oljem maseju sze. Ali vsza ova mazanya bivaju predi kak mazanye betesneh. Od ovud vre lehko szami szuditi morete, zakaj mazanye betesneh *poszlednye Mazanye* imenuje sze. Ovo mazanye nezove sze poszlednye mazanye zato, kak da chlovek na ovo vumreti bi moral, nego kajti ovo zmed vszeh szvetéh mazanyih, koja nash Zvelichitely szvoji Czírkvi izruchil je, najzadnich podeliti sze mora.

Razgovori.

1.

Kojega Shakramenta je Kriztush na pomoch betesneh y vumirajuchek poztavil?

Jeli ti vre vnogo znash od Shakramentov? — Po kojem Shakramentu preporadyamo sze mi na novo sivlenye? — Po kojem Shakramentu objachujemo sze mi proti nepriatelyom dushe? — Po kojem Shakramentu hranimo sze mi na sitek vekivechni? — Y kada mi potlam kerzta zagreshili jeszmo, po kojem Shakramentu zbudyavamo sze vu sîvlenye miloztche? — Jeli nam vezda kaj fali k-Zvelichenyu, kak dugo sivemo, y zdravi jeszmo? — Kada pako obtesamo, ali vumreti bi morali, jeli onda nikakvu pomoch nepotrebujemo? — Zakaj sze je Kriztush na gori olevitanzki kervavem potom potil? — Je anda szmert vugodna? — Zakaj né? — Jeli je ali Kriztush takaj za betesne y vumirajuche zkerbel? — Kojega Shakramenta je Kriztush za pomoch betesneh y vumirajucheh poztavil? —

2.

Gde chtejemo kaj od poszlednyega Mazanya? Vu chijem liztu? — Jeli Apostol Jakob nikaj od toga nepishe? — Ako gdo betesen je, koga naj dozove? — Y gdo naj moli zverhu betesnoga? — Zchem naj Meshniki betesne maseju? — Vu chijem imenu naj Meshniki betesnoga z-Oljêm maseju? — Komu bude molitva Vére hasznila? — Kaj bude betesnoga zlehkotilo? — Y ako betesni vu grehéh je, kaj onda pripetilo sze bude?

Kaj pishe sz. Apostol Jakob od poszlednyega mazanya?

3.

Komu anda poszlednye mazanye podelîtisze ima? — Zdravem? — Zakaj betesnem? — Kaj veli sz. Jakob? — Kada sze Meshnik pozvati ima? — Gdo je podelyitel poszlednyega Mazanya? — Zakaj Meshnik? kaj veli Apostol? — Koga naj pozove betesni? — Vu chem ztoji poszlednye mazanye? — Vu chiji molitvi, y vu kakvem mazanyu? — Zakaj ztoji poszlednye mazanye vu molitvi Meshnika, y vu mazanyu z-Oljem, kaj veli sz. Jakob: kaj mora Meshnik zverhu betesnoga vchiniti? — Gdo je poszlednye mazanye poztavil? — Zakaj miszlish to, da Kriztush ovo poztavil je? — Kaj veli sz. Jakob, vu chijem Imenu naj Meshnik betesnoga mase? —

Vu chem ztoji poszlednye mazanye?

4.

Je poszlednye mazanye jeden Shakrament? — Vu chem ztoji poszlednye mazanye? — Je anda poszlednye mazanye jedno vidlyivo znamenye? Zakaj? — Kaj vchini Krizmanye ako betesnik vu grehih je? — Je-

Kaj je poszlednye mazanye?

li zrokuje krizmanye pri betesnîku miloztchu Bosju? — Zakaj? — Kak sze pako zove jedno vidlyivo znamenye nevidyene miloztche? Ne Shakrament? Kaj je anda poszlednye mazanye?

5.

Zakaj ov Shakrament imenuje sze poszlednye mazanye?

Jeli je Gozpon, Zvelichitely nash szvojoj Czírkvi vishe mazanyih z-sz. Oljem preporuchal? — Z-chem sze mi masemo na sz. Kerztu? — Zchem pri Bermanyu? — Z-chem sze namaseju Meshníki pri redyenyu? Jeli sze namazanye betesneh pred drugemi mazanyi pripetcha? — Komu sze mora poszlednye mazanye podeliti? — Zakaj anda ov Shakrament imenuje sze poszlednye mazanye? —

PITANYE 2.

Kaj zrokuje Krizmanye?

Razláganye.

1. *Krizmanye zrokuje oproztchenye gréhov.*

Poszlednye mazanye iliti Krizmanye zrokuje zkoro ono izto vu dushi, kaj olje na télu. Koj sze vhodne ali vrazi, on mase ranu z-oljem, y olje jako je hasznovito za rane téla. Gréhi jeszu rane dushe; ove rane po poszlednyem mazanyu vrachiju sze; ar sz. Apostol Jakob odperto veli; da po poszlednyem mazanyu betesnomu, ako vu gréhéh je, ovi

oproztiti sze hocheju. Iztina je, narednem nachinom veliki gréhi szamo po Shakramentu pokore opraztchaju sze; metemtoga more sze pripetiti, da betesni gréshnik vishe zpovedati sze nemre, da on prez szvoje krivnye velikoga gréha na zpovedi pozabi: vu ovem pripetchenyu bi gréshniku po Shakramentu poszlednyega mazanya takaj veliki gréhi oproztili sze. Poszlednye mazanye zrokuje anda odpuztchenye lehko odpuztlyiveh, iliti maleh gréhov, kak takaj y szmertneh, koje betesnik íz negreshne pozablyivozti, ali nemoguchnozti na zpovedi né valuval. —

Odpuztchenye gréhov nigdar nebiva prez podelivanya miloztche poszvetchujuche. Kada betesniku po poszlednyem mazanyu gréhi odpuztchaju sze, tak vlevasze vu nyega takaj miloztcha poszvetchujucha. — Metemtoga kada sze gdo zpovedati more, nego sze zpovedati neche, ali ako gdo íz grêshne pozablyivozti kojega velikoga gréha na zpovedi nebi bîl valuval, tak ovakvomu veliki grehi po Shakramentu Krizmanya ne bi sze odpuztchali. Poszlednye mazanye ne zrokuje narednem nachinom odpuztchenye velikih gréhov, nego szamo vu pripetchenyu, ako greshnik iz negréshne pozablyivozti ali nemoguchnozti íz szmertnoga gréha nebi sze bîl zpovedal; anda y poszlednye mazanye narednem nachinom ne zrokuje podelivanye, nego szamo povekshavanye miloztche poszvetchujuche. *2. Krizmanye zrokuje povekshavanye miloztche poszvetchujuche.*

Koj sze íz velikoga betega ztaje, on zaizto je josche szlab; vszigdar za velikem betegom oztaju ztanovite szlaboche vu télu, koje zato *oztanke betegov* ozvati moremo. Po velikih *3. Poszlednye mazanye zrokuje oszlobodyenye od zléh poszledjih*

gréhov, y nyihovih oztankov. gréhih dusha jako obeteguje, ona iztina je po Shakramentu pokore od szvojega betega ztaja sze, ali koj jedenput gréha pokushal je, on josche vszigdar volyu k-nyemu chuti. Mi imamo potlam vchinyenoga gréha vekshe nagnenye k-nyemu, kak predi. Ova zlochezta nagnenya zaoztaju vu dushi, akoprem sze ona íz grehov ztaje; ova ozivamo mi poszledja iliti oztanzke gréhov. Shakrament pokore neoszlobadya nasz od oztankov gréha. Ovo zpasujemo mi nad nami szamemi, kada visheputi sze zpovedamo, y po zpovedi nazad nagnenye imamo ravno ono chiniti, iz chesza sze zpovedali jeszmo. Kajti pako Jesush Kriztush vrachitely dush, y takov *Meshnik je, koj z-nashemi szlabochami pomiluvanye noszi*, (Hebr. 4.) tak hoche on takaj nashe szlaboche y oztanke gréhov zvrachiti; on poszlednye mazanye poztavil je za szlabe y betesne; poszlednye mazanye zrokuje anda takaj oszlobodyenye od zléh poszledjih y oztankov gréhov.

4. *Zkushavanya y ztizka vumirajuchech.* Vi zaizto jezte josche szlabi vu jakoztih, Detcza moja! ako vasz koj jaki chlovek bi zgrabil, kak frisko bi morali nyemu sze podati! Ali ja znam, kaj vi bi vchinili; vi bi krichali íz czeloga gerla za pomoch. Nut ravno ovak je z-betesnem greshnikom; on takajshe potlam zpovedi je josche szlab, on! ali na szmertni poztelyi kak najjakshe zkushava sze od vraga, kajti ovde nyega josche zadnyiput zkushavati more. Betesnik takaj na szmertni poztelyi zkushavasze od prevelikih ztizkih szmerti; mi szmò vre puni ztraha y ztizke, ako nam szamo jeden kotrig od téla odrezati

sze ima; kulika ztizka nasz ztoprav popazti mora, kada dusha od téla oddrusiti sze ima! Najzadnich za szmertjum szledi szùd. Mi sze bojimo vnogiput pred jednoga chlovechanzkoga szudcza dojti; jeli morebiti szudecz Bosanzki tak ztrahovit nebude? Naj bude, da nam y dushno zpoznanye nashe nikaj nezpochitava; ali poleg vszega toga popada nasz vendar ztrah. Szveti Pavel nikakvoga gréha szebe krivcza né znal, ter vendar rekel je on: *Ja vu tom josche nd szem opravichen; ar koj mene szûdi, je Gozpon.* (1 Cor. 6.) Jeszmo mi morebiti szveteshi od Pavla? Ako anda szvetoga Pavla ztrah pred szudom popal je, kuliko vnogo bolye nebude on nasz popal? —

5. *Krizma objachuje proti zkushavanyu vrasjemu.*

Ali batrivemo sze Detcza moja! poszlednye mazanye podeluje jakozt y polehchiczu szuprot zkushavanyu y ztizki. Tak, kak Olje kotrige téla jachi; y bol zlehkoti, ovak jachi y poszlednye mazanye nasz szuprot vszem zkushavanyam vraga, y potishi vsze bolyi, vsze ztizke dushe. Poszlednye mazanye jachi nasz na szmertni poztelyi szuprot vszem zkushavanyam vrasjem, ar kada Bog betesniku pomase, tak vrag nyemu skodeti nemore; ali szveti Apostol Jakob veli: *molitva Vére hoche betesniku pomochi;* poszlednye mazanye objachuje anda szuprot vszem zkushavanyam vrasjem.

6. *Krizmanye zrokuje pomoch szuprot veliki ztizki priblisavajuche szmerti y*

Poszlednye mazanye zlehkoti takaj vszu ztizku szmerti y dojduchega szùda; ar sz. Apostol Jakob nasz szegurne chini, da Gozpon betesnika pri Krizmanyu zlehkotil bude. Y mi zaizto mirni y zadovolyni poztajemo, kak

dojduchega szuda. berse nam terh zlehkotchen je. Nashemu Odkupitelyu, kada sze z-kervjum potil je, izkazal sze je angel, koj nyega objachil je; y Noemu po potopu szveta doneszel je golub szversh olikovu, na znamenye, da Bog z-szvetom pomirjen je. Ako taki nam Bog pri poszlednyem mazanyu Angela neposhilya, tak poshilya nam vendar nuterna razszvetchenya, koja nasz szegurne chiniju, *da muka ovoga szveta prizpodobiti sze nemre z-buduchum zmosnoztjum, koja vu nami ochituvala sze bude.* (Rom. 8.) Y vi vre znate, da Duh sz. pri Kerztu Jesusha Kriztusha vu zpodobi goluba izkazal sze je, ov dohadya po poszlednyem mazanyu takaj k-nam, zbudyava nasz na ufanye miloszerdnozti, y donasha nam anda znamenye pomirenya y mira.

7\. *Krizmanye zrokuje visheputi takaj zdravje téla.* Zadnich Czirkva od negda za ztanovito je dèrsala, da poszlednye mazanye ne szamo dushi nego y télu polehchiczu y ozdravlenye zrokuje. Krizmanye zrokuje anda takaj télovno ozdravlenye. Ali kada dobrotivni Bog nashe pravo dobro povekshati hoche, tak gledi on vishe na dushu, kak na télo. Ako télovno zdravje na zvelichenye dushe néje, tak krizmanye nezrokuje zdravje téla, — vendar pako, ako ovo na zvelichenye dushe hasznovito je. Ako anda gdo potlam Krizmanya vumre, tak ne szmemo miszliti, da Krizmanye nikakvu moch néma; nego da zdravje téla k-zvelichenyu dushe betésnika hasznilo néje.

Razgovori.

1.

Koje je vidlyivo znamenye poszlednyega mazanya? — Jeli Krizma ono izto zrokuje vu dushi, kaj olje na télu? — Jeli sze z-oljem rane maseju? — Y kaj pripetcha sze z-ranami, ako nye z-oljem masemo? — Jeli y dusha visheputi rani sze? Po chem? Jeli poszlednye mazanye zvrachi rane dushe? Kada betesnik vu grehih je, kaj sze pripetcha po poszlednyem mazanyu? Gdo veli, da sze po poszlednyem mazanyu betesniku grehi odpuztchaju? — Zakaj anda miszlish, da po Krizmanyu rane dushe vrachiju sze? — Kojega Shakramenta poztavil je Kriztush za odpuztchenye velikih iliti szmertnih grehov? — Moreli sze pako pripetiti, da gdo szmertnoga greha iz negreshne pozablyivozti na zpovedi ne pové? — Moreli sze pripetiti, da íz nemoguchnozti íz szmertnoga greha nezpovedamo sze? — V. p. betesnoga guta vudri, moreli sze on zpovedati? — Po chem anda vu takvem ztalishu grehi odpuztchajusze? — Koji szmertni grehi anda po Krizmanyu odpuztchaju sze? —

Koji gréhi odpúztchaju sze po poszlednyem mazanyu?

2.

Jeli sze pripetcha odpuztchanye grehov prez zlevanya miloztche poszvetchujuche? — Jeli sze Greshniku odpuztchaju grehi po Krizmanyu? — Jeli zrokuje Krizmanye miloztchu poszvetchujuchu? — Zakaj? — Ako pako gdo zpovedati sze more, ter zpovedati sze neche, jeli y ovakvomu po poszledyem ma-

Jeli zrokuje Krizmanye miloztchu poszvetchujuchu?

zanyu grehi odpuztchaju sze? — Ali ako gdo iz greshne nemarnozti kojega szmertnoga greha na zpovedi zataji, jeli ovakov po Krizmanyu odpuztcha sze? — Jeli szmertni grehi narednem nachinom po Shakramentu poszlednyega mazanya odpuztchaju sze? — Jeli Krizmanye narednem nachinom zrokuje podelyivanye miloztche poszvetchujuche ali povekshavanye? — Zakaj povekshavanye? —

3.

Jeli oszlobadya nasz Krizmanye od zléh poszlédjih y oztankov grehov?

Je gdo taki jak kak berse sze, od kojega velikoga betega ztal je? — Jeli po velikem betegu josche kakve szlaboche tela zaoztaju? Kak sze zovu ove szlaboche? — Kak sze zoveju one ztvari, koje zaoztaju? — Po kojéh grehéh dusha jako obeteguje? — Po chem sze dusha iz szvojega betega ztaje? — Koj pako jedenput greha pokushal je, jeli on ne chuti josh vekshe nagnenye k-nyemu? — Jeli anda po vchinyenem grehu oztaju vu dushi zlochezta nagnenya? — Kak sze zoveju ova zlochezta nagnenya? — Jeli sze mi nezpovedamo vísheputi? — Jeli ali potlam zpòvedi nechutimo takaj zlochezta nagnenya? — Jeli Shakrament pokore nasz oszlobadya od oztankov greshnéh? — Zakaj ne? — Jeli ima Kriztush z-nashemi szlabochami pomiluvanye? Hoche on y oztankov greshnéh nasz oszloboditi? — Je Kriztush poszlednye mazanye za zdrave y jake poztavil? — Za koga anda? Jeli oszlobadya nasz anda Krizmanya od oztankov grehov? Zakaj? —

4.

Kak sze betesnik na szmertni

Jeszi ti vre jak? — Ako te koj jaki chlovek bi pograbil, kaj bi sze z-tobum pri-

petilo? — Kaj bi ti pako vchinil? — More-biti z-nyim sze boril? — Kada sze betesnik zpovedal je, je on taki jak? — Je vrag jeden szlabi nepriately? — Kada more vrag chloveka najbolye zkushavati? — Zakaj na szmertni poztelyi? — Kak bi nam bilo, ako nam gdo jednu ruku odrezati bi hotel? — Kak bude nam, kada sze dusha od tela oddrusila bude? — Y kaj szledi za szmertjum? Jeli dohadyamo mi radi pred chlovechanzkoga szudcza? — Jeli Bosanzki szudecz ne tak ztrahovit kak chlovechanzki? — Ako nam pako dushno zpoznanye nikaj ne zpochitava, tak barem onda nikakvoga ztraha imali nebudemo? — Jeli sz. Pavel chutil szê krivcza kakvoga greha? — Kaj je vendar rekel? — Jeli on rekel: ja szem opravitchen? — Jeszmo mi szveteshi od Pavla? Néje szvetoga Pavla Poleg nyegvoga dobroga dushnoga zpoznanya nikakov ztrah popal? — Kaj sze anda nam pripetilo bude? *poztelyi zkushava?*

5.

Jeli ali zato zdvojili budemo? Kakvi poztaju kotrigi tela, kada sze z-oljem namaseju? — Kakva poztaje nasha dusha po Krizmanyu? — Ako nam Bog pomore, moreli nam vrag naskodeti? — Budeli pako molitva Vere betesniku pomogla? — Zakaj nasz anda poszlednye mazanye proti zkushavanyu vrasjemu objachuje? — *Jeli poszlednye mazanye zrokuje objachenye szuprot zkushavanyu vrasjemu?*

6.

Jeli nam poszlednye mazanye pomore szuprot preveliki ztizki szmerti y szúda? — Kaj veli sz. Jakob, kaj bude Gozpon pri Kri- *Jeli poszlednye mazanye zrokuje pomoch szu-*

prot veliki ztizki szmerti? zmanyu vchinil betesniku? — Zakaj nam je poszlednye mazanye pomoch szuprot ztizki szmerti y szùda? — Gdo je Kriztushu na gori Olivetanzki na pomoch doshel? — Jeli Bog vszigdar Angele poshilya? — Jeli nebezka razszvetchenya nészu ravno mezto Angelov? Y od chesza budû nash nebezka razszvetchenya vputila? — Da muke ovoga szveta k-buduchi zmosnozti prizpodobiti sze moreju? — Kaj je doneszel golub Noemu po potopu? — Jeli szversh olikova né znamenye mira? — Vu kakvi zpodobi je Duh szveti pri Kerztu Jesusha Kriztusha izkazal sze? — Jeli dohadya Duh szveti po Krizmanyu k-nam? Jeli on nebude nasz z-znamenyem mira zaznamenuval? — Y na kakvo ufanye nasz Duh szveti zbudil bude po Krizmanyu? —

7.

Jeli zrokujé Krizmanye visheputi zdravje tela? Gdo bude betesnika pri Krizmanyu zlehkotil? — Miszlish ti, da Gozpon szamo dushu betesnika zlehkotil bude? Y jeli je Czirkva od negda veruvala, da Gozpon szamo dushu betesnika zlehkoti? — Jeli zrokuje anda Krizmanye takaj telovno zdravje? — Zakaj? Na kaj Bog vendar bolye pazi, na dushu, ali na telo? — Kada zrokuje Krizmanye zdravje tela? — Kada ovo k-zvelichenyu dushe neszlusi? — Kada anda vnogi potlam Krizmanya vumiraju, kaj miszliti moramo? — Da Krizmanye moch y jakozt néma? — Kaj zrokuje anda poszlednye mazanye, gdo zna povedati? —

PITANYE 3.

Kak sze mora betesnik pripraviti za prijeti Krizmanye?

Razláganye.

Vi znate vre vezda moja Detcza! koja Shakrament poszlednyega mazanya pri betesniku zrokuvati mora, y kak otchinzki Jesush Kriztush za vsze dogodyaje zkerbel je. Ova zrokuvanya poszlednyega mazanya metemtoga betesnik ztem bolye pochutil bude, zchem bolye on szebe k-prijemanyu ovoga pripravil bude. Pred vszem mora sze on po jedni zkrusheni zpovedi vu ztalish miloztche poztaviti, ali ako on v. p. zbog pomenkanya govorenya zpovedati sze nebi mogel, tak mora on za gréhe iztinzki sze posaluvati, ar poszlednye mazanye je Shakrament siveh, y potrebuje, da chlovek, koj ovoga prijemlye, vu ztalishu miloztche je.

1. Pred prijemanyem Krizmanya mora betesnik vu ztalishu miloztche biti.

Zatem mora sze betesnik k-poszlednyemu mazanyu z-sivum vérum y z-tverdnem za ufanyem vu Boga pripraviti. On mora vsza za iztinita dersati, koja Bog oszebito od zrokuvanyih Krizmanya nazveztil je, y zato vu miloztchu y miloszerdnozt Bosanzku ufati sze, kajti ovu Bog po Krizmanyu podeliti obechal je. Evangeliumzka sena, koja dvanaizt lét kervnoga otoka imala je, ztupila je odzada k-Jesushu, toteknula sze skricza halye nyegve, y rekla: *Ako sze szamo halye nyegve doteknem, tak zdrava budem.* (Matth. 9.) Ova

2. Betesnik takaj z-sivum vérum y z-tverdnem zaufanyem vu Boga, y z-vszum podlosnoztjum volyi Bosanzkoj pripraviti sze mora.

véra dopadala sze je Jesushu tak jako, da on se-nu on hip zdravu vchinil je. *Zaufaj sze, kchi! véra tvoja je tebe zdravu vchinila.* Ravno ovak poszlednye mazanye ztem vekshu moch imalo bude, ako mi ovo z-sivum vérum y zaufanyem vu Boga prijemali budemo. Zadnich zna Bog najbolye, jeli sivlenye ali szmert za nasz bolysha je, on z-nami najbolysha miszli, y zato moramo mi poszlednye mazanye z-vszum povdanoztjum vu volyu Bosanzku prijemati.

3. *Betesnik nemora zamuditi poszlednye mazanye.*

Zvun toga, ako taki poszlednye mazanye k-Zvelichenyu zevszema potrebno néje, tak vendar kerztchenik vu pogibelnom betegu ovo prijeti zkratiti sze nemora. Mi zaizto nezkratimo sze potrebuvati vrachtva téla, zato ztem menye jeden kerztchenik zkratiti sze szme Krizmanye prijemati, koje jedno tak oszebujno vrachtvo dushe y téla je. Kuliko goder puti anda pogibelyno betesni jeszmo, tak vrachtvo ovo potrebujmo: ali vu onem iztem betegu poszlednye mazanye szamo jedenput prijeti szmemo.

Razgovori.

1.

Vu kakov ztalish moramo sze pred prijemanyem Krizmanya poztaviti?

Znashli koja Krizmanye zrokuje? — Jeli miszlish, da Jesush Kriztush otchinzki za nasz zkerbi? — Je Jesush K. szamo za pravichne poztavil Krizmanye? — Je Jesush za vsze dogodyaje lyudih zkerbel? — Zakaj miszlish anda, da Jesush K otchinzki za nasz zkerbel je? — Jeli ali Shakramenti imaju szvoju moch poleg mere nashe priprave? — Ako anda moch y jakozt poszlednyega mazanya pochutiti hochemo, kaj moramo vchiniti? — Je

Shakrament Krizmanya Shakrament mertvéh? Vu kakvem ztalishu moramo sze anda pred Krizmanyem nahadyati? — Zakaj vu ztalishu miloztche? — Po chem sze pako poztavlyamo vu ztalish miloztche? — Ako pako vishe govoriti nemremo, niti zpovedati sze, kaj onda pred Krizmanyem vchiniti moramo?

2.

Kak sze betesnik k-prijemanyu Krizmanya josche pripraviti mora.

Kaj chtéjemo mi vu Evangeliumu od sene, koja 12 lèt kervnoga otoka imala je? — Kaj je govorila szama vu szebi? — Kaj je stimala, da sze pripetilo bude, ako sze oprave Jesusha deteknula bude? — Jeli sze je Jesushu vera ove sene dopadala? — Kaj je rekel Jesush k-nyoj? — Z-kakvum verum, y z-kakvem zaufanyem moramo anda mi poszlednye mazanye prijemati? — Zakaj z-sivum verum y zaufanyem? — Gdo zna najbolye, kaj za nashe dobro je? — Y kak Bog z-nami miszli? — Vu chiju volyu anda pri Krizmanyu povdati sze imamo? — Zakaj vu Bosanzku? Kak sze anda betesnik k-poszlednyemu mazanyu pripraviti mora?

3.

Je Krizmanye na zvelichenye potrebno.

Je poszlednye mazanye k-zvelichenyu zevszema potrebno? — Jeli sze zato betesnik zkratiti mora ovo prijemati? — Jeli sze zkratimo potrebuvati vrachtva téla, kada pogibelno betesni jeszmo? — Jeli poszlednye mazanye né jedno oszebujno vrachtvo dushe y tela? — Zakaj sze anda zkratiti neszmemo prijemati poszlednye mazanye? Moremoli poszlednye mazanye takaj visheputi prijemati? Takaj vu onem iztem betegu? —

I. Dokànchanye Nàvuka.

Noe iz Barke poshilya jednoga Goluba, koj z-zelenum szversjum olikovum povratcha sze.

Jeli sze josche, draga Detcza! zmishlyavate íz one pripovezti, koju vam od Noema y od barke povedal jeszem? (Navuk 9. Dok. 1.) jeli sze zmishlyavate josche íz onoga ztrashnoga desgya, koj czelih 40 dan y 40 nochih padal je? Jeli josche znate, da zvun Noema, nyegve sene, nyegvih treh szinov y nyihoveh sen, koji sze vu barki nahadyali jeszu, czelo drugo chlovechanzko pokolenye potopilo je? Vezda vam josche povedati moram, da, poklamkam ov ztrashni desgy preztal, y povodnye vsze menshe y menshe poztale jeszu, Noe od vrémena do vrêmena pticze izpuztchal je, da vidi, na kuliko vode sze pomenshale, y zemlya sze poszushila je Kak dugo najmre pticze nazad povratchale sze jeszu, tak szudil je od ovud, da one josche tverdu zemlyu nashle nészu. On izpuztil je takaj jednoga goluba, da zpodobna zkusha, ali y ov sze je povernul Najzadnjch zpuztil je ovoga drugiput íz barke, y nut kuliko veszelje za ovoga pobosnoga chloveka! on povernul szę je z-jednum zelenum szversjum olikovum vu klunu; od-kud Noe taki szudil je, da Gozpon vezda vtishen je, kajti drevja zopet íz zemlye vangledju.

Nepitajte dugo, Dragi! kaj ov golub z-szversjum olikovum pelduje? On je pelda Duha szvetoga, Duha vsze batrivozti, y vszega mira, koj nam vu Shakramentu poszlednyega mazanya podelyiva sze. O kulike Dare, kuliko veszelje y kulikoga mira zleva on onda zverhu dushe, koja vezda szveta, ovu veliku barku oztaviti, y k-Bogu povernuti sze îma; ar po ovem Shakramentu zadobivamo mi, na zpodobu pobosnoga Noema, jedno

znamenye, da Bog z-nami sze pomiril, y da mi ne szamo szmerti, nego y iztomu duhu peklenzkomu gyegyerno naprot gledeti szmemo. O! proszim vasz, nechakajte z-prijemanyem ovoga, doklam szmert vre chizto pri vami je; nego kak berse ztalish vashega betega vre jedenput pogibelyen je, tak ne zamudite ovoga taki prijeti, ar ov Shakrament bude vasz, ako ovo vami hasznovito je, nazad zdrave vchiníl, y ako ozdravlenye za vasz skodlyivo bi bilo, rane dushe vashe zvrachil; ov vam jakozt podelyil bude, da zkushavanyam vrasjem sze szuprotztavite, dopache ov vam moguchu pomoch proti vszem ztizkam priblisavajuche szmerti y nadojduchega szùda podelyil bude. *Ako koj zmed vasz je betesen*, velim josche jedenput z-sz. Apostolom: *naj dozove k-szebi Meshnike Czírkve; ovi naj zverhu nyega mole, y vu imenu Gospona nyega naj namaseju z-oljem.* Y onda kulika batrivozt za vasz, ako y vam golub, kak Noemu predi nego íz barke izishel je, jednu zelenu olikovu szvers, tojezt jedno znamęnye donesze, da Bog pomirjen, y z-vami vu miru je! Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka

Jesush potisze na gori olivetunzki z-kervavem potom, y od Angela objachuje sze.

Poklamkam vréme muke y szmerti Jesusha priblisavalo sze je, tak vzel je tri zmed vuchenikov z-szobum, najmre Petra, Janusha y Jakoba, y ishel je z-nyimi na goru olivetanzku. Ovde popala je nyega na jedenput jedna tak suhka szmertna ztizka, da on szvojem vuchenikom rekel je: *dusha moja turobna je do szmertî; oztanite ovde, y zkoznujte z-monum.* (Matth. 26.) Oni oztali szû. On na nekuliko odztupil je chizto

szam od nyih, opal na zemlyu, molil k-Otczu: *Otecz! akoje moguche, tak vzemi keliha ovoga od mene; ali ne kak ja hochu, nego kak ti hochesh.* Ztizka, vu koji on molitvu ovu zvershaval je, tak velika je bila, da ova nyemu pota kakti kervi kaplye izrinula je; ovde izkazal sze je nyemu Angel iz neba, koj nyega jachil je. Vezda ishel je on plashlyivem korakom k-szvojem trem vuchenikom, kak da on od nyih batrivozt bi hotel izkati. Ovi szlabi lyudi bili szû zadremali, y zpali szû chverzto. Ali Jesush nyim rad je oproztil; ar on znal je, da oni od salozti tak szlabi y pozpani bili jeszu, ali vendar opominyal je nye. *Zkoznujte*, rekel je on: *da neopadnete vu zkushavanye*, molite, kak pripraven y duh je, tak vendar gingavo je télo. Predi kak nyemu odgovoriti jeszu mogli, odishel je zopet pun ztizke na perveshe mezto, opal na kolena, y molil: *Otecz, ako tov kelih nemore minuti mene, nego da pijem nyega, naj bude volya tvoja.*. On ztaja sze drugoch y odide k-onem trem vuchenikom, y najde nye gingave, podremane, da nyemu nijednu rech odgovoriti nészu mogli. Od vszeh lyudih oztavlyen, odhadya on y trejtich, y vojuje tak dugo, doklam sze on ztizke oszlobodil, y mir vu nyim naztanil je. Vezda pripraven je on vsza terpeti, koja nyemu Otecz nalosil bude; vezda pripraven je on keliha muke do zadnye kaplye izpiti, muku terpeti y vumreti.

Gdo zmed nasz, ne nahadya vu ovem pripetchenyu najlepshega nàvuka? Doshlo bude, y morebiti na zkoro vréme, kada y mi od szmerti popadyeni budemo. Merzli pot y ztizke szmerti budû nasz prevzele, izti nashi priatelyi budû nasz oztavili, y zverhu nashega ztalisha nechutlyivi y merzli poztali. Gde budemo mi onda vu onakvem saloztnem ztalishu pomoch, batrivozt y jakozt vzeli? Gde budemo gyegyernozt vzeli, da sze vszem navalenyam y zkushavanyam vraga szuprotztavi-

mo, koj oszebito vu zadnyi vuri vszu szvoju moch potrebuval bude, da nasz plashi y vu zdvojnozt zapelya? O nepitajte dugo; hitrite, kak berse ztalish vash pogibelen poztaje, hitrite z-Jesushem nà goru olivetanzku, hochu rechi, prijemajte szvetoga Shakramenta poszlednyega mazanya, prijemajte ovoga josche vu prigodnem hipu zdrave pameti, prijemajte ovoga z-sivum vérum, z-ztalnem zaufanyem vu Boga, z-zvershenum povdanoztjum vu volyu Bosanzku, z-zjedinenyem vashe boli z-zaszlusbami Kriztusha. Y o! kulike czene zrokuvanya ov pri vami vchinil bude? Vi po tom proti vszem navalenyam y zkushavanyam duhą nechiztoga jakozt od zgoro zadobili budete; vu szredini vashe boli pune ztizke szmerti jeden tihi mir, y jedna vugodna zaufanozt vu Bosju miloztchu y miloszerdnozt vu vashe szerdcze ztupila bude, dapache Bog nevidlyivoga Angela iz neba poszlal bude, koj vasz na szmertni poztelyi na gyegyernozt, terplivnozt, zaufanozt y ztalnozt nagovarjal bude, da y vi, Jesushu na zpodobu pripravni budete terpeti y vumreti, vojuvati y obladati. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Szveti obichaji poszlednyega mazanya raztolnachiju sze.

Kak nàvuka puni szû szveti obichaji, koji pri podelyivanyu szvetoga Shakramenta poszlednyega mazanya vidiju sze!? Szlushajte, Dragi! ja vam ove na konczu danashnyega nàvuka raztolnachiti hochu. Kak berse duhovni paztir vu hisu betesnika ztupi da nyemu ovo vrachtvo podeli, tak veli on: *mir naj bude hisi ovoj, y vszem vu nyoj ztanujuchem.* Ovo chini poleg zapovedi Kriztusha Jesusha, koju on dal je Apostolom,

govorechi: *Kada vi vu koju hisu vleznete, reczite najpervich, mir naj bude ovoj hisi*, (Luc. 10.) Betesnik po tom navucha sze, da sze zarad dosheztka y nazochnozti duhovnoga Paztira nemora plashiti, pokehdob k-nyemu vu miru dohadya, y nyemu radozt y veszelje donasha; onda poskropi duhovni Paztir betesnika y okoloztojeche z-szvetum vodum, izgovarjajuch one rechi Davida: *Poskropi mene o Gozpone z-hisopom, y budem ochiztchen, operi mene, y budem od sznega beleshi.* (Psal. 50.) Po oveh rechih opominya sze betesnik z-kakvum chiztochum dushnoga zpoznanya ovoga Shakramenta prijeti mora, y da, ako dusha nyegva od gréhov nebi bila chizta, on nyu po pravoj, y zkrushenoj pokori ochiztiti ima. Na to duhovni Paztir moli z-odgovarjanyem oneh, koji pri ovem szvetem chinu jeszu nazochni, zvan nekojéh drugéh molitvih Lytanie Po tom zazava on vu imenu Czírkve po obrambi szetczev Boga, da betesniku szmiluvati sze, y potrebnu pomoch podeliti doztoja.

Po dokonchaneh Lytaniah priztupi duhovni Paztir k-poztelyi betesnika, napravi szveti kris zverhu nyega za opomenuti gâ, da Kris Jesusha Kriztusha schit, je z-kojem on objachiti sze mora, y da z-ovem schitom oborusen vu szmertnom borenyu bojati sze néma Zatem poztavlya betesniku ruku na glavu, y zazava zverhu nyega vsze szvete Angele, Arkangele, Patriarke, Proroke, Apostole, Muchenike, Zpovednike, Devicze y zkupa vsze Szvetcze, da sze szuprot szilnem zkushavanyam vrasjem objachi; y pochimlye taki betesnika mazati z-szvetem oljem na obodveh ochih, vuhah, na noszu, vùztah, rukah y nogah. Pri vszakem poszebnoga chutenya mazanyu zgovarjaju sze ove rechi Meshnika: *Po ovem szvetem mazanyu, y po szvojoj prezmosnoj miloszerdnozti naj tî Gozpon oprozti vsze, kaj szî z-ochmi, — vuhi, — z-dihanyem, — z-kushanyem,*

y z-govorenyem, — z-chutlyivoztjum, y hodenyem zagreshil.

Poklamkam Meshnik josche nekoje molitve bi bil zvershil, po kojeh Boga proszi, da ova pomoch zvelichenya betesniku tak na télu, kak na dushi hasznovita bude, napralya z-Razpelom Kris zverhu nyega, y nyemu za kushnuti preda gâ, da gâ po tom obatrive, y opomene, da vszu szvoju zaufanozt vu nepreszesne najeme, y zaszlusenya szvogâ Zvelichitelya, koj na krisu za zvelichenye dushe nashe je vumerl, poztavi.

Ova, Dragi! naj vasz zbudyavaju, da sz. Shakramenta poszlednyega mazanya na vashi betesnichki poztelyi z-selyum y z veszeljem primete. Ali morebiti josche vnoga k-tomu potrebna budû, da vu vrêmenu k-prijemanyu ovoga vasz gdo vputiti bude mogel? Jeli nebi vi szami poleg pelde perveshih kerztchenikov Meshnika potrebuvati morali, da on y vasz vu Imenu Gozponovem z szvetem oljem namase? O zaizto! ovo szi ja od vashe pobosnozti obechujem. Amen.

NÁVUK 34.

Od Shakramentov: szvétoga Rèda, y hisnogà Zàkona.

PITANYE 1.

Kaj je Shakrament szvetoga Reda?

Razláganye.

1. *Kaj Shakrament szvetogo Reda vu obchinzkom je?*

Vszaka obchina mora szvoje szlusbenike y chaztnike imati. Kerztchanzka katholichanzka Czirkva je jedna jako velika Obchina, ali ne szvetzka nego duhovna; ona mora anda takaj szvoje duhovne szlusbenike y chaztnike imati. Szvetzki szlusbeniki moraju za vrémenito dobró chazt szvoju pravo y dobro obnashati. Duhovni szusbeniki pako moraju za vekivechno dobro dush szvoju chazt pravo y dobro obnashati. Vi ali prevideli budete, draga Detcza! da nigdo szebe szamoga vu odpertu chazt poztaviti nemre; nego da vszaki pravdeno od drugeh poztaviti sze mora; ravno ovak nemrejusze niti szlusbeniki Czirkve szami szebe za Otcze Czirkvih poztaviti, nego oni moraju jednu duhovnu oblazt ali moch k-tomu dobiti. Podelyivanye ove duhovne mochi imenuje sze szveti *Réd;* y na kuliko sz. Red z-jednum oszebujnum milozt-

chum Bosjum zjedinyen je, tak zovesze ov *Shakrament sz. Reda. Shakrament sz. Reda vu obchinzkom je anda Shakrament, po kojem szlusbenikom Czírkve daje sze duhovna oblazt y oszebujna milozicha, da nekoje Czírkvene szlusbe na hvalu Bosju, y zvelichenye dush vredno, y szveto obnashaju.*

Jesush Kriztush poztavil je duhovne szlusbenike Czirkve. On néje vsze pravoverne kerztchenike na obnashanye chaztih Czirkve pozval, nego szamo szvoje Apostole y vuchenike; zato nahadyaju sze Redovniki y szvetzki vu Czírkvi. Ali szvojem Apostolom dal je Kriztush vszu duhovnu oblazt. On dal je nyim meshnichku oblazt kruha y vino na télo y kerv obernuti, y od gréhov odvezati. On dal je nyim biskupzku oblazt; kada on nyim moch rediti, bermati, y Czírkvu ravnati dal je. Poleg toga dal je on nyim moch prodékuvati y Shakramente podelyiti. 2. *Jesush Kriztush dàl je Apostolom vszu duhovnu oblazt.*

Apostoli nészu za naveke siveli; Jesush Kriztush metemtoga hotel je, da nyegva Czírkva do koncza szvèta obztoji, tak mora takaj duhovna oblazt obztati. Nigdo nemre vu obchini odperte chazti podelyiti, kak Poglavari. Po szmerti Jesusha Kriztusha bili szû Apostoli kakti Poglavari poztavlyeni, oni morali szû anda y drugem duhovnu oblazt vu Czírkvenih chaztih podelyiti. Ovo oni takaj vchinili jeszu, oni poszvetili szu Biskupe, Meshnike, y druge duhovne szlusbenike. 3. *Apostoli zopet drugem dali szu duhovnu oblazt.*

Morate ali znati; draga Détcza! da vszi szlusbeniki Czírkve jednake Chazti, y jednaku oblazt nemaju. Pervu duhovnu Chazt imaju Biskupi; ovi moreju vsze Shakramente 4. *Razluchnozt duhovnéh Chaztih, y duhovne oblazti.*

podelyiti, anda y druge za Biskupe y Meshnike rediti, oni moreju vu Czírkvi odrediti y zapovedati; ar szveti Pavel veli: *Duh szveti poztavil je Biskupe, da Czírkvu Bosju ravnaju.* (Actor. 20.) — Drugu duhovnu chazt vu Czirkvi imaju Meshniki; ovi moreju kruh y vino na télo y kerv Jesusha Kriztusha obernuti, y gréhe odpuztiti, ter Shakramente podelyiti; oni vendar nemreju Shakramenta szvetoga Reda y Bermanya podelyiti, niti vu Czírkvi zapovedi davati. Zvun oveh morebiti pri vekshi szlusbi Bosji videli jezte takaj druge Duhovnike, koji josche Meshniki nészu. Ovi zvershavaju pri vekshi szlusbi Bosji razluchne szlusbe; jeden chteje Evangeliuma, drugi Chtejenya iliti Epistolu; drugi noszіju szvetchnake; takaj k-ovem Chaztjam dobivaju oni szvoje Rede, iliti duhovnu oblazt; y oni moraju predi shezt drugéh Redov prijeti, kak reda Meshnichtva zadobiju.

5\. *Chazt meshnichka jednu oszebujnu miloztchu potrebuje.*

Szveti Red meshnichki vu oszebnom je Shakrament, po kojem redyenem na Meshnichtvo daje sze oblázt tak zverhu pravoga Téla Kriztushevoga, kak zverhu duhovnoga, koje jeszu verni Kerztcheniki. Premiszlite vezda, Dragi! ovu tesku y oszebujnu Chazt, koja Meshniku pri redyenyu nalasasze. On mora kruha y vino na pravo télo y kerv Jesusha Kriztusha obernuti, y ovo vu rukah noszіti; on mora gréhe szuditi, y drugem prodekuvati. Jeli nemiszlite vi, da Meshnik k-tomu jednu oszebujnu miloztchu potrebuje? —

6\. *Szveti Red meshnichki*

Ali nut ovu oszebujnu miloztchu zadobiva on po Redu meshnichtva. Szveti Pavel od-

perto veli vu liztu na Timotheusha, kojega on redil je; *ja tebe opominyam, da miloztchu Bosju zopet zbudish, koja po poztavlyanyu mojeh ruk vu tebi je* (2 Timoth. 1.) Poztavlyanye ruk je jedno vidlyivo znamenyé szveti Red pako biva po poztavlyanyu ruk Biskupzkih; ar szveti Pavel redil je Timotheusha po poztavlyanyu szvojih ruk. Ovo poztavlyanye ruk Biskupa vchini vu Meshniku miloztchu; ar po poztavlyanyu ruk Pavla, bila je vu Timotheushu miloztcha Szveti Red je anda pravi Shakrament.

podeluje jednu oszebujnu miloztchu y je pravi Shakrament.

Razgovori.

1.

Jeli ima vszaka Obchina szvoje szlusbenike y chaztnike? — Je kerztchanzka katholichanzka Czírkva takaj jedna obchina? Jedna szvetzka? — Idemoli zbog telovnih dobrih k-Czirkvi kerztchanzki? — Jeli Czirkva potrebuje szlusbenike ali Chaztnike? — Potrebuje ona takaj szvetzke szlusbenike? — Y na chije dobro moraju duhovni szlusbeniki szvoju chazt obvershavati? — Moreli szegdo szam za Chaztnika poztaviti? — Morejuli sze szlusbeniki Czírkve taki szami vu Chazt Czírkve poztaviti? — Kaj mora sze nyim podeliti k-tomu? — Kak sze zove podelyivanye ove duhovne oblazti? — Y na kuliko szveti red z miloztchum zjedinyen je, kaj je on onda? — Kaj je anda Shakrament sz. Reda vu obchinzkom?

Kaj je Shakrament sz. Reda vu obchinzkom?

2.

Koju oblazt je Kriztush szvojem Apostolom podelyil?

Je Jesush Kriztush duhovne szlusbenike Czírkve poztavil? — Je Kriztush vsze pravovernike na Chazti Czirkve pozval? — Nego koje? — Kakva razluka je anda med Kerztcheniki? — Jeszu vszi Redovniki? — Zakaj sze nahadyaju Redovniki y szvetzki? — Komu je pako Kriztush vszu duhovnu oblazt dal? — Je Kriztush szvojem Apostolom oblazt y moch kruha y vino na telo y kerv Jesusha Kriztusha obernuti, y grehe odpuztiti dal? — Je anda Kriztush nyim meshnichku oblazt dal? — Zakaj? — Y komu podelyil je Kriztush moch ravnati, rediti y bermati? Komu je anda Kriztush Biskupzku oblazt dal? Zakaj Apostolom? — komu je rekel Kriztush: *vuchite vsze narode, y kerztite nye?* Komu je Kriztush moch dal prodekuvati, y Shakramente podelyiti? — Zakaj Apostolom? —

3.

Jeli szû Apostoli zopet drugem ovu duhovnu Oblazt podelyili?

Jeszu Apostoli vszigdar siveli? — Kak dugo pako hotel je Kriztush, da Czírkva nyegva oztane? — Jeli je morala y duhovna oblazt do koncza obztati? — Zakaj? — Gdo more vu jedni obchini Chazti podelyiti? — Gdo more vu obchini zapovedati? — Gdo je po szmerti Jesusha Kriztusha Poglavar Czírkve bil? Gdo je mogel anda oblazt vu Chaztih Czírkve podelyiti? — Jeszu Apostoli y vu iztini duhovne szlusbenike redili? — Jeli szû szame Biskupe redili? —

4.

Koje szû razluchne

Imaju vszi szlusbeniki Czírkve jednake Chazti y jednaku oblazt? — Meshnik kak

Biskup? — Gdo ima pervu Chazt vu Czírkvi? — Koje Shakramente moreju Biskupi pedelyiti? — Koga je Duh szveti poztavil ravnati Czírkvu Bosju? — Morejuli anda Biskupi vu Czirkvi zapovedati? — Zakaj? — Gdo ima drugu prestimanu chazt vu Czírkvi? Kakvu oblazt imaju Meshniki? — Jeli imaju oblazt vsze Shakramente podelyiti? — Ali morejuli Meshniki vu Czírkvi zapovedi davati? — Gdo je anda vekshi, Biskupi ali Meshniki? — Je szi ti vre kada pri veliki szlusbi Bosji bil? — Jeli je ovde Meshnik szam pri Oltaru? — Jeszu nyemu vszigdar szami Meshniki na dvorbu? — Kaj chteje jeden, kaj drugi? Jeli dobivaju y k-tomu szvoje Rede? — Y Kuliko Redov oni dobivaju predi kak Meshniki poztaju? — *Chazti vu Czírkvi?*

5.

Kaj je szveti Red vu oszebnom? — Je ovo jedna oszebujna chazt kruh y vino preobrachati, y Jesusha Kriztusha vu rukah noszìti? — Ali jeli je to jedno lehko dugovanye prodekuvati, grehe szuditi? — Kaj potrebuje anda Meshnik k-tomu? — *Jeli Chazt Meshnichka jednu oszebujnu miloztchu potrebuje?*

6.

Po chem zadobiva Meshnik oszebujnu miloztchu k-szvoji chazti? — Gdo to szvedochi, da sz. Red ovu oszebujnu miloztchu podelyuje? — Kaj opominya sz. Pavel Timotheusha? — Da koju miloztchu naj zbudi? Gdo je Timotheusha redil? — Po chem je Pavel Timotheusha redil? — Je sz. Red jedno vidlyivo znamenye? — Zakaj? — Y kaj je bilo po poztavlanyu ruk vu Timotheu- *Je szveti Red jeden pravi Shakrament?*

shu? — Kaj vchini anda szveti Red? — Je szveti Red jeden pravi Shakrament? — Zakaj? — Kakvo je ov znamenye? — Kaj zrokuje on? —

PITANYE 2.

Kaj je Shakrament hisnoga Zakona?

Razláganye.

1. ***Jesush Kriztush poztavil je Shakramenta hisnoga zakona na zlehkotyenye preteskih dusnoztih Tovarustva.***

Najpervich, Dragi! vam povedal jeszem, da duhovni szlusbeniki jednu oszebujnu miloztchu potrebuju, da Chazti Czirkve na diku Bosju y na dobro dush pravo y szveto obnashaju. Jeli nemiszlite vi, da y Roditelyi vashi jednu oszebujnu miloztchu Bosju potrebuju? Ako Roditelyi pobosno y szveto zkupa nesiveju, szvoju Detczu od mladozti pobosno neodhraniju, tak szamo zlochezta detcza y lyudi vu szvet doshli budû, y ovak na drugem szvetu ne nebo, nego pekel napunil sze bude. Metemtoga vendar neje lehko, da Roditelyi do szmerti pobosno y szveto siveju; najbolysha szerdcza razdrusuju sze, oszebito ako teskoche y nevolye ova pohadyaju; y kak tesko je z-jednem neszlosnem y malovrednem chlovekom siveti! Ravno ovak ne lehko takaj Detczu kerztchanzki odhraniti. Detcza nepreztancze potrebuju, da za nye zkerbiju y na ovu paziju, kajti szi szama

chizto nikaj pomochi neznaju. Vnogiput szû ona zla y razvuzdana, y zrokuju Roditelyom szamo salozt y szerditozt. Ovak anda zaizto vashem Roditelyom potrebna je jedna oszebujna miloztcha; y nut ova miloztcha podelyiva sze nyim po Shakramentu hisnoga zakona.

Kaj hisni Zakon je, to vi pri vashih Roditelyih videti morete. Oni siveju zkupa, pomaseju jeden drugomu y zkerbiju za szvoju detczu. Ovakvoga ztalisha, vu kojem mus y sena zkupa siveju, y za szvoju detczu zkerbiju, zovemo mi *hisni zakon;* y lyudi, koji zkupa siveju, ozivamo mi *Tovarushe* ali *zakonzke.* Hisni zakon bil je vre od pochetka szvèta; ar ví znate vre íz izpisza ztvarjanya szvéta (Nàvuk 5. pit. 1.) da pervi chlovek jeden mus bil je, y *Adam* zval sze je Bog vchinil je Evu za pomochniczu Adama; Bog szam anda poztavil je hisnoga zakona. On ali zapovedal je, da mus vszevdily z-szvojum senum naj sive. Kaj Bog zjedinil je, to chlovek razdrusiti neszme. Hisni zakon je anda jedno *vezilo nerazdruslyivo.* 2. *Kaj hisni Zakon je.*

Pred dosheztkom Jesusha Kriztusha hisni Zakon né bil Shakrament; ar Jesush Kriztush ztoprav poztavil je Shakramente. Y vezda pri sidovih, Turchinih y poganinih hisni Zakon néje Shakrament; ar vszi ovi nêszu kerztcheni, y prez kerzta nemremo druge Shakramente prijemati. Ali vu Kerztchanzkoj Czírkvi je hisni Zakon jeden veliki Shakrament; ar sz. Pavel veli od hisnoga Zakona: *Ov je jeden veliki Shakrament, velim pako vu Kriztushu y vu Czírkvi.* (Ephes. 5.) Kakgoder Kriztush 3. *Hisni Zakon je vu Czírkvi kerztchanzki katholichanzki jeden Shakrament.*

z szvojum Czirkvum zaruchil sze je, ovak y chlovek oztavi Otcza y mater y zaruchisze z-senum. Kak Kríztush glava Czírkve je, ovak y mus je glava sene. Kak vszi verni vu Kriztushu szamo jedno szerdcze y jedna dusha jeszu, tak moraju y zakonzki zjedinenyi y jednake miszli biti. Kak Kriztush szvoju Czírkvu lyubi, y Czirkva Kriztusha, tak mora y mus senu, y ova musa lyubiti. Kak Kriztush szvoju Czírkvu vu nijedni szuprotivchini neoztavlya, tak neoztavlyaju niti zakonzki vu szuprotivchini jeden drugoga. Po hisnem Zakonu pelduje sze anda zjedinenye Kriztusha z-Czirkvum, y zato szveti Apostol Pavel oziva hisni Zakon *jeden veliki Shakrament.*

4. *Vu chem Shakrament hisnoga Zakona ztoji y kaj on zrokuje.*

Kada mus y sena sze vzimlyeju; tak obechuje jeden drugomu, da posteno zkupa siveti hocheju; na to blagoszlavlya nye Meshnik. Shakràment hisnoga Zakona ztoji anda vu povrachnom obechanyu zakonzkih, y vu blagoszlovu Meshnika. Ovakov hisni zakon imenuje Pavel jeden veliki Shakrament, tak mora anda hisni zakon miloztchu Bosju zrokuvati. - Hisni zakon ali né Shakrament mertveh, nego siveh, po Shakramentu hisnoga Zakona anda miloztcha poszvetchujucha povekshava sze; mi moramo anda, ako vu ztalishu gréha jeszmo, predi Shakrament pokore prijemati. Kajti metemtoga tesko je z-jednum pershonum nerazdvojeno do szmerti siveti, y detczu kerztchanzki odhraniti, tak podeluje hisni Zakon josche ovu oszebujnu miloztchu: *1. Da zakonzki lyudi zkupa pobosno siveju tija do szmerti. 2. Da detczu szvoju vu ztrahu Bosjem odhraniju.*

Vezda vre razmeti morete, kaj Shakrament hisnoga Zakona je. Najmre *Shakrament hisnoga Zakona je vezilo nerazdruslyivo, z-kojem dve szlobodne kerztchanzke pershone, mùs y sèna pravichno zkupa jemlyu sze, y miloztche od Boga prijemlyu, da vu szvojem zakonzkem ztalishu do szmerti pobosno obztojè, y detczu kerztchanzki odhraniju.* Vi takaj od ovud one velike dusnozti Zakonzkéh videti morete, koje jeden proti drugomu, y proti szvojoj detczi obvershavati imaju. *Dusnozti tovarushev jednoga proti drugomu jeszu: 1. Da mirno y kerztchanzki med szobum siveju. 2 Da tovarush szvoju tovarushiczu kakti szvoje laztovito télo lyubi, hrani y brani; tovarushicza pako szvojemu tovarushu vu vszeh pravdeneh dugovanyih pokorna bude. 3. Da jeden drugoga vu potrebochi, y nevolyi neoztavi, nego obodva do szmerti zkupa vérno prebivaju. Dusnozti zakonzkéh lyudih proti szvojoj detczi jeszu; da nyu kerztchanzki odhraniju, ter za nyihovo vekivechno y vrémenito dobro zkerbiju.* Dobro odhranenye oszebito pripetchasze, ako Roditelyi detczu szvoju marlyivo vu skolu poshilyaju, nyu vu ztrahu Bosjem obdersiju, nyu od vszeh, koja nyu pokvariti bi mogla, odvratchaju, ter nyim z-laztovitum dobrum sivlenya peldum szvetiju. 5. *Dùsnozti zakonzkih.*

Razgovori.

1.

Znashli josche, zakaj Meshniki oszebujnu miloztchu potrebuju? — Imaju oni lehku *Po chem zadobivaju Ro-*

ditelyi miloztchu da zkupa pobosno siveti, y detczu szvoju kerztchanzki odhraniti mogu?

chazt? — Miszlishli ti, da y Roditelyi tvoji oszebujnu miloztchu Bosju potrebuju? — Ako Roditelyi pobosno ne siveju, kakvi lyudi budu detcza nyihova poztala? — Kak moraju Roditelyi siveti? — Y kak moraju oni detczu szvoju odhraniti? — Zakaj moraju Roditelyi pobosno siveti, y detczu szvoju dobro odhraniti? — Je to kaj lehkoga z-jednum pershonum do szmerti pobosno siveti? — Jeli sze vnogiput najbolsha szerdcza nerazdrusuju? Nemoreli jedno saloztno pripetchenye jedna nevugodnozt merzenye zrokuvàti? — Zakaj nêję lehko z-jednum pershonum do szmerti siveti? — Znaju szî detcza szama pomochi? — Imajuli detcza vszigdar jedno dobro szerdcze? — Jeli je lehko detczu dobro odhranyuvati? — Zakaj potrebuju anda Roditelyi jednu oszebujnu miloztchu? — Po kojem Shakramentu dobivaju pako Roditelyi ovu oszebujnu miloztchu? —

2.

Kaj je hisni Zakon?

Imash ti josche Roditelye? — Jeli siveju zkupa vu jedni hisi? — Jeli jeden drugomu pomase? — Zkerbijusze obodvoji zá detczu? — Kak sze zove on ztalish, vu kojem mus y sena zkupa siveju? — Jeli je hisni zakon ztoprav vezda vpelyan? — Kak sze zval pervi chlovek szveta? — Y kak perva sena? — Gdo je Evu za pomochniczu Adama vchínil? — Kaj je Bog zapovedal Zakonzkem? — Je on nyim dopuztil raziti sze? — Kaj Bog zjedinil je, szmeli ono chlovek razdrusiti? — Kakvo vezilo je anda hisni Zakon? —

3.

Je hisni Zakon jeden Shakrament?

Jeli je hisni Zakon vre pred dosheztkom Kriztusha bil Shakrament? — Zakaj ne? — Gdo je hisni Zakon poztavil? — Ali je vezda pri Sidovih, Turchinih y poganinih hisni Zakon Shakrament? — Zakaj né? — Moremoli prez Kerzta drugoga kojega Shakramenta prijetî? — Jeszuli Sidovi, Turchini y poganini kerztcheni? — Vu koji Czirkvi je hisni Zakon jeden veliki Shakrament? Zakaj vu Kerztchanzki? — Kaj veli sz. Pavel od hisnoga Zakona? — Z-kojum zaruchniczum sze je Kriztush poruchil? — Néje Czirkva zaruchnicza Jesusha Kriztusha? — Z-kem sze pako mus poruchi? — Gdo je glava Czirkve? — Gdo je pako glava sene? — Lyubili Czirkva Kriztusha, y on Czirkvu? — Y kak sze zadersava mus y sena jeden protî drugomu? — Oztavili Kriztush vu szuprotivchini szvoju Czirkvu? — Szmeli mus senu vu szuprotivchini oztaviti? — Chije zjedinenye pelduje sze po hisnom zakonu? — Zakaj imenuje sz. Pavel hisnoga Zakona jeden veliki Shakrament? —

4.

Vu chem ztoji Shakrament hisnoga Zakona, y zrokuvanye ovoga?

Kada mus y séna sze vzimlyeju, kaj szî onda obechuju? — Da sze razishli budû? — Kaj chini onda Meshnik? — Vu chem ztoji anda Shakrament hisnoga Zakona? — Y kak oziva sz, Pavel hisnoga Zakona vu Czirkvi kerztchanzki? — Jeli zrokuje anda Shakrament hisnoga Zakona miloztchu Bosju? — Je hisni Zakon Shakrament mertveh? — Ali siveh? — Jeli zrokuje hisni Zakon podelyivanye ali povekshavanye miloztche poszvet-

chujuche? — Zakaj poveksḩavanye? — Ako anda vu ztalishu gréha jeszmo, kaj moramo pred prijemanyem hisnoga Zakona vchiniti? Kaj zrokuje pako Shakrament hisnoga Zakona zvun povekshavanya miloztche poszvetchujuche.

5.

Koje szû dusnozti zakonzkeh lyudih proti szvojoj detczi?

Znashli vezda, kaj Shakrament hisnoga Zakona je? — Y koje szû dusnozti zakonzkéh lyudih proti szvojoj detczi? — Imaju oni vszigdar vreme y nachine szvoju detczu dobro odhraniti? — Znashli, zakaj Roditelyi szvoju detczu marlyivo vu skolu poshilyati moraju? —

I. Dokànchanye Nàvuka.

Tobiash y Szara jeszu pelda dobrih zakonzkih lyudih.

Pobosni Roditelyi odhraniju dobru y pobosnu detczu; ovakvi pobosni Roditelyi bili szû oszebito ztari Tobiash y Anna, koji szvojega mladoga Tobiasha vu ztráhu Bosjem od pervo mladozti odhranili jeszu. Tobiash bil je jeden vredni szín szvojeh Roditelyov, kak jako lyubil je on nye? kak frisko y pripravno zpunil je on nyihovu najmenshu zapoved? kak rad y pobosno molil je on Boga? y kak dragovolyno vchinil je on vsza, koja Roditelyi nyegvi seleli jeszu? Zato y vchinyeno je, da Bog, poklamkam jednoch Otecz nyega vu *Ragesh* v-Mediu poszlal bi bil, da tam ztanovitoga dùga od nekakvoga *Gabela* ztérja, nyemu szam Angela Rafaela za pajdasha dal je, koj nyega na putuvanyu zprevodil, pred pogibelyum chuval, y na senitbu z-Szarum, kcherjum Raguela, nagovarjal je. Szara takaj bila je

jedna vrédna kchi, koja nigdar nikaj zlocheztoga vchinila, dapache niti pomiszlila néje, vszigdar oztala je rada pri szvojih Roditelyih vu hisi; vnogiput zaperla sze je vu szvoju komoru, y ovde molila je ona zasgano y pobosno, kak ovo negda najszveteshe sene vchinile jeszu. Zato je y vchinyeno, da, poklamkam nyoj Roditelyi musa bi bili prizkerbeli, da ov zkupa z-drugemi sheztemi szledechemi musmi, vre pervu noch od duha nechiztoga zkonchan bil je: ar kajti vszi odurni y nepobosni lyudi bili jeszu, tak nészu bili vredni, da ovakvu pobosnu y Bogabojechu pershonu za tovarushiczu imaju. Szamo Tobias, kajti on Bogabojechi y chiztochu lyubechi bil je, bil je vréden, da z-nyum vu Zakon ztupi, y szveto sive.

O! da szamo bi bil vu ztalishu, vam Dragi! onu szlogu szerdcz, onu chiztochu zakonzke lyubavi nyihové, onu ztalnu vérnozt vu vszakoverztnih dogodyajih sivlenya ovogà vam izpiszati! — Kak zbudyaval je jeden drugoga na dobro! kak terszili szû sze oni mira, ovo zviralische vsze szreche, vsze bolye y bolye vtverditi! neszramne spotnicze, suhka y nevugodna zpochitavanya, bila szû dalko nyih Z-iztinizkum lyubavjum pomogel je jeden drugomu tak dobro vu szrechnéh kak y vu neszrechnéh dogodyajih. Zadnich z-kulikum zkerbjum odhranili szû oni detczu, koju nyim Bog prikazal je! Ne szamo zadovolyni, da detczu imaju, tak terszili szû sze oni taki od pochetka ovu privchiti Boga bojati sze, pobosno siveti, y od vszega sze zdersavati, kaj nye vremenito y vekivechno neszrechne vchiniti bi bilo moglo.

Szrechni jeszu ztareshi, koji ovu lepu peldu jednoga Tobiasha y jedne Szare naszleduju, y jednako ovem dusnozti szvoga ztalisha szveto izpunuju! O nyihov ztalish je Nebo na zemlyi! Ali takaj szrechna jeszu detcza, koja jednako Tobiashu y Szari szebe od mlado-

zti ovakvoga ztalisha vrédne vchiniju, y jedno chizto pobosno sivlenye vodiju! O! nyihova szrecha je vu Nebu vre odluchena, ar *dobra Sena*, veli mudri Szirak: *bude musu placha za nyegova dobra dèla.* (Sir. 26,) Jedno pobosno kerztchanzko sivlenye bude Bog z-jednem szrechnem y dobrozgodnem Zakonom naplatil. Terszite sze anda, Dragi! da vszigdar posteno, chedno, chizto y ztegneno sze zadersavali budete; terszite sze, da napredujuch vu pokornozti, poniznozti, lyubavi vsze vekshe y vekshe veszelje vashem Roditelyom vchinite, terszite sze zadnich, Boga vszigdar pred ochmi imati, nyega vu vszeh vashéh potrebochah y zkushavanyih za pomoch y tolnach prosziti, y od nyega vsze dobro nadjati sze. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Pavel y Barnabash zvrachili szû Shantavoga, y bili szû za Boge zkrichani.

Pavel imal je jednoga velnoga lyublenoga pajdasha y zkupapostala vu Barnabashu, z-ovem putuval je chez vnoge varashe. Kam doshli jeszu, tam pripovedali szû od Jesusha, ter ovak vnogi sidovi y poganini, koji nyim véruvali jeszu, bratinzki zjédinili sze jeszu. — Jednoch prodekuval je Pavel vu *Lyztri* v-Likaonii nàvuka Jesushevoga, gde med oztalemi chloveka za poszlushitelya imal je, koj od szvogâ narodyenya shantav, y oszebito na nogah tak szlab y gingav bil je, da nigdar korachaja vchiniti, ali szamo na noge ztati néje mogel. Pavel zpazil je, da ov nyegvo prodechtvo z-velikum selyum y vérum poszlusha; y je rekel nyemu; *ztani jednako na tvoje noge!* (Actor. 14.) Y na ove rechi Pavla, Bose! kakva jakozt doshla je vu ovoga

chloveka? On ne szamo ztal sze je, nego on pochel je, kakti najzdraveshi chlovek hoditi, derchati y zkakati.

Ovo vchinyeno je vu nazochnozti vnogeh poganinov, koji vu ovem varashu ztanuvali jeszu; ovi, poklamkam bi bili videli, da na rech Pavla ov betesnik na jedenput ozdravél je, nészu sze mogli zadozta chuditi; oni vu szvojem likaonzkem jeziku oszupnyeni izkrichali jeszu Pavla y Barnabasha za Boge; Bogi szû ovi, rekli szû oni, Bogi vu chlovechanzki zpodobi, oni iz oszebujne miloztche iz Olympa doshli szû k-nam. Oszebito Barnabasha, morebiti zbog nyegve zvunzke vnogoznamenujuche zpodobe, ozvali szû za *Jupitra*; Pavla pako, koj govoril je, za *Merkuriusha*. Dapache Aldovnik Jupitra, kojega kip y Czirkva na pochetku ovoga varasha bila je; dopelyal je vu iztini z-venczi nakinchenoga vola, y hotel je zkupa z-lyudztvom ovoga ovem dvem Apostolom kakti Bogom alduvati, kaj y zaizto bi bilo vchinyeno, ako Barnabash y Pavel szvoje halye nebi bili tergali, med lyudztvo zkochili, y krichali: *lyudi! kaj delate! y mi szmô vmertelni lyudi, kak vi, mi prodekujemo vam, da vasz od oveh nishchetnoztih k-sivomu Bogu obernete, koj nebo y zemlyu, y vsza koja na nyi jeszu, ztvoril je.* (Ibidem.) Ovoga molite, ovomu szamomu aldujte! y komaj z-ovemi rechmi opravili jeszu, da ovi lyudi nye za Boge dersali, y nyim alduvali nészu.

Kakov, Dragi! vu ovem pripetchenyu nàvuk za nasz nahadya sze?! Ako ztanovniki Lystre Pavla y Barnabasha za Boge dersali jeszu, kajti ovi jednoga Shantavoga zvrachili jeszu, za koga budemo mi dersali one, koji tuliko puti nashe dushe zvrachiju, dapache ove takaj po jakozti puneh rèchih od szmerti na sivlenye nazad prebudiju? Za koga bi morali Kerztchenihi Meshnike szvoje izkrichati? Jeli nészu ovi oni, koji, kada duhovnem nachinom mertvi rodili sze jeszmo, nasz po

vodi y rechi Bosje na sivlenye miloztchę preporodili jeszu? Jeli nészu Meshniki, koji, kada neszrechni bili jeszmo sivlenye dushe nashe po szmertnem gréhu zgubiti, nam po Shakramentu pokore ovo nazad podelyili jeszu? Jeli nészu Meshniki, koji, kada nam szmert priblisava sze, nasz po szvetem Shąkramentu poszlednyega mazanya jachiju, y poszvetchuju? Jeli nészu Meshniki, koji tam na Oltaru kruha y vino preobrachaju, y télo y kerv gozpona nashega Jesusha Kriztusha za nasz Otczu nebezkomu alduju? Jeli nészu Meshniki, koji nam josche vszigdar nàvuke Evangeliuma nazveztchuju, y nasz vu vére iztinah, y dusnoztih podvuchaju, ter nam puta vu nebu kaseju? Jeli ovakvi lyudi nezaszlusijú vsze nashe prestimavanye? Jeli nezaszlusiju oni postenye y lyubav? Postujte anda nye, Dragi! prestimavajte nye kakti poszlenike Bosje, kakti razdelitelye najveksheh zkrovnoztih, kakti vashe pomiritelye: zpoznajte vnogoverztna dobrochinztva, koja vi po nyihovi szlusbi od Boga zadobite z-zahvalnoztjum, y molite selno Boga, da on vam vszigdar pobosne, marlyive y vredne Meshnike dati bi hotel. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Dùsnozti Zakonzkéh proti szvojoj detczi.

Kak teske szû dusnozti, koje vi o kerztchanzki Roditelyi gledech na vashu detczu za zpuniti imate? Vi ztê dusni za nyihovo vrémenito, vi ztê dusni za nyihovo vekivechno dobro zkerbeti. Néje zadozta, da vi detczu rodite nego vi nyim takaj dusnu hranu, priztojnu opravu, y potrebno podvuchanye prizkerbeti morate; hochu rechi, vi ztê dusni one hraniti, koji od vasz sivlenye dobili jeszu; one priztojno odevati, koje gole y

bosze na szvet porodili jezte; one vu potrebneh podvuchiti, ali podvuchiti dati; po kojeh szebi y vam jednoch kruha zaszlusiju, y vam diku vchinili budû. Ar od vszega toga viszi vrémenito dobro detcze vashe. Jaj onem Roditelyom, koji ovu pervu dusnozt zapuztiju, koji sze szramuju ono odhranyuvati, kaj sze poroditi szramuvali nészu, koji Detczu na pol odevaju, y po tom nyihovomu zdravju ochivezto skodiju, ter nyu kakti divje drevo prez potrebnoga nàvuka odraztiti puztchaju! Oni gréshiju proti naravi, proti detczi szvojoj, proti orszagu.

Ako anda dusnozt ova, za vrémenito dobro detcze zkerbeti, vre tak teska je, kuliko tesesha y oszebujnesha je ona, za dobro vekivechno zkerbeti sze? *Vi otczi!* chujte ovak krichi vam Apostol Pavel: *Vi otczi! odhranyuvajte vashu detczu vu Nàvuku y vu ztrahu Gozponovem.* (Ephes. 6.) Vuchite detczu vashu od mladozti Boga poznati, Boga sze bojati, podvuchajte nyu vu kerztchanztvu, pridersite nyu vszaki dan k-pobosni molitvi, ponavlajte visheputi z-nyimi, kaj jedenput dobroga navchili sze jeszu, szvetite detczi vashoj z-dobrum peldum, y neprepuztchajte hmanyochu nyihovu prez kastige, imajte vszigdar shibu proti nyim podignenu, da morebiti poleg vashega kastige vrednoga prepuztchanya, josche vu mladozti veliki hudodelniki nepoztanu, y vi nyim y szebi vekivechno zkvarjenye zadnich ne pripravite. Jaj anda zopet onem Roditelyom koji ovu tak oshtru dusnozt za nemar mecheju, y na meztu dobreh Kerztchenikov y buducheh odvetkov neba, szamo vnogo bolye szusne gréha y detczu Beliala odhranuju! Ovaki greshiju proti véri, proti Czírkvi, y proti szebe szamem.

O da szamo vi kerztchanzki Roditelyi! ovakvih teskih gréhov vasz nigdar krivcze nebi vchinili! da vi

vszigdar tak za vrémenito, kak za vekivechno dobro vashe detcze bi sze zkerbeli! ter vi pravi kerztchanzki Otczi y matere vashe detcze bi bili! o kuliku neszrechu bi vi od nyih odvernuli, y kulikoga obilnoga blagoszlova za vasz y za vashu detczu bi sze mogli od onoga nadjati, koj Otecz vszeh nasz je?! Amen.

(Konecz Ztrani III.)

